

Székely
Kalendárium
2012

**Székely Kalendárium® – a Székely Hírmondó napilap évkönyve
a 2012. esztendőre**

Szerkesztette Ötvös Boglárka

Munkatársak: Bartos Lóránt, Böjte Ferenc, Jancsó Katalin,
Kosztá Zoltán, Vetési Júlia

Korrektúra Bernád Rozália, D. Haszmann Orsolya

Technikai szerkesztő Kratochwil Zsolt

A borítót Haszmann Gabriella bútorfestő mintái felhasználásával
Dimény H. Árpád tervezte

© **Pro Press Egyesület**

Felelős kiadó Kocsis Károly, a Pro Press Egyesület elnöke

A Pro Press Egyesület megbízásából kiadja a Profiton Kft.

Igazgató: Gáspár Csaba

A nyomás és a kötés a székelyudvarhelyi Infopress munkája

Megjelent Kézdivásárhelyen, 2011 novemberében

A boldog élet fő szabályai

- I. Illendően élj, részegségtől félj: vidám leszesz.
- II. Légy mindig dolgos, mérsékelt, pontos: gazdag leszesz.
- III. Túrj a vétőnek, adj a kérőnek: becsült leszesz.
- IV. Könyveket olvass, egyre tanulgass: okos leszesz.
- V. A vétkeket büntesd, bosszúst békéltesd: szilárd leszesz.
- VI. Az Istent féljed, tisztedet tegyed: jámbor leszesz.
- VII. Gyűjts barátokat, de ne bánts másokat: kedves leszesz.
- VIII. Csendes életet élj, ne perlekedjél: boldog leszesz.
- IX. Kerüld a pletykát, vedd meg a pompát: nyugodt leszesz.
- X. Tartsd emlékedben, hogy bármelyik perczben sírba mehetsz.

Jógazda Kalendárium

Mi legyen a csízió?

Kétszer is meggondolja a hírlapíró, milyen legyen a legújabb (egészen pontosan a 2012-es esztendőre szóló) csízió, vagyis az a könyvecske, amelyik útmutatást adna az élethez egy egész naptári évre, és netalán helyet kaphatna a Biblia, az énekeskönyv meg az imádságos könyv mellett, nem beszélve a háziasszony receptes könyvéről. És hogy legyen-e csízió az idén, hiszen évszázados természeti megfigyeléseket aligha érdemes ma papírra vetni, az előrejelzéseken meg nem csüggünk olyan ifjonti hévvel, mint mondjuk húsz-harminc évvel ezelőtt.

Pedig lenne, amit feléleszteni. Úgy gondoljuk, lenne helye a versbe szedett ünnepnaptárnak, de a Bartalis-féle, 1874-es csillagászati tudományok kis tükrének is, főként, ha kibővítenénk a kor tudományos tapasztalataival. Mert alig másfél évszázaddal ezelőtt még úgy ajánlották a „vásári” kalendáriumot, hogy aki azt elolvassa, „mintegy újjászületik, világosság támad agyában, s mindent tisztán fog látni, és az átkos babonának – mely a lelket és testet egyaránt megrontja – nem fog többé hitelt adni.”

Ilyen átkos babona manapság az – és van valóságalapja –, hogy megszűnik az írott sajtó. Erre, ha szabad így fogalmaznunk, van már tudományos bizonyíték, még akkor is, ha a hazai statisztika valahol a pelenka és a gyermekcipő között ingadozik. A szakma méri magát, és jó esélye van annak, hogy a világjelenség részeként a hazai többségi írott média távozzon az árnyékvilágba, mert elpusztítja azt a mindennapi csízió: az üveges média, köznyelven a tévé.

Mindennapi csízióról írtunk, és ez így is van. Nem a kommunikációs eszközök fejlődése miatt jutottunk ide, hanem a mindennapi vásár művi úton keltett hangulatá-

tól. Attól, hogy naponta előrejelzésekkel traktálnak, biztos recepteket adnak az életvitelünkre, és naponta próbálják elhíttetni, hogy tudják, mi lesz holnap. Igen, a XV–XVII. századi kalendáriumok hangulatát idézi az uralkodó média, ezért is merülnek fel kételyeink, merészkedhetünk-e egész évre szóló kalendáriummal az olvasó elé?

Persze, hogy merészkedünk! Hála háromszéki olvasónk szokásainak, és ellenkínálat híjával, mi még maradnánk, ha lehet, és igenis megpróbálunk nekifeszülni a mindennapi csíziót kínáló áramnak, s igazi, használható könyvecskét letenni az asztalra, mert túlságosan sok eldobható tárgy vesz körül bennünket manapság.

Mi tettük ilyené a környezetünket, a mindent irányító mohóságunk, ami azt diktálja, hogy folyton-folyvást nőni kell, több kell, új kell, színesebb, legjobb, legfrissebb, miközben megfeledezünk arról, hogy naponta, hetente, havonta nem lehet, nem szabad szertedobálnunk a tárgyainkat, hogy talmi díszleteinket felújítsuk.

Nem véletlen, hogy a csízió szó ízlelgetése döbönt rá: ideje lenne felleltározni, mi az érték környezetünkben, és megvizsgálni, miben élünk. Ha kicseréljük a külsőségeket, az életünk minőségén nem javít. Az idő lett ma a legfontosabb: az az idő, amit arra fordíthatunk, hogy éljünk. És itt nem szórakozásra gondoltam. Azon túl, hogy dolgozunk (lehetőleg minél többet), és a szükséges alváásra pocsékoljuk a drága időt, az élet az kellene legyen, amikor fontos kérdésekre gondolhatunk. Olyasmire, amit valamikor versbe szedtek, hogy ünnepnaptárba foglalhassák, vagy a csillagokra, amelyek 2012-ben is ott maradnak a helyükön, de eltöprenghetünk azon is, mi lett volna, ha Ingrid Bergman ott marad Marokkóban a halhatatlan Casablancában? Ha meg úgy gondoljuk, hogy kötnünk kell az életünk hálójába hazai horgonyokat, elmélkedhetünk, vajon jutna-e egy Nobel-díj földinknek, a karcfalvi Barabási Albert-Lászlónak?

Igazi, kalendáriumba való elmélkedési téma ez, hiszen ha magyar összetartozásról akarunk beszélni, minden politikust fél kézzel lesöpör az asztalról ez a fiatalember, az összetartozás matematikusa. Igen, az élet a közösségben van, amelyhez ki erősebb, ki lazább horgonyláncokkal kapcsolódik, és nagyjából ünnepnaptár szerint erősödnek vagy lazulnak ezek a kapcsolatok. Persze, lehet állócsillagként is élni, csak ki kell várni azt a néhány tízezer évet, amíg megpillantanak – írjuk ide a játék kedvéért.

A kalendáriumról? Jó lenne egy kandallóillatú csíziót összeeszkábálni, tisztán fénylő januári éggel, hogy sok hal legyen a vizekben; ragyogó Szent Vince-nappal, hogy a borospincék felteljenek; s áprilisban zöldellő nyírfákkal, hogy ne kelljen féltetni a kertet.

Gazdag új esztendőt!

Willmann Walter

„Pál fordulása, ha tiszta, bőven terem mező, pusztá.”

Népi hiedelmek

Téli mennydörgés jó termést jelent.

A januári meleg isten csapása.

Ha nincs fagy januárban, meghozza azt majd a március és az április.

Gyenge január, forró nyár, hűvös tavasz.

„Januárt, ha eső veri, erszény, hombár megszenvedi.” Tehát enyhe, csapadékos január esetében rossz lesz a gabonatermés abban az évben.

Január 6. Vízkereszt

Ha Vízkeresztkor megcsillan a víz a kerékvágásban (olvad), korán lesz tavasz.

Január 22. Vince

Ha megcsordul Vince, tele lesz a pince.

Január 25. Pál

Pál fordulása, idő fordulása (pálfordulás – télfordulás).

Ha ezen a napon eső vagy hó esik, úgy rossz termés várható.

Január

- *Mi a csúzó januárra?*
- *Az esztendőket egymást*
- *rendre követgetik,*
- *'S az ó kalendárt is*
- *ujjak cseréltetik;*
- *Kevés férfi bálná, sok*
- *asszony szeretné,*
- *Ha megunt férjét is így*
- *felcserélhetné. (1810)*
- *„A trágyahordásnak nagyon*
- *ideje. A borok lehűzésát*
- *megkezdjük, hogy tisztulá-*
- *sukat segítsük, Gabonát*
- *forgassuk, a vemhes kancá-*
- *kat kicsinyég járassuk.”*

A komandói kisvasút

Kiránduljunk!

Túraajánló – Kovászna és környéke

Kovászna a Háromszéki-havasok lábánál elterülő, tízezer lakosú kisváros, az „ezer borvíz városának” is nevezik, a történelmi Orbaiszék központja. Tőle 22 km-re, a Nagy-Bászka-patak völgytágulatában, 1017 tszf. magasságban van Kommandó, megyénk legmagasabban fekvő települése.

Túrázási lehetőségek:

Kovászna központja – Kopacz-hegy – Kokorja- és Garádics-pusztája: piros pont jelzésen, 2 óra.

Montana szálló – Nyíres-tető – Kokorja-pusztája: sárga háromszög jelzésen, másfél óra.

Tündér-völgy – Tündér-vár – Garádics- és Szemerke-pusztája – Kitérő– Sikló – Tündér-völgy: piros háromszög jelzésen, félnapos körút.

Kommandó – Kis-Kupán – Nagy-Mányicska-tető (1676 m) – Lakóca (1777 m, Kovászna megye legmagasabb

pontja): sárga háromszög jelzésen, 5 óra.

A Nagy-Bászka-patak völgyéből, az Ölves nevű helyről a Lakóca: piros pont jelzésen, 2 óra.

Egyéb látnivalók: Pokolsár (ásványvizeszéndioxidos gázfeltörés Kovászna központjában), a kovásznai-kommandói sikló (ipartörténeti emlék – hosszúsága 1236 m, szintkülönbség 327 m), tőzeges fellápok (Kommandó környékén), Csoma-emlékszoba (Csomakörösön, Kovásznától 3 km-re), Mikes Kelemen-emlékszoba (Zágon), Mikes-kastély (Zabola), református műemlék templom (Páva), Thúry-kastély (Székelytamásfalva).

Programajánló: szív- és érrendszeri kezeléseket, kommandói Hóünnep, síelés. Nyári szezonban: Kovásznai-napok, Csomá-napok, gyógyfürdőzés, mofettázás, környékbeli falunapok, templombúcsúk, sétávonatozás.

Évfordulók:

☞ **8. – 350 éve** hunyt el a Firenze melletti Acetri helységben Galileo Galilei olasz csillagász, matematikus.

☞ **11. – 200 éve** született Kolozsváron Szatmáry Pap Károly festőművész és grafikus.

☞ **17. – 185 éve** született Vidéky János festő, grafikus.

☞ **21. – 25 éve** hunyt el Dénes Zsófia író, költő, újságíró *(feldolgozta például*

Zrínyi Ilona életét egy ifjúsági regényében).

☞ **22.** – a Magyar Kultúra Napja mindenhol, ahol magyar közösségek élnek vagy intézmények működnek.

☞ **23. – 350 éve** halt meg Kemény János erdélyi fejedelem

☞ **25. – 105 éve** született Selye János orvos, egyetemi tanár, aki a világon elsőként dolgozta ki a stresszelméletet.

☞ **31. – 110 éve** született Jávor Pál színművész.

Január

Boldogasszony hava
Vízöntő hava
Földanya hava

Első negyed: január 1.

Telihold: január 9.

Utolsó negyed: január 16.

Újhold: január 23.

Első negyed: január 31.

A hónap szépségtippei

– A szél mellett a fűtés is szárítja a bőrünket, ezért reggelente zsíros krémmel kenjük be az arcunkat. Tipp: rendszeresen használjunk szőlőzsírt az ajkunkra, de az is segít, ha esténként mézet kenünk a szánkra, és tíz percig rajta hagyjuk.

– A hideg miatt a kéz bőre is hamar kiszárad, súlyosabb esetben be is repedezhet, ezért napon-ta többször is krémezzük. Tipp: hetente egyszer készítsünk kézpakolást. Dörzsöljük be a kezünket olívaolajjal, és húzzunk rá éjszakára cérna-kesztyűt.

– Ha átfagytak a lábujjaink, egy gyógynövényes masszázssal felmelegíthetjük őket. Dörzsöljük át a lábfejünket a krémmel, és húzzunk fel egy vastagpamut zoknit. Tipp: olyan krémet válasszunk, amely vérkeringés-serkentő, például a kámfor-, a gyömbér- vagy a rozmaryngolaj.

		Névnapok
1	V	Újév
2	H	Ábel
3	K	Benjámin, Genovéva
4	Sz	Leóna, Titusz
5	Cs	Simon
6	P	Boldizsár
7	Sz	Attila, Ramóna
8	V	Gyöngyvér
9	H	Marcell
10	K	Melánia
11	Sz	Ágota
12	Cs	Erő
13	P	Veronika
14	Sz	Bódog
15	V	Loránd, Lóránt
16	H	Gusztáv
17	K	Antal, Antónia
18	Sz	Piroska
19	Cs	Márió, Sára
20	P	Fábián, Sebestyén
21	Sz	Ágnes
22	V	Artúr, Vince
23	H	Rajmund, Zelma
24	K	Timót
25	Sz	Pál
26	Cs	Paula, Vanda
27	P	Angelika
28	Sz	Karola, Károly
29	V	Adél
30	H	Martina
31	K	Gerda, Marcella

Fogyasszuk élvezettel! A gesztenye

A gesztenyefa Délkelet-Európából származik, és a történelmi időkben terjedt el szerte a kontinensen. Terméséért a rómaiak sokfelé telepítették. Fontos táplálékuk volt; a magjából lisztet őröltek. Valószínű, hogy a Brit-szigetekre és a Kárpát-medencébe is ők telepítették be.

Mire jó?

A gesztenye legfőbb jellemzője, hogy rendkívül sok szénhidrátot és keményítőt tartalmaz. Ugyancsak gazdag zsír-, olaj- és fehérjeforrás. Ennélfogva nem kifejezetten fogyókúrás étel, de a többi hasonló felhasználású maghoz képest valamivel soványabb. Vitamintartalma kevésbé markáns, leginkább C-vitamint lelhetünk benne, továbbá E-, B1-, B2- és B6-vitamint, némi niacint és pantotén-savat tartalmaz, valamint az ásványi anyagok közül sok káliumot, foszfort, kalciumot, magnéziumot. Forrázatát lázas betegségek ellen adták, illetve gargarizáló szerként légúti gyulladásos betegségek és kínzó köhögés kezelésére. A levelek hatóanyagai reumás panaszok, hátfájás, ízületi merevség ellen és izomlazítónak is jónak bizonyultak.

Érdekességek

Néhány szem zöld szelídgesztenyét a gyümölcsöstálba helyezve elúszhatjuk onnan a muslicákat, mert azok valamiért nem szeretik jelenlétét. A gesztenyekeményítő nem csak étkezési célokra, de – ahogy eleink is tették – ruhák keményítésére is használható.

Hogyan fogyasszuk?

A sült gesztenye az egyik legkedveltebb utcai csemege, de otthon is elkészíthetjük téli estéken.

A gesztenyemassza készítésekor nem csak a külső, kemény, barna héjat, de a belső, világossárga maghéjat is el kell távolítani, mert sok cseranyagot tartalmaz. A tejszínhabos gesztenyepüré magyar specialitásból vált jellegzetes, monarchiabeli cukrászati csemegévé.

A gesztenye nagyon jól illik vadhúsokhoz és káposztás ételekhez, megfőzve a burgonyaköretet helyettesítheti.

Gesztenyepüré

Hozzávalók: 1 kg gesztenye vagy ½ kg massa, 1 szelet csokoládé, porcukor, rum, tejszínhab.

Az átpasszírozott gesztenyét vagy masszát 1 kávéskanál rummal, ízlés szerint porcukorral és az olvasztott csokival összedolgozzuk. Hogy szép formája legyen, burgonyanyomón átnyomjuk, vagy húsdarálón áthajtjuk. A tejszínhabot csak tálaláskor tesszük rá.

„Gyertyaszentelőn ha havaz, nincsen messzi már a tavasz.”

Február

Népi hiedelmek

Ha február enyhe, annak márciusban látjuk a kárát. Ha a február fagyos, bőséges búza-termést hoz. Amennyi ködös nap van februárban, annyi esős nap lesz nyáron.

Február 2. Gyertyaszentelő napja

Ha a barlangjából előbújó medve meglátja az árnyékát, akkor visszabújik. Ha borús időre ébred, elindul táplálék után, vagyis közel van a tavasz. Ha szenteléskor szépen égnek a gyertyák, sok méz lesz az évben.

Február 6. Dorottya – „Ha Dorottya szorítja, Julianna tágítja” a fagyot.

Február 19. Zsuzsanna

Elviszi a havat, zöldellni kezd a fű, és megszólalnak a pacsirták.

Február 24. Jégtörő Mátyás

Ahol Zsuzsanna nem vitte el a fagyot, Mátyás töri meg a tél uralmát, vagy ha nem talál jeget, akkor csinál.

■ **Mi a cszúio februárra?**
■ *Megnyíltak a bálós
táncos paloták,
■ Harsognak mindenütt
■ a farsangi nóták,
■ Járvák is már sokan a
■ Landeris táncát,
■ 'S vígan szellőztetik a
viganó ráncát. (1804)*
■ *„Fölkészülünk a tavaszi mun-
kákra, ha az olvadás beáll, a
■ víznek szabad folyást nyi-
tunk. Gyümölcsösben az egy-
■ mást síkló ágakat lemessük,
■ Tehenek borjadzásához gyak-
ran és bőven kell almozni.”*

A bálványosi Timsós-barlang

Kiránduljunk!

Túraajánló – Bálványos és környéke

A Hargita- és a Bodoki-hegység találkozásánál, megyénk északi határánál, 800-900 m tszf. magasságban fekszik Bálványosfürdő, az ismert üdülőhely, mely három egykori fürdőtelep – a torjai Büdösfürdő, a Csiszárfürdő és a Transzilvánia fürdő – egybeolvadása révén jött létre.

Túrázási lehetőségek:

Bálványos – Csiszárfürdő – Csomapuszta – Begyenkő-barlang – Bálványos: kék kereszt jelzésen, 5 óra.

Bálványosfürdő – Ibolya-forrás – Bálványos vára: sárga pont jelzésen, 1 óra.

Grand Hotel – Büdös-barlang – Grand Hotel: piros pont jelzésen, 1 ½ óra.

Grand Hotel – Gyilkos-barlang – Márdátemető – Buffogó-láp – Bálványosfürdő: kék pont jelzésen, 5 óra.

Grand Hotel – Szent-Anna-tó: sárga kereszt jelzésen, 2 óra.

Egyéb látnivalók: Bálványos várának romjai (a vidék egyik középkori vára, a feltételezések szerint a XI–XII. században építhették), a Büdös-hegy barlangjai (a Büdös-barlang, a Medve-barlang, a Timsós-barlang, a Gyilkos-barlang), a Buffogó borvizes láp (1 ha kiterjedésű, ritka növényfajokkal), Apor-kastély, vártemplom, Szemmosó-kút (Torján, Bálványosfürdőtől 12 km-re) Torjahágó-fürdő, Apor fürdő (Torjától 10 km-re, a Jajdon-patak völgyében), Szent Anna-tó, Mohos-láp, Csiszárfürdő.

Programajánló: Bálványosfürdön évente megrendezik a Hóbulit, valamint a Nemzetközi Disznótoros Fesztivált, téli sportok, decemberben szilveszteri multság, borvízkóstolás. Nyári szezonban: Sarlós Boldogasszony-napi búcsú (Futásfalva), torjai falunapok, Anna-nap, mofettázás, barlangászás, gyógynövénygyűjtés, fürdőzés, kalandpark, medveles, természeti ritkaságok, táborok, konferenciák.

Évfordulók:

☞ **1. – 115 éve** született Lestyán Sándor író (*Est, Pesti Napló, Friss Újság stb.*).

☞ **4. – 65 éve** született Máté Péter zeneszerző, könnyűzene-énekes.

☞ **7. – 20 éves** a Maastricht-i Szerződés.

☞ **9. – 55 éve** halt meg Neumann János matematikus, amerikai-magyar egyetemi tanár.

☞ **10. – 55 éve** hunyt el Horthy Miklós tengerésztiszt, politikus, államférfi,

flottaparancsok, ellentengernagy, Magyarország kormányzója.

☞ **11. – 205 éve** született Batthyány Lajos gróf, liberális gondolkodású földbirtokos, miniszterelnök

☞ **15. – 375 éve** halt meg II. Ferdinánd Habsburg-házi magyar király, Csehországnak is uralkodója volt.

☞ **22. – 300 éve** született Bod Péter – tudós pap, irodalomtörténet-író.

☞ **28. – 315 éve** halt meg Haller János erdélyi politikus, író, fordító.

Február

Bőjtelő hava
Halak hava
Jégbontó hava

Télihold: február 7.
Utolsó negyed: február 14.
Újhold: február 21.

A hónap szépségtippei

– Ha síelni vagy kirándulni megyünk, védjük a bőrünket a naptól. Tipp: indulás előtt legalább fél órával kenjük be az arcunkat magas faktorszámú naptejjel.

– Télen a hajunk száraz, fénytelen és töredeztett lehet. A száraz tincsek ellen fejbőrünk fagygyútermeléssel reagál, emiatt a hajtó zsírossá válhat. Tipp: lehetőleg ne mossunk naponta haját, és ápoljuk hajpakolással a szálkás hajvégeket.

– A szem körüli bőr nagyon érzékeny terület, így ez a rész télen hamarabb kiszárad, és gyorsabban ráncosodik. Tipp: annyit tehetünk, hogy minden reggel és este szemránckrémeket használunk.

– A hidegben összeszűkülnek az erek, a melegben kitágulnak. Ha ez gyorsan zajlik, akkor bizony kipirosodik a bőrünk. Tipp: naptejjel és alapozóval jól eltüntethetők az arcunkról a piros foltok.

		Névnapok
1	Sz	Ignác
2	Cs	Aida, Karolina
3	P	Balázs
4	Sz	Csenge, Ráhel
5	V	Ágota, Ingrid
6	H	Dóra, Dorottya
7	K	Rómeó, Tódor
8	Sz	Aranka
9	Cs	Abigél, Alex
10	P	Elvira
11	Sz	Bertold, Marietta
12	V	Lídia, Lívia
13	H	Ella, Linda
14	K	Bálint, Valentin
15	Sz	Georgina, Kolos
16	Cs	Julianna, Lilla
17	P	Donát
18	Sz	Bernadett
19	V	Zsuzsanna
20	H	Aladár, Álmos
21	K	Húshagyókedd
22	Sz	Hamvazószerdá
23	Cs	Alfréd
24	P	Mátyás
25	Sz	Géza
26	V	Edina
27	H	Ákos, Bátor
28	K	Elemér
29	Sz	Szökőnap

Fogyasszuk élvezettel!

A fokhagyma

Őshazája valahol Ázsiában, a kirgiz sztyeppéken volt, ahonnan hamarosan meghódította Indiát és a Közel-Kéletet. Élő, hagymás növény, amelyet tavasszal és ősszel kell a földbe ültetni, majd amikor a szára megsárgult, kihúzni onnan. Jellegzetes, intenzív szagát a benne található kén tartalmú vegyületeknek köszönheti. Manapság közel 300 fajtáját termesztik.

Miért jó?

A fokhagyma egyaránt használható megelőzésre és gyógyításra. Tágítja az ereket, rendszeres, kúraszerű fogyasztása csökkenti a vér káros LDL-koleszterinszintjét, így segít elkerülni az érlemeződést. Természetes antibiotikumként tartjuk számon, erős baktériumölő, fertőtlenítő hatása van – ezt a tulajdonságát bélfermentációk, illetve légúti megbetegedések esetén használhatjuk ki. Gombaellenes hatása révén a *Candida albicans* okozta fertőzések kezelésére is ajánlják. Serkenti az immunrendszert, csökkenti a mellkasi fertőzéseket, véralvadástgátló, vérnyomás-csökkentő. Enyhíti a menstruációs görcsöket, régen a nemi vágy fokozására is használták. Erős szaga miatt a démonok, szellemek, vámpírok elűzésére is szolgált.

Érdekességek

Egy ősi indiai történet szerint az istenek és a démonok egyszer értékes nektárra bukkantak, amin összeveszttek. A legfőbb isten, Visnu igyekezett szétosztani közöttük, de egyikük lopott a nektárból. Üldözőbe vették, és mielőtt le tudta volna nyel-

ni a szájában tartott kincset, a nektár a földre csorgott. Azon a helyen nőtt ki a fokhagyma.

Hogyan fogyasszuk?

A legjobb a friss fokhagyma, ehhez persze nem könnyű hozzájutni, inkább csak nyár közepén találkozhatunk vele. Nem kevésbé értékes a száraz héjú fokhagyma sem, és ezt mindig lehet otthon tartani. Nyersen pírítósra, salátákba, főzve levekbe, főzelékekbe, töltelékekbe, sütve szinte minden fajta húshoz kiválóan használható.

Fokhagymaleves

Hozzávalók: 8-10 gerezd fokhagyma, 2 ek liszt, 5 dkg margarin, 2 dl tejföl, petrezselyemzöld, fehérbors, só.

Készítsünk világos rántást, s tegyük bele a zúzott fokhagymát. Engedjük fel 8-9 dl vízzel, adjuk hozzá a megvágott petrezselymet, fehérborsot, sót. Miután felforrt, jön bele a simára kevert tejföl, amivel összeforraljuk. Pírított zsemlekockákkal és reszelt sajttal megszórva tálaljuk.

„József-napi derűs ég, sok szénát jelent még.”

Népi hiedelmek

A márciusi ködös napok júniusban esőt és vízáradást hoznak.

Ha száraz a március, kenyeret hoz július.

A márciusi eső méreg, ezzel szemben a hó termékenyíti a földet. A márciusi hó levélvel a nagylányok szépítkeznek.

Március 9 Franciska

Amilyen Franciska napja, olyan lesz az egész hónap.

Március 12. Gergely

Ha Gergely napján csúnya az idő, úgy előjön a róka, ha szép az idő, úgy 14 napig még bent marad.

„Ha Gergely megrázza a szakállát, még áprilisban is hó lepi a barázdát.” „Gergely napján zivatar, nem lesz jó idő hamar.”

Március 18., 19., 21. Sándor, József, Benedek „Ha József napján derül, a bőség hozzánk beül.”

Március

Mi a cszjó márciusra?

‘Böjt van: hej, böjttől

sok gavallér erszénye,

Mivel a farsangon

kiürült szekrénye,

Nem maradt egyebe

csak az üres a zsebje,

Lám mégis cifrán jár,

noha kong a feje. (1808)

„Az őszi vetések különös fel-

ügyeletet kívánnak, állóvizet

ne hagyjunk rajtuk, eregessük

le. A konyhakertben vetemé-

nyezünk. A februárban fiad-

zott kocákat folyvást jól tart-

juk, a 10-12 napos csikókkal

már zabot etetünk.”

A homoródmási Orbán Balázs-barlang

Kiránduljunk!

Túraajánló – Erdővidék (I.)

Mondják, hogy a Jóisten először Erdővidéket teremtette, és miután látá, hogy milyen szép, utána a világ többi részét is. A Baróti-hegység, a Dél-Hargita és a Persány északi vonulatai által közrezárt medence természeti látványosságokban, kulturális értékekben gazdag tájegység, központja Barót, az egykori bányászváros.

Túrázási lehetőségek:

Uzonkafürdő – Vápa vára – Sepsibük-szád: kék pont jelzésen, 3 óra.

Szárabajta – Köpec: piros háromszög jelzésen, 2 óra.

Szárabajta – Málnásfürdő: piros háromszög jelzésen, 4 óra.

Vargyas – Vargyas-szoros: jelzéstelen erdei úton, 3 óra (gépkocsival háromnegyed óra).

Körtúra a Vargyas-szorosban: Kőalja – Orbán Balázs-barlang – Kőmező –

Farkas ösvény – Kőalja: kék kereszt, sárga sáv, piros pont jelzéseken, 3 óra.

Egyéb látnivalók: borvizes rétláp, Pisztrangosi borvízforrás (Uzonkafürdő), Benedek Elek lakóháza (Kisbácson), vashámor (Bodvaj – ipartörténeti emlék), református templom Szent-László-freskóval (Bibarcfalva), Erdővidék Múzeuma (Barót), Daniel-kastély (Olasztelek és Vargyas), kopjafás temető (Erdőfüle), Vargyas-szoros, Csalatornya, Orbán Balázs-barlang, Kőmező.

Programajánló: március 15-i koszorúzás és ünnepség a bodvaji vashámornál, apácai kakaslövés. Nyári szezonban: Erdővidéki Középkori és Reneszánsz Napok, környékbeli falunapok, közművelődési napok, a Magyar Népmese Napja, baróti szíjgyártók, lovaglás, íjászat, sziklamászás, esztenalátogatás, horgászat. Ősszel Barót-napok, szüreti bálók.

Évfordulók:

☞ **1.** – **195 éve** született Arany János költő

☞ **4.** – **840 éve** halt meg III. István Árpád-házi magyar király

☞ **6.** – **45 éve** hunyt el Kodály Zoltán zenetudós, zeneszerző, népzenekutató.

☞ **11.** – **170 éve** született Eötvös Károly ügyvéd, újságíró, politikus.

☞ **13.** – **40 éve** halt meg Venczel József író, szociográfus.

☞ **15.** – **555 éve** halt meg Hunyadi László, Szilágyi Erzsébet és Hunyadi János fia.

☞ **15.** – **55 éve** jelent meg az *Élet és Irodalom* c. politikai és irodalmi hetilap.

☞ **18.** – **95 éve** halt meg Ferenczy Károly festőművész.

☞ **21.** – **125 éve** született Kassák Lajos költő, esszéíró, a *Ma* c. lap alapítója.

☞ **27.** – **540 éve** halt meg Csezmiczey János költő, aki Janus Pannonius néven írta lírai hangvétélű verseit.

Március

Böjtmás hava
Kos hava
Kikelet hava

Első negyed: március 1.

Telihold: március 8.

Utolsó negyed: március 15.

Újhold: március 22.

Első negyed: március 30.

A hónap szépségtippei

– A szélsőséges időjárás tovább károsíthatja a bőrt. Az egyre erősödő napsugárzás pedig előhozza a szeplőket, s a fényérzékenyek kisebb-nagyobb barna foltjait. A legelső teendő a szakszerű, kozmetikus által végzett arctisztítás. Fontos, hogy évente legalább tavasszal és ősszel még azok is elmenjenek kozmetikai kezelésre, akik egyébként ritkán járnak szakemberhez.

– Készítsünk masszázsolajat, amit minden este elalvás előtt bemasszírozunk a problémás felületekre. Bázisolajként használjunk avokádóolajat, ami akár önmagában is enyhítheti a (valódi) cellulitisz tüneteit. 20 ml hordozóolajba cseppentsünk 10 cseppet ciprus, mandarin, cédrus, geránium, boróka vagy rozmaryng illóolajat. Egyszerre többfélét is használhatunk, pl. 5–5 csepp arányban.

		Névnapok
1	Cs	Albin
2	P	Lujza
3	Sz	Kornélia
4	V	Kázmér
5	H	Adorján, Adrián
6	K	Inez, Leonóra
7	Sz	Tamás
8	Cs	Zoltán
9	P	Fanni, Franciska
10	Sz	Ildikó
11	V	Szilárd
12	H	Gergely
13	K	Ajtony, Krisztián
14	Sz	Matild
15	Cs	Nemzeti ünnep
16	P	Henrietta
17	Sz	Gertrúd, Patrik
18	V	Ede, Sándor
19	H	Bánk, József
20	K	Klaudia
21	Sz	Benedek
22	Cs	Beáta, Izolda
23	P	Emőke
24	Sz	Gábor, Karina
25	V	Irén, Írisz
26	H	Emánuel
27	K	Hajnalka
28	Sz	Gedeon, Johanna
29	Cs	Augusztá
30	P	Zalán
31	Sz	Árpád

Fogyasszuk élvezettel!

A csalán

A csalán gyógyhatásáról már az i. e. III. évszázadban is tudtak, amikor a kígyómarás mérgeének eltávolítására használták. A gyakran 1,5 métert is elérő vadon élő növény nagyon elterjedt, az Egyesült Államokban, Kanadában és Európában mindenütt megtalálható.

Miért jó?

A levelek igen gazdagok színanyagokban, vitaminokban (B-, C- és K-vitaminok), flavonoidokban. Értékes szer a szénanátha, az ekcéma tüneteinek kezelésére, illetve a köszvényes fájdalom enyhítésére. A fiatal csalánleveleknek különösen magas a vas- és egyéb ásványanyag-tartalmuk, de karotionidok és C-vitamin is található bennük. A csalán vízajtó, megszabádítja a szervezetet a méreganyagoktól és a kórokozóktól is. A menstruációt megelőző puffadáserzetet is mérsékeli. Csökkentheti a magas vérnyomást is – amit részben a szervezet folyadékviisszatartása okoz. Enyhíti a férfiaknál a prosztatata megnagyobbodásával járó panaszokat. A görög időkben már külsőleg kígyóharapás és skorpiócsípések, belsőleg pedig egyes mérgezések gyógyítására használták.

Érdekességek

Bronzkori sírokból csalánból készült halotti leplek maradványai kerültek elő. A történelemlékek őrzik azt a tényt is, hogy a csalánszövetet – pótlandó az értéke-sebb anyagból készült szöveteket – az első világháborúban a központi hatalmak katonáinak egyenruhájához is felhasználták.

Hogyan fogyasszuk?

A leveléből készített kenőcs az ekcémás bőrfelületekre jótékony hatással van. Teaként vértisztító kúrára javasolt. Friss leveléből főzelék készíthető, illetve a leveleket megpárolva húsok köreteként fogyasztható. A kozmetikában a pattanásos bőrt csalánfürdővel kezeljük, de arcgőzöléshez is használják, míg a belőlük készült krém bőrtisztító. A zsíros, korpás bőrre különösen hatékony. Az élelmiszeripar és a gyógyszeripar gyakran használja színező anyagként.

Csalánfőzelék

Hozzávalók: 10 dkg gyenge csalán, 4-5 gerezd fokhagyma, 5 dkg liszt, 6 dl tej, só.

A jól megmosott csalánt a fokhagymával kevés vízben jól megfőzzük, majd összeturmixoljuk. Sóval ízesítjük. A lisztből szárazon rántást készítünk, majd tejjel habarást. Állandó kavarással mellett jól felfőzzük a mártást, míg kellő sűrűségű nem lesz.

„Áprilisban hét tél, hét nyár, mindenkivel bolondot jár”

Április

Népi hiedelmek

Áprilisban a hó és a fagy nyárra kevés takarmányt hagy.

Áprilisi dörgés, nedves év.

Április 6. Vilmos, Irén

Ha ezen a napon esős, nedves az időjárás, akkor szűk lesz az esztendő.

Április 14. Tibor

Jó időt jósol, amennyiben ekkor már szép zöld a vetés.

Április 24. Szent György napja

Ha Szent György napján akkora a vetés, hogy a varjú elbújhat benne, úgy jó lesz a termés. Ha közvetlen e nap előtt szólal meg a béka, korai jó időt és jó esztendőt is jelent.

Április 25. Márk

Ha ezen a napon pacsirta, fűj vagy béka szól a búzából, az jó termést ígér.

Ha énekel a fülemüle, jó tavaszt hirdet, ha hallgat, változó lesz a tavasz.

- **Mi a cszibó áprilisa?**
- *Az ifjult természet szokott gálájában,*
- *Itt vagyon, passzint*
- *zöld ruhájában,*
- *Nem vészen magára minden nap új módit,*
- *'S ez amint mutatja benne a valódi. (1810)*
- **„Gabonára ügyeljünk, hogy a zsiszik tanyát ne üssön a garmadában. Burgonyát válogassunk az ültetéshez, tisztogassuk ki a kutyákat. Juhok legeltetése kezdetét veszi.”**

Árkos erődtemploma

Kiránduljunk!

Túraajánló – Sepsiszék

Sepsiszentgyörgy Kovászna megye legnagyobb települése, megyeközpont. Nevét Szent György lovagról kapta, első írásos említése 1332-ből származik. Modern városképe a XIX. század közepétől kezdett kialakulni, lakossága mintegy hatvanezer főre tehető.

Túrázási lehetőségek:

Tavaszi utca – Örkő – Kökényes-patak – Sugásfürdő – Görgő-tető – Veress-borvíz – Előpatak – Farbükk – Borbát-tető – Büdös-kút – Szemerja: piros pont jelzésen, egész napos túra.

Tavaszi utca – Örkő – Erős-oldal – Honvéd-kút – Kölcze-pusztá – Pap-kút – Büdös-kút – Szemerja: sárga pont jelzésen, 5 óra.

Árkos – Sikó-hegy – Sugásfürdő: kék háromszög jelzésen, 3 óra.

Sepsiszentgyörgy – Borvíz utca – Sugásfürdő – Szármány-pusztá – Nádas-völgy

– Honvéd-kút: sárga pont jelzésen, egész napos túra.

Látnivalók: Székely Nemzeti Múzeum, szemerjai református műemlék templom, református vártemplom (Sepsiszentgyörgy), Szentkereszty-kastély, unitárius vártemplom, Bálinth Zoltán néprajzi magángyűjteménye (Árkos), sepsiszentkirályi, szemerjai, árapataki kövületleőhelyek, Séra-kúria, református vártemplom (Illyefalva), unitárius műemlék templom (Kilyén), szotyori óriáskövek (Szotyor), unitárius műemlék templom (Kökös).

Programajánló: Szent György-napok, Szent György-expó, tojásfestés és -írás, Míves Ház, Tamási Áron Színház, Háromszék Táncegyüttes, M-Studio mozgásszínház, vásárlás, mofettázás, fürdőzés, borvízkóstolás, almaprés (Árkos), Rustika-ház (Illyefalva), bowling, uszoda, lovaglás, konferenciák (Illyefalva).

Évfordulók:

- ☞ **2.** – **85 éve** született Puskás Ferenc.
- ☞ **2.** – **60 éve** halt meg Molnár Ferenc író (*Pál utcai fiúk*).
- ☞ **5.** – **100 éve** született Örkény István író (*Tóték*).
- ☞ **6.** – **75 éve** halt meg Juhász Gyula költő.
- ☞ **8.** – **195 éve** született Laborfalvi Róza színésznő, Jókai Mór felesége.
- ☞ **10.** – **165 éve** született Joe Pulitzer,

azaz Pulitzer József, amerikai-magyar újságíró.

☞ **11.** – **170 éve** halt meg Körösi Csoma Sándor nyelvtudós, tibetológus.

☞ **14.** – **100 éve** e napon süllyedt el a Titanic.

☞ **24.** – **95 éve** halt meg Tömörkény István író, régész, etnográfus.

☞ **24.** – **95 éve** született Köteles Pál író, újságíró (*Búcsú Erdélytől*).

☞ **25.** – **935 éve** halt meg I. Géza Árpád-házi magyar király, I. Béla fia.

Április

Szent György hava
Bika hava
Szelek hava

Telihold: április 6.
Utolsó negyed: április 13.
Újhold: április 21.
Első negyed: április 29.

A hónap szépségtippei

– A jól szabott melltartó szépen megemeli és elválasztja, a megfelelő méretű kosár pedig alátámasztja a melleket. Felfogja a mellek súlyát, és megakadályozza, hogy a mell tartószalagjai kórosan megnyúljanak.

– A bőrgyulladások 90 százalékát akár öt nap alatt is képes elmulasztani az Aloe vera leveleiben található zselés anyag. Egy-egy kezeléshez elegendő a növény egyik leveléből levágott pár centis darab, amelynek közepéből kipréselhetjük a gyógyító kencét.

– Hajhullás ellen, ha tehetjük, naponta mosunk hajat hideg vízben, lehetőleg klór- és ammóniamentes, tápláló samponnal. Az is segít, ha kipréseljük két nagy vöröshagyma levét, mézzel keverve a pépet bekenjük a problémás felületet, majd pár perc után alaposan lemossuk.

		Névnapok
1	V	Virágvasárnap
2	H	Áron
3	K	Buda, Richárd
4	Sz	Izidor
5	Cs	Nagycsütörtök
6	P	Nagypéntek
7	Sz	Nagyszombat
8	V	Húsvét
9	H	Húsvéthétfő
10	K	Zsolt
11	Sz	Leó, Szaniszló
12	Cs	Gyula
13	P	Ida
14	Sz	Tibor
15	V	Anasztázia, Tas
16	H	Csongor
17	K	Rudolf
18	Sz	Andrea, Ilma
19	Cs	Emma
20	P	Tivadar
21	Sz	Konrád
22	V	Csilla, Noémi
23	H	Béla
24	K	György
25	Sz	Márk
26	Cs	Ervin
27	P	Zita
28	Sz	Valéria
29	V	Péter
30	H	Katalin, Kitti

Fogyasszuk élvezettel!

A retek

Reggel méreg, délben éték, este orvos-ság: ezt tartja egy régi mondás a retek-ről. Számos fajtáját ismerjük, például a hónapos, a nyári és az őszi-téli retek. Már az ókorban, az egyiptomi piramisok építőmunkásai is fogyasztották. Kelet-Ázsiában évezredek óta termesztik. Onnan a nagy utazó, Marco Polo hozta be Európába.

Miért jó?

Jó híret közismerten gazdag C-vitamin tartalmának köszönheti. Legfontosabb hatóanyagai a kén tartalmú illóolajok, melyek máj- vagy epehólyag-gyulladás esetén gyorsítják a gyógyulást. Köhögéssel járó betegségek esetén is jótékony hatású. Általánosan elismert emésztést segítő, étvágnövelő, erősítő, vitaminban gazdag táplálék. Természetgyógyászok véleménye szerint hetente rendszeresen fogyasztva a retekfélék megelőzhetik az epe-kő képződését is. Ha valaki túl gyakran emelgette a söröskorsót, a retek támogatja a máj méregtelenítő munkáját, hiszen serkenti a májfunkciókat és az epe kiválasztást. Mivel kénben gazdag, létfonosságú a fiatalos, egészséges bőr, haj és köröm számára, de rákmegelőző hatása is van.

Érdekességek

A középkori orvosok szerint a retek a férfias és harcias Mars növényének tartották, amely serkentőleg hat a nemi vágyra is. A pogány időkben a germán törzsek kora tavasszal ünnepelték Thor istent, ezért feltételezik, hogy a kereszténység előtt a retek Thor isten szent növénye volt.

Hogyan fogyasszuk?

Nyersen fogyasztva kiváló saláta alapanyag. Ha felszeletelve sózzuk és 10 percig állni hagyjuk, csökkenthető a retek csípőssége. Hosszabb ideig sóban tartva a szárazabb húshoz, szendvicsekhez kitűnő savanyúság. Párolásnál ügyeljünk, hogy ropogós maradjon. A fekete retek gyökerét belefőzhetjük a húslevesbe a gyökérzöldségek mellé. Erdélyben néhol szokás, hogy a forró húsleveshez hajszálvékonyra szelt friss vagy sózott fekete retek kinálnak.

Tökmagos retek saláta

Hozzávalók: 30 dkg feketeretek, 3 ek citromlé, 3 ek tökmagolaj, 6 dkg tökmag, 1 ek borecet, fokhagyma, só, bazsalikom, 1 db hónapos retek.

A hajszálvékonyra szeletelt fekete retek sóval, citromlével és tökmagolajjal érleljük. A tökmagot összetörjük és olaj, fokhagyma, borecet, bazsalikom, só hozzáadásával mártássá keverjük. Meglocsoljuk vele a szeleteket, és piros retekkel díszítjük.

„Szervác, Pongrác, Bonifác, asszonyhoz bújj, hogy ne fázz!”

Május

Népi hiedelmek

A májusi eső aranyat ér. Száraz május száz évét is jelent.

A pünkösdi érett földieper korai gabonát jelent és jó meleg, enyhe időt.

Május 1. Ősi tavaszünnep, a majálisok napja.

Május 12. Pongrác

A Pongrác-napi eső nem jó a gabonára.

Május 12., 13., 14. Pongrác, Szervác, Bonifác. A fagyosszentek napjai az idő átmeneti lehülését jelzik. E napokon nem vetnek, nem palántálnak.

Május 15. Zsófia – Erre a napra esőt jósolnak.

Május 25. Orbán – Orbán napján sokszor fagy van, tartja a néphit, de utána már nem fordul elő. A májusi fagytól éjszakánként szalmafüsttel védik a gyümölcsfákat: ha „kiseprűzik” Orbánt, nem lesz már hideg.

- *Mi a csúzió májusra?*
- *Pillangók szárnyokkal virágokra szállnak,*
- *De végtére osztán rút hernyókká válnak,*
- *Így járnak azok, kik a színt pénzen vészik,*
- *'S mázolások által maguk vázzá tészik. (1810)*
- *„Megkezdődik a szarvasmarha legeltetése, a kétnyitretől juhok mosása, nytrása. A méhek rajzására anyaméhi nevelésével fölkészülünk, Kendert, lent, kukoricát, kőlest elvessünk.”*

A Rétyi-tó

Kiránduljunk!

Túraajánló – A Rétyi Nyír és környéke

A Rétyi Nyír két és fél hektáros természetvédelmi terület, számos növény- és állatritkasággal. Homokját az ősz Feketeügy hordta össze a jégkorszak végén, az erózió alakította tovább, formálta szélbarázdás felszíné. Közélben van a Rétyi-tó, kedvenc horgászhely. A Besenyői-tó ugyanakkor a vízi sportok kedvelőié.

Túrázási lehetőségek:

Rétyi-tó – Egerpatak – Szacsva – Szeredő-tető (1029 m): piros kereszt jelzésen, 3 óra (tovább: Szeredő-tető – Nagypatak: piros sáv jelzésen, 2 óra vagy Szeredő-tető – Nyéni-hágó: piros sáv jelzésen, 2 óra).

Rétyi Nyír – Szacsva – szacsvai vár – Komlós-tető: 3 óra, Komlós-tető – Nagyborosnyó: 3 óra.

Rétyi Nyír – Eresztevény – Hegyes-tető – besenyői kénes forrás: 2 óra.

Maksa – Bodoki-hegység keleti gerince

– Bodoki-havas csúcsa (1194 m): kék kereszt jelzésen, 4 óra.

Dálnok – Bodoki-hegység gerince: kék háromszög jelzésen, 1 óra.

Láttnivalók: Rétyi-tó, Rétyi Nyír, Besenyői-tó, református műemlék templom, Lázár–Béczásy-udvarház (Dálnok), református műemlék templom (Kézdiálbis), Gábor Áron síremléke, Óriáspince-tető (Eresztevény), Kupán-rét (Szentivánlaborfalva), református templom, kúriák, udvarházak (Uzon), Oltár-hegy (Nagyborosnyó), Borz vára (Kispatak), Csigavár (Bikfalva), a lécfalvi Várhegy, Fergettyűvár (Egerpatak), református műemlék templom, Szacsva vára (Szacsva), várnciai kőgombák (Nagypatak).

Programajánló: horgászat, vízi sportok, öz- és vaddisznóles, vadászat, kúria-látogatás, május elsejei székértábor háromszéki jellegzetességekkel (Óriáspince-tető), kézműves vásár.

Évfordulók:

☞ 3. – 265 éve született II. Lipót Habsburg-Lotharingiai német-római császár, magyar király.

☞ 6. – 145 éve született Iványi Grünwald Béla festő, a nagybányai művésztelep egyik alapítója.

☞ 9. – 115 éve e napon játszották az első labdarúgó mérkőzést Magyarországon.

☞ 17. – 105 éve született Dsida Jenő költő, újságíró.

☞ 22. – 85 éve született Oláh György Nobel-díjas amerikai-magyar kémikus.

☞ 22. – 75 éve halt meg Balázs Ferenc, erdélyi író, költő, lelkész.

☞ 29. – 145 éve emelték jogerőre a Kiegyezés néven ismert megállapodást, melynek nyomán az Osztrák-Magyar Monarchia két önálló állam lett, közös uralkodóval, közös külügyi, hadügyi, pénzügyi miniszterekkel.

☞ 31. – 850 éve halt meg II. Géza Árpád-házi király, II. Béla fia.

Május

Pünkösöd hava
Ikrek hava
Ígéret hava

Telihold: május 6.

Utolsó negyed: május 12.

Újhold: május 20.

Első negyed: május 28.

A hónap szépségtippei

- Ha nem tudjuk eldönteni, milyen színre fessük az ajkunkat, az ujjunkkal nyomjuk meg az ajkunk és meglátjuk, hogy inkább sötétvörös vagy rózsaszín árnyalatot vesz fel. Ez megmutatja, melyik a hozzánk illő legtermészetesebb ajakrúzs.
- Ha göndör hajunk van, és nem szeretünk styling termékeket használni, csepegtessünk citromlevet a samponunkba vagy a balsamba. A gyümölcslevek magas savtartalmának köszönhetően a haj kutikulái lezárulnak. Az eredmény: hihetetlenül selymes, sima frizura!
- Ha száraz, repedezett sarkainkat szeretnénk rendbehozni, keverjük össze egy marék tengeri sótt mandulaolajjal, és öntsük egy meleg vízzel megtöltött tálba. Ebbe áztassuk a lábunk legalább 20 percet, és garantáltan sima, szandál-kész láb lesz az eredmény.

		Névnapok
1	K	Fülöp, Jakab
2	Sz	Zsigmond
3	Cs	Irma, Tímea
4	P	Flórián, Mónika
5	Sz	Adrián, Györgyi
6	V	Frida, Ivett
7	H	Gizella
8	K	Mihály
9	Sz	Gergely
10	Cs	Ármin, Pálma
11	P	Ferenc
12	Sz	Pongrác
13	V	Imola, Szervác
14	H	Bonifác
15	K	Szonja, Zsófia
16	Sz	Botond, Mózes
17	Cs	Paszka
18	P	Alexandra, Erik
19	Sz	Ivó, Milán
20	V	Urunk mennybemenetele
21	H	Konstantin
22	K	Júlia, Rita
23	Sz	Dezso
24	Cs	Eliza, Eszter
25	P	Orbán
26	Sz	Evelin, Fülöp
27	V	Pünkösöd
28	H	Pünkösöd
29	K	Magdolna
30	Sz	Janka, Zsanett
31	Cs	Angéla, Petronella

Fogyasszuk élvezettel! A medvehagyma

A liliomfélék családjába tartozik, erdőkben, ligetekben nagy telepeket alkot. A fokhagyma illatára és ízére emlékeztető, 25-30 cm magas, hófehér virágú, évelő növény. A zsenge leveleket áprilisban és májusban kell szedni, a hagymáját nyár végén és ősszel. Emberi fogyasztásra a zöld részek és a hagyma alkalmazható.

összetévezzük a májusi gyöngyvirággal és az őszi kikericssel.

Miért jó?

Gyógyászati felhasználása sokrétű, bioaktív vegyületei révén a szív-érrendszer természetes támogatásában játszik fontos szerepet.

A népi orvoslás felső légúti megbetegedések megelőzésére és a kialakult hurut súlyosságának csökkentésére, továbbá bélfertőtlenítő, emésztést javító tulajdonsága miatt egyes emésztési panaszok kezelésére alkalmazza. Vérnyomáscsökkentő hatású, lassítja a koleszterin lerakódások kialakulását az érfalban, javítja a végtagok keringését. A hagyma rendszeres fogyasztása a koleszterinszint csökkentésének és így számos szív-érrendszeri megbetegedés megelőzésének természetes gyógymódja.

A hagyma külsőleg használata (borogatásként, lemosóként) jótékony hatású egyes gombás fertőzések kezelésében.

Érdekességek

Nyugat-Európában olyannyira kedvelt fűszernövény, hogy a tömeges gyűjtés veszélyeztetni kezdte állományát, ezért védetté nyilvánították (nálunk még nem). Nagy a lehetőség arra, hogy a levelek hasonlósága miatt a medvehagymát

Hogyan fogyasszuk?

A medvehagyma levele felhasználható zöldköretként, ecetes vagy olajos öntetű saláta, leves, főzelék, fasírt vagy más húsos ételek ízesítésére. Fogyasztható magában is vagy apróra vágva vajás kenyéren, friss és szárított formában egyaránt. Május végén szezonja véget ér, azonban fűszerolajba keverve még jó néhány hónapig ízesíthetünk vele. Pestóhoz is keverhetünk medvehagyma szószt. Csak közvetlenül a felhasználás előtt aprítsuk!

Medvehagyma-bor

A medvehagyma-bor igazi specialitás. Apróra vágott friss medvehagyma-levélből másfél-két maroknyit fél liter száraz borba kell tenni, ezt rövid ideig melegíteni-forralni, majd ízesíteni mézzel vagy sziruppal. Zárt edényben állni hagyjuk, majd leszűrjük, és sötét, hűvös helyen tartjuk. A medvehagyma boros kivonata keringésvajító hatású, sokszorosa a fokhagymáénak.

„Medárdus napja, ha tiszta, nem jó a rossz idő vissza.”

Június

Népi hiedelmek

Ha június száraz, jó lesz a bortermés. Amilyen június, olyan lesz december (csapadék és hőmérséklet).

Júniusban az északi szél jó gabonatermést hoz, érleli a vetéseket.

Június 8. Medárd – Ha Medárdkor esik, akkor negyven napon át csapadékos lesz az idő.

Június 15. Vid – Ha Vid napján esik, nem lesz jó a termés. Ha azonban Vid világos (derült), bő termés lesz.

Június 24. Szent Iván Ha a kakukk Szent Iván napja előtt szólal meg, jó gabonatermés lesz. A Szent Iván-napi eső kevés diót jósol.

Június 27. Hét alvó szent napja
Ha esik, hét hétig tartó csapadékos időt jelent, a szárazság hét hétig tartó aszályt.

Június 29. Péter és Pál
Péter és Pál napi jó idő jó termést jelent.

- *Mi a csúzió júniusra?*
- *Bé köszöntött a nyár,*
- *vetések sárgulnak,*
- *A mosolygó rózsák*
- *a porba lehullnak,*
- *Így hull el lassanként*
- *az élet szépsége,*
- *Mihelyt elszáraztja*
- *az idő vénsege. (1799)*
- *„A szénahordást siettetjük,*
- *hogy össze ne essék a gabo-*
- *naéréssel. A csűröket, szérü-*
- *ket tisztogassuk, hol a gabo-*
- *nát vermekben tartják, azo-*
- *kat kiégetjük.”*

A miklósvári Kálnoky-kastély

Kiránduljunk!

Túraajánló – Erdővidék (II.)

Barótról déli irányba tartva előbb Köpecre, majd az egykori Miklós-várszék központjába, Miklósvárra érünk. Miklósvár 2011-ben ünnepelte első írásos említésének 800. évfordulóját. Az erdővidéki falvak sorát a farsangjáról híres település, Bölön zárja. Ágostonfalváról (Barótól 5 km) ugyanakkor érdemes vonattal ellátogatni (20 perc) Alsórákosra a vulkáni kráterhez.

Túrázási lehetőségek:

Alsórákos – alsórákosi bazaltoszlopok – vulkáni kráter (2 óra). A falu központjában van a XVII. századi Bethlenkastély.

Alsórákos – Olt-szoros (Durdulya sziklatömbje, ammonitesz-lelőhely a Töpepatak völgyében) – Ágostonfalva (3 óra).

Közéapajta – Bükkfej (820 m) – Barót: egésznapos túra.

Felsőrákos – Réka királyné sírja – Nádas-patak völgye – Felsőrákos: egésznapos túra.

Közéapajta – Baróti-hegység főgerince (Tekse-tető): sárga kereszt jelzésen, 3 óra.

Látnivalók: Kálnoky-kastély (Miklósvár), Kriza-gyűjtemény, Kriza János-emlékszoba, unitárius vártemplom (Nagyajta), a közéapjaiti református templom, a bölöni unitárius templom és temető, a köpeci szilfa, a ma már Brassó megyéhez tartozó, szomszédos Szászmagyaros evangélikus temploma és a szász temető.

Programajánló: borvízkóstolás, sósfürdő (Felsőrákos közelében, a Nádas-patak völgyében), szabadság napja/kicsi pünkösdi (Alsórákos), nappali farsang (Bölön), székyruha-készítés (Bodos), medve- és farkasles, horgászat, a bölöni Horgász- és Halászlé-főző Fesztivál. Ősszel: Erdővidéki Közművelődési Napok

Évfordulók:

☞ **7. – 145 éve** Ferenc József lett Magyarországnak és társországainak a királya, Erzsébet (Sissi) a királynője.

☞ **10. – 185 éve** alakult – gróf Széchenyi István kezdeményezésére – a Pesti Kaszinó (Nemzeti Kaszinó).

☞ **13. – 305 éve** a magyar országgyűlés kikialtotta a Habsburg-ház második trónfosztását, ez volt a Rákóczi szabadságharc egyik jelentős eseménye.

☞ **15. – 215 éve** született Brassai Samuel, akit az utolsó erdélyi polihisztorként szoktak emlegetni.

☞ **24. – 125 éve** született Karinthy Frigyes író, műfordító, kritikus, humorista (*Tanár úr, kérem*).

☞ **30. – 21 éve** e napon fejeződött be a szovjet csapatok kivonása Magyarországról, 1944. óta először kezdődött olyan időszak, hogy nem állomások idegen katona és hadsereg a magyar állam területén.

Június

Szent Iván hava
Rák hava
Napisten hava

Télihold: június 4.
Utolsó negyed: június 11.
Újhold: június 19.
Első negyed: június 27.

A hónap szépségtippei

– Ügyeljünk arra, hogy ha ujjatlan felsőrészt vagy rövid szoknyát, nadrágot veszünk fel, hónaljunk, lábunk ne legyen borostás.

– Lábunk mindig legyen ápolts, nyitott cipőben főként! A lekopott körömlakk, repedezett sarok igen illúzióromboló látvány, főként feltűnő lábbelivel kombinálva.

– Fontos a megfelelő cipőméret: soha ne vásároljunk kisebbet vagy nagyobbat! A nagyobb szandálban ujjaink „kapaszkodnak” a cipő elejébe, míg a kisebbről lelóg a lábunk, ami lábdeformálódást is eredményezhet.

– Lábbelink legyen kényelmes, ha mégis magassarkúban kell járkálnunk, használjunk szilikon tehermentesítőt vagy talpbetétet. A kényelmes nem feltétlenül lapos. Sőt! Orvosilag bizonyított, hogy az egészséges támasztékhoz minimum 3-4 cm sarok kell.

		Névnapok
1	P	Tünde
2	Sz	Anita, Kármén
3	V	Szentháromság
4	H	Bulcsú
5	K	Fatime
6	Sz	Cintia, Norbert
7	Cs	Róbert
8	P	Medárd
9	Sz	Félix
10	V	Úrnapja
11	H	Barnabás
12	K	Villó
13	Sz	Anett, Antal
14	Cs	Vazul
15	P	Jézus Szent Szíve
16	Sz	Jusztin
17	V	Alida, Laura
18	H	Arnold, Levente
19	K	Gyárfás
20	Sz	Rafael
21	Cs	Alajos, Leila
22	P	Paulina
23	Sz	Zoltán
24	V	Iván
25	H	Vilmos
26	K	János, Pál
27	Sz	László
28	Cs	Irén, Levente
29	P	Péter, Pál
30	Sz	Pál

Fogyasszuk élvezettel! A földieper

Amerikában, Ázsiában és Európa hegyes-dombos vidékein már az ókor elején ismert volt az eper őse, a vadon növő szamóca. Az ókori Rómában pl. szépségmaszkot készítettek belőle. Az erdei szamócát a középkorban telepítették először a kertek végébe, s trágyázással a hozamát is megpróbálták növelni.

Miért jó?

A földiepernek még a gyökerét is felhasználhatjuk, mert kivonata vérzescsillapító, vizelethajtó, főzetével vérhast, hasmenést, külsőleg fagydagánatot és torokfájást gyógyítanak. Teája fertőtlenítő hatású, régóta kezelnek vele bélfertőzést, de ekcéma, vérszegénység kezelésére is javasolják. Külsőleg égési sérülésekre, leégés kezelésére, hámsérülésekre alkalmazható, öblögetőként pedig enyhíti az ínygyulladást, torokfájást. Lázcsillapító hatása is ismert. Méregteleníti a beleket, javítja az emésztést. Mangántartalma miatt erősíti a csontokat, hajat és a bőrt, és növeli a szexuális kedvet. C-vitamin tartalma igen magas: napi 15 dkg szamóca bőségesen fedezi egy felnőtt napi szükségletét. A bogyós gyümölcsökhöz hasonlóan antioxidáns hatású.

Érdekességek

Az eper fogfehéritő: elég az összesenymott gyümölcszsemeket pár percig a fogakon hagyni. Az arcbőrt is fehériti, ráncmentesíti, ha az összepréselt epret önmagában felkenjük 10 percre az arcbőrre, de egy kiskanál tejszínnel péppé is keverhetjük.

Hogyan fogyasszuk?

Legjobb nyersen fogyasztani, tejszínnel, habbal, gyümölcstorták koronájaként, vagy pudinggal leöntve. Jól fagyasztható, különösen, ha óvatosan, különálló szemeket fagyasztunk le, így mélyhűtőben is alkalmas lesz díszítésre.

Pezsgővel kínálva csábító, erotikus hangulatot teremtő csemegének tartják. Bólé alapanyaga is lehet. Jól konzerválható is: szörp, dzsem, lekvár, befőtt egyaránt készülhet belőle.

Szamócás gyümölcsrizs

Hozzávalók: 20 dkg szamóca, 2 dl rizs, 3 dl tejföl, csipet só, 1 mk őrölt fehérbors, 1 evőkanál cukor, csipetnyi őrölt gyömbér, cukor.

A rizst enyhén sós vízben 10 percig főzzük, majd saját gőzében hagyjuk megpuhulni. Közben a tejfölt a gyümölcscsel összekeverjük. Ízlés szerint cukrozzuk, meghintjük a fűszerekkel, majd a már puha, de még meleg rizsre öntjük. Villával felkeverjük, lefedjük, és 2 órára hűtőszekrénybe tesszük.

„Ha július nem főz, szeptember nem eszik.”

Népi hiedelmek

Ha júliusban rajzik a méh, kevés méz lesz.

Július 5. Sarolta

Esője rossz dió- és mogyorótermést hoz.

Július 20. Illés

Ha délelőtt esik, a következő negyven nap első felében, ha délután esett, a második húsz napban lesz csapadék.

Július 25. Szent Jakab

Az ebéd előtti fél nap jelenti a karácsony előtti időt, az ebéd utáni a karácsony utáni időt: ha szépen süt a nap, hideg lesz, ha eső esik, meleg és nedves, ha süt a nap és eső esik, úgy jó idő lesz. „Szár az Jakab, hideg tél.”

Július 26. Anna

Ha Anna napján a hangyák bolyokat készítenek, úgy esős tél lesz.

Július 31. Ernő

Ernő-napi eső langyos telet hoz.

Július

- *Mi a csízó júliusra?*
- *Kaszával, sarlóval*
- *dolgoznak ez hóban;*
- *Ne heverj hát te is,*
- *menj az aratóba:*
- *De más búzájába*
- *ne vágjad sarlódat,*
- *Csak azt, hol vetettél,*
- *ott taposd tarlódat. (1804)*
- *„Repce- és gabonahordás ideje.*
- *A lovakat, erősebb munkát*
- *végezven, okvetlen zabolni*
- *kell, friss szénát ne egyenek,*
- *és estefelé, ha lehültek, úsztas-*
- *suk vagy mossuk meg őket.”*

A felsőcsernátoni Ika vára

Kiránduljunk!

Túraajánló – Kézdivásárhely és környéke

A húszezer lakosú, gazdag múltú felsőháromszéki város egyedi jellegű udvartereiről híres, 570 m tszf. magasságban fekszik, az egykori Kézdivásárhely központja volt. Történelmének legdicsebb fejezeteihez tartozik az 1848–49-es szabadságharc időszaka, a város ekkor az ágyú- és hadianyaggyártás révén vált az önvédelmi harc irányítójává.

Túrázási lehetőségek:

Csernáton – Ika vára – Szent homlok – Csernáton: sárga pont jelzésen, félnapos túra.

Csernáton – Mikócsa-pusztá – Bodoki-havas (1193 m): kék háromszög jelzésen, 3 óra.

Kézdivásárhelyi séta: udvarterek, Céhtörténeti Múzeum, római katolikus Szentháromság-templom, református műemlék templom, Turóczy-ház, görögkeleti műemlék templom, református te-

mető, Fortyogófürdő (1,5 km-re Kézdivásárhelytől).

Látnivalók: Ika vára (XIII. századi zömtorony), tájmúzeum, alsócsernátoni református vártemplom (Csernáton), Céhtörténeti Múzeum, udvarterek, Vigadó Művelődési Ház, Nagy Mózes Gimnázium, perkői kápolna, gyógyszerészeti kiállítás (Lemhény), Dózsa György-emlékmű (Dálnok), Aporkas-tély (Torja).

Programajánló: fortyogófürdői Free Frog's Riders motoros találkozó és Székely Sziget Fesztivál, nemzetközi fűvóstalálkozó, kézdimárkosfalvi, kézdimartonfalvi és oroszfalvi falunapok, kézműves tevékenységek a Haszmann Pál Múzeumban, borvízkóstolás, mézespogácsa-kóstolás, pihenő, lovaglás. Más időpontok: kézdivásárhelyi Őszi Sokadalom, KSE-napok, futásfalvi Szent Mária-zarándoklat.

Évfordulók:

☞ **1.** – **315 éve** volt a Hegyaljai felkelés (Esze Tamás, Kiss Albert szervezte)

☞ **4.** – **205 éve** született Giuseppe Garibaldi olasz szabadságharcos.

☞ **7.** – **805 éve** született Árpád-házi Szent Erzsébet hercegnő, II. András magyar király és Gertrúd lánya

☞ **16.** – **680 éve** halt meg Károly Róbert, a nápolyi Anjou-családból származó első magyar király.

☞ **18.** – **460 éve** született I. Rudolf Habsburg-házi magyar király, II. Rudolf néven német-római császár.

☞ **19.** – **75 éve** született Sárközi Mátyás Angliában élő magyar író.

☞ **23.** – **85 éve** született Bodnár György irodalomtörténész.

☞ **27.** – **135 éve** született Dohányi Ernő zeneszerző, zongoraművész, kar-mester, zenepedagógus.

☞ **31.** – **485 éve** született I. Miksa, Habsburg-házi magyar király.

Július

Szent Jakab hava
Oroszlán hava
Áldás hava

Telihold: július 3.

Utolsó negyed: július 11.

Újhold: július 19.

Első negyed: július 26.

A hónap szépségtippei

– A nyári smink nem engedi meg a túl sok festéket. A napfény, a káros sugarak beleégethetik a sminket a bőrünkbe, ami májfoltok kialakulásához vezethet. Használjunk kifejezetten UV-szűrővel ellátott termékeket. Szempillaspirál, szájfény azonban még nyáron is ápoló benyomást sugall.

– A fehér szín nyáron jó választás lehet, mivel taszítja a napsugarakat, így kevésbé lesz melegünk. Azért figyeljünk oda, hogy fehér ruhánkkal hová ülünk, dőlünk, mert kellemetlen meglepetés érhet.

– Hajunkkal sokkal többet törődünk, mint máskor. Egy héten egyszer legalább tegyünk fel pakolást. A napsugarak, a strandolás kíméletlenül bánnak tincseinkkel, kiszívják, spröddé, teszik. Többször kell haját mosnunk is, mert gyakrabban zsírosodik a fejbőr izzadása miatt.

		Névnapok
1	V	Annamária, Tihamér
2	H	Ottó
3	K	Kornél, Soma
4	Sz	Ulrik
5	Cs	Emese, Sarolta
6	P	Csaba
7	Sz	Apollónia
8	V	Ellák
9	H	Lukrécia
10	K	Amália
11	Sz	Lili, Nóra
12	Cs	Dalma, Izabella
13	P	Jenő
14	Sz	Örs, Stella
15	V	Henrik, Roland
16	H	Valter
17	K	Elek, Endre
18	Sz	Frigyes
19	Cs	Emília
20	P	Illés
21	Sz	Dániel, Daniella
22	V	Magdolna
23	H	Lenke
24	K	Kincsó, Kinga
25	Sz	Jakab, Kristóf
26	Cs	Anikó, Anna
27	P	Liliána, Olga
28	Sz	Szabolcs
29	V	Flóra, Márta
30	H	Judit, Xénia
31	K	Oszkár

Fogyasszuk élvezettel! A sárgarépa

A növény valószínűleg Kis-Ázsiából származik, ahol több mint két évezreden keresztül vadon nőtt. Mivel a répa akkoriban majdnem fehér színű, kemény héjú, rendkívül rostos belsejű növény volt, sem a görögök, sem a rómaiak nem lelkesedtek érte. A XIX. századig kellett várni, hogy elnyerje mostani ízét, zamatát és színét.

Miért jó?

A murok fontos biológiai hatóanyaga a bétakarotin, amelynek egyébként a színét is köszönheti. A szervezet a bétakarotint szükség szerint A-vitaminná alakítja át. Az A-vitamin nélkülözhetetlen továbbá a jó látás és a nyálkahártyák egészsége szempontjából. Hiányában kialakulhat a farkasvakság. Alacsony energiaértéke miatt (218 kJ/52 kcal) szívesen alkalmazzák diétáknál, de fogyasztása ajánlott szív- és keringési betegségekben szenvedőknek is. Azért is érdemes tudatosan beiktatnunk táplálkozásunkba, mert karotinjai erősítik az immunrendszert, és egyes vizsgálatok szerint a daganatos betegségek megelőzésében is fontos szerepük lehet. Tartalmaz még flavonoidokat és illóolajat is. A népi orvoslás vizelethajtóként is alkalmazza.

Érdekesség

Egyes helyeken a szárított leveléből teát készítenek, amelynek vérnyomáscsökkentő hatást tulajdonítanak. Régen azt tartották, hogy lehetséges az A-vitamin elővitaminjának a túladagolása.

Angliában filigrán virágzatáról Anna királynő csipkéjének is nevezik.

Hogyan fogyasszuk?

Szinte minden formában: nyersen, főzve, párolva, sütvé. Főzve több bétakarotint tud felvenni belőle a szervezet, mint nyersen. A sárgarépapüré a kisbábok pépes étrendjének fontos részét képezik, mivel megakadályozza a puffadást és a székrekedést. Sokak kedvelik a házilag gyártott répalevet. A sárgarépaolaj tartósan ápolja a száraz, sprőd, hámló bőrt, a normál bőrnek megelőző ápolást nyújt. Aki sok répát eszik, erősödik a látása, és barnább tónusú lesz a bőre.

Rakott sárgarépa

Hozzávalók: 70 dkg sárgarépa (murok), 2 db burgonya, 3 dl sós tej, bazsalikom, snidling.

A répát vékony karikákra vágjuk, majd kevés vízben 10 percig főzzük. A burgonyákat héjukban megfőzzük, megtisztítjuk és karikázzuk. Tűzálló tálat vagy tepsit kiolajozunk, a leszűrt répa felét, a burgonyakarikákat és a maradék répát egymásra rétegezzük. A sós tejjel meglocsoljuk, tetejére 1 evőkanál bazsalikomot szórunk.

„Lőrinc-napra ha nincs méze,
Lőrinc vizelt a dinnyébe.”

Népi hiedelmek

„Ha forró az augusztus első héten, sokáig lesz hó a télen.” „Mit augusztus meg nem főz, azt szeptember sütetlenül hagyja.”

Augusztus 10. Lőrinc

Ha szép az idő, jó lesz a bor és szép az ősz. Lőrinc után nincs zivatar. Lőrinc, Boldogasszony és Bertalan mutatja, hogy az ősz mit takar.

Augusztus 15. Nagyboldogasszony napja

Ha Nagyboldogasszony napja fénylik, akkor sok jó bort ihatnak a kapások.

Augusztus 24. Bertalan

Ekkor zárul le a nyár. Bertalan napkor vajat köpültek, mert úgy tartották, hogy a Bertalan napi vaj betegségeket gyógyít. Bertalankor érett szőlő jó borra mutat.

Augusztus 29. Szent János

Ha Szent János napján esik, nem lesz dió.

Augusztus

- *Mi a csízio augusztusra?*
- *Az égi madarak nem szántanak sem vetnek,*
- *Mégis a másébol kielégítettnek;*
- *Hát az emberek közt*
- *hányan találtatnak,*
- *Kik vetés nélkül is*
- *eleget aratnak? (1799)*
- *„Gabonahordást és cséplést*
- *teljes erővel folytatjuk, Len-*
- *és kenderáztatásnak van*
- *ideje, a dohánytörést és -*
- *fűzést megkezdjük,*
- *Tyúktojásokat télire szitált*
- *hamuba elrakjuk, Szőlőben az*
- *utolsó kapálást bevégezzük.”*

Perkői panoráma

Kiránduljunk!

Túraajánló – Szentföld (Háromszék északkeleti szeglete)

Háromszék északkeleti, többségében római katolikusok lakta, nagyjából az egykori Kézdiszék északi területére eső vidéket nevezi Szentföldnek a déli református lakosság. Kézdivásárhelytől északra terül el a Kásson-patak völgye, az országúton haladva, már a megyehatáron túl először a Kászoni-, majd a Csíki-medencébe juthatunk.

Túrázási lehetőségek:

Esztelnek – Kerekbükki-láp: piros kereszt jelzésen, 2-3 óra.

Esztelnek – Csángótelep (Lassúág) – Kovács gátjai – Asztagkö: a Lassúág völgyében meghúzódó egykori csángótelepet, gépkocsival Lemhényből lehet megközelíteni, Esztelnekről csak szekérrel járható az út (7 km). Az Asztagkőre piros háromszög jelzés vezet innen, menetidő 1 óra.

Bélafalva – esztelneki Közbérc – Lassú-

ág völgye: piros kereszt jelzésen, 2-3 óra. Kézdiálmás – Almás várának romjai: piros háromszög jelzésen, 1 óra.

A Kászoni-medencében: Kászonjakabfalva – Jakabfalvi-fürdő: a 121-es útból elfordulunk a 8-as községi útra, 4 km után találjuk a Borvíz-patak völgyében.

Láttnivalók: alsóesztelneki katolikus templom, Szent-István-kápolna (Perkő – Kézdiszentlélek), Tarnóczy-Mikes-kastély romjai, katolikus templom (Kézdiszentlélek), csürmúzeum (Bélafalva), Búcsújárók emlékháza, Cece várának maradványai (Kiskászón), kézdikővári Büdös-kút és a Polyvár romjai, Kézdiszentkereszten Erzsébet királyné hársfája, Csángótelep, Ezeréves-erdő, Lassúági-láp, csomortáni vár.

Programajánló: felsőháromszéki településnapok, perkői búcsú, borvízkóstolás, fürdőzés, kézdivásárhelyi Őszi Sokadalom.

Évfordulók:

☞ **1. – 90 éve** halt meg Bánki Dónát gépészmérnök, feltaláló, egyik találmánya a nevét viselő vízturbina.

☞ **6. – 740 éve** hunyt el V. István Árpád-házi magyar király.

☞ **7. – 190 éve** halt meg Teleki Sámuel gróf, erdélyi kancellár, a Teleki Téka alapítója és névadója.

☞ **18. – 35 éve** hunyt el Déry Tibor író, műfordító.

☞ **20. – 70 éve** halt meg Horthy István kormányzó-helyettes, repülő főhadnagy, a Magyar Államvasutak elnöke.

☞ **22. – 235 éve** Mária Terézia kiadta a magyar oktatásügy szabályozására vonatkozó előírásokat tartalmazó rendeletét. A dokumentum neve: Ratio Educationis (*Az oktatás rendszere*).

☞ **23. – 170 éves** a budapesti Lánchíd.

☞ **27. – 200 éve** született Szemere Bertalan politikus, miniszter, törvényalkotó, az első felelős magyar kormány tagja.

Augusztus

Kisasszony hava
Szűz hava
Újkenyér hava

Telihold: augusztus 2.
Utolsó negyed: augusztus 9.
Újhold: augusztus 17.
Első negyed: augusztus 24.
Telihold: augusztus 31.

A hónap szépségtippei

– A bőrhibák és a ráncok késleltetése érdekében hetente legalább egyszer tegyünk a nyakra olajpakolást: a meglangyosított olajba öntsünk kis mézet, és pár csepp citromlevet. Az előzőleg letisztított nyakra kenjük fel ecsettel, és hagyjuk rajta legalább fél órát. Utána hideg vízzel mossuk le, és kenjük be zsíros bőrtápláló krémmel.

– A napi néhány perces masszázis is segít a bőr üdeségének megtartásában. Masszírozás előtt langyos olívaolajba mártott vattával töröljük át a nyakat, vagy kenjük be zsíros krémmel.

– Némely tengerparton gyakori látvány, ahogy a világ női között igen szépnek tartott brazil hölgyek maroknyi homokkal testüket dörzsölik. Eltünteti a cellulitist, simává teszi a bőrt és serkenti a vérkeringést. Próbáljuk ki, ha tengerparton üdülünk!

		Névnapok
1	Sz	Boglárka
2	Cs	Lehel
3	P	Hermina
4	Sz	Dominika, Domonkos
5	V	Krisztina
6	H	Berta, Bettina
7	K	Ibolya
8	Sz	László
9	Cs	Emőd
10	P	Lőrinc
11	Sz	Tiborc, Zsuzsanna
12	V	Klára
13	H	Ipoly
14	K	Marcell
15	Sz	Mária
16	Cs	Ábrahám
17	P	Jácint
18	Sz	Ilona
19	V	Huba
20	H	Nemzeti ünnep
21	K	Hajna, Sámuel
22	Sz	Menyhért, Mirjam
23	Cs	Bence
24	P	Bertalan
25	Sz	Lajos, Patrícia
26	V	Izso
27	H	Gáspár
28	K	Ágoston
29	Sz	Beatrix, Erna
30	Cs	Rózsa
31	P	Bella, Erika

Fogyasszuk élvezettel!

A fekete áfonya

Észak-Európából származik, Észak- és Közép-Európában honos. Havasi, alpesi tájak és középhegységek savanyú talajú tölgyerdőinek, bükkösei-nek, fenyveseinek legfinomabb vadgyümölcse, egészen 2500 m tengerszint feletti magasságig megél. Július-augusztusra érleli hamvas, feketés kék, kellemesen savanykás bogyóit, melyeknek még a leve is sötétkék.

Miért jó?

Bogyóit bátran lehet fogyasztani, csupán magjai jelenthetnek problémát az érzékeny gyomruáknak. A vad áfonya tápértéke nagyobb a természetekénél. Legfontosabb összetevői többek között az antioxidánsok, de antibakteriális és keringést serkentő hatása is van. Serkenti az immunrendszeri védekezést. Vitaminjai közül az A-, B1-, C- és D-vitaminok vannak bőségesen. A szárított áfonya segít elmulasztani a hasmenést, fogínygyulladást, szájnyálkahártya- és torokgyulladásokat.

A népi gyógyászat cukorbetegség elleni szerként is számon tartja. Lassítja a szervezet öregedését, fogyasztása ajánlott öregedésével járó Alzheimer- és Parkinson-kór kialakulásának megelőzésére és kezelésére. Teája epe- és hólyagbetegségek esetén jótékony, vesetisztító.

Hogyan fogyasszuk?

Nyugodtan fogyasszuk nyersen, minél többet! Lekvár, szörp, bor, sötét gyógybor és likőr készíthető belőle. Az áfonyaszós, savanyúság vagy saláta a vadhúsok, vadételek pikáns kísérfője és díszje. Süteményekbe

is bátran tehetjük. Natúr joghurttal elkeverve rendkívül egészséges, sovány ínyencség. Az áfonyabor roboráló hatású. Az áfonyapálinka főként szájüregi és fogínygyulladások öblögetésére szolgál, ilyenkor jobb kiköpní, mint lenyelni.

Érdekességek

A II. világháborúban az angol pilóták észrevették, hogy mikor áfonyalekváros kenyeret kaptak ellátmányul, sokkal jobban láttak sötétben, s a légielhárítás fényezőrói sem vakították annyira. Az áfonyalekvár a mai képernyőt bámuló emberek szemének is nagy hasznára lehet.

Vörösboros áfonyaleves

Hozzávalók: 15 dkg áfonyalekvár, 2 dl vörösbor, 2 dl főzőtejszín, 6 dl tej, 1 citrom leve, fahéj, cukor ízlés szerint.

A lekvárt a borral összeturmixoljuk, majd elkeverjük a tejjel és a tejszínnel. Miután így együtt felforraltuk, leveszük a tűzről, és belekeverjük a citromlevet, cukrot és fahéjat. Hidegen tálaljuk.

„Kisasszony hajtja a fecskéket,
Szent Mihály a menyecskéket.”

Szeptember

Népi hiedelmek

Hosszú ősz, késő tavasz. Ami ősszel esőnek nem hull le, lehull télen hónapok.

Szeptember 1. Egyed – Egyed napján jó idő lévén, az ősz is jó léssen és a bor is.

Szeptember 5. Lőrinc

Ezen a napon fordul az időjárás: ha szép idő van, hosszú lesz az ősz.

Szeptember 8. Kisasszony napja

Rámutat a következő negyven nap időjárására és elhajtja a fecskéket vándorútjukra.

Szeptember 21. Máté

Máté-napi verőfény jó szürettel jár.

Szeptember 28. Vencel

Ha ezen a napon esik, szép tavaszunk lesz.

Szeptember 29. Mihály – Ha ezen a napon dörög az ég, szép őszre van kilátás, de hosszú, kemény telet jelent. Ha még itt van a fecske, karácsonyig nem lesz hideg.

- *Mi a csízio szeptemberre?*
- *A fák leveleit szórja*
- *az ősz szele,*
- *Mindent sárgítani kezd*
- *a változás tele,*
- *Eljött – jelen való –*
- *és barna jövődő:*
- *Ezen kerekében*
- *forog az esztendő. (1810)*
- *„Sarjúhordással az őszi esők*
- *megjövetele előtt végezni kell.*
- *A kétnyiretl juhokat másod-*
- *szorra nyírjuk, Sertéseket*
- *makkra hajtsuk, a hizlalni*
- *való kétévéseket kiszemeljük.”*

Hármashalom Ojtozban

Kiránduljunk!

Túraajánló – Az Ojtozi-tető és környéke

Kézdivásárhelytől keletre van az Ojtozi-szoros, mely a történelmi idők folyamán a stratégiai fontosságú átjáró szerepét töltötte be Erdély és Moldva között. Nemegyszer véres csaták helyszíne volt: itt törtek be a tatárok 1241-ben, 1944 augusztusában a 24. határvadász zászlóalj a székelly erődcsúzzal védte a szorost az előrenyomuló román és szovjet erőkkel szemben.

Túrázási lehetőségek:

Lemhény – Nagy Sándor-csúcs (1640 m): piros pont jelzésen, menetidő 7 óra.

Nagy Sándor-csúcs – Kis- és Nagy-Nemere (1627 m és 1649 m) – Úz völgye. Jelzése kék sáv, menetidő 5 óra.

Lemhény – veresvízi láp (1040 m, botanikai rezervátum): erdőkitermelő úton, 10 km.

Az Ojtozi-tetőtől piros sáv jelzésen:

északra a Nemere-hegységbe, déli irányba a Háromszéki-havasok csúcspontjaira érünk a Kárpátok főgerincén.

Láttnivalók: Gábor Áron-emplékház, katonatemető, Venetúrné vára (Bereck), Nyújtód, Szent Mihály-hegyi római katolikus templom (Lemhény), Veresvíz-patak völgyeinek tőzegmohalápjai, Berecki-hágó (865 m), martonosi gyógyfürdő (Kézdimartonos), a Rákóczi-vár maradványai, ojtozi szélgyökörök (Ojtozi-szoros), pisztrángtenyészet, hármashalom (Ojtoztelep), ezeréves határ, volt vámház (étterem), régi magyar temető, világháborús lövészárkok, Sósmező.

Programajánló: lemhényi falunapok, gyógyfürdőzés Kézdimartonosban, borvízkóstolás, lovaglás, bográcsozás (Anselmo fogadó), pisztrángvásárlás, Kulturális Örökség Napok (megyeszinten).

Évfordulók:

☞ **4. – 70 éve** hunyt el Móricz Zsigmond író, újságíró, szerkesztő (*Úri muri, Rokonok, Hét krajcár*).

☞ **11. – 315 éve** volt a zentai (magyar) győztes csata a török hódítók ellen.

☞ **14. – 1996 óta** a keresztény egység napja, a kezdeményezés a pannonthalmi apátságé.

☞ **19. – 210 éve** született Kossuth Lajos államférfi, politikus, a XIX. század magyar történelmének egyik legnagyobb alakja.

☞ **25. – 355 éve** született Thököly Imre erdélyi fejedelem, Erdély függetlenségének hősiességének védelmezője, kurucvezér.

☞ **28. – 195 éve** született Tompa Mihály költő, a népi-nemzeti irányzat egyik legjelentősebb személyisége a magyar irodalomban.

☞ **29. – 140 éve** hunyt el Déryné Széppataki Róza, az első magyar operaénekesnő.

Szeptember

Szent Mihály hava
Mérleg hava
Földanya hava

Utolsó negyed: szeptember 8.

Újhold: szeptember 16.

Első negyed: szeptember 22.

Telihold: szeptember 30.

A hónap szépségtippei

– Arcbőrét naponta itassa át citromos vattakoronggal! Érzékeny, száraz bőrűek kerüljék a pórússzehúzó készítmények alkalmazását. Csak a fénylő orrát, homlokát, arcát törölje néha át vele.

– Ásványvíz a sminkelt bőrre is spriccelhető, és még a smink is tartósabb lesz tőle. Meleg vízhez adjon pár csepp almaecetet. Tisztítás után finoman itassa át vele bőrét.

– A szemkörnyék ápolására használjon allergiamentes gélt, ha érzékeny, karikás vagy táskás a szeme. A szarkalábakat mandulaolajjal tüntetheti el. Meleg vízben langyosítsa fel az olajat, majd két-három cseppet masszírozzon finoman a szemkörnyékére.

– Tisztítás során finoman dörzsölje arcát, nyakát kis kefével: serkenti a vérkeringést, feszesíti a bőrt.

		Névnapok
1	Sz	H
2	V	Dorina, Rebeka
3	H	Hilda
4	K	Rozália
5	Sz	Lőrinc, Viktor
6	Cs	Zakariás
7	P	Regina
8	Sz	Adrienn, Mária
9	V	Ádám
10	H	Hunor, Nikolett
11	K	Teodóra
12	Sz	Mária
13	Cs	Kornél
14	P	Roxána, Szeréna
15	Sz	Enikő, Melitta
16	V	Edit
17	H	Zsófia
18	K	Diána
19	Sz	Vilhelmina
20	Cs	Friderika
21	P	Máté, Mirella
22	Sz	Móric
23	V	Tekla
24	H	Gellért, Mercédesz
25	K	Eufrozina, Kende
26	Sz	Jusztina, Pál
27	Cs	Adalbert
28	P	Vencel
29	Sz	Mihály
30	V	Jeromos

Fogyasszuk élvezettel!

A burgonya

A „földi alma” dél-amerikai eredetű, a szegény emberek kenyerének is neveztek. A spanyolok hozták be Európába, ám klasszikus hazájának mégis inkább Írországot tekintik, mivel ott honosodott meg és vált népszerűvé a legszélesebb körben. Igazi hódító útjának megindulása a 16. század második felére tehető. Ma Európa a legnagyobb burgonyatermesztő.

Mire jó?

A burgonya vitaminban és ásványi anyagban is gazdag! Tartalmaz A-, B- és C-vitamint, illetve számos ásványi (kálium, kalcium, vas, foszfor, folsav, magán, cink) és szerves anyagot, illetve emésztést segítő ballasztanyagokat. Jelentős C-vitamin-forrásunk. Igaz, vitamintartalma a tárolás alatt csökken, mégis hasznos kiegészítés számunkra. Fehérjetartalma nem túl nagy, de összetétele kedvező, így nagyon jól hasznosul. Kisgyermekek étkezésében az anyatej utáni első táplálék. Régen gyógynövényként is felhasználták, ma is gyakran alkalmazzák székrekedésre, köszvényre, gyulladt sebekre, csipésekre. Elősegíti a bélműködést, ezért nagyon jó gyomorfájás, gyomorégés és székrekedés esetén.

Érdekességek

A krumpliból kitűnő arc és testpakolás készíthető. Az A-vitaminnak köszönhetően üdévé varázsolja a bőrt, tápláló és nyugtató hatású. De főzve, tejszínnel elkeverve is hatékony bőrápoló. Karikás szem ellen érdemes egy-egy burgonyaszeletet fektetni a szemekre, és pihentetni egy órát.

Hogyan fogyasszuk?

Sokaknak a burgonyával kapcsolatban sajnos csak a fagyasztott-elősütött hasábburgonya, az agyonsózott krumpliszirirom, a por alakban gyártott püré-alapanyag vagy a majonézes krumpli jut eszébe. Pedig teljes értékű táplálékként fogyasztva, héjában főve vagy sütve igen jótékony hatású. Olyan is van, aki a nyers krumpli megszállott híve. Készíthető belőle többek között leves, főzelék, omlett, lepény, gombóc, krokett, saláta és még sorolhatnánk.

Paradicsomos burgonyasaláta

Hozzávalók: burgonya, paradicsom, póréhagyma.

A héjában megfőzött burgonyát meghámozzuk, kihűtjük, és vékony karikákra szeleteljük. Egy tálban óvatosan összekeverjük a szintén karikákra vágott paradicsommal és póréhagymával. Ráöntjük az előre elkészített salátaöntetet (szinte bármilyen öntettel megállja a helyét) és 1-2 órán át a hűtőszekrényben érleljük.

„Deres immár napod, Júdás, jaj tenéked, póre gatyás!”

Október

Népi hiedelmek

Hosszú ősz, késő tavasz. Ha október első napjaiban derűs a holdvilág, jó ideig nem lesz eső, nem zavarja meg a szüretet.

Ha már októberben fagyos szél fúj, enyhe lesz a január. A nagyon meleg október hideg februárt jelent. Minél előbb lehullatják a fák lombjukat, annál enyhébb a tél.

Ha még októberben is sok a levél a fán, sok hernyó lesz a következő esztendőben.

Október 2. Petra

Az első lombhullató nap.

Október 15. Teréz

Szüretkezdő napnak tartják.

Október 16. Gál

A makk érését e naptól számítják.

Október 28. Simon

Sokfelé télkezdő napnak tartják.

„Simon kemény hideget ver Júdásnak kemény talpára.”

- **Mi a csúzió októberre?**
- *Október is itt van,*
- *immár szüretelnek,*
- *Hogy megért a szőlő,*
- *azon örvendeznek,*
- *Sok gazda jó borát*
- *izzadva sajtolja,*
- *Mikor feleségét*
- *otthon más csókolja (1800).*
- *„Télre lisztet őrletünk, A szá-*
- *raz takarmányokra való átál-*
- *lás az állatoknál fokozatosan*
- *történjék, A kimustrált ökrö-*
- *ket húzóba fogjuk, Ludak*
- *tömésének most van főideje.”*

Vidéki táj Zalánban

Fotó: Koszta Zoltán

Kiránduljunk!

Túraajánló – Az Oltfej-medence

Sepsiszentgyörgytől északra az Olt völgyét a helyiek Oltfejnek nevezik. A főút Mikóújfalunál Erdővidék, néhány kilométerrel feljebb, Sepsibükszádnál pedig Bálványos és a Szent Anna-tó felé ágazik. Az Oltfej-medencét a Baróti-és a Bodoki hegyek övezik.

Túrázási lehetőségek:

Sepsibodok – Kincsas vára: sárga pont jelzésen, 2 ½ óra.

Oltszem – Leányka vára (majd tovább a Kincsas várához): piros pont jelzésen (szekérút), menetidő ½ óra.

Sepsibükszád – Vápa vára – Uzonkafürdő: kék pont jelzésen, 5 óra.

Sepsibükszád – Sóllyomkő – Likaskő – Sepsibükszád: piros pont jelzésen, 3 óra.

Málnás (vasúti megálló) – Herecz várának romjai: kék pont jelzésen, 1 óra.

Málnásfürdő – Henter mezeje – Bodokihavas (1193 m): sárga pont jelzésen, 4 óra.

Mikóújfaló – Szárhegy-mező (Bodoki hegység): piros kereszt jelzésen, 3 óra.

Angyalos – Bálványos: sárga sáv jelzésen, egész napos túra a Bodoki-hegység gerincén.

Sepsikőröspatak – Vadas-hágó (1 óra, további túrázási lehetőség a Baróti-hegység gerincén, kék sáv jelzés: Hatodtető – 4 óra, Sugásfürdő – 2 óra).

Látnivalók: Tusnádfürdő, Olt-szoros, Likaskő, Vápa vára, Sóllyomkő vára (Sepsibükszád), Mikóújfaló, Herec vára (Málnás), Mikó-kastély, Leányka vára (Oltszem), Sepsibodok, sütei borvízfürdő, Kincsas vára, Zalán, angyalosi szelídgesztenye-ültetvény (védett terület), Sepsikőröspatak.

Programajánló: megemlékezések az aradi vértanúkról és az 1956-os forradalomról, borvízkóstolás, sziklamászás, sportpályák (Kőröspatak), pisztrángvásárlás és kóstolás, a nyári szezonban fürdőzés.

Évfordulók:

☞ **5.** – **95 éve** született Szabó Magda költő, író, színműíró.

☞ **6.** – A 13 aradi vértanú kivégzésének (1849) napja.

☞ **10.** – **200 éve** született Garay János költő, elbeszélő (*Az obsitos*).

☞ **12.** – **140 éve** Ferenc József magyar király kézjeggyével szentesítette a Kolozsvári Egyetem létesítését, a Bolyai Tudományegyetem elődjének felállítását.

☞ **14.** – **185 éve** született Zichy Mihály festő, a magyar romantikus festészet egyik legkiválóbb alkotóművésze.

☞ **16.** – **85 éve** született Révész György filmrendező (*Kakukk Marci, Akli Miklós*).

☞ **22.** – **190 éve** született Orlai Petrich Soma festő.

☞ **22.** – **130 éve** halt meg Arany János.

☞ **28.** – **135 éves** a budapesti Nyugati pályaudvar.

☞ **30.** – **90 éve** halt meg Gárdonyi Géza író, költő.

Október

Mindszent hava
Bökölly hava
Magvető hava

Utolsó negyed: október 8.

Újhold: október 15.

Első negyed: október 22.

Telihold: október 29.

A hónap szépségtippei

– A hajunkat nyírassuk meg egy kicsit, így eltávolítjuk az elhalt, kiszáradt hajvégeket. Jótékony hatással van a pakolás és a fejmasszázs is, melyre használunk a hajtípusunknak megfelelő szérumot. Újítsuk meg hajszínünket, tegyük csillogóbbá. Otthon például leöblíthetjük citromlével – ez a kezelés főleg a nyár után ajánlatos. Már most elkezdhetjük a vitaminszedést. A hajápolás szempontjából elsősorban a cink fogyasztása ajánlatos.

– Fürdés után óvatosan reszelgessük a sarok bőrét habszivaccsal, és rendszeresen kenjük be a megfelelő lábápoló krémmel, vagy zsírosabb vazelinrel.

– A langyos őszi napokat kihasználva sétáljunk a természetben, és lélegezzünk mélyeket. A földből áramló energia elég erős ahhoz, hogy nyugalmat és erőt kapjunk belőle.

		Névnapok
1	H	Malvin
2	K	Petra
3	Sz	Helga
4	Cs	Ferenc
5	P	Aurél
6	Sz	Aradi vértanúk
7	V	Amália
8	H	Koppány
9	K	Dénes
10	Sz	Gedeon
11	Cs	Brigitta
12	P	Miksa
13	Sz	Ede, Kálmán
14	V	Helén
15	H	Teréz
16	K	Gál
17	Sz	Hedvig
18	Cs	Lukács
19	P	Nándor
20	Sz	Vendel
21	V	Orsolya
22	H	Előd
23	K	Nemzeti ünnep
24	Sz	Salamon
25	Cs	Bianka, Blanka
26	P	Dömötör
27	Sz	Szabina
28	V	Simon, Szimonetta
29	H	Nárcisz
30	K	Alfonz
31	Sz	Farkas

Fogyasszuk élvezettel!

A szőlő

Ha növény-rendszertanilag vizsgáljuk, a szőlő a zárvatermők törzséhez tartozik, a Bengevirágúak rendjébe. Évmilliók óta jelen van a földön, a módszeres termelést a kaukázusi népek kezdték el, mintegy nyolcezer évvel ezelőtt. Európával a rómaiak ismertették meg e nemes gyümölcsöt.

Mire jó?

A gyümölcs szőlőcukrot, almasavat, borkósavat, citromsavat, folsavat, mangánt, magnéziumot, káliumot stb. tartalmaz. C-vitamin, valamennyi B-vitamin-féle és különösen sok B12-vitamin található meg benne. Megszünteti a székrekedést, a bélrenyheséget, ugyanakkor méregtelenít, és megköti a zsírokat. Cukortartalma aktívan hozzájárul az agy és az idegek működéséhez, mérsékli a fáradékonyságot, a depresszió, valamint az idegesség ellenszere.

Ősszel tarthatunk egy-kétnapos kúrát a vese, a bélrendszer tisztítására, az erőnlét és az idegrendszer erősítésére. Ez azonban nem ajánlott szoptatós anyáknak, cukorbetegeknek és bélhurutban szenvedőknek!

Érdekességek

A magyarság azon ritka népek egyike, amelynek saját szava van a bor megjelölésére, amely a szőlő levének alkoholos erjedésén keresztül jön létre. A legtöbb európai nép a bor szót a latinból (vinum) vette át.

A legenda szerint az első számon tartott részeg ember nem volt más, mint a bárkájáról nevezetes Noé.

Hogyan fogyasszuk?

Nyersen vagy sajtákkal mellé kínálhatjuk vagy tehetjük gyümölcssalátákba, amelyeknek különlegesen finom ízt kölcsönöz. A tavasszal zsenge levele hússal töltve, míg télen a mag nélküli szőlő mazsolaként kerülhet az asztalunkra.

A frissen préselt szőlőlé vagy egy fűrt egészséges, érett szőlő fél órával az étkezések előtt jó hatású lehet. Étkezés közben vagy után azonban ne fogyasszuk!

Borban futtatott szőlőszemek

Hozzávalók: 1 nagyobb fűrt szőlő, 10 dkg dióbél, 1 evőkanál szűz olívaolaj/vaj, 2-3 evőkanál kristálycukor, 2x1 dl száraz fehérbor.

A cukrot egy serpenyőben a zsíron karamellizáljuk. Rádobjuk a hámozott, durvára darabolt dióbelet, felöntjük 1 dl borral és lepirítjuk, hogy csak kevés leve maradjon. Kiszedjük egy tálra, a serpenyőbe beleöntjük a másik deciliternyi bort, majd hozzáadjuk a szőlőszemeket és átforraljuk.

Desszertes tálkákba adagoljuk a szőlőszemeket, megszórjuk a pirított dióval. Vaníliafagyival is tálalhatjuk.

„Ha Márton-lúd mellcsontja veres,
száraz tél jó, hideges”

November

Népi hiedelmek

Ha november száraz, enyhe volt, rendkívül hideg lesz a tél.

November 1. Mindenszentek napja

Ha a bükkfa ága száraz, akkor meleget lehet várni, ha pedig nedves, úgy hideget.

November 11. Márton – Ha jókedvű Márton, kemény lesz a tél. Márton napi esőre fagy és szárazság következik.

November 19. Erzsébet – Amilyen az idő november 19-én, olyan lesz a december. Ilyenkor várható az első nagyobb havazás.

November 25. Katalin

Amilyen Katalin napja, olyan a január, amilyen a következő nap, olyan a február.

Ha Katalin locsog, karácsony kopog.

November 30. András

Ha szeles, zimankós az idő, hosszan tartó télre lehet számítani.

■ *Mi a csúzió novemberre?*
■ *Már a kjes mező*
■ *színét elvesztette,*
■ *Mert hideg Szent András*
■ *haloványvá tette,*
■ *Ilyen haloványok*
■ *sok orcák volnának,*
■ *Patikái szerek,*
■ *ha nem szolgálnának. (1804)*
■ *„Az igrás lovak és a jármos*
■ *ökrök takarmányozását csök-*
■ *kenteni lehet, megszűnven a*
■ *szorgosabb mezei munka. A*
■ *répaszedést befejezzük, A fia-*
■ *tal fák derekát tövissel, szal-*
■ *mával körülkötjük vad ellen.”*

A gelencei Jancsó-udvarház

Kiránduljunk!

Túraajánló – Ozsdola és Gelence környéke

Ozsdola a Nagygág és a Kopolnópatakok összeömlésénél fekszik a Berecki-havasok lábánál, Kézdivásárhelytől 10 km-re. Tőle délre találjuk a fakitermelés és a famegmunkálás mesterségéről, és műemlék templomáról híres Gelencét. A Gelence adminisztrációjába található festői falucska, Haraly pedig egykoron a hagyományos kádármesterség bölcsője volt.

Túrázási lehetőségek:

Gelence – Odor-tető – Útvaló – Tisztabükk – Jakab havasa – Zernye-havas (1602 m). Jelzése kék háromszög, menetidő 6 óra. Innen a Lakóca-csúcs (1777 m) jelzése kék pont.

Ozsdola – Kőlik barlang – Musátó – Barisz – Sojhát-ponk – Gelence – Orbai-tető – Ozsdola. Jelzés: piros pont, 8-10 óra.

Zabola – Pál feje – Tisztabükk – Zernye-

havas – Szélkapu – Koróbérc – Lakóca – Kovásznai Pilis – Sikkó – Tündérvölgy – Kovászna. Jelzés: kék pont, 2 nap.

Látnivalók: Szent László-templom (Nyújtód), millenniumi emlékmű, részbarlangok, Óriás-kő (Ozsdola), Szarvas-kő, Luci fenyves (Hilib), Szent Katalin-templom (Szentkatolna), hatolykai fürdő, Szent Imre műemlék templom, Csoma-kúria, Szász–Jancsó-udvarház, János-kúria, Malom-árok, kőolajkutak, Zernye-fűrésztelep, a Németek sírja, volt görög katolikus fatemplom (Gelence), haralyi műemlék templom, imecsfalvi Cserey-kúria, Putna-szoros, vízesés.

Programajánló: a gelencei Szent Imre-templom búcsúja, kirakodóvásár, tekepálya, borvízkóstolás, vadles, haralyi kádárok, horgászat, fafaragás. Más időpontok: Kulturális Örökség Napja településnapok, motokrossz (Ozsdola), a Jancsó család találkozója (Gelence), síelés, szánkózás.

Évfordulók:

☞ **1.** – **110 éve** született Illyés Gyula író, költő.

☞ **3.** – **235 éves** a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem (ELTE).

☞ **12.** – **170 éve** született Rákosi Jenő író, újságíró, műfordító, színigazgató.

☞ **14.** – **125 éve** született Áprily Lajos költő, műfordító.

☞ **17.** – **110 éve** született Wigner Jenő, magyar-amerikai Nobel-díjas fizikus.

☞ **20.** – **100 éve** született Habsburg Ottó politikus, író, az utolsó Habsburg-uralkodó, IV. Károly császár és király fia.

☞ **22.** – **555 éve** hunyt el V. László magyar és cseh király, osztrák herceg.

☞ **24.** – **110 éve** született Latabár Kálmán színész, humorista.

☞ **25.** – A Magyar Labdarúgás Napja, a londoni Anglia elleni 6–3-as győzelem emlékére.

☞ **28.** – **125 éve** indult meg az első vilamos Budapesten.

Fogyasszuk élvezettel! A sütőtök

A sütőtök őshazája Közép- és Dél-Amerika trópusi része, az inkák, a maják és az aztékok jellegzetes táplálékai közé tartozott. Amerika felfedezése után került Európába, hamar közkedveltté vált. Terjedelmes növény, a termése a 6-8 kg-ot is eléri, de a takarmánytökök között nem ritka a 30 kilónál súlyosabb sem.

Mire jó?

Természetes antibiotikum-forrás. Tápértéke nagyobb, mint a spárgatöke, szénhidrátartalma, karotin- és C-vitamin-tartalma is felülmúlja a többi tökfajtát. Ásványi anyagok bő forrása is, magas kálium-, foszfor-, vas-, réz-, mangántartalma miatt. Káliumtartalma miatt vényomáscsökkentő és vízhajtó hatása van. Az antioxidánsok és karotinoidok megkötik a szabad gyököket, erősítik az immunrendszert, ajánlott a keringési betegségek és a daganatok megelőzésében. A magja magnéziumot, káliumot és B-vitamint szolgáltat a szervezeteinknek, a tökmagolaj kedvező élettani hatású, hiszen omega-3-zsír sav van benne. Magas vastartalma miatt nőknek különösen ajánlható táplálék. Szénhidrátartalma a burgonyáéhoz hasonló.

Érdekességek

A második világháború utáni szűkös időkben sok helyen néptápláléknak számított, az utcai árusoknál is nagymennyiségben kapható „létfenntartó” eledel. Ma sós lekvárok (chutney-k), gyümölcszések (nem nagyon nemes) töltelékanyagaként is használják.

Hogyan fogyasszuk?

Sokféle fűszert alkalmazhatunk hozzá, pl. a leveshez szerecsendió, római kömény, koriandermag, curry és gyömbér is illik. Krumplit kiváltható köret, püré is készülhet belőle (rozmaringgal). Édességként a gyömbér, a szerecsendió, a fahéj és a szegfűszeg talál vele. Magja pörkölve finom és egészséges, a tökmagolajat pedig salátákba használhatjuk. Sárga, tölcseres virágait palacsintatésztába forgatva, olajban sütvé fogyaszthatjuk.

Szirupos sütőtök falatok

Hozzávalók: 50 dkg tisztított sütőtök, 2 dl cukor, 1 marék dióbél.

A tököt darabokra vágjuk, leöblítjük és nagyjából lecsepegtetve egy edénybe tesszük. Rászórjuk a cukrot, és lefedve, 7-8 órára hűtőbe tesszük. Utána fazékba öntjük, felforraljuk, majd 10-15 perc alatt puhára főzzük. Hidegen, aprított vagy darált dióval meghintve szervírozzuk.

„Ha Karácsonykor esik a hó,
reményt ád, hogy lesz' minden jó.”

Népi hiedelmek

Fekete karácsony, fehér húsvét. Lucskos karácsony rossz nyarat, rossz termést jósol. Ha karácsonytól újévig jó idő van, közvetlenül utána csikorgó hideg következik. Ha e hónap első fele enyhe, akkor szigorú, hideg lesz az egész tél. Ha december lágy, esős, a vetés csak meglehetősen.

December 13. Luca

Ha Luca napján csillagos az ég, mindenhol jó termés lesz a következő esztendőben.

December 21. Tamás

Az ünnepekre sokan ölnék disznót december 21-én, ún. disznóölő Tamás napján. Azt tartják, ilyenkor mindig fagy szokott lenni, így a hurka nem romlik el.

December 26. István

Ha zúzmarásak a fák, de később kisüt a nap, akkor sok makk terem a jövő évben.

December

- *Mi a cszúió decemberre?*
- *Sokan meghóltanak*
- *a múlt esztendőben,*
- *Mi is meghalhatunk*
- *majd a jövőben,*
- *Mikor az örömet*
- *szíved torkig issza,*
- *Elmúlt búneidre*
- *akkor tekints vissza. (1799)*
- *„A gabonát addig rostáljuk,*
- *amíg tiszta nem lesz. A hizlalt*
- *sertéseket leölgjük, Mezei munkában*
- *a trágyahordás a fő teendő,*
- *enyhe időben ássunk, rigóle-*
- *roztassunk, Az új borokat, ha*
- *megettisztultak, le kell húzni.”*

A Szilon vízgyűjtő tó (Siriu) és a Bodza-szoros

Kiránduljunk!

Túraajánló – Bodzavidék

A Bodzafordulói-hegység, a Bodzai-havasok és a Csukás-hegység öleli körül ezt a hegyközi medencét meggyenk délkeleti szögletében, a magyar nyelvterület szélső határán, az ún. Kis-Szibériában, ahol nem ritka a mínusz 30°C sem. A Bodza-folyó felső folyásán kialakult völgyfő, Bodzavidék központja a hidegrekordjairól híres, 1918-ig Magyarbodza település részét képező Bodzaforduló.

Túrázási lehetőségek:

Bodzaforduló – Virágospatak – Kukulypusztas – Szeredő-hegy. Jelzése piros háromszög, menetidő 5 óra.

Kispatak – Jóbarát forrás – szacsvai vár – Borzvár – Kispatak. Jelzése piros pont, menetidő 4 óra.

Fenyős – Gyilkos-hegy (958 m): piros pont jelzésen.

Bodzakrasznáról a Kraszna vizét követve

– ezeréves határ: Szilon-havas (Siriu, 1657 m). Jelzés: kék háromszög. Innen piros sáv jelzésen a Kis- és Nagy-Tatár-csúcs, Tatár-hágó (Tabla Buții, 1380 m), Csukás-hegység (Ciucaș, 1954 m).

Látnivalók: Szent György tiszteletére épített görögkeleti templom (Bodzaforduló), Nagyvirágospatak, Dobolló, Szitabodza, Bodzakraszna, Bodza-szoros, gát, Bodza vára (Király-hegy), Várkútja-forrás, bölényrezervátum, a Berca-medence iszapvulkánjai, Feneketlen-tó (Lacul Vulturilor/ Fără Fund).

Programajánló: szánkózás, síelés, sziklamászás, bölényrezervátum, vadles, kolostorlátogatás, „hajnalozás” (Nagyvirágospatak). Bodzafordulón működik a Ciobănașul állami népi együttes. Minden év augusztusában azonos névvel folklórfesztivált rendeznek, és szezonhorgászatra is van lehetőség.

Évfordulók:

☞ **3.** – **75 éve** halt meg József Attila költő.

☞ **6.** – **35 éve** halt meg Goldmark Péter Károly magyar származású amerikai fizikus, a televíziós technika kidolgozásának egyik úttörője.

☞ **8.** – **100 éve** született Karády Katalin színésznő, énekesnő.

☞ **9.** – **665 éve** halt meg Zsigmond magyar király, német-római császár.

☞ **10.** – **575 éve** halt meg Budai Nagy Antal, az 1437-es erdélyi parasztfelkelés vezére.

☞ **16.** – **130 éve** született Kodály Zoltán zeneszerző, zenetudós, népzene-kutató.

☞ **17.** – **325 éve** szabadult fel Eger a török elnyomás alól.

☞ **17.** – **220 éves** a Kolozsvári Magyar Színház.

☞ **24.** – **175 éve** született Erzsébet osztrák császárné, magyar királyné.

December

Karácsony hava
Bak hava
Álom hava

Utolsó negyed: december 6.

Újhold: december 13.

Első negyed: december 20.

Telihold: december 28.

A hónap szépségtippei

– Az ünnep előtti utolsó héten mindenképpen javasolt ellátogatnunk kozmetikushoz, még akkor is, ha esetleg egész évben otthoni pakolásokkal és egy gyors szemfestéssel oldottuk meg a szépítkezést. A házi „barkácsolás” (uborka-krumpli-tejföl) helyett inkább a szakszerű kezeléseket ajánlatosak.

– Az ünnepi smink elkészítéséhez vigyük magunkkal az otthon használt szemfestéket, alapozót, készítményeket a kozmetikai kezelésre. A kezelés után kérjük meg kozmetikusunkat, hogy mutassa be a különböző termékek helyes használatát.

– Az ünnep alkalmából készíthetünk erősebb, csillogóbb, a megszokottól eltérő sminket, a lényeg, hogy ne az adott divatirányzatot kövessük, olyan sminket készítsünk, amelyben felszabadultan, magabiztosan tudjuk élvezni az ünneplés óráit.

		Névnapok
1	Sz	Elza
2	V	Melinda, Vivien
3	H	Ferenc, Olívia
4	K	Barbara, Borbála
5	Sz	Vilma
6	Cs	Miklós
7	P	Ambrus
8	Sz	Mária
9	V	Natália
10	H	Judit
11	K	Árpád
12	Sz	Gabriella
13	Cs	Luca, Otlília
14	P	Szilárda
15	Sz	Valér
16	V	Aletta, Etelka
17	H	Lázár, Olimpia
18	K	Augusztina
19	Sz	Viola
20	Cs	Teofil
21	P	Tamás
22	Sz	Zénó
23	V	Viktória
24	H	Ádám, Éva
25	K	Karácsony
26	Sz	Karácsony
27	Cs	János
28	P	Kamilla
29	Sz	Tamara, Tamás
30	V	Dávid
31	H	Szilveszter

Fogyasszuk élvezettel!

Az alma

Az állítólag Kaukázus lejtőiről származó gyümölcs kihasználta a két jégkorszak közötti felmelegedést, és így jutott el Közép-Európába: ezt bizonyítják azok az almafa-maradványok, amelyeket a neolitikumi falvak ásataisaikor találtak Svájcban és Észak-Olaszországban. Már a görögök és a rómaiak nemesítették.

Mire jó?

A- és B-vitamin-, folsav-, kalcium-, magnézium-, kálium-, és kén tartalma is jelentős. Vízdékony rostanyaga, a pektin rendezi a székletet (a tapasztalatok szerint főve, párolva a hasmenés, nyersen a székrekedés ellen vethető be), kedvezően hat a bélflórára, csökkenti a vér koleszterinszintjét, magas káliumszintje a magas vérnyomásúaknak segíthet. Gyümölcssav, almasav tartalma a belek és a máj működésére fejt ki jótékony hatást. A szervezet egészére méregtelenítő, tisztító hatású, így például tehermentesíti a vesét, csökkenti a vesekő- és húgysavképződést.

A népi hagyomány a vérhas és a bélfertőzések, valamint a köszvény gyógyszereként alkalmazta. A szárított almahéjból készült teát hurutok, bélgondok ellen javasolják.

Érdekességek

A köretnek szánt alma finomabb, ha meglocsoljuk egy kis calvados-szal (almapálinka) vagy almaborral. A hámozott almahéj megszáritva, száraz helyen befőttes üvegben tárolva gyümölcssteáinkat illatosítja, enyhe nyugtató hatással is bír.

Hogyan fogyasszuk?

Számtalan módon elkészíthető: nyersen lének facsarva, müzlibe, gyümölcs- és zöldségsalátába darabolva, párolva, sütve, főzve, töltve, hús mellé köretnek, levesnek, mártásnak, süteménynek.

Legértékesebb, legtáplálóbb, ha héjjal együtt, nyersen fogyasztjuk, így tartalmazza a legtöbb élelmi rostot. A nyers almakockákat használhatjuk zöldséges vagy gyümölcsös salátákba. Különösen fontos és ajánlott a kismamáknak, állapotos nőknek és gyermekeknek.

Almagombóc fahéjjal

Hozzávalók: 3 db alma, 15 dkg cukor, 3 dl gríz, fahéj, 2 db tojás, prézli.

Az almát megmossuk, meghámozzuk, és nagylukú reszelőn lereszeljük. A többi hozzávalóval összekeverjük, 1 órát pihentetjük, majd gombócokat formálunk belőle (ha túl lágy lenne, pótoljuk prézlivel). Forrásban levő vízben kifőzzük, pirított prézlibe forgatva, fahéjas cukorral tálaljuk.

Jó tanácsok kertészkedőknek

Kis székely vetésnaptár

Kedves kiskertész, földművelő vagy csak egyszerűen kertbarát testvérem! Biokertész, de leginkább kertészgéneket örökölt, némi tehetséggel megáldott növénytermesztő tollforogató, saját tapasztalatom és a Maria Tuhu-féle Vetési naptár alapján az alábbi gazdanaptárt sikerült elkészítenem. A leírtak nem szentírás, mindenki saját tapasztalata alapján más vetésnaptárt is használhat, mert csak egy igazság van: ki mint veti ágyát (lehet melegágy is), úgy alussza álmát – s úgy gyűjti be az almát. Jó munkát, jó termést!

Bíró Zoltán

A mai modern kertészkedés több évezredes múltra tekint vissza, alapjai és gyökerei a kolostorok, szerzetesrendek udvarában, kertjében keresendő. Ők fedezték fel ugyanis, hogy növényeink, virágaink, fáink ültetése, termesztése szorosan összefügg a Hold és a bolygók járásával. A későbbi modern tudományok mind ezeken a megfigyeléseken alapszanak.

A Hold és a bolygók által közvetített terméshozó impulzusok alapján megkülönböztetünk tehát virág-, levél-, termés- és gyökérnapokat, a haszonnövényeket pedig ezek alapján csoportosítjuk és gondozzuk. A bolygók járása alapján minden növénynek megvan az ültetési, vetési, művelési, szedési és tárolási napja, időszaka. A biodinamikus hatás nem csak pozitív, de negatív irányban is kifejti tevékenységét. Vannak ezért olyan napok is, amikor szigorúan tiltott a növényekkel foglalkozni. Ilyen például minden évben Nagycsütörtök és Nagypéntek napja, melyek szigorúan tiltott vetési napok.

Akárcsak az emberi világban, a növény- és állatvilágban is vannak barátok és ellenségek, itt is megkülönböztethetünk jó szomszédot, rossz szomszédot, vagyis egymás közelsége, távolsága jó vagy rossz hatással van a fejlődésre, növekedésre. A hagyma nem növekszik a káposztafélék mellett, a rózsza csak önmagát szereti, de mindenféle-fajta gyógy- és fűszernövényt megtűr, élvez, sőt, jó hatással van fejlődésére. A fokhagyma kártevők és rágcsálók ellen használható, de számos termesztett és gyomnövénynek megvan ez az adottsága, hogy véd, óv a kártevők ellen.

A betegségeket, fertőzéseket nem legyőzni, hanem megelőzni szoktam, és csak a megtermelt növényeket, anyagokat használom – hol több, hol kevesebb eredménnyel.

Permetezéshez például használhatunk csalánlevet, és úgy tervezzük meg a kertünket, hogy a növénytársítások által kedvező kölcsönhatást biztosítsunk kiskertünkben, „öngyógyító vegyeskertet” hozzunk létre.

Mikor, mit ültessünk?

A hólével jó, ha mákot, salátát, spenótot, sárgarépát, petrezselymet, dughagymát, fokhagymát korainak elteszünk. Március hónapban ültethető a paradicsom, paprikafélék, káposztafélék, s minden melegkedvelő növény. Gergely napján kell vetni a hagymaféléket, miket palántáknak szánunk. Zöldborsót, salátát, gyökérzöldeket még ekkor is ültethetünk.

Április is ültető hónap. Megpróbálhatjuk a zöldbabot, babot, burgonyát is elültetni, időjárásfüggő, ha lefagy, kiújulhat. Május a kukorica, a babfélék, illetve a kiültetések hónapja. Ha Orbánkora nem fagy, akkor szerencsénk van. A kiültetendő palántákat, ha megedzettük, jól kibírják a stresszt. A téli káposztát Űrnapkor szokásos ültetni.

Június a télire szánt gyökérzöldegek vetési ideje, sőt a dughagymának valót is ekkor kell elvetni. Július nem igazán vetési, ültetési hónap, ekkor inkább a begyűjtések első fázisával és az aratással foglalkozunk. Augusztusban lehet másodvete-

ményt, zöldborsót, salátát, spenótot, feketeretket, céklát eltenni. Ha hűvösebb a hónap, fokhagymával is próbálkozhatunk. A talaj feljavítására zöldtrágyának facéliát (mézontófüvet) és mustárt vethetünk, melyeket késő ősszel vagy kora tavasszal dolgozzuk be a talajba.

Szeptember az évelő növényeknek is jó időszaka. Hagymaféléket, salátákat, spenótot is vethetünk. Október hasonló a szeptemberhez, bár ekkor már fel kell készülnünk az első fagyos éjszakákra is.

Facsetétét lehet ősszel, de tavasszal is ültetni. A tavaszi ültetéshez jó, ha a gödröt kiássuk ősszel. Diót augusztustól telepíthetünk.

Dugványozást, bujtatást, szaporítást augusztusban végezhetünk, legyen az rózsá-, ribizlifélék, szeder vagy egres, s mindenféle-fajta bokornövény. A legszékelesebb fűszernövényünket, a tárkonyt is augusztusban dugványozzuk, szaporítjuk, és jó, ha lestyán mellé ültetjük. Szeptember a legalkalmasabb idő a rebarbara szaporítására.

Tippek nagyapó kertjéből

Egyes egyvári virágaink díszítő értékük mellett „csigaüzökként” hasznosíthatók, vessünk belőlük a zöldeges ágyásaink közé is! Ilyen pl. a pillangóvirág (Cosmos), sarkantyúka (Tropaeolum), kaliforniai kakukkmák (Eschscholtzia), porcsinrózsza (Portulaca).

Az erkélynövényeket, illetve a szobanövényeket könnyebb öntözni, ha a locsolókanna helyett a cseréket egy vödör állott vízbe belenyomjuk, és addig tartjuk benne, amíg buborékok jönnek fel a víz alól. Így az egész földlabda átnedvesedik, és nem szárad ki olyan gyorsan a virágföld.

A sütőtök akkor érik be a legjobban, ha folyamatosan forgatjuk, akár csak a pezsgőt. Persze, csak óvatosan, nehogy a termés letörjön. Hogy a földdel érintkező része meg ne rothadjon, tegyünk a növény alá szalmát.

Az összetört tojáshéjat ne dobjuk ki. Inkább áztassuk hideg vízben egy hétig, majd ezzel a vízzel locsoljuk meg a növényeket. Sok vitamin és ásványi anyag oldódik ki így belőle.

Ha szeretnénk növényeinket megvédeni a kártevőktől, ültessünk az ágyások köré levendulát, büdöskét, vagy metéltőhagymát, mert ezek elűzik a rovarokat.

Januári tennivalók a kiskertben

A hosszú, téli „kényszerpihenő” kiválóan alkalmas arra, hogy megtervezzük kiskertünket a következő szezónra. Elsődleges szempont, hogy minél jobban kihasználjuk a területet, és lehetőleg vegyszermentesen (biokultúrában) állítsuk elő a család számára nélkülözhetetlen friss zöldségeket. Egy négytagú család éves zöldségigényének kielégítésére körülbelül 100 m² területre van szükség. Növénytársításokkal, másodvetéssel, köztes termesztéssel még hatékonyabban kihasználhatjuk a kertünket.

Fontos szempont, hogy ugyanaz a növénycsalád (káposztafélék, gyökerek, bogyós termésűek) ne kerüljön ugyanarra a helyre, csak 3-4 évente. Így elkerülhetjük a növénycsaládra jellemző kártevők, kórokozók elszaporodását és a növények újrafertőződését. Egyik ágyásunkat hagyjuk meg az élőlő növényeknek (sóska, rebarbara, spárga, fűszernövények), egy-egy ágyást a káposztaféléknek, a borsónak és babnak, gyökereknek és a bogyós termésűeknek alakítsunk ki. A borsó és a bab gazdagítja a talajt nitrogénben, utánuk a következő évben

Régi gazdanaptár ajánlása

„Szöllőbe - ugarra most hordd ki a trágyát.

Tisztogasd az eltett zöldség s krumpli ágyát.

Szorgalmasan irtsd a hernyót – s hangyafészket,

Jó melegen tartsad az érzékeny méhet.

Az oltógallyakat rakd nedves pincébe,

A melegágyakat szellőztess ki délre.

Javítsd ki a holi elhasznált szerszámot,

Vethetsz már salátát, borsót, karalábot.”

ültessük a nagy tápanyagfogyasztókat (paprika, paradicsom, káposzta), ezeket követhetik a gyökérezöldségek (sárgarépa, petrezselyem). A hagymát, salátát, spenót, retket köztes növényként termesszük.

Kinti tennivalóink közül a legfontosabb, hogy nagy hó esetén a díszcserjéről, tülevelű bokrokról távolítsuk el a havat, hogy ágaik ne törjenek le. Fagymentes napokon, főként, ha csapadékban szegény telünk van, locsoljuk meg a tülevelű fáinkat, örökzöld cserjéinket. Fagyérzékeny élőlő virágainkat, fűszernövényeinket takarjuk be.

Vetés: a türelmes, tapasztalt hobbikertész próbálkozhat a muskátli és petúnia palánták előállításával is. Mindkettő lassú fejlődésű növény, ezért magjaikat már januárban el kell vetni szaporítóládába. Palántáikat ablakpárkányon, világos, 18-20 Celsius-fokos helyen neveljük. Fontos, hogy palántaneveléshez ne használjunk általános virágföld keveréket, mivel ezek túl sok tápanyagot tartalmaznak, és a gyenge palántákat kiegészíthetik. Vigyázzunk arra, hogy a téli fényszegény viszonyok közt ne locsoljuk túl a palántáinkat, mert könnyen megnyúlnak.

Februári tennivalók a kiskertben

Bent a lakásban hajthatunk virághagymákat: jácintot és nárciszt. Ezeket kintről a virágagyásból felszedjük, és könnyű (tőzeges) földkeverékkel töltött cserépbe ültetjük. Egy pár napig fűtetlen helyen tartjuk, majd fokozatosan szoktatjuk a meleghez. Virágzás után a cserepeket világos, hűvös helyre tesszük, hogy a hagymák megérjenek a kiültetés előtt.

Az átteleltetett növényeinket február végétől gyakrabban locsolhatjuk és az elnyúlt oldalhajtásokat eltávolíthatjuk. Gyorsíthatunk a tavasszal ültethető gumós növényeink fejlődésén, ha nedves komposztba ültetjük, és világos helyen előhajtjuk őket. Így például a korai burgonyát, dáliát, kánát. Ablakpárkányon, napfényes helyen, palántanevelő tálcában vagy cserépben vethetünk paprika, paradicsom, padlizsán magokat. Ezen zöldségfélék melegigényesek, csak a májusi fagyok elmúltával ültethetők ki. A palántanevelés 2-3 hónapot igényel és sok helyet, mivel kelés után 3-4 héttel a palántákat tápkockákba (vagy kis műanyag poha-

Régi gazdanaptár ajánlása

„Ültesd ki, ha nap jár, a magról a fákat,
Metszegesd le jókor a sarjadzó ágat.
Murok, paradicsom, zeller, kel, ugorka,
Petrezselyem, spenót –
most vetendő sorba,
Tereged a trágyát rendben ki a szőlőn,
Metszegesd, ha meg nem
metszeted az őszen.
Jól etesd a marhát, úgy is nem sokára,
Megéje kerülsz majd, az eke szarvára.”

rakba) kell tűzdelni, hogy ne nyurguljanak el. A januárban elvetett növények palántáit február végén kiültethetjük tápkockákba (cserepekbe, poharakba), hogy a kiültetésig továbbneveljük őket.

Kint a szabadban a legfontosabb tennivaló februárban a gyümölcsfák metszése és ezt követően a lemosó permetezés. A metszéshez ismernünk kell a gyümölcsfák termőréseit, az egyes fajok élettani tulajdonságait, a koronaformákat, ezért célszerű szakemberrel elvégeztetni a munkálatot, vagy segítséggel, szakkönyvek tanulmányozásával kezdjünk hozzá, hogy ne okozunk több kárt, mint hasznot a beavatkozásunkkal.

A helyesen megmetszett korona szelős, nem túlságosan sűrű, de nem is kopasz. A sebkezelés és a metsző szerszámok fertőtlenítése sem elhanyagolandó.

Februárban már kijuttathatjuk a komposztot és a komplex műtrágyákat a gyümölcsfák köré, a gyepre és a zöldségkertbe. A pázsitot fagymentes időben levegőztessük, ezt speciális fűlázítóval vagy vasvillával végezzük, 10 cm mélyen lyukakat szúrva.

Márciusi tennivalók a kiskertben

Ebben a hónapban a legfontosabb tennivalók a talajelőkészítési munkálatok és a korai zöldségfélék vetése. Az ősszel felásott és megtrágyázott földet fellazítjuk, jól elgereblyezzük. Az ápolási munkálatokat könnyebben el tudjuk végezni, ha 1-1,2 m szélesre alakítjuk ki az ágyásokat. A sorokat általában 20-25 cm távolságra húzzuk a retek, a tépősaláta és a hagyma vetéséhez. A korai karalábé 10-15 cm, a borsó 30-40 cm-es sortávolságra kerülhet.

A vetésmélységnél általános szabály, hogy a vetőmag méreténél (átmérőjénél) 2-3-szor vastagabb földréteggel takarjuk be az elvetett magokat. Egyes növények fényre csíráznak (zeller, bazsalikom, körömvirág, kakastaréj, bohócvirág, nyári viola, petúnia), ezeket csak kézzel benyomkodjuk a földbe, és nem takarjuk be. A nagyon apró magvakat (zeller, rozmarin, citromfű, petúnia, dohányvirág) ajánlatos kis szaporítóládába (vagy cserépbe) elvetni, és miután megerősödtek, kipalántázní végleges helyükre. A szaporítóládát takarjuk be fóliával vagy üveglappal.

Vetéstervünk alapján már most ideje beszerezni a szükséges vetőmago-

Régi gazdanaptár ajánlása

*„Tisztogasd giz-gaztól a faiskolákat,
Párosítsd, nemesítsd az ép
gyümölcsfákat.*

*Gereblyézd, kapálgasd a zöldséges ágyat,
Szellőztessd ki, ha nap süt a melegházat.
Szántss, vess, boronálj.*

A köles, len, kender

Alá jól trágyázd meg földjeidet ember!

*Nyithatod a szőlőt, a magasabb részen,
Vigyázz, hogy a méhed el ne vesszen
éhen!”*

kat. A hibrid (F1) fajták vetőmagjai többre kerülnek, de általában jobb a betegségekkel szembeni ellenálló képességük, és nagyobb a terméshozamuk. Nem mindegy, hogy friss fogyasztásra, vagy tartósításra, tárolásra szeretnénk termeszteni az adott zöldségféléket, mivel más-más fajtát kell ehhez választanunk. Mielőtt elültetnénk a magot, végezzünk egy próbacsíráztatást nedves papíron.

Korai vetésű zöldségfélék: amint kissé szikkadt a talaj, vethetjük a cukorborsót, spenótot, madársalátát, petrezselymet, dughagymát és a tavaszi fokhagymát. Palántaneveléshez vethetünk még zeller-, karfiol-, brokkoli-, paradicsom-, paprika-, uborkamagokat. A februárban elvetett paprika, paradicsom, padlizsán és a korai vetésű virágpalántákat ültessük szét, hogy jobban fejlődhessenek. Fűtetlen fóliában éjszakára még takarnunk kell a szétültetett palántákat egy (erősebb fagy esetén dupla) fátyolfólia réteggel.

A díszkertben vágjuk vissza a rózsatöveket. A futórózsákat, a rózsaluagásokat is szabadítsuk meg a száraz, előreedett karoktól és a vadhajtasoktól.

Áprilisi tennivalók a kiskertben

A zöldségeskertben az előcsíráztatott korai burgonyát ültethetjük április elején. Vigyázzunk a csávázott vetőburgonyával, csak kesztyűvel nyúljunk hozzá! Áprilisban vethetünk még sárgarépat, petrezselymet, peszternákot, spenótot, retket, velőborsót, céklát, mángoldot, salátaféléket, káposztaféléket és csemegekukoricát is. Kukoricánál, borsónál javasolt a szakaszos vetés (1-2 hét különbséggel), hogy hosszabban biztosítsuk a család ellátását finom, friss zöldborsóval és csemegekukoricával.

A kertünk legnagyobb részében alakítsunk ki fűszernövény kollekción. A fűszernövények sok illóolajat tartalmaznak, melyek felhalmozásához meleg, napos helyet igényelnek. Nagyon sok közülük évelő, pl. a tárkony, lestyán, rozmaring, citromfű, szurokfű, kakukkfű. Készíthetünk egy külön ágyást salátakollekción. A közismert fejessalátán kívül sokféle levélsaláta termesztető, mint zöldségkülönlegesség (galambsaláta, rukola, cikóriasaláta, kötözösaláta stb.). Nyár elején a saláta helyére másodvetésben cukkinit, céklát, uborkát vethetünk.

Régi gazdanaptár ajánlása

*„Nyisd a barackfákat, irtsd a kerti férget,
Most ültess, s akkor lesz
szép sűrű sövényed.*

*Szöllőt is bujtathatsz még;
most legjobb karózni.*

*A palántát lehet szabadba kihozni.
Többet arat, ki most hengerel,
azt mondják,*

*Az aprójószágnak buzgón viseld gondját.
A pulykafiakat csak napos időben
Szabad sétáltatni az új legelőben.”*

A fóliában előnevelt korai káposztaféléket is kiültethetjük végleges helyükre. A korai, friss fogyasztásra szánt, előnevelt paprika- és paradicsom palánta is kikerülhet a hónap végén végleges helyére. Kiültetés előtt a palántákat fokozatosan szoktassuk hozzá a szabadföldi fény- és hőmérsékleti viszonyokhoz (meg kell edzeni őket). A hónap végén helybevetéssel paradicsomot, paprikát, uborkát, cukkinit, spárgatököt és sütőtököt vethetünk.

Mindig csak reggel locsoljunk, hogy napközben felmelegedjen a talaj. Ne feledjük, a legjobb locsolóvíz az esővíz, gyűjtsük össze, és azzal öntözzünk.

A díszkertben az elvirágozott hagymás növények (tulipán, nárcisz, jácint) leveleit ne vágjuk le, hisz a hagymának meg kell érnie. A hónap közepén már vethető végleges helyére legtöbb, egy-nyári virág. Ne feledkezzünk meg a dísznapraforgóról se, mely egymagában vagy kerítés mellett, élénk, meleg színével szép színfoltot képez kertünkben. A hónap közepétől kiültethetjük az előhajtattott kardvirág és dália gumókat is.

Májusi tennivalók a kiskertben

Május a legszebb hónap a kiskertben is. Töltsünk minél több időt a szabadban, hogy mi is feltöltődjünk!

A legfontosabb kerti munka májusban a kapálás, gyomlálás és az öntözés, valamint a kártevők és betegségek megelőzése, leküzdése. Ápoljuk gondosan a gyepet is, rendszeresen locsolva, nyírva. A hónap közepétől kiülthetjük a melegkedvelő, előnevelt palántákat a végleges helyükre. Ne feledjük el a fagyosszenteket, éjszakára szükség esetén takarással védjük meg a kiültetett palántákat és a dézsás növényeket.

A korai burgonyát és a borsót töltsük fel kapáláskor földdel. Május 10-e után vethetjük szabadföldbe a tökféléket, uborkát, babot. Babvetésre válasszunk sárga- és zöldhüvelyű fajtát is. A karósbaboknak vetés előtt alakítsuk ki a támrendszerét. Az uborkát érdemes hálóra felfuttatni, így nem fertőződik meg a talajról a peronoszpórával, és öntözéskor száraz marad a lombja. Lehetőleg csak a növények tövére jutassuk a vizet az uborkánál és a paradicsomnál is. Permetezéshez használjunk csalánlevet, és úgy tervezzük meg a kertet, hogy a növénytársítások által kedvező kölcsönhatást biztosítsunk kiskertünkben,

Régi gazdanaptár ajánlása

„Nyisd le a vadsarjat, öntözgesd az ágyást,

Almánál-körténél kezd a szemző oltást.

Megkapáld a szőlőt, első virágzásig.

Karózd föl a babot, mert majd fölburjánzik.

Hó végén ültethetsz dinnye palántákat,

Kölest, lent másodszor, lóherét és mákot.

Forgasd a gabonát a szellős magtárban,

A rajzó méheknél ne hagyj lepkét kasban.”

„öngyógyító vegyeskertet” hozunk létre. Például a hagyma és a sárgarépa kölcsönösen riasztja egymás kártevőit: a hagyma- és a sárgarépageyet. A paradicsom és az uborka mellé ültessünk fokhagymát, így kevesebb esélyt adunk a gombás betegségeknek. A paradicsom és a zeller óvják a káposztaféléket a levéltetvektől, ezek „cserében” a zellert megvédik a zellerrozsdától. A borsikafű (csombor) elriasztja a babról a fekete babetveket. A körömvirág és a büdöske távol tartják a fonálférgeket. Mindig vessünk ezekből a zöldséges ágyások közé is! A kapor majdnem minden zöldegnövényre előnyös hatású. A bazsalikom uborka mellé vetve óvja azt a lisztharmattól és odavonzza a méheket a beporzáshoz.

Az őszibarackfa tányérjába ültetett torma megvédi a fát a levélfodrosodástól. A sarkantyúka a fák köré vetve betakarja a fa tövét, és a levéltetveket magához csalogatja a gyümölcsfáról. Az öregebb fák árnyékában jól fejlődik a borsmenta is.

Ne feledjük a régi mondást, hogy „a májusi eső aranyat ér!”. Száraz időben locsoljunk rendszeresen a növényeink megerősödéséig!

Júniusi tennivalók a kiskertben

Az ápolási munkák a legfontosabb tennivalók a nyár folyamán. Másodvetésben még sokféle zöldségmagot vetetünk, és a gyorsan növekvő egynyáriak is alkalmasak az üres foltok befedésére. A nyári hőségben hamar kiszárad a talaj, amit mulcsolással (takarással) akadályozhatunk meg. Ehhez használhatjuk a fűnyírás után összegyűjtött fűvet, a zöldtrágya növényeket (mustár, facélia) vagy a sötét színű fóliát. A mulcsréteg ne legyen túl vastag (max. 5-10 cm), mivel ez bűvőhelyként szolgálna a csigáknak és egyéb kártevőknek.

A gyomlálás és a kapálás mellett figyeljünk a ritkítási munkálatokra. A túl sűrűn kelt sárgarépat, petrezselymet, céklát, salátát ritkítsuk ki. Kéthetente kapáljuk meg a zöldségágyásokat, és használjunk

Régi gazdanaptár ajánlása

„Meggy, cseresznye, zöldbab
és apró ugorka

Télre most rakandó el, amint jön sorba.

Támaszd fel az ágat,

ha a gyümölcs húzza!

Vigyázz, túl ne érjen telkeden a búza.

A téltre való főzeléket vedd el.

Jó gyümölcs magokat gyűjtögetni kezdjed.

Nyűheted a kendert. A bab, dohány,

hagyma,

Szőlő kapálását ne halaszd holnapra.”

lombtrágyát. A magas növesű paradicsom- és paprikapalánták mellé állítsunk támasztékot. A tövek kötözése alkalmával mindig távolítsuk el az oldalhajtásokat.

Most kell vetni a tárolásra szánt zöldségek közül a feketeretket, céklát, bim-bóskelt, karalábét. Másodveteményként még vehető a borsó, a korairetek és a saláta helyére cukkini, uborka, spárgatók, bokorbab, borsfű, bazsalikom, kapor.

A szokásos ápolási munkák mellett most az ideje az évelő és a kétnyári virágok vetésének. Júniusban vehető: árvácska, sárgaviola, kéknefelejcs, százszorszép, törökszegfű, zergevirág, évelő sóvirág, kankalin és Grenadin szegfű.

A rózsákat rendszeresen vágjuk vissza, amint elnyíltak, 2-3 levéllel a virág alatt. A levéltetvek ellen csalánlével permetezzünk és használjunk lombtrágyát kéthetente. A tavaszi hagymás virágokat, amint elsárgul a levelük, szedjük fel, és száraz, hűvös helyen tároljuk. Amint megszáradtak, megtisztíthatjuk a levelektől és a külső héjaktól. A díszpázsitot hetente kétszer, de legalább egyszer nyírjuk le 2-2,5 cm-re és rendszeresen locsoljuk.

Júliusi tennivalók a kiskertben

A nyár folyamán folyamatosan örvendhetünk a munkánk gyümölcseinek, hisz egy gondosan megtervezett kiskertből a család zöldség- és gyümölcsigényének nagy részét kielégíthetjük. Ezért nyáron is vethetünk másodvetésben: tepsősalátát, uborkát, bokorbabot, céklát, nyári retket, kínai kelt, brokkolit, és őszi karfiolt.

A gondosan összeválogatott egyvári virágágások most a legszebbek. Az évelő és kétnyári virágok (árvácska, csilagfürt, nefelejcs, törökszegfű, százsorszép) magjait most kell vetni, de vigyázzunk, mert árnyékolás és rendszeres locsolás nélkül nem fognak kikelni!

A termés betakarítása, az ápolási munkák (a locsolás és főként a gyomlás), valamint a másodvetés a legfontosabb tennivalók. A korai karfiol már szedhető. A kései fajtáknál a tűző naptól védeni kell a karfiol rózsáját. Legegyyszerűbb, ha egy levelét letörjük, és ráhajlítjuk a fehér termésre. A korai paradicsom is érlik, a spárgatök és a cukkini is bőven hozza termését. A zöldbabot és az uborkát hetente szedjük. Az öntözésnél

Régi gazdanaptár ajánlása

„Tisztán tartsd a fákat.
Vigyázz a gyümölcsre,
Hogy a javát hernyó-madar el ne költse.
Karózva, indáit tördösve, gyomlálva,
Készítsd a szőlőt másod kapálásra.
Töltsd fel a burgonyát. Az őszi vetésre
Szánts. Gondot fordíts
a dohányültetésre.
Most van helye széna-
s lóherkaszálásnak,
Készen nézz elé a közel aratásnak.”

a legfontosabb, hogy elegendő vizet kapjanak a növények. A jó öntözés biztos jele, ha már nem szívárogo be gyorsan a víz, hanem néhány pillanatra megmarad a felszínen. A felületes öntözés, kevés vízzel többet árthat, mint amennyit használ, mivel nem jut el a gyökérzetig. A gyökerek felhúzódnak a felszín felé a víz után, és ezt követően gyorsabban kiszáradnak. Arra is ügyeljünk, hogy a fák és bokrok alatt lévő növényeket is alaposan öntözzük meg.

A legtöbb gond a csigákkal van, melyekre különböző trükköket (sörccsapda, hamu, mész) alkalmazhatunk. Mivel a csigák búvóhelye a nedves, árnyékos kert, rendszeresen távolítsuk el a gyomokat, hogy ne bújhassanak meg köztük. Eső, locsolás következtében összetömődött talajt alaposan lazítsuk fel. Csigákkal fertőzött kertben kivételesen reggel locsoljunk, hogy éjszakára ne maradjon nedves a talaj. Vessünk bársonyvirágot a zöldségeskertbe, mivel ezt a csigák nagyon kedvelik, ezt részesítik előnyben. Biokertészeti tapasztalatok szerint a kerti zsázsának csiga- és levéltetű-riasztó hatása is van.

Augusztusi tennivalók a kiskertben

A betakarítás hónapja az augusztus, a paradicsom és a paprika fő szezonya, az eltevések, befőzések ideje. A krumplit és a hagymát is lehet felszedni, miután a szárik elszáradtak. Mindkét termést hagyjuk a napon egy pár órát száradni és csak azután vigyük a végleges helyükre. Tárolásuk szelős, hűvös, fagytól védett helyen történjen.

A felszabadult területekre vethetünk még télálló spenótot (Matador), salátát (Téli vajfej), feketeterket, madársalátát. Most kell vetni az áttelelő hagymát is, mely tavasszal korán fejlődésnek indul és kiváló főzőhagyma lesz belőle. A másodvetésnél figyeljünk a locsolásra, mivel az augusztusi melegben hamar kiszárad a talaj felszíne.

A talaj feljavítására zöldtrágyának facéliát (mézontófüvet) és mustárt vethetünk, melyeket késő ősszel, vagy kora tavasszal bedolgozzuk a talajba. Az élő fűszernövényeinket most még utoljára levághatjuk, hogy a fagyok beálltaig regenerálódhassanak.

Most van a szamócaültetés időszaka, mert az augusztusban, legkésőbb szeptember elején kiültetett palánták jövő tavasszal már teremnek is. A később ültetett palán-

Régi gazdanaptár ajánlása

„Holdfogytán gyűjts tojást
és rakd kopolyóba,
nyáron sokáig eláll még a korpába’.
Borítsd a káposztát,
hogy feje nőjön nagyra,
zajold a seregélyt,
hogy szőlődet meghagyja.”
„Vért ne vétesz,
hideg víztől messze maradj,
Ért szőlőt, dinnyét,
mandola magot harapj.”

ták viszont a következő évben még nem teremnek.

A korai alma és körtefajták már szüretelhetők, a szilva is kékül. A bőséges termés lehúzhatja az ágakat, melyek alátámasztás nélkül lehasadnak, és komoly károkat okoznak a koronában. A feketeszeder gyűszűméretű, fényesfekete gyümölcseit csak akkor ajánlatos szüretelni, ha teljesen beértek, és könnyen leválnak a kocsányról.

A letermett málnavesszőket távolítsuk el, a ribizlibokrainkat szabadítsuk meg a 3-4 éves öreg hajtásoktól, és a túl vékony oldalvesszőktől.

Kiváló időszak ez a növények átültetésére. A muskátli, a hibiszkusz, a leánder, a fukszia most dugványozható a legeredményesebben, mert a hajtás szövetei már kialakultak, de még nem fásodtak meg. A dugványok gyökeresedését elősegíti, ha műanyag zacskót borítunk föléjük a párolgás mérséklése céljából.

A rózsákat rendszeresen tisztítsuk meg az elhervadt virágoktól, és a díszcserjéket is nyírjuk meg.

A múlt hónapban elvetett árvácskát, százsorszépét most kiültethetjük végleges helyére, hogy tovább fejlődjön.

Szeptemberi tennivalók a kiskertben

Az augusztus végén elvetett salátát, spenótot kelés után ritkítsuk, és gyomláljuk meg. Az őszi karfiolt és a brokkolit most szedhetjük. A másodvetésben elvetett babot, uborkát is most célszerű télire tartósítani, lefagyasztani.

Még vethetünk ebben a hónapban galambbegy salátát (madársalátát), mely kora tavasszal (február-márciusban már szedhető). A legkorábbi zöldhagymát a szeptemberben elültetett dughagymából biztosíthatjuk. Ültethetünk őszi fokhagymát is pár gerezdet. A bimbós kel, a póréhagyma és a leveles kel télálló zöldségfélék, a szabadban teelhetnek, és még a kellemes, késő őszi napokon is fejlődnek. A póréhagyma tövét fel kell tölteni földdel ahhoz, hogy hosszú, fehér szárrésze alakuljon ki. Most a legalkalmasabb az idő a rebarbara szaporítására. A fagyérzékeny fűszernövényeket (roz-

Régi gazdanaptár ajánlása

„Törni kell a kendert, elrakni zöldséget,
Kösd a gyenge fát, a biztosítás végett.
Rakd a gyümölcsmagot
jól készített ágyba,
A fák töve körül elkel már a trágya.
Szüretelj bort, mézet,
hogy télire maradjon;
A káposztát kint ne felejtse a fagyon.
Ha külső munkád kész,
tiszítsd ki a kutat,
Aztán házad körül csinálgasd az utat.”

maring, bazsalikom) az első fagyok előtt vigyük be a konyhaablakba. A gyökérzöldségeket ne szedjük ki túl korán, mivel még sokat fejlődnek az ős folyamán. A sárgarépat az első fagyok előtt szedjük ki, a petrezselyem hidegtűrő.

A tulipánhagymákat ráerünk október közepéig kiültetni, de a nárcisz, jácint, gyöngyike és a harangvirágú scilla most kerüljön földbe. A kisebb hagymákat 5-8 cm mélyre, a nagyobbakat 10-15 cm mélyre ültessük. Szeptember legmegfelelőbb az évelő cserjék, bokrok, örökzöldek, sövények ültetésére (borbolya, rhododendron, bukszus, tuja, bükk, magyal, tűztövis, mogyoró, galagonya, vadrózsa). A fenyőféléket is most a legjobb ültetni.

A lehullott faleveleket folyamatosan gyűjtsük. A többi növény számára káros anyagokat termelő dió leveleit elégethetjük. Az őszi a facseteték ültetésének legjobb időpontja.

Folytathatjuk az augusztustól folyamatosan érő szilva, körte, alma szedését, amelyek akkor érettek, ha a termés egyetlen csavarással leválik a fáról. A gyümölcsöket célszerű a szárunkkal együtt tárolni, mert így tovább elállnak.

Októberi tennivalók a kiskertben

Ebben a hónapban már számolhatunk az egyre gyakoribb éjszakai fagyokkal. A talajt mielőbb ássuk fel, hogy a téli csapadékok jobban felvehesse, és tavaszszal könnyebben művelhető legyen. Ásás előtt érett komposztal (4-5 kg/m²) szórjuk be a területet, és forgassuk bele a földbe. Díszkosarakkal, szárított virágokkal és színes tököcskékből készített kosarakkal varázsoljuk tele a házunkat az ősz színeivel!

Az összegereblyezett lombot, növényi maradványokat és konyhai hulladékot ne égetéssel semmisítsük meg, inkább készítsünk komposztot. Ha a komposzt szagos, akkor érése során nem kapott elég levegőt. Ilyenkor forgassuk át, és rétegezzünk bele száraz, rostos anyagokat, mint amilyen a szalma vagy a faforgács.

Régi gazdanaptár ajánlása

*„A fűteni valót száraz helyen tartsad,
Szőlődet fagy előtt jól betakargassad.
Tisztogasd a kertet, párosítsd a fákat,
Akkor hajtanak csak tavaszra szép ágat.
A melegágyakba vess retket, salátát,
Ha nagyon hideg van,
óvd a méhek házáát.
A hosszú estéken végy kezedbe könyvet,
Úgy válaszd, mikor leteszed, tudj többet.”*

Októberben még ültethetünk gyümölcsfákat, rózsát, díszcserjéket és örökzöldeket. A tulipánhagymáknak is ez a legkedvezőbb ültetési időpontja.

Tisztítsuk ki a virággyásainkat, az egyáriaki maradványait tegyük a komposztba, az elvirágzott évelőket vágjuk vissza a föld felett 5-10 cm-re. A fagyra érzékeny gumókat (dália, kardvirág, gumós begónia, kána) szedjük fel és pincében, nedves homokban, fűrészporban teletessük át. Október közepétől a fagyokig nyílnak a tipikus őszi virágok, a krizantémok, melyeket „temetővirágnak” is neveznek.

Az eltérélyesedett futó- és törzsés rózsát vissza kell metszeni. A sövényeket, díszcserjéket is most vágjuk vissza, mivel már nem növekednek. A dézsás növényeket, amíg csak lehet, tartsuk kint a szabadban, az első erősebb fagy előtt vigyük fagymentes, világos helyre és kezdjük ritkábban locsolni. A muskátlik ládáikban maradhatnak.

A lombhullás után tisztogathatjuk a gyümölcsfáinkat a vízhajtásoktól és az elszáradt, beteg ágaktól. A fák körül szórjunk ki komplex műtrágyát és ássuk be a földbe. Lombhullás után kell telepíteni a kevésbé fagyérzékeny gyümölcsfákat, az almát, a körtét, a szilvát és a bogyósokat.

Novemberi tennivalók a kiskertben

Az igazi kertbarát a téli hónapokban is talál magának elfoglaltságot a növényei körül. A szobai dísznövények, a kinti örökzöldek megfelelő vizellátást igényelnek. A télire elraktározott zöldségféléket, gyümölcsöket időnként ellenőrizni kell, hogy a beteg, hibás, rothadásnak indult terméseket eltávolítsuk.

Az áttelelő madarak etetése is kellemes szórakozás a hosszú téli hónapokban. Általános szabály, hogy etessünk időben és rendszeresen! Annak, aki a hasznos madarakat a téli etetésnél a kertjébe csalogatja, kevesebb panasza lesz a kártevőkre. Fontos, hogy olyan etetőkkal rendelkezünk, amely a madarak számára könnyen hozzáférhetően, esőtől, hótól védve tárolja az élelmet. A legtöbb áttelelő madarunk rovarévvé. Ezért már novembertől kezdjük el az etetésüket, és áprilisig folytassuk, amikor már megjelennek az első rovarok. Helytelen csak fagy idején és nagy hóban etetni. Az eledelt főként reggel és délután szórjuk ki. Télen csak 8 órát van világos, így a madarak 16 órán át nem táplálkoznak.

Régi gazdanaptár ajánlása

*„Akármilyen hideggel jár se ülj hiába,
Lábadat lógatva a meleg szobába;
Hanem morzsolj, tilolj, fonj vagy fossz
tollat*

*Hogy nem tudsz mit tenni, titokban se
mondjad.*

Melegen tartsad az ólat és istállót;

Aki arra való járasd iskolába,

S nézz utána, hogy ne üljön ott hiába.”

Az ünnepi asztalunkra készítsünk díszítő virágokból, ültessünk jácintot, nárciszt, tulipánt szép formás edényekbe, a földjük felszínét pedig borítsuk be mohával, hogy még mutatósabbak legyenek. A jácintot tehetjük csak vízbe is egy keskeny szájú üvegedénybe, úgy, hogy a hagyma alsó harmada érintkezzen a vízzel. A hagymákkal beültetett edényeket helyezzük 12 °C fokos helyiségbe. Körülbelül 8 hét múlva megjelennek az első virágos hajtások. Ne feledjük el idejében beszerezni a búzamatot, hogy Luca napján (december 13-án) elvethessük a népszokás szerint.

A téli hónapokban a szervezetünk ellenállóképességét csíranövények fogyasztásával fokozhatjuk. A drága csíraztató edények helyett használhatunk egyszerűen egy tányérra helyezett szűrőpapírt, amit jól benedvesítünk, és a megmosott magokat vékony rétegben ráhelyezzük. Rendszeres átöblítés mellett, fajtól függően 3-4 nap alatt ehető csíranövényeket kapunk. Csak csávázatlan, lehetőleg biomagvakat használjunk erre a célra. A búza-, hagyma-, retek-, mustár-, zsásza-, csicskeriborsó-, napraforgó-, vöröskáposzta-, brokkolisírák külön-külön és összekeverve is kiváló csemege kefirbe, joghurtba, vagy vajaskenyérré szórva.

Decemberi tennivalók a kiskertben

Rengeteg tennivalónk akad télen is, ha nem tunyulunk el, és a hideg, havas napokon is szétnézünk a házunk táján. Amíg enyhe a tél, érdemes a kertet „elrakni” télire és a mozdítható, érzékeny növényeket melegebb helyre vinni. Ilyenkor végre van idő a benti növényekre is.

A kinti kerti munkák köre leszűkül. Remélhetőleg nem felejtettük el kiszedni a fagyérzékeny dísznövényeket, ha igen, gyorsan pótoljuk ezt. Az érzékeny évelők, cserjék, facsometék tövét takarjuk be levéllel, ez megvédi a növényeket a tél viszontagságaitól. Azokat a zöldségeket, melyek télen a szabad földben maradnak és a hidegben is betakaríthatók, laza fenyőágtakaróval kell védeni. Még biztosabb védelmet nyújt egy alacsony fóliasátor, melyet az ágyások fölé kell felállítani. A pincében gyakran át kell nézni a készleteket. Fagymentes napokon ajánlott egy rövid szellőztetés. Ellenőrizze a ládák nedvességét, melyekben a gyökeres zöldséget tárolja. A homoknak sem száraznak, sem csurom vizesnek nem szabad lennie.

A komoly fagyok beállta előtt érdemes a tuják lombozatát spirális alakban összekötni, hogy azt a hó súlya ne deformálja el. Lényeges, hogy véletlenül se kössük túl szorosra, mert enyhébb időjárás esetén befűlledhetnek a levelei.

Régi gazdanaptár ajánlása

*"Hidegleléstől nagyon félek mostan,
Fa vágás, ganéhordás, szemben vagyok,
Egy jó ködmönt magamnak szerzőm,
Vért ereszték, hidegtől magam őrzöm."
(1621)*

*"Isten csupán azt áldja meg jóval,
Ki eszével élvén győzte nemcsak szóval,
Hanem meg is fogta nyelét a dolog-
nak..."*

Csapadékmentes és tartósan fagymentes téli időszakban fontos, hogy tíz-tizenöt naponként öntözzük fáinkat. A díszkertben december elején érdemes a gyeperes részeket kijavítani, a legegyszerűbb módszer a sérült részek helyére gyepetglák kihelyezése.

Az újonnan telepített növényeket érdemes fagyok után leellenőrizni, nehogy a fagy hatására kilazuljanak a talajból. Ha még nem történt meg, tegye egy meleg ablakpárkányra az előkészített metélőhagyma-köteget. Ott még más vitamindús fűszernövényt is tud termesztetni.

A komposzt helyén mindig van némi tennivaló. Tél folyamán a konyhai hulladékot zárt silóban vagy speciális hordóban komposztálhatja, ha már van rendelkezésre álló félig érett anyaga. Keverje el alaposan a háztartási maradékot ezzel a masszával. Ezt addig kell előkészíteni, míg a komposztartályokban elegendő meleg van.

Szép szokás, hogy szenteste az állatoknak is örömet okozunk. Adjon a cinkének extra adag diót, a fekete rigóknak marhafagyút, a nyulaknak egy fej káposztát és az egereknek is a pincében egy darabot az ünnepi kalácsból. Ez egy barátságos, de ugyanakkor többnyire eredményes trükk, hogy a kis rágcsálókat távol tartsa a készlettől.

Háromszéki évfordulónaptár – 2012

Az alábbi összeállítás a teljesség szándékával készült ugyan, de biztosan maradtak ki fontos személyiségek. Vagy azért, mert nem tudunk róluk, vagy mert egyszerűen kifelejtettünk valakit. Ezért olvasóinktól szívesen vesszük a kiegészítéseket, azokat pedig a Székely Hírmondóban közöljük.

Jancsó Katalin

Január

30 éve, 1982. január 10-én hunyt el Marosvásárhelyen Horváth Miklós orvos, egyetemi tanár, szakíró (megh.: Dálnok, 1906. máj. 4.).

75 éve, 1937. január 3-án született Keresztváron Gazdáné Olosz Ella textilművész, néprajzkutató (megh.: Kovászna, 1993. febr. 7.).

105 éve, 1907. január 12-én hunyt el Kézdivásárhelyen Székely János református pap, intézményalapító, közművelődés-szervező (szül.: 1826).

110 éve, 1902. január 25-én született Kolozsváron Seprődi Anna ifjúsági író (megh.: Sepsiszentgyörgy, 1988. jan. 25.).

115 éve, 1897. január 4-én hunyt el Egerben Cserey Ignác, nagyajtai honvéd ezredes (szül.: Bardoc, 1803).

120 éve, 1892. január 25-én hunyt el Berde Áron jogász, egyetemi tanár, az MTA tagja, az első jelentős magyar nyelvű meteorológiai és klimatológiai szakönyv írója (szül.: Szentivánlaborfalva, 1819. márc. 8.).

130 éve, 1882. január 9-én hunyt el Budapesten Pap Lajos honvéd ezredes, képviselő (szül.: Kézdivásárhely, 1826).

140 éve, 1872. január 14-én hunyt el

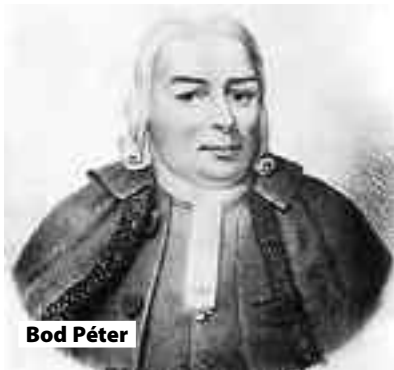
Köpeczi Bocz József

Kolozsváron Nagyajtai Kovács István történész, jogász (szül.: Nagyajta, 1799. május 3.).

150 éve, 1862. január 29-én született Köpecen Köpeczi Bocz József feltaláló, tanár, író, Kézdivásárhely rendőrkapitánya, a magyar aviatika egyik úttörője.

170 éve, 1842. január 28-án született Gidófalván Nagy Ferenc tanár, tankönyvíró (megh.: Kecskemét, 1899. jan. 2.).

220 éve, 1792. január 14-én született Kisbaconban Benedek Áron református pap, szerkesztő (megh.: Nagyborosnyó, 1879. jan. 25.).

Bod Péter

Február

70 éve, 1942. február 18-án hunyt el Borosjenőn Diószeghy László rovarfajta szakíró (szül.: Sepsiszentgyörgy, 1877. jún. 19.).

75 éve, 1937. február 13-án született Kézdivásárhelyen Kalabér László gyógyszerész, ornitológus (megh.: Szászrégen, 2008. júl. 31.).

110 éve, 1902. február 6-án hunyt el Kézdivásárhelyen Bene József, a szabadságharc idején gyutacs-gyáros (szül.: Kézdivásárhely, 1815. feb. 13.).

160 éve, 1902. február 27-én hunyt el Kézdivásárhelyen Csomortáni Péter minorita paptanár (szül.: 1852).

170 éve, 1842. február 3-án hunyt el Kolozsváron Bölöni Farkas Sándor gazdasági és politikai író, utazó (szül.: Bölön, 1795. dec. 14.).

170 éve, 1842. február 5-én született Kolozsváron báró Szentkereszty Stefánia intézményalapító, műkedvelő festő, Kézdivásárhely díszpolgára (megh.: Budapest, 1906. máj. 26.).

190 éve, 1822. február 6-án született Kézdivásárhelyen Benkő Pál egyházmegyes lelkész, a szabadságharcban tábori lelkész (megh.: a 20. század elején).

210 éve, 1802. február 14-én született Bardocon Nagyajtai Cserey Elek (megh.: Bardoc, 1865. ápr. 21.).

300 éve, 1712. február 22-én született Felsőcsernátonban Bod Péter egyházi és irodalomtörténeti író (megh.: Magyarigen, 1769. márc. 3.).

Március

5 éve, 2007. március 22-én hunyt el Bélafalván Orbán Lázár krónikaíró, helytörténész, a Csürmúzeum alapítója (szül.: Bélafalva, 1905. szept. 10.).

30 éve, 1982. március 15-én hunyt el Sepsiszentgyörgyön Imreh Barna református lelkész, helytörténész (szül.: Angyalos, 1908. jún. 20.).

40 éve, 1972. március 3-án megnyílt Kézdivásárhelyen a Céhtörténeti Múzeum, amelynek elődjét 1932-ben hozták létre.

60 éve, 1952. március 25-én hunyt el Tîrgu Jiu-ban Fekete János, Gelence mártírpapja, aki névtelen sírban nyugszik (szül.: 1885).

60 éve, 1952. március 13-án született Torján Boér Géza tanár, költő (megh.: Kézdivásárhely, 1989. jan. 23.).

Bölöni Farkas Sándor

120 éve, 1892. március 28-án hunyt el Vargyason Pál Mózés 1848-as tűzér, unitárius lelkész (szül.: 1820).

415 éve, 1597. március 23-án született Sepsibodokon Bodoki Mikó Miklós földbirtokos emlékiró, hivatalnok, Sepsiszek követe (megh.: Sepsibodok, 1668. febr. 18.)

Április

5 éve, 2007. április 2-án hunyt el Kézdivásárhelyen Incze László tanár, múzeumalapító (szül.: Barót, 1928. dec. 14.).

70 éve, 1942. április 18-án hunyt el Vertán Emil sebész főorvos, egyetemi tanár, egészségügyi főtanácsos (szül.: Kézdivásárhely, 1883. aug. 13.).

95 éve, 1917. április 18-án született Sepsikőröspatakon Imreh Lajos anekdotagyűjtő, pedagógus, tanár (megh.: Sepsikőröspatak, 1999. júl. 18.).

115 éve, 1897. április 2-án hunyt el Brassóban Bodola Lajos, Gábor Áron ügyöntő segédje, aki feltehetőleg Már-

Imreh Lajos

Incze László

kosfalván nyugszik (szül.: Márkosfalva, 1825. aug. 10.).

125 éve, 1887. április 14-én született Angyaloson Kovásznai Gábor (eredeti családi nevén Gocz) jogász, ügyvéd, szerkesztő, közgazdasági szakíró (megh.: Sepsiszentgyörgy, 1956. jún. 30.).

120 éve, 1892. április 3-án alakult meg az EKE háromszéki szakosztálya.

130 éve, 1882. április 22-én született Nagyszebenben Cs. Bogáts Dénes történész, nyelvész (megh.: Sepsiszentgyörgy, 1949. nov. 8.).

130 éve, 1882. augusztus 20-án hunyt el Nagyszebenben Móricz Sándor honvédtiszt, tanár (szül.: Sepsikőröspatak, 1820. jan. 8.).

145 éve, 1867. április 17-én született Kolozsváron Szabó Jenő református pap, költő (megh.: Kézdivásárhely, 1934. nov. 18.).

155 éve, 1857. április 6-án született Sepsiszentgyörgyön Gyárfás Jenő író, festő, grafikus (megh.: Sepsiszentgyörgy, 1925. dec. 3.).

155 éve, 1857. május 1-jén született Baróton Pál Antal tanár, nyelvész, lapszerkesztő (megh.: 1911. okt. 24.).

170 éve, 1842. április 11-én hunyt el Dardzsilingben Kőrösi Csoma Sándor

Botka László

őshazakutató, nyelvtudós (szül.: Csomakörös, 1784. március 27.).

190 éve, 1822. április 22-én született Kézdivásárhelyen Nagy Ezékiel honvéd főhadnagy, a „székely puccs” résztvevője (megh.: Kézdivásárhely, 1893. márc. 7.).

205 éve, 1807. április 15-én született Kézdivásárhelyen Nagy Mózes honvéd hadnagy, hadbíró (megh.: Kézdivásárhely, 1880. júl. 19.).

Május

10 éve, 2002. május 5-én hunyt el Sepsiszentgyörgyön Veress Dániel író, drámaíró, irodalomtörténész (szül.: Sepsiszentgyörgy, 1929. jún. 1.).

60 éve, 1952. május 20-án hunyt el Budapesten Gelei József zoológus, az MTA tagja (szül.: Árkos, 1885. aug. 20.).

75 éve, 1937. május 14-én hunyt el Sepsiszentgyörgyön Csutak Vilmos tanár, múzeumigazgató (szül.: Zágon, 1874. nov. 6.).

80 éve, 1932. május 25-én született Árapatakon Dávid László református lel-

kész, művészettörténész (megh.: Székelyudvarhely, 2007. júl. 30.).

95 éve, 1917. május 8-án hunyt el Raducăneni-ben túszként dr. Balogh Vendel ügyvéd (szül.: Kézdivásárhely, 1855. okt. 20.).

110 éve, 1902. május 20-án született Kommandón Haszmann Pál helytörténész, múzeumlapító (megh.: Csernăton, 1977. szept. 13.).

155 éve, 1857. május 1-jén született Baróton Pál Antal tanár, nyelvész, lapszerkesztő (megh.: 1911. okt. 24.).

Június

10 éve, 2002 június 19-én hunyt el Sepsiszentgyörgyön Sombori Sándor író, műfordító (szül.: Barátka, 1920. okt. 14)

45 éve, 1967. június 28-án hunyt el Dombóváron Földi István pedagógus, író, tankönyvszerkesztő (szül.: Kézdivásárhely, 1903. ápr. 23.).

85 éve, 1927. június 26-án született Szatmárnémetiben Botka László színész (megh.: Sepsiszentgyörgy, 2008. júl. 6.).

Földi István

Czetz János

115 éve, 1897. június 13-án született Imecsfalván Mágori Varga Béla festő (megh.: Brazília, 1998).

190 éve, 1822. június 8-án született Gidófalván Czetz János (Juan Fernando Czetz) honvédtábornok, az Argentín Katonai Akadémia alapítója (megh.: Buenos Aires, 1904. szept. 6.).

Július

40 éve, 1972. július 28-án hunyt el Sepsiszentgyörgyön Gaál Sándor hadmérnök, fizikus; sírja a csernátoni temetőben (szül.: Gogánváralja, 1885. okt. 4.).

80 éve, 1932. július 6-án hunyt el Jancsó Lajos egyháztörténész, valláskönyv-szerző (szül.: Maksa, 1858. jan. 31.).

120 éve, 1892. július 31-én avatták Eresztevényben Gábor Áron síremlékét.

Augusztus

30 éve, 1982. augusztus 11-én hunyt el Kolozsváron Forró Antal festőművész (szül.: Kézdimartonos, 1924. márc. 7.).

50 éve, 1962. augusztus 30-án hunyt el Szegeden Dávid Lajos gyógyszerész, egyetemi tanár (szül.: Kézdivásárhely, 1889. okt. 18.).

60 éve, 1952. augusztus 7-én hunyt el Kolozsváron Bartalis Sándor újságíró, lapszerkesztő, politikus (szül.: Magyarhermány, 1884. szept. 30.).

85 éve, 1927. augusztus 3-án született Uzonban Beke György újságíró, műfordító (megh.: Budapest, 2007. jan. 20.).

110 éve, 1902. augusztus 28-án kezdődött meg Tusnádon a Székely Kongresszus.

115 éve, 1897. augusztus 8-án a Nyergestetőn emlékművet avattak.

115 éve, 1897. augusztus 19-én hunyt el Budapesten Horváth Gyula publicista (szül.: Orbaitelek, 1843. jan. 24.).

130 éve, 1882. augusztus 20-án hunyt el Nagyszebenben Móricz Sándor honvédtiszt, tanár (szül.: Sepsikőröspatak, 1820. jan. 8.).

180 éve, 1832. augusztus 9-én született Szászfaluban Bardócz Lajos természettudós, író (megh.: Szászfalu, 1898. okt. 27.).

205 éve, 1807. augusztus 31-én hunyt el Sepsiszentgyörgyön Andrád Sámuel orvos, író (szül.: Ikafalva, 1751).

September

60 éve, 1952. szeptember 21-én jött létre a Magyar Autonóm Tartomány.

Beke György

Gödri Ferenc

100 éve, 1912. szeptember 15-én alakult meg Kézdivásárhelyen a KSE.

120 éve, 1892. szeptember 10-én született Kézdivásárhelyen Balogh János szakkozó, ügyvéd (megh.: Budapest, 1980. aug. 23.).

145 éve, 1867. szeptember 22-én született Szilágysomlyón Balázs Márton néprajzgyűjtő, iskolaszervező tanár (megh.: Sepsiszentgyörgy, 1948. júl. 25.).

245 éve, 1767. szeptember 19-én született Cserey Elek nagyajtai lapszerkesztő (megh.: Kolozsvár, 1795. febr. 21.).

145 éve, 1867. szeptember 22-én született Szilágysomlyón Balázs Márton néprajzgyűjtő, iskolaszervező tanár (megh.: Sepsiszentgyörgy, 1948. júl. 25.).

260 éve, 1752. szeptember 22-én hunyt el Altorján Apor Péter báró, történétíró (szül.: Altorja, 1676. jún. 3.).

Október

15 éve, 1997. október 6-án hunyt el Kézdivásárhelyen Kiss Lázár tanár (szül.: Bélafalva, 1935. okt. 26.).

65 éve, 1947. október 6-án hunyt el

Budapesten Finta Zoltán költő, író, újságíró (szül.: Nagyajta, 1896. ápr. 7.).

100 éve, 1912. október 6-án játszották Kézdivásárhelyen az első focimeccset.

145 éve, 1867. október 18-án született Baróton Simonfy Ákos erdőmérnök (megh.: Nagykörös, 1964 után).

155 éve, 1857. október 8-án, Kézdivásárhelyen született Csiszár Dénes szeszgyáros, földbirtokos, Csiszár-fürdő alapítója (megh.: 1939. aug. 27.).

305 éve, 1707. október 8-án született Kézdivásárhelyen Bíró György jezsuita rendi tanár (megh.: Kolozsvár, 1785. ápr. 22.).

150 éve, 1862. október 3-án született Gödri Ferenc, Sepsiszentgyörgy legnevezebb polgármestere (megh.: 1913. júl. 5.).

November

80 éve, 1932. november 7-én hunyt el Eröss József történész (szül.: Csíksereda, 1868. okt. 26.).

100 éve, 1912. november 13-án hunyt el Gyulafehérváron Fábíán Sándor kanonok (szül.: Hilib, 1846. febr. 9.).

Kiss Lázár

Orbán Dezső

December

5 éve, 2007. december 4-én hunyt el Kézdivásárhelyen Orbán Dezső közgazdász, író (szül.: Kézdiabísis, 1913. ápr. 17.).

75 éve, 1937. december 19-én hunyt el Kézdivásárhelyen Vigh Ernő színész (szül.: Juliskaháza, 1899. okt. 23.).

85 éve, 1927. december 5-én született Sepsiszentgyörgyön Kovács Ildikó bábrendező, szakíró (megh.: Kolozsvár, 2008. jan. 24.).

105 éve, 1907. december 19-én hunyt el Kolozsváron Bartók György református püspök, egyházi író (szül.: Málnás, 1845. ápr. 28.).

120 éve, 1892. december 16-án hunyt el Sepsiszentgyörgyön Császár Bálint honvéd főhadnagy, 1878–1891 között Sepsiszentgyörgy polgármestere (szül.: Sepsiszentgyörgy, 1826.).

125 éve, 1887. december 15-én született Nagybaconban Konsza Samu nyelvész, pedagógus, néprajzkutató (megh.: Sepsiszentgyörgy, 1971. szept. 15.).

160 éve, 1852. december 12-én született Kézdivásárhelyen Ujfalusi József teológiai doktor, apátkanonok (megh.: 1909. márc. 17.).

230 éve, 1782. december 9-én hunyt el Bécsben Cserey Farkas történétíró, jogi író, könyv- és kéziratgyűjtő (szül.: Nagyajta, 1717.).

Az alábbi évfordulók esetében az adatgyűjtés még folyamatban van, egyelőre nem találtuk nyomát a születés, illetve elhalálozás időpontjának (hónap, nap) – itt is számítunk olvasóink segítségére, az adatokat a Székely Hírmondó szerkesztőségébe várjuk.

55 éve, 1957-ben hunyt el Nagy Elek, az Országos Magyar Párt alelnöke, a totalitárius rezsim üldözöttje (szül.: Nagybacon, 1883).

60 éve, 1952-ben hunyt el Bitán Demeter Antal lelkész, helytörténész (szül.: Bita, 1885).

70 éve, 1942-ben hunyt el Kézdiapolyanban Laub Ede kőfaragó, restaurátor (szül.: 1889).

Kovács Ildikó

90 éve, 1922-ben született Kolozsváron Fekete Gyula színész (megh.: Sepsiszentgyörgy, 1977).

100 éve, 1912-ben hunyt el Lécfalvi Gyárfás Győző, Sepsiszentgyörgy királyi főmérnöke, helytörténész (szül.: Lécfalva, 1912).

120 éve, 1892-ben született Közéapjánt Budai Domokos építészmérnök, a Vasgárda áldozata (megh.: Közéapajta, 1938).

120 éve, 1892-ben üzembe helyezték Kovásznán a Siklót.

125 éve, 1887-ben hunyt el Bereckben Gábor Imre, Bereck polgármestere, Gábor Áron testvére (szül.: Bereck, 1816).

130 éve, 1882-ben hunyt el Szolga Miklós jogász, költő, szabadságharcos (szül.: Vargyas, 1861).

140 éve, 1872-ben hunyt el Mikó Lőrincz kolozsvári teológiai tanár, költő, nemzetőr, 1848–49-es szabadságharcos (szül.: Bölön, 1806).

140 éve, 1812-ben hunyt el Kisgyörgy Simeon úrmösi unitárius lelkész (szül.: Bölön, 1726).

160 éve, 1852-ben hunyt el Isztambulban Cseh Imre 1848-as forradalmár (szül.: Alsócernáton, 1805).

180 éve, 1832-ben született Olaszteleken Zathureczky Károly ezredes (megh.: Olasztelek, 1899).

180 éve, 1832-ben született Hidvégen Demeter Sándor református lelkész, költő, szabadságharcos (megh.: Sepsiszentgyörgy, 1868).

185 éve, 1827-ben született Vargyason Gyertyánffy Ferenc, honvéd százados (megh.: Eprettető, 1849. júl. 5.).

190 éve, 1822-ben született Köpecen id. Nagy Károly, 1848-as hadnagy (megh.: Köpec, 1895).

195 éve, 1817-ben született Marosvá-

sárhelyen (Bölönben?) Sikó Miklós festő, honvéd főhadnagy (megh.: 1900. máj. 5.).

200 éve, 1812-ben született Baróton ifj. Beke József honvéd ezredes (megh.: 1896).

200 éve, 1812-ben született Szárazajtán Csulak Dávid honvéd százados (megh.: Nagyszebenben, 1849. okt. 22., vizsgálati fogságban).

220 éve, 1792-ben született Kisbaconban Benedek Áron tanár, szerkesztő, nagyborosnyói református lelkész (megh.: Nagyborosnyó, 1879).

220 éve, 1792-ben született Nagyajtán Donáth György, 1848-as alezredes, az agyagfalvi gyűlésen a székely haderő háromszéki dandárjának parancsnokává választják (megh.: Marosvásárhely, 1848. nov. 19.).

225 éve, 1787-ben született Sepsiszentgyörgyön Nagy Ferenc református lelkész, a szabadságharcban tanúsított eszméi miatt bebörtönözték (megh.: Gidófalva, 1865. szept. 13.).

230 éve, 1782-ben született Kézdivásárhelyen Pap Mihály honvéd alezredes (megh.: Kézdivásárhely, 1865).

250 éve, 1762-ben született Nagyajtán Lázár István unitárius püspök (megh.: 1836).

255 éve, 1757-ben született Oroszfaluban Benke Mihály főiskolai tanár (megh.: 1817).

375 éve, 1637-ben született Sepsiszentivánban Szentiványi Márkos Dániel unitárius püspök (megh.: Kolozsvár, 1689. máj. 12.).

400 éve, 1612-ben született Dálnokon Dálnoki Nagy Mihály tanár, unitárius teológus (megh.: Kolozsvár, 1648. ápr. 25.).

A csillagok állása 2012-ben

Ha valaki rászánja magát, és interneten rákeres a 2012-es év csillagászati eseményeire, megdöbbenve fogja tapasztalni, hogy a legtöbb találat egy pesszimista jóslásra esik. Ezek nagy része a maja naptárra hivatkozik, és december 21-re (2012.12.21) világvégét jövendöl (ami egyébként tiszta spekuláció, nincs semmilyen tudományos alapja). Ráadásul, hogy hihető legyen, olyan csillagászati eseményekkel társítják, amelyek bekövetkezését egyszerű ember nem tudja ellenőrizni.

Kosztá Zoltán matematikus, amatőr csillagász

Akkor tehát mi az, amire a tudomány állása szerint alapozhatunk? A teljesség igénye nélkül csak néhány csillagászati eseményt ragadok ki azok közül, melyeket szabad szemmel is észlelhetünk.

2012-ben is lesz napfogyatkozás, mert minden évben van belőle legalább kettő, legfeljebb öt, tehát nem is annyira ritka jelenség. A baj csak az, hogy az esemény nem látható a Föld bármely pontjáról. Másképp fogalmazva, egy földrajzi pontból nem minden napfogyatkozás látható.

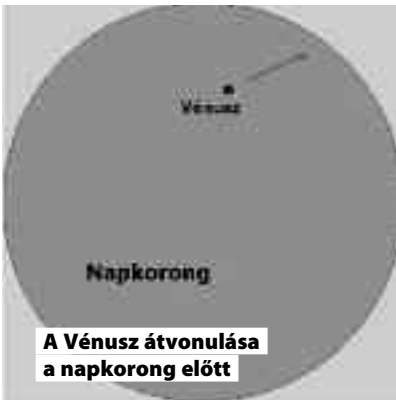
2012-ben május 20-án illetve november 13-án lesz napfogyatkozás. Sajnos, egyik sem lesz látható vidékünkön.

Holdfogyatkozás is lesz 2012-ben, mégpedig kettő (ennél több egy évben nem is lehet). Hogy mikor? Hát, ahogy az lenni szokott, kb. két héttel a napfogyatkozás előtt vagy után: 2012. június 4-én, illetve november 28-án. És szomorúan állapíthatjuk meg, hogy ezek sem lesznek láthatók nálunk.

Azért mégsem kell elcsüggedni! Két igen érdekesnek ígérkező eseményre számíthatunk a 2012-es évben.

Az egyik a Vénusz áthaladása a napkorong előtt. A jelenség június 5-én kezdődik, de nálunk csak 6-án reggel lesz látható, ugyanis a Vénusz belépése a napkorongba felénk nem lesz követhető. A felkelő napkorong felső felében észlelhető lesz egy piciny pontocská, ami maga a Vénusz. Ez fokozatosan (1-2 óra alatt) a korong jobb felső széléhez közeledik, míg végül elhagyja azt.

Nyolc évvel ezelőtt június 8-án volt látható ugyanez a jelenség, ám a következőre 105 év múlva, tehát 2117-ben kerül sor. Kiszámították, hogy 6000 év alatt mindössze 81-szer következik be ez az esemény. Érdemes tehát felkészülni rá. A felkelő Nap egyszerű fényképezőgéppel is

megörökíthető, és szabad szemmel is látható. Később megfelelő fényszűrő berendezést kell használni!

A másik érdekes jelenség szintén nyáron lesz, mégpedig július 15-én hajnalban. Hajnali fél négy tájékán már a horizont fölött lesz az utolsó negyedében járó Hold sarlója, közvetlenül mellette a Jupiter, valamivel távolabb, alattuk a Vénusz. Mindez a Bika csillagképben, a Fiastyúk alatt. A Jupiter és a Hold közeledni látszik egymáshoz, míg nem fél 5 előtt pár perccel eltűnik a Hold sarlója mögött. Vagyis a Hold korongja fedi a Jupitert. Sajnos a kilépési pillanat nem látszik majd, mert a Nap akkor már magasan lesz az égen. Érdekes lesz erre a jelenségre is felkészülni, érdekes fényképeket lehet majd készíteni.

E két jelenségen kívül természetesen még sok szép csillagászati élményben lehet részünk az előttünk álló tizenkét hónapban. Érdeemes megfigyelni a meteorokat vagy népi nevükön hullócsillagokat, amelyek az év bármely éjszakáján megjelenhetnek, de nagyobb mennyiségben bizonyos dátumok környékén. Ilyenkor Földünk Nap körüli pályáján olyan helyen halad át, ahol nagyobb mennyiségben halmozódott fel az űrben lévő szemcsés anyag. Ez gyakran egy-egy üstökös pályája mentén van, ezért azt mondjuk, hogy a meteorrajt az illető üstökös hozta létre. Mégis a meteorrajokat nem az üstökösökről nevezték el, hanem arról a csillagképről, amelyből látszólag kiindultak. Hangsúlyozom, hogy csak látszólag, mert a csillagképek csak távoli háttérként szerepelnek, a meteorok pedig a Föld légkörében (80-120 km magasságban) válnak láthatóvá. Ismertebb meteorrajok a Quadridak (Ökörhajcsár csillagkép irányából, január 4.), Lyridák (április 21.), Aqaridak (május 5., ill. július 30.), Perseidak (népi nevükön Szent Lőrinc könnyei, augusztus 11.), Orionidak (október 19.), Leonidak (november 13.),

A Jupiter a Hold mögött

Geminidák (december 12.). A zárójelben lévő időpont a maximumot jelenti, ám pár nappal előtte és utána is érdemes kémlelni az eget.

Szabadszemes megfigyelés szempontjából jelentős üstökösre nem számíthatunk a 2012-es esztendőben. Megemlítenék azonban néhány szemet győ-

nyörködtető együttállást (a teljesség igénye nélkül), amit az alábbi táblázatban foglaltam össze, a többi, általam érdekesnek tartott eseménnyel együtt. Az alábbiakban ugyanakkor egy rövid tájékoztatót is találnak három (szabad szemmel is) könnyen felismerhető bolygó 2012-es évi állásáról.

Hónap	Dátum	Nap	Esemény	Név	Megjegyzés
Január	2	H	együttállás	Hold – Jupiter	Este, Ny
	4	Sze	meteorraj	Qadratidák	
	14	Szo	együttállás	Hold – Mars	Estétől hajnalig
	26	Cs	együttállás	Hold – Vénusz	Este, Ny
	29	V	együttállás	Hold – Jupiter	Este, Ny
Február	10	P	együttállás	Hold – Mars	Estétől hajnalig
	26	V	együttállás	Hold – Jupiter – Vénusz	Este, Ny
Március	7	Sze	együttállás	Hold – Mars	Estétől hajnalig
	13	K	együttállás	Jupiter – Vénusz	Este, Ny
	25	V	együttállás	Hold – Jupiter – Vénusz	Este, Ny
Április	4	Sze	együttállás	Hold – Mars	Estétől hajnalig
	21	Szo	meteorraj	Lyridák	
	24	K	együttállás	Hold – Vénusz	Este, Ny
Május	1	K	együttállás	Hold – Mars	Estétől hajnalig
	5	Szo	meteorraj	Aquaridák	
	29	K	együttállás	Hold – Mars	Estétől éjfélig
Június	6	Sze	tranzíció	Nap – Vénusz	Napkeltekor
	26	K	együttállás	Hold – Mars	Este, Ny
Július	7	Szo	együttállás	Jupiter – Vénusz	Hajnalban, K
	15	V	fedés	Hold – Jupiter	Hajnalban, K
	24	K	együttállás	Hold – Mars	Este, Ny
	30	H	meteorraj	Aquaridák	
Augusztus	11	Szo	meteorraj	Perseidák	
	12	V	együttállás	Hold – Jupiter	Hajnalban, K
	14	K	együttállás	Hold – Vénusz	Hajnalban, K
	21	K	együttállás	Hold – Mars (Szaturnusz)	Este, Ny
Szeptember	8	Szo	együttállás	Hold – Jupiter	Egész éjjel
	13	Cs	együttállás	Hold – Vénusz	Hajnalban, K
Október	5	P	együttállás	Hold – Jupiter	Egész éjjel
	13	Szo	együttállás	Hold – Vénusz	Hajnalban, K
	19	P	meteorraj	Orionidák	
November	2	P	együttállás	Hold – Jupiter	Egész éjjel
	11	V	együttállás	Hold – Vénusz	Hajnalban, K
	13	K	meteorraj	Leonidák	
	28	Sze	együttállás	Hold – Jupiter	Egész éjjel
December	11	K	együttállás	Hold – Vénusz	Hajnalban, K
	12	Sze	meteorraj	Geminidák	
	25	K	együttállás	Hold – Jupiter	Egész éjjel

2012-es év: apokalipszis vagy felesleges pánik?

A világvégét ismét elnapolják

Kétségtelen, hogy hatalmas port sikerült kavarni a 2012-es évi világvége jóslattal-kapcsolatban. Talán túlságosan is hatalmasat, mert véleményem szerint ennyi figyelmet nem érdemel egy közönséges szököév. Az egzakt tudományok talaján szerzett sokéves tapasztalatom azt mutatja, hogy az mindig gyanús, ha valaminek a bizonyításához túl sok és sokféle érvet kell felsorolni – akárcsak a fent említett témában.

Kosztá Zoltán

Az emberiség vagy akár a földi élet elpusztításához talán egy is elég lenne azok közül a katasztrófák közül, amelyekről a jóslatok szólnak. Akkor meg minek felsorakoztatni az összes lehetséges természeti és természetfeletti (vagy inkább természetellenes) csapást? Szököár, pestis, tűzvész, mágneses vihar, kozmikus energiacsatornák (ez meg mi a szösz?), napkitörés, világháború, bolygók együttállása (ez legalább egy gyö-

nyörű látvány lehetne, mindenféle veszély nélkül!), égitestek ütközése és még sorolhatnánk. De ne vesztegessük rá az időt, lássuk inkább, honnan is ered ez az egész hisztéria.

A Columbia Pictures stúdió Roland Emmerich rendezésével a „2012” című katasztrófa filmet 2008 augusztusában kezdte forgatni, és 2009 őszére készült el. A bemutató előtt egy hónappal a Sony Pictures, illetve a tulajdonában

Mivel ijesztgetnek a katasztrófások?

December 21., téli napforduló, a nap az évben a legkevesebb ideig fog ragyogni az északi félgömb egén. Ez az egyik legnagyobb sámán ünnep: a fény születése a sötétből.

Továbbá kb. 26 000 évente a Nap a Tejútrendszer középpontjának vonalában helyezkedik el, eltakarja a galaxis középpontját. Ez pont akkor lesz.

2012-re növekszik a napkitörések intenzitása a maximumra – jelzi a NASA tanulmánya.

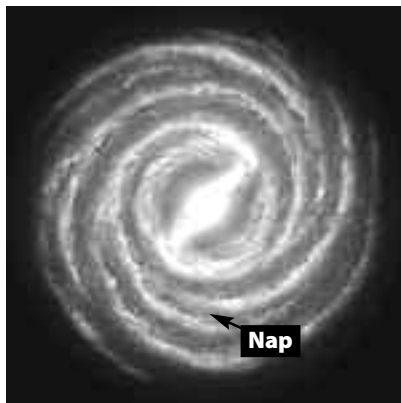
2012. december 21-én a Vénusz éppen napnyugta előtt tűnik el a nyugati horizonton, megjelenik az Orion és a Fiastyúk a keleti horizonton. (A maja társadalom nagyon kötődött a Fiastyúkhoz.)

Egy sorba rendeződik a Mars, a Nap, a Merkúr, a Vénusz és a Jupiter. Fogalmunk sincs, hogy az így keletkező erők milyen hatással lesznek a Földre. Annyit azonban tudunk, hogy amikor a Nibiru elhaladt a Föld mellett, mindig árvizeket, tengerszintmozgásokat okozott, illetve egy-egy kisebb jégkorszak végét (kezdetét) jelentette, azaz konkrét hatása volt a földi életre.

lévő Columbia Pictures producer iroda a filmipar történetének legnagyobb marketingakcióját tervezte meg, amelynek keretében a film reklámja Észak-Amerika 140 millió lakójához egyszerre ér el. Nos, ennek a reklámfogásnak, úgy tűnik, nagyobb volt a hatása, mint azt gondolták volna. Valószínű, ennek köszönhetően születtek a különböző világvége elméletek. És ilyenkor mindig jól jön egy ismerős vagy jól hangzó név: Nostradamus, Szibilla, Merlin, Newton. Elővesznek régi írásokat – elsősorban a Bibliát –, kiragadnak egy-egy szövegrészt, és már kész is van a bizonyíték a katasztrófák sorozatára. A módszer nem új keletű, hiszen a történelem folyamán (de a közelmúltban is) számos ilyen elmélet látott napvilágot, melyeken utólag már csak mosolyogni tudunk. *(Talán még emlékszik, Kedves Olvasó, a pánikhangulatra, ami 2000-re a számítógépes rendszerek összeomlását jósolta, tudniillik előtte a gyakorlatban sok helyen az évszámnak csak az utolsó két számjegyét használták...)*

Vegyük hát szemügyre közelebről, mit is jósolnak nekünk!

● „A Nap a Tejútrendszer (ez a mi galaxisunk, ami 200-400 milliárd csillagból tevődik össze) középpontjának vonalában áll, és eltakarja előlünk galaxisunk középpontját. Ennek következtében energiacsatornák nyílnak meg”. – Kérem szépen, a Nap mindig a galaxis középpontjának vonalán áll, hiszen két ponton keresztül mindig húzható egy „vonal”. És hogy eltakarja a galaxis középpontját? Gondolom nappal, mert egyébként nincs értelme. Akkor viszont a Föld túlsó oldalán éjszaka van. Velük

meg mi lesz? És egyébként is, eddig semmi gondunk nem volt a Tejútrendszer egyetlen pontjával sem, miért lenne épp most? És miért okozna nekünk bármilyen gondot épp a galaxis középpontja, ami tőlünk kb. 25 000 fényév (!!!) távolságra van? És miért pont nekünk a sok milliárd csillag körül keringő bolygók közül?

● „2012. december 21-én napnyugta után a keleti égen megjelenik a Fiastyúk és az Orion csillagkép.” – Ez aztán a nagy felfedezés! Tavaly, tavalyelőtt és már pár millió éve ugyanígy van ez: decemberben minden este (nem csak 21-én!) feltűnik az égen a Fiastyúk és az Orion. És hogy a Vénusz napnyugta előtt megy le a horizont alá (történetesen a Merkúr is!) – hát ilyet tényleg még nem láttam. Már csak azért, mert nappal ezek az égitestek nem látszanak. Mindkét bolygó belső bolygó (közelebb vannak a Naphoz, mint a Föld), ezért őket mindig a Nap közelében kell keresnünk, vagyis csak napkelte előtt vagy napnyugta után láthatók viszonylag rövid ideig. Tehát 2012. december végén napkelte előtt látható hajnalcsillagként. Így aztán ebben sem találok semmi furcsát.

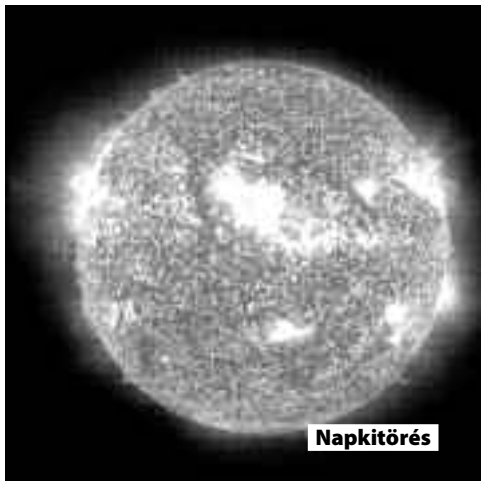

● Szó esik továbbá a bolygóknek sorba rendeződéséről (biztos csodálatos látvány lenne, de semmivel sem több!), meg valamilyen kereszt alakzat kirajzolódásáról. Erről (sajnos) szó sincs! (Lásd fenti illusztrációt – a szerk.)

● Említést tesznek napkitörésekről, napviharokról. Ezek valóban létező dolgok, minthogy az is igaz, hogy létezik egy 11-12 éves ismétlődő periódus központi égitestünkkel kapcsolatban. Érdekességként említem, hogy erre a búza árfolyamának szabályos, tizenegy évenkénti növekedése és csökkenése hívta fel a tudósok figyelmét. Ez ékesen bizonyítja a naptevékenységnek a földi életre gyakorolt hatását. Napunk, akár a többi csillag, két hatalmas, egymással ellentétes erő „között” éli magányos életét immár 5 milliárd éve. Egyrészt a gravitációs erőről van szó, ami hatalmas nyomást idéz elő a mélyebb rétegekben, ezáltal biztosítva a magfúzióhoz szükséges hőenergiát, másrészt a magfúzióból származó erőről, ami próbálja szétfeszíteni az égitestet. Ez utóbbi következtében jelennek meg a napkitörések, melyek 11 éven-

ként felerősödnek, illetve csendesednek (aszerint, hogy épp melyik erő kerekedik feljebb). És hogy még meddig számíthatunk erre az egyensúlyra? Kb. újabb 5 milliárd évig, ami ugyebár jóval több, mint tizenkét hónap. Ami pedig a napkitörések földünkre gyakorolt katasztrófális hatását illeti, felejtjük el. A bennünket körülvevő levegőburok eddig is megfelelő védelmet nyújtott számunkra, gondolom, még jó ideig nem fog ez gondot okozni. Legfeljebb néhány távközlési műhold meghibásodik, de ezek javíthatók, cserélhetők.

● Nibiru. Mi lehet ez? Aszteroida (kisbolygó)? Akkor semmi vész, hiszen ezek a pár méterestől néhány kilométeres átmérőjű kövek évezredek óta itt röpködnek körülöttünk, csupán néhány millió kilométerre. Ez a táv a Hold–Föld távolságnak legalább a 3-4-szerese, de akár 30-40-szerese is lehet. Az eddig ismert kisbolygók száma meghaladja a 200 ezret, többségüknek nagybetűs neve is van, de a Nibiru nem szerepel közöttük. Akkor hát nagybolygó? Mégis mekkora? És hol volt

Különböző jövődölések szerint az alábbi réműletes eseményekkel kell számolnunk még az új világvége beköszönése előtt:

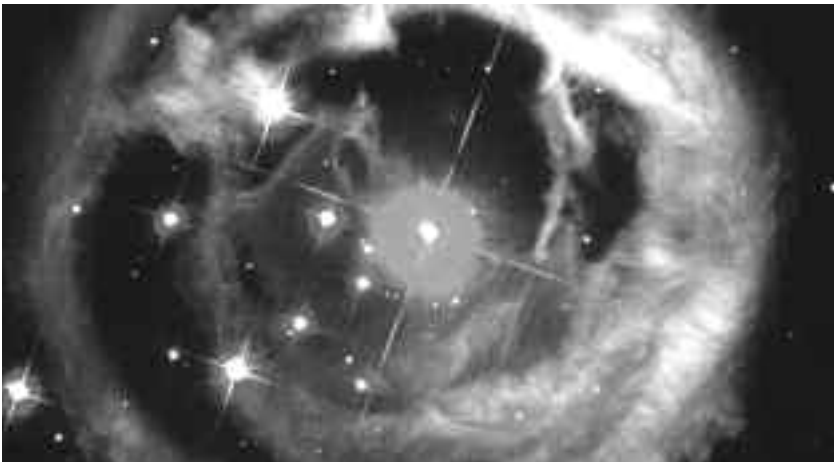
- az X-bolygó belép a Naprendszerbe,*
- felcserélődnek a Föld mágneses pólusai,*
- elolvad a sarki jégtakaró és megszaporodnak a vulkánkitörések,*
- a napfoltmaximum miatt összeomlik a rádiókommunikáció,*
- földönkívüli lények jelennek meg a nagyvárosokban,*
- feltűnik az Új Atlantisz, amiről a new age-guru, Edgar Cycle írt,*
- beteljesednek Nostradamus jövődölései a harmadik világháborúról,*
- trónra lép a Malachiás-listán szereplő utolsó pápa,*
- totális kontroll alá vetik a gazdaságot és a kereskedelmet.*

eddig? Hol van most? Ha Naprendszerünk peremén van és elég nagy méretű, akkor már régebb felfedezték volna, és ránk nézve semmi hatása

nem lehet. Ha viszont nagyméretű, és közeledik felénk, akkor már szabad szemmel is látnunk kellene, ugyanúgy, mint a Marsot vagy a Jupitert. Gyanítom, hogy a valóságban nem is létezik, csupán holmi fantáziadús (vagy ötletthiánnyal küszködő) filmrendező agyának a torzszülöttje.

Vizsgáljuk meg kicsit a Földünkön végbemenő esetleges változásokat. Tény, hogy a mágneses sarkak nem esnek egybe a földrajzi északi és déli sarkakkal. Az is igaz, hogy a mágneses sarkak lassan bár, de változtatják helyüket. Ez azonban egyáltalán nem jelenti azt, hogy megszűnnek létezni. (Amúgy valakik csak vaktában előkaptak néhány számot anélkül, hogy kicsit is gondolkodtak volna: „egy pozícióban a mágneses pólusok rendszerint 420 000 és 480 000 év között bírnak. A legutóbbi pólusváltás 780 000 évvel ezelőtt volt.” – Most akkor tovább bírták?) És nem szűnik meg a Föld tengely körüli forgása sem, mint ahogy a Nap körüli pályájának a módosulására sincs semmi jel.

A természet, a csillagok, a bolygók szerencsére tudják, mi a dolguk, és teszik is

azt pontosan, szépen, anélkül, hogy tudomást vennének a 2012-re megjósolt világvégéről. Lehet földrengésekre számítani (bár számuk jelen pillanatban nem mutat növekvő tendenciát, sőt!), illetve lesznek viharok és árvizek, háborúk, tűzvészek és betegségek, ám ezekért sajnos csak mi magunk vagyunk felelősek. Emellett számíthatunk autó-, vonat- és repülőgép-szerencsétlenségekre (ezekből is biztosan több lesz, mint ötszáz vagy ötezer évvel ezelőtt). De hiszem azt is, hogy lesznek gyönyörű napkelték és naplementék, csillagos éjszakák, csiripelő madarak, csendes erdei tisztások, homokos tengerpart, sok-sok nevető gyermek és (miért ne?) felnőtt.

A közép-amerikai ősi maják olyan pontos naptárt szerkesztettek, hogy több száz évre előre jelzi a holdfogyatkozásokat.

A 2012. 12. 21-i dátum sokakban rémületet kelt. A maják meg voltak győződve arról, hogy éppen ezen a napon teljesedik be majd az idő. Ez az érdekes dátum a maja naptár 5126 éves ciklusának a végét jelenti, ami már nem folytatódik tovább. De vigyázat, ennek a legendának a története szerint ez nem azt jelenti, hogy a világvége is bekövetkezik!

Az asztrológusok azt állítják, hogy amikor 2012. december 21-én felkel a Nap, 26 000 év után ismét megfigyelhető lesz az égbolton egy óriási, csillagokból és bolygókból álló kereszt. És mit hoz majd mindez magával a maják szerint? A maja naptár sajátossága, hogy periódusokban gondolkodik, ezeket a periódusokat Teremtésnek nevezi, és a jelen periódus 2012. december 21-én, a téli napfordulóval végződik. A maja naptárban tehát nem világvége jön, hanem lenullázódik a számláló (13.0.0.0.), és az ötödik Teremtés (periódus) kezdődik. Ez a galaxis középpontjához mért állás 2012-ben egy úgynevezett kozmikus energiacsatornát nyit majd meg, mely keresztülfolycik a Földön is, megtisztítja azt, és vele együtt mindazt, ami rajta él, és mindent egy magasabb vibrációs szintre emel. Ez a folyamat már állítólag elkezdődött, és a változások folyamatosan gyorsulnak. A racionális bal agyi hemiszféra dominanciája csökken, és az agy mindkét féltekéje együttműködésbe kezd. Ezután egy új civilizációs korszak kezdődik.

Az egyházi év mozgó ünnepeinek táblázata

Év	Hamvazó-szerda	Húsvét	Urunk mennybe-menetele	Pünkösd	Évközi idő				Advent első vasárnapja
					Nagybőjt előtt		Pünkösd után		
					hetek száma	utolsó nap	kezdő hét	kezdő nap	
2005	febr. 9.	márc. 27.	máj. 5.	máj. 15.	5	febr. 8.	7	máj. 16.	nov. 27.
2006	márc. 1.	ápr. 16.	máj. 25.	júni. 4.	8	febr. 28.	9	júni. 5.	dec. 3.
2007	febr. 21	ápr. 8	máj. 17.	máj. 27.	7	febr. 20.	8	máj. 28.	dec. 2.
2008	febr. 6.	márc. 23.	máj. 1.	máj. 11.	4	febr. 5.	6	máj. 12.	nov. 30.
2009	febr. 25.	ápr. 12.	máj. 21.	máj. 31.	7	febr. 24.	9	júni. 1.	nov. 29.
2010	febr. 17.	ápr. 4.	máj. 13.	máj. 23.	6	febr. 16.	8	máj. 24.	nov. 28.
2011	márc. 9.	ápr. 24.	júni. 2.	júni. 12.	9	márc. 8.	11	júni. 13.	nov. 27.
2012	febr. 22.	ápr. 8.	máj. 17.	máj. 27.	7	febr. 21.	8	máj. 28.	dec. 2.
2013	febr. 13.	márc. 31.	máj. 9.	máj. 19.	5	febr. 12.	7	máj. 20.	dec. 1.
2014	márc. 5.	ápr. 20.	máj. 29.	júni. 8.	8	márc. 4.	10	júni. 9.	nov. 30.
2015	febr. 18.	ápr. 5.	máj. 14.	máj. 24.	6	febr. 17.	8	máj. 25.	nov. 29.
2016	febr. 10.	márc. 27.	máj. 5.	máj. 15.	5	febr. 9.	7	máj. 16.	nov. 27.
2017	márc. 1.	ápr. 16.	máj. 25.	júni. 4.	8	febr. 28.	9	júni. 5.	dec. 3.
2018	febr. 14.	ápr. 1.	máj. 10.	máj. 20.	6	febr. 13.	7	máj. 21.	dec. 2.
2019	márc. 6.	ápr. 21.	máj. 30.	júni. 9.	8	márc. 5.	10	júni. 10.	dec. 1.
2020	febr. 26.	ápr. 12.	máj. 21.	máj. 31.	7	febr. 25.	9	júni. 1.	nov. 29.
2021	febr. 17.	ápr. 4.	máj. 13.	máj. 23.	6	febr. 16.	8	máj. 24.	nov. 28.

2012 – a Sárkány éve

A Sárkány éve 2012. január 23-án kezdődik és 2013. február 9-én ér véget.

Míg a Nyúl éve (2011. február 03. – 2012. január 23.) csendes évnek bizonyult, addig a Sárkány éve tele lesz energiával és bátorsággal. A kínai horoszkóp szerint a Sárkány jegyében valósíthatjuk meg csak igazán nagy álmainkat!

A Sárkány évében új projektek, kihívások érkeznek életünkbe, amelyeket merészen, néha excentrikusan hajtunk végre. Gyors döntéseket hozunk, néha teljesen bámolatba ejtőket, amelyeknek nehéz lesz megjósolni a kimenetelét, de amelyeknek nagy lehet a sikerhozama. A Sárkány éve a bátorság, a légből kapott ötletek ideje lesz.

Az előttünk álló esztendő nagyszerű lesz személyes szempontból is. Kedvező, ami a házasságokat és a gyerekáldást illeti, de benne van a pakliban az is, hogy sokat fogunk költeni ezen események miatt.

Üzleti téren a Sárkány éve nagy változásokat hoz, szemben a stagnáló Nyúl évéhez képest. Ez a tizenkét hónap kedvező lehet az üzleti élet felvirágoztatásához vagy új projektek, lehetőségek elindításához.

Érdemes odafigyelni, hogy míg a Sárkány jegyében új, hatalmas lehetőségek nyílnak meg előttünk, ebben az évben nemcsak a siker lehet hatalmas, hanem a kudarc is! Mivel nagy nyereségekre tehetünk szert, nagy kockázatokat is vállalunk. Elengedhetetlen lesz a kapcsolatok és szövetségek kialakítása, de a legfontosabb, hogy előrelátó vezetők legyünk!

Politikai szempontból a Sárkány éve a hatalom megszerzésére fekteti a hangsúlyt. Gátlátalanul használják majd a manipulációt, megvesztegetést a hatalmi harcokban, és ezek miatt rengeteg erős visszavágásra kell számítani.

Az asztrológus tanácsa: gondoljuk meg jól, mit szeretnénk elérni, melyek a lehetőségek, és merre haladunk. A Sárkány évében hirtelen érkeznek a változások, nem lesz idő arra, hogy kényelmesen, megfontoltan átrádjuk magunkat a döntéseken. Ha azonban kész tervekkel lépünk az új évbe, kellőképpen kiaknázhathatjuk a következő tizenkét hónap lehetőségeit.

A Sárkány szülött

Jókora adag önbizalommal megáldott, a szerencse jegyében született személyiség. Elképesztő energiával rendelkezik, képes kitartóan, bármikor, bármeddig dolgozni, küzdeni a céljaiért. Akaraterejének, sikervágyának köszönhetően gyakran jut el karrierjének a csúcsára. Vezetésre, irányításra teremtett egyéniség. Érvényesülni, csillogni, kézben tartani – ez a három jelző a Sárkány életeleme. Igen nagylelkű, a szeretett lényeihez hűséges és ragaszkodó. Szövetségben nagyon jó partner, hiszen utolsó erejéig képes bármiért is harcolni.

Mivel 2-es számjegyben végződik, 2012 a Víz-Sárkány éve lesz. A Víz-Sárkány az egyetlen típus, akinél nem tapasztalható a jegyre egyébként annyira jellemző türelmetlenség. Hibájának mondható, hogy időnként szórakozottá válik, és kiesik a ritmusból.

Egy kis számmisztika

2012 valójában egy szimbolikus dátum. Ha a régi számmisztikai módszerek szerint összeadjuk a számjegyeit ($2+0+1+2=5$), akkor az 5-ös számot kapjuk. Az 5-ös a változás és az életben megszerezhető tapasztalatok, a tanulás és a tanítás száma. Hatására sokszor felborulnak az előre eltervezett történések, a jól bejáratott módszerek csődöt mondanak, hogy helyet teremtsenek az újnak. Váratlan események és hirtelen fordulatok jellemzik ezt az évet, szinte minden megváltozik majd.

Az 5-ös egyben a szabadság szimbóluma. Azt jelenti, hogy aki akar, most megszabadulhat a kötöttségektől, szellemileg is, érzelmileg is. Sőt, akár fizikailag is! Aki önként teszi, aki nem ragaszkodik a szerzett javakhoz, a rossz beidegződésekhez, aki nem akar szembemenni a természet törvényeivel, annak nyert ügye lesz!

Ha azonban a számjegyeket kettesével csoportosítva adjuk össze, belülről kifele haladva, úgy kétjegyű számot, azaz a 14-es számjegyet kapjuk (2012: $0+1$ és $2+2$).

A 14-es szám olyan értelemben képviseli a változást, hogy magunkat egy alacsonyabb tudatosságról egy magasabb tudatszintre emelhetjük. Tehát 2012 a számok szerint is a felemelkedés éve lesz.

Mivel az emberiség egy teljesen új életszakaszba lép át, saját felelősségünk lesz egyenlőre is támogatni a felemelkedés folyamatát. Az emberiség csak most fog átlépni azon a kapun, amit Krisztus 2000 évvel ezelőtt megnyitott. Ehhez az átlépéshez azonban komoly felkészülésre van szükség. Bízunk kell abban, hogy ha fájdalmas események árán is, de végül minden jóra fordul, és az emberiség javát szolgálja.

**Csutak Csaba asztrológus,
számmisztikus**

Fontosabb események 2012-ben

Január 13–22. – Az első Téli Ifjúsági Olimpia (Innsbruck, Ausztria).

Február 6. – II. Erzsébet angol királynő trónra lépésének 60. évfordulója.

Május 12.– augusztus 12. – A dél-koreai Yeosu-ban rendezik meg a 2012-es viláγκiállítását.

Június 8. – A 2012-es UEFA labdarúgó Európa-bajnokság megnyitó ünnepsége és mérkőzése Varsóban.

Július 1. – A 2012-es labdarúgó Európa-bajnokság döntőmérkőzése Kijevben.

Július 27. – A londoni 2012. évi nyári olimpiai játékok nyitóünnepsége.

Augusztus 12. – A londoni nyári olimpiai játékok záróünnepsége.

November 6. – Elnökválasztás az Amerikai Egyesült Államokban.

Határozatlan dátumú események

Novemberben helyhatósági és parlamenti választásokat tartanak Romániában.

Az Európai Unió tagállamaiban beszüntetik az analóg televíziós műsorsugárzást.

Várhatóan átadásra kerül a Törökország és Azerbajdzsán között épülő, Grúziát átszelő Kars–Tbiliszi–Baku-vasútvonal.

A világ leghíresebb fotói

Egy jó fotós kamerája mindent lát, egy fényképet azonban leginkább az élet hozta téma tesz emlékezetessé. Bár a történelemkönyvekből bárki megismerheti a múltat, a háborúk, a tudományos felfedezések és a csodaként számon tartott történések hatásait és jelentőségét leginkább az egyszerű és megismételhetetlen pillanatok „fénylenyomata” révén lehet átérezni. Az alábbiakban a világot többször is körüljárt, olykor megdöbbentő fotográfiákból válogattunk.

Afgán lány (Steve McCurry, 1984). Sharbat Gula kb. 12 éves volt, amikor a fotó készült. A szovjet bombázás eredményeképpen elveszítette a szüleit, és testvérével illetve nagymamájával gyalog kelt át a hegyeken, hogy eljusson a menekülttáborba. Ma háromgyerekes családanya.

Éhező gyermek és keselyű (Kevin Carter, 1994). Ez a kép az afrikai éhezés valóságát mutatta meg emberek millióinak. Miközben a szudáni kislány az éhhalál küszöbén van, a keselyű türelmesen várakozik, hogy a kisgyermek meghaljon: Szudánban, egy ENSZ-tábortól 1 km-re. Kevin Carter, a fotós Pulitzer-díjat kapott a képért.

Ebéd a felhőkarcoló tetején (Charles C. Ebbets, 1932). A kép a General Electric Building építése közben készült a 69. emeleten.

Tienanmen téri tüntető (Jeff Widener, 1989). Az ismeretlen férfi kínaiak millióinak mutatta meg, hogy van remény, amikor pusztá jelenlétével és eltökéltségével megállította a tankoszlopot.

A zuhanó ember (Richard Drew, 2001). Többen próbálták megállapítani, hogy ki is van ezen a 2001. szeptember 11-én 9:41 perckor készült képen. Eddig nem sikerült teljes biztonsággal kideríteni, hogy ki volt ez a férfi.

Földkelte (Bill Anders, 1968). 1968 karácsonyán az Apollo 8 legénysége készítette. A legénység két tagja (Frank Borman és Bill Anders) évekig állította, hogy ő volt a fotós. Végül a negatívok megvizsgálása kiderítette, hogy Bill Andersnek volt igaza. (A harmadik űrhajós Jim Lowell volt, a későbbi Apollo 13 parancsnoka.)

A milicista halála (*Robert Capa, 1936*). A spanyol polgárháború leghíresebb képe a katona halálának pillanatában készült. A mai napig vita van a kép eredetiségéről, de a szakértők többsége elfogadja annak.

Ember a Holdon (*NASA, 1969*). Buzz Aldrin, az Apolló 11 űrhajósa Neil Armstrong felvételén a Holdon, a Nyugalom Tengerén.

Zászló a Reichstagon (*Jevgenyij Haldej, 1945*). 1945 májusában két szovjet katona kítűzi a Szovjetunió zászlaját a Reichstag épületére Berlinben. Érdekes adalék, hogy állítólag a jelenet megrendezett, Sztálin adott utasítást, hogy készüljön ilyen fotó. Egy katona vállalkozott azzal a feltétellel, ha valaki fogja a lábát. Végül arra is akadt jelentkező, elkészült a kép, és előhívás után látták meg, hogy a lábat fogó katona mindkét kezén karóra van. Hatalmas botrány lett volna, ha így közléteszik, ezért kiretusálták az egyik órát, nehogy tolvajnak nézzék a szovjet katonákat.

Zászló Iwo Jima szigetén (*Joe Rosenthal, 1945*). A japán Iwo Jima-szigeten kítűzött amerikai zászló képe a wikipédia szerint „valószínűleg minden idők legtöbb példányban reprodukált fotója”, a második világháború egyik jelképe lett. Pulitzer-díjas fotó.

Normandiai partraszállás. *Robert Capa* (eredeti nevén *Friedmann Endre Ernő*) volt az egyetlen fotós 1944. június 6-án hajnalban, aki a partraszállók első hullámával Normandia földjére lépett. Hat tegercs filmet (106 kockát) fotózott el, majd délután 2-kor, amikor már biztosnak látszott a hídfőállás, az első kórházhajóval visszatért Portsmouth-ba. A filmtekerceket bevitte a LIFE londoni irodájába, majd lefeküdt aludni. A laborban az asszisztens, az akkor 15 éves Larry Burrows (aki később maga is hadifotós lett) annyira kíváncsi volt a képekre, hogy az előhívás után a szokásosnál magasabbra állította a szárítóban a hőmérsékletet, hogy gyorsabban száradjanak a negatívok. A hő azonban leolvasztotta az emulziót, 8 teljes kép és további 3 kocka bizonyos részeinek kivételével teljesen megsemmisültek, a felbecsülhetetlen értékű, megismételhetetlen fotók megmaradt részei is elmosódtak.

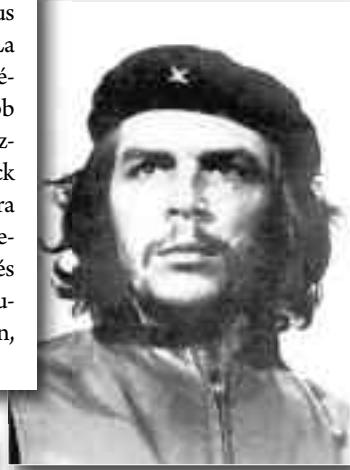

Van egy álomom (*Bob Adelman, 1963*). Martin Luther King Jr. amerikai polgárjogi harcos híres beszédének tetőpontján, égnek emelt kézzel.

Zászló a Ground Zero-n (*Thomas E. Franklin, 2001*). 2001. szeptember 11-én délután 5-kor készült a kép, amint a tűzoltók felvonnak egy zászlót az összeomlott ikertornyok romjainál. Később szobrot is készítettek volna a kép alapján, amely azonban nem három fehér, hanem egy fehér, egy néger és egy latin tűzoltót ábrázolt volna, de végül ezt történelemhamisítás címszóval elvetették.

Ernesto Che Guevara. A képet 1960. március 5-én készítette *Alberto Korda* Havannában, a La Coubre nevű hajó felrobbanása áldozatai emlékére rendezett gyűlésen. Csak néhány kisebb publikációban jelent meg, a kép hét éven keresztül viszonylag ismeretlen maradt. Jim Fitzpatrick ebből készítette el festményét, ami a popkultúra ikonja lett, miután Che meghalt. Minden generáció valamilyen módon feldolgozza, profi és amatőr művészek, streetartosok, festők, grafikusok. Kubában a mai napig látható plakátokon, emlékművön, érmén, pénzen.

Vietnami kislány (*Huỳnh Công Út* – *Associated Press*).

1972. június 8. Az amerikai hadsereg repülőgépe napalm bombája lángba borította Trang Bang települést. A kilencéves Kim Phuc égő ruháját ledobva menekül társaival.

Saigon, 1968. A kép egy vietnami katonát ábrázol, amint éppen agyonlő egy feltételezhető vietkongot. A felvételt *Eddie Adams* készítette. 1969-ben Pulitzer-díjat kapott érte.

Szökés a berlini falon át (*Peter Leibing*). Az első dezertáló keletnémet határőr, Conrad Schumann egyből világhírű lett, mert egy újságíró elkapta a pillanatot, amikor 1961. augusztus 15-én átugrott a szögesdróton. Hogy megkönnyítse az ugrást, Schumann a géppisztolya teli tárát egy üresre cserélte, aztán kihasználva, hogy a sok járókelő épp lekötötte társai figyelmét, nekiiramodott.

Einstein nyelve. A fotó 1951 márciusában készült, Albert Einstein 72. születésnapján, közvetlenül a Princeton Egyetemen tartott születésnap mulatság után. Amikor Einstein az Aydelotte-házaspár társaságában autóval igyekezett távozni a helyszínről, fotósok hada követte őket, hogy még néhány felvételt készíthessenek a tudósról. Einstein azonban megunva a folyamatos pózolás, nyelvet öltött a riporterekre. *Arthur Sasse*, a UPI ügynökség fotósa éppen abban a pillanatban kattintotta el a gépét, megörökítve a történelemnek Einstein nyelvét. Az eredeti képen az Aydelotte-házaspár is szerepel, Einsteinnek azonban annyira tetszett a kép, hogy ő maga vágta ki a portréját – állítólag üdvözlőkártyaként is osztogatta a barátai között –, amely azóta bejárta a világot.

Flower power (*Bernie Boston, 1967*). 1967. október 27-én egy vietnamiháború-ellenes demonstráción egy fiatal tüntető a Nemzeti Gárda egyik tagjának puskacsövébe helyez egy virágot. Ez a fotó is egy egész korszak jelképévé vált.

A magzat keze (*Michael Clancy, 1999*). Egy 26 hetes, nyitott gerincű magzaton, a méhen belül elvégzett operáció közben a kicsi kinyúlt, és megragadta a sebész ujját.

Faji megkülönböztetés Amerikában (*Elliott Erwitt, 1950*). Külön vízcsap a fehéreknek és feketéknek Észak-Karolinában. Egy érdekesség: a Pentagon híres ötszögletű épületében kétszer annyi mellékhelyiség van, mint amennyit a dolgozói létszám indokolna. Ennek oka az, hogy a 40-es években, amikor épült, még érvényben volt egy virginiai törvény, amely szerint külön WC-t kellett építeni a fekete és a fehér alkalmazottaknak.

Stein Aurél 150 éve született

A Selyemút rejtett kincsei

Stein Aurél orientalista, régész-felfedező érdeklődésének középpontjában a Kelet és a Nyugat nagy civilizációinak találkozási pontjai álltak. Neve és munkássága ma már elválaszthatatlan a Selyemút történetétől, amely nem pusztán Kínát a Mediterráneummal összekötő eurázsiai kereskedelmi útvonal volt, hanem eszmék, vallási tanok, művészeti stílusok és technológiák közvetítő csatornája is. A Kr. e. 2. századtól kezdődően több mint ezer éven át a kínai, az indiai, az iráni, valamint a klasszikus nyugati kultúra keveredett és hatott itt egymásra. E kultúrák találkozásának öröksége, tárgyi és írásos emlékei vonzották őt Ázsia szívébe.

A Selyemút örökségét, írásos és tárgyi emlékeit kutatta Stein Aurél (Pest, 1862 – Kabul, 1943) régész-felfedező. 1900–1916 között három nagy expedíciót vezetett a Tarim-medence homokba temetett romjainak feltárására, melynek eredményeként addig ismeretlen nyelvek és írások kerültek a kutatók látókörébe, az ott élő népek története, művelődéstörténete került új megvilágításba. Világhírnevét azonban a dunhuangi Ezer Buddha barlangtemplomokban őrzött kincsek felfedezésének köszönheti.

Kína Gansu (Kanszu) tartományában, Dunhuangtól délkeletre mintegy 15 kilométer távolságban, egy sziklafalban található az Ezer Buddha barlangtemplomok. A negyedik század közepétől virágzó buddhista közösség élt itt, melynek tagjai mintegy ezer éven keresztül építették és díszítették a barlangszentélyeket. Ma 492 barlangban 45 ezer négyzetméternyi falfestmény és több mint 2000 stukkó szobor alkotja azt a csodálatos művészeti együttest,

Stein Aurél

melyet a világ legkülönlegesebb buddhista művészeti galériájaként tartanak számon.

A helynek azonban van egy másik nevezetessége is: 1900-ban egy taoista szerzetes az egyik barlangban felfedezett egy titkos üreget, amelynek bejáratát a 11. században zárták le. A rejtkehely a rendkívüli szárazság következtében több tízezer kéziratot, valamint selyemfestmények kivételes gyűjteményét őrizte meg igen jó állapotban.

A Tízezer Buddha barlang-templomok, 1907. július 1. Bár alig több mint két tucat barlang található itt, falfestményeinek szépsége vetekszik a Qianfodongban találhatókéval

1907-ben Stein Aurél volt az első európai, aki a barlangkönyvtár kincseit láthatta. Nem volt azonban véletlen, hogy II. belső-ázsiai expedícióján (1906–1908) Stein Aurél Dunhuangot is felkereste: 1879-ben ugyanis járt már itt egy magyar expedíció gróf Széchenyi Béla vezetésével. Az expedíció egyik tagjának, Lóczy Lajosnak a barlangokról adott beszámolója keltette fel Stein Aurél érdeklődését:

„Magukkal ragadtak lelkes leírásai az ott látott pompás falfestményekről és sztukko-szobrokról... Ez volt egyik főök, a mi arra indított, hogy expedícióm úttervét ily messze keleti vidékekre kiterjesszem, be egészen Khínába.”

Nagy Sándor nyomában

Stein Aurélnak az 1870-es években a drezdai Kreuzschule egyik tanára adta kezébe Flavius Arrianus, a második századi görög történész Nagy Sándor hadjáratairól szóló munkáját. A gyermek Steint magával ragadta a nagy makedón hódító története, s egész életében számtalan kutatóutat szervezett Nagy Sándor keleti hadjáratainak és fontos csatái pontos helyszínének meghatározására.

Stein az összehasonlító nyelvészet, a történelem, a történeti földrajz és a hadtörténet területén való minden jártasságát latba vetette Nagy Sándor homályba vesző útjának felderítésére:

Stein Aurél munkatársaival Ulúghmazárban, 1908. március. Stein közepén ül, lábánál kutyája, Dash. Tőle balra ül kínai titkára, Jiang Siye, jobbra két indiai munkatársa, Lal Singh és Ram Singh, akik a térképezésben segítették

**Nagy Sándor
keleti hadjárá-
tának útvonala
és birodalmá-
nak keleti tar-
tományai**

- azonosította az aornoszi szirtet, amelyet Nagy Sándor Kr. e. 327-ben, az Indus felé vezető útján foglalt el egy helyi hadseregtől;
- feltárta útját a Pandzsábon és a Sós-hegységen át a Jhelum folyóhoz, és a döntő ütközet színhelyét, ahol Póroszt legyőzte;
- rekonstruálta a kis híján katasztrofális visszavonulás útvonalát az Indus deltájától Gedrózián át Perzsiába.

Régészeti és földrajzi kutatásainak eredményeit *On Alexander's Track to the Indus* (1929) című könyvében és számos cikkében publikálta.

Az örökifjú India

Stein Aurél kutatókedvét nyugdíjba vonulása s öreg kora sem törte le. Sőt ellenkezőleg, éppen ekkor kezdte azokat az expedícióit, amelyekre addig hivatali kötelességei miatt nem jutott ideje.

India legrégebbi írott forrása, a Rigvéda által gyakran emlegetett Szaraszvati folyó azonosítására is ekkor, közel nyolcvan évesen vállalkozott. Felderítő útja során a filológia, a topográfia és az archeológia eszközeit egyaránt alkalmazta. Kutatásával azt bizonyította,

**Csoportkép
Stein Auréllal
Lahorban, 1900 körül**

Átkelés a Takla-makán dűnái között a Kerija folyó felé

hogy a Yamuna és a Sutlej folyók között található Ghaggar-Hakra folyó a múltban jelentős folyó volt, ezért mind elhelyezkedése mind mérete alapján megfelelhet a Rigvédában dicsőített Szaraszvati folyónak. E megállapítása új fényt vet a Rigvéda datálását célzó kutatásokra is.

A kérdés vizsgálatára ma új technikák is rendelkezésre állnak: a területről készült műholdfelvételek segítségével azonosítják a folyók ősi medreit, illetve geológiai fúrásokat végeznek. Mindezek fényében figyelemre méltó, hogy Stein Aurél modern eszközök hiányában is olyan megállapításokat tett, melyek nagy része ma is tartható.

A Szaraszvati-expedíciót követő évben bekövetkező halála miatt Stein Aurél e kutatásáról csak egyetlen cikket publikált. Régészeti megfigyeléseit csupán az expedícióról készült feljegyzéseiből ismerjük. A kutatási terület azonban, melyen Stein Aurél dolgozott, a

mai napig kiemelkedő fontosságú a korszakkal foglalkozó régészek számára.

Bár Stein Aurél 1887-től Indiában élt, és a brit-indiai kormányzat szolgálatában állt, a földrajzi távolság nem jelentette a szülőföldtől való elszakadást. Rendszeresen hazlátogatott, szoros kapcsolatban állt a magyar szellemi élet képviselőivel. Rövid budapesti tartózkodásai alatt előadásokat tartott a Magyar Tudományos Akadémián, amelynek 1895 óta volt tagja. Egész életében adományaival támogatta a tudós társaság könyvtárát, végrendeletében nyomtatott könyveit, valamint kéziratai egy részét, s több mint 7000 darabból álló fényképgyűjteményét az Akadémia könyvtárára hagyta. Magyarként büszkék vagyunk rá, a komoly, áldozatkész tudósra, Kőrösi Csoma Sándor méltó párjára, aki kitartóan, már-már megszállottan folytatta a vizsgáldást ott, ahol mások már feladták a kutatást.

Hatvanöt éve történt

A titokzatos roswelli eset

Hatvanöt évvel ezelőtt állítólag azonosítatlan repülő tárgy zuhant le az új-mexikói Roswell külső részén. A hadsereg szinte azonnal cáfolt: egy időjárásí ballon tévesztette meg az embereket. Azóta kiderült, midez csak egy ócska fedősztori.

1947 júliusában azonosítatlan repülő tárgy zuhant le az új-mexikói Roswell városa mellett. Az esetnek számtalan szemtanúja volt, többek között egy pilóta is, Kenneth Arnold, aki látott elrepülni három ismeretlen tárgyat a washingtoni Cascade-hegység felett, közel háromezer méteres magasságban. Hasonló, 2600 km/h-s sebességgel repülő járműveket – amelyek jóval meghaladták a kor legmodernebb repülőgépeinek teljesítményét – ugyanebben az időpontban az ország más részein is észleltek.

Az amerikai hadsereg az eset után nem sokkal elismerte az egyik repülő csészealj lezuhanását, majd azt is, hogy a roncsok a birtokukba kerültek. 24 órára rá azonban cáfolták a hírt, és bejelentették: csupán az egyik kísérleti ballon zuhant le Roswell mellett, amelyről később – egy 1994-ben, politikai nyomásra készített jelentésben – azt állították: egy szupertitkos katonai hadművelet részeit képezték, célja a szovjet atomkísérletek utáni kutatás volt.

Csakhogy 2007 nyarán nyilvánossá vált annak a 2006-ban elhunyt Walter Haut nevű tisztnek a vallomása az esettel kapcsolatban, aki a Roswell melletti katonai támaszpont sajtókapcsolati ügyeit intézte, és aki a két, egymásnak ellentmondó nyilatkozatot kiadta. A vallomás pedig elisme-

Az ügy kapcsán szenzációhajsza fotók is megjelentek a sajtóban

ri, hogy a ballon csupán fedősztori volt, célja pedig az, hogy elterelje a figyelmet egy olyan területről, ahol egy másik repülő tárgy is lezuhant, jelentősebb roncsokat hagyva maga után.

Haut arról ad még felvilágosítást, hogy elvitték őt a 84-es épületnek nevezett hangárba, és megmutatták neki a járművet. A hadnagy egy fém, tojás alakú tárgyat látott, amely nagyjából 4 méter hosszú, és 2 méter széles lehetett. Alatta két földönkívüli teste feküdt, melyeket félig letakartak egy ponyvával. Viszonylag nagy fejük volt, és 120 centi magasak lehettek. Az irat végén Haut megjegyzi: „Biztos vagyok benne, hogy egy világűrből származó űrhajó és annak legénysége lehetett”.

Bár Walter Haut nyilatkozata alaposan felkavarja a roswelli eset körüli port, bizonyíték a mai napig nincs az idegen repülő tárgyak lezuhanására. A városiaknak különben jót tett a hírverés, és eszükbe se jut, hogy cáfolják a jelentést, hiszen abból a pénzből, amit a turisták fizetnek a szuvenírekért, még hosszú ideig meg fognak élni.

A szegénység elleni harc vívmányai

A svájci Albert Schweitzer Ökológiai Központ (CEAS) két munkatársa, Patrick Kohler és Daniel Schneider jóvoltából készült el 2010-ben azon egyszerű, a szegény országok lakói számára is elérhető, a mindennapi életük könnyítését szolgáló találmányok lajstroma, melyek fő jellemzője, hogy minimális szaktudással, helyi alapanyagokból, helyben, kifejezetten olcsón lehet őket összeállítani.

Külön kiemelték például a szerzők azokat a „szárazvéceket” (latrinákat), amelyek célja, hogy emberi ürülék, valamint többnyire hamu, föld és avar keverékéből 6-12 hónap alatt komposztot gyártsanak. Ez a Stockholmban nemzetközi vízdíjjal is elismert indiai ökövecé, a Sulabh.

Ugyancsak indiai találmány az egyik, szintén dicséretet érdemelt biogázfejlesztő készülék. A két, félig egymásba csúsztatott fekete plasztikhordóból (750-1000 liter) és a hozzájuk tartozó műanyag csövekből álló berendezés a konyhai főzés energiaszükségletét hivatott megoldani gázszolgáltató közreműködése nélkül. A tartályokba a háztartásban keletkező ételmaradék és növényi hulladék kerül, amelyből – hangoztatják a fejlesztők – hússzor több metángáz fejlődik, mint az állati trágyából. Napi két kiló hulladék állítólag gond nélkül fedezi egy család konyhai energiaigényét.

Már-már a házi buhera kategóriáját súrolja, legalábbis a nyugati világból nézve, az a kerekes szék, amelyet egy amerikai nonprofit szervezet, a Free Wheelchair Mission ötlete nyomán lehet összeállítani. Az alap egy közönséges kerti műanyag fotel, amelyhez két egyszerűbb mountain bike kerékpárkereket, valamint néhány

más, a szegény országok üzleteiben is kapható alkatrészt kell hozzácsavarozni.

A napelemes vízszivattyútól az örökéletű szúnyoghálón át a filléres mobiltelefonokig sorolt kütyük között az egyik legfigyelemreméltóbb az önélesítő szemüveg, amelyet szakember segítsége nélkül bárki a saját szeméhez állíthat. A lencsét két puha, átlátszó plasztikmembrán helyettesíti, amelyek közét szilikonolajjal töltötték fel. A hajdani okulárekra emlékeztető, kissé ormóttan szemüveget a szárain található fecskendővel lehet élesíteni, vagyis az olajnyomás szabályozásával a tulajdonos látásához igazítani.

Bár az Egészségügyi Világszervezet szerint nagyjából egymilliárd ember szenved a szemüveg hiányától, a szerzők figyelmeztetnek arra, hogy a jópofa, kb. 45 lejért vesztegetett látásjavító eszköz korántsem biztosan hoz megváltást a gyengénlátóknak.

A székely és a vörös üngösök

Fotos és Martonos két szomszéd falu a Székelyföldön, mégpedig annyira szomszéd, hogy csak egy lépés választja el őket egymástól.

Egy martonosi székely adós volt félpolturával fotosi atyafiának, de bármennyiszter kérte a hitelező a maga pénzét, az adós csak halogatta a fizetést; utoljára addig halogatta, hogy egyszercsak meghalt.

– De komé, nem viszed azt el a másvilágra! – monda a hitelező, s amint székely szokásként a holtat kitették temetése előtti nap a kápolnába, ő bemászott éjszaka az ablakon, hogy ott majd megvárja, mikor éjfélben megjelenik adósának a lelke, s akkor azt nyakon fogja, és addig el nem ereszti, amíg az ő polturáját meg nem adja.

Elbújt tehát az orgona alá, s ott fülelt éjfélig, amidőn váratlanul megnyílik a templomajtó, s belépnek rajta a vörös üngösök, számra tizenketten.

Így hívták azon időben a Székelyföldet és az oláhságot rettegető hírhedett zsványokat, mivelhogy vörös üngöt viseltek.

Ezek jöttek most ide a templomba a más országban rabolt mindenféle kincsen megosztozni.

De vezérük nem volt, azt valami rablás alkalmával a pandúrok agyonlőtték, s most nem volt, aki igazságos részekre tudja osztani közöttük a szerzett zsákmányt.

Nagyhirtelen azonban megválasztották magok közül a legkegyetlenebb fickót; hanem előbb próbát kellett neki tenni, vajon érdemes-e, hogy ilyen derék zsi-

ványoknak vezetőjük legyen, s ez a próba abból állott, hogy egy kést bele kellett neki ütni az ott kiterítve fekvő halott szívébe.

Történt azonban, hogy a ravatalra terített székely nem volt valóban meghalva, hanem csak elrejtőzködve, ami gyakran megesett már, s mindent hallva, ami mellette történik, az irtóztató félelem oly erővel hatott idegeire, hogy amint a rablóvezér-kandidátus odalépett, hogy szívébe üsse a kést, a tetszhalott egyszerre felszökött fektéből, s megkapta a vörös üngös kezét.

A zsványhad e csodára ki merre látott, elszaladt, otthagytak kincset és zsákmányt, még a vezérüket is, ki az éktelen ijedség miatt azon a helyen szörnyethalt.

Csak a fotosi atyafi nem ijedt meg egy cseppet is. Hisz ő várt rá, hogy a komé lelke visszajöjjön, s amint felült az a koporsóban, előjöve ő is az orgona alól, s megcsípven amannak gallérát kegyesen, monda neki:

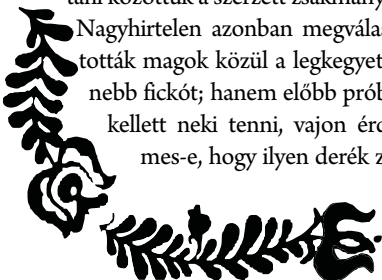
– Megfogtalak komé, nem halsz ám meg, amíg meg nem fizetsz.

A tetszhalott azonban lassankint felvilágosítja testi állapotja felől, s azzal nekiálltak a zsványoktól otthagytott zsákmánynak, mely több ezer forintot megért, s szépen megoszták egymás között, s hátukra vévén, iparkodának odábbjutni vele.

Amint azonban az ajtóhoz értek, hirtelen eszébe jut a fotosi atyafinak valami, s keresztbe teszi lábát az ajtó előtt.

– Hohó, komé! Hát az én fél polturám?

– Mit beszél kend most fél polturákról, hiszen ezer forint árát kapott kend most osztályban.

– Amit kaptam, az az enyim, de a fél poltura a kend tartozása, s addig innen ugyan el nem megyünk, amíg azt ki nem fizette.

Amíg ezen civakodnak, a szertefutott vörös üngösök valahogy magukhoz tértek odakünn, s nagy tanakodás után abban állapodának meg, hogy egyet maguk közül elküldjenek kémlelőzni a templomhoz, hogy van-e még veszedelem?

Ez csendesen odalopózik az ajtóhoz, mely előtt még akkor is civakodott belül a két székely a fél polturán; amint a zsvány bedugja a fejét az ajtón, megpillantja őt a martonosi székely, s lekupva fejről a sipkáját, odaveti a fotosi koménak.

– Itt van ez a kend fél polturája fejébe.

A zsvány ijedten nyargalt vissza társaihoz.

– De isz oda ne menjetek, ijeszté őket, mert azok annyian vannak, hogy az ott hagyott zsákmányból egyre-egyre csak fél poltura jutott.

A zsványok úgy elfutottak, hogy hátra sem néztek többet, a két székely pedig hazatért békével.

Így adják elő ez ártatlan adomát a székelyföldi eleven krónikák.

Jókai Mór gyűjtése

Az igazság Jancsi és Juliskáról

A piaci konkurencia nemegyszer tragikus eseményekhez vezetett a régi időkben is. Ilyen véres történetből származik a Grimm testvérek által gyűjtött és a német szájhagyományokban fennmaradt Jancsi és Juliska meséje, amely az erdei mézeskalácsházban lakó gonosz boszorkányról szól.

1978-ban, miután egy Hans Taxler nevű tanító alaposan utána járt a dolognak, könyvet írt Az igazság Jancsiról és Juliskáról címmel. Felfedezte ugyanis Katherina Shrauder egykori mézeskalácsos asszony házát a spessarti erdőben. Kinyomozta, hogy a mézeskalácsos asszony 1647-ben vásárolta volt ezt a házat, melyben jól menő mézeskalács-sütdőt rendezett be. Találmánya: a töltött mézeskalács. (Katherina asszonynak tulajdonítják a merseburgi szercesendióst, a bembergi módra készített szirupos mézest, a gelnhäuseni leckerlit is.) Egy Hans Metzler nevű korábbi udvarlója megirigvelte a mézeskalácsosnő üzletét, és boszorkányság vádjával följelentette Katherina Schradert.

A tanító megtalálta az 1651-ben lefolytatott boszorkányper iratainak borítólapját más dokumentumok társaságában. A gelnhäuseni bíróságon bejelentett vádban az állott, hogy Katherina asszony seprűnyélen lovagol, s akit magához csalogat, azt meghizlalja és megeszi. A mézeskalácsos asszony mindent tagadott, és állta a válogatott kínzásokat. Végül felmentették. Hans Matzler is mézeskalácsos volt, dolgozott benne a szakmai irigység, így aztán nem törődött bele a felmentő ítéletbe. Egy alkalommal Grete húgával együtt megkereste Katherina házát a spessarti erdőben – és megölte vetélytársát. Hogy biztos legyen a dolgában, belökte áldozatát az egyik, még meleg kemencébe. Metzler a nürnbergi udvar szállítójaként ezután nyugodtan élt, amíg meg nem halt.

Tar Károly Erdélyi Mézeskalács című könyvében megjelent írás nyomán

Átképzés előtt

Czegő Zoltán

Ide még sosem jöttünk csevegni, sétálni.

Egyáltalán: mi sétálunk ketten? Mindig vásárolni jöttünk ide is, a Camponába. Itt mondta egyszer Attila, hogy engem egy derék, fiatal, gyakorló apa fog agyonverni.

– Miért éppen apa? És úgy általában mégis... miért tenné?

– Mert mindig bámulod a más kisgyermekét.

– Az anya örül, te bolond. Figyeld meg, ha szépen és csodálkozva nézel a kisgyermekére – te még tudsz egyáltalán csodálkozni? –, az anya mosolyog. Nem úgy, mint József Attila versében a széles fejsze. Hanem szépen. Mert ő boldog, hogy másnak is tetszik a kincse-életcskéje.

Most sem sétálni jöttünk. Egyedül jöttem. Mellém szegődött. A lépte nem hallatszik, öltözéke nem suhog, nem hussan, csak jó mellettem. Az is lehet, hogy csak én magam látom.

– Itt még sosem sétáltunk – mondom neki. – Ez a Campona valami virágnak a neve? Itt már a római korban laktak a rómaiak laktak. Fontos volt számukra ez a Duna-part, valamiért. Százhalombattán szintén...

– Itt megfordult Hadrianus császár is.

– Nem emlékszem, hogy itt járt volna Hadrianus. De ebből ne nyissunk vitát.

– Volt itt. Mi azt ott jobban tudjuk. Háromnapos ivászatot rendeztek tisztelőre a civilek meg a főtisztek.

– Mi itt még sosem ittunk semmit – rezzentem föl.

– De nem is lehettünk császárok! – mondta diadalmasan.

Az a műanyag, könnyű lábbeli van rajta, mint egykor. Hajdan. Szava érthető és nem sejtelmes, ahogy az elvárható lenne okoskodó néhaiaktól. Ha Hadrianus, hát legyen. Legalább jót ittak? És mit művelhettek ott, olyankor, a tüzek között? És mit ittak szívesen? Milyen egy császár, ha mulat, esetleg tombol? És a lányok? Úgy kell meghalnunk rendre, hogy soha nem vettünk részt egy hasonló sokleányos, odaadó és áldozatkész társaságban, buliban. Hát ezért éltünk ennyit e siralomvölgyben?

És mit tesz a lány, ha megkívánja egy centurio? És mit tesz amaz? Sátorra viszi, a Duna-partjára, bokorba? Olyan mindegy végül is, ha szabad... Te is csak ott tudtad meg, milyen lehet.

Következő életemben óvóbácsi leszek, mondtam neki, miközben ő valami csavarhúzókat vizsgált nagy figyelemmel. Csillaghúzó.

Talán vannak csillagok ott, amelyekhez csillaghúzó jár? És mire kell neki a csavarhúzó ott? Tizenkét csillag-csavarhúzó egy kötegben. Sosem láttam ilyent. Ezért jöttél le? Vagy fel? Nézi, az egyiket kinyitja, akár egy bicska élet. Ki a másikat, a harmadikat is. Egyetlen fém sündisznó lett a praktikus szerszámból!

– Vedd meg – mondja olyan természetesen, mintha az én kedvemért évtizedek óta éppen ezt keresgélne a földön. És égen.

Hogye – mondom, lépek a kereske-

dőhöz, fizetek, Attila elteszi az egyik belső zsebébe, el sem mosolyodik, a zsebe ki sem dudorodik a kilónyi számtól. Érdekes.

– Következő életemben óvóbácsi leszek – közlöm vele.

– Az nem lehetséges.

– Miért ne?! Kimondhatatlanul szeretem a gyermekeket. Ennél fontosabb szempont nem lehet.

– Nem azzal van a baj, hogy tökös, petes angyal vagy, leszel.

– Nyugtalanít. Mondd meg hát, miért...

– Át kellene szervezni, rendezni az egész szerkezetedet. A huzalokat bened. Huszonöt kilométernyi huzalt nem lehet csak úgy átrendezni.

– Arra is gondoltam, hogy amikor átviszen Cháron a ladikján, a laza huzalok, bogra futottak, mind rendbe jönnek esetleg.

– Más is van, ami miatt...

– Mi? Ronda a képem? Arra még meg is szépülhetek. Nem voltam ilyen ronda mindig, fiatal koromban egész sereg fiatal mondta, hogy szép vagyok, igen.

– Lányok? Asszonyok?

– Nem is férfiak!

Kacagott, először.

– És te elhitted! Nem vetted észre, hogy az alsó fertályodra pályáztak. Nocsak, nocsak. És aztán szóltam erről a kívánságodról Tominak is. Elgondolkodott.

– Az ki?

– Ki, ki? Hát Aquinói Tomi. Mondta, tőle tudom, hogy a huzalokat át kell rendezni; amilyen rendszerben itt működtek, az csapnivaló volt. Olyan semmiségeken csodálkoztál, ujjongtál, azt viszont nem vetted észre, hogy hegyeket görget ellenedre a gonosz, miközben te koccintasz vele.

– Ott is kell lennie valami átszervező műhelynek. Vagy te is annyinak maradtál, amennyi itt voltál? Nahát!

Későre szólalt meg. Elgondolkodott, azt hittem, s ebből azt is, hogy mégis lehet reményem.

– Ott nincsenek óvodák, pici pofám. Erre nem gondoltál?

– Sajnos, itt lenn rengeteg gyermek elhal kicsi korában, étlen, szomjan, beteg. Ki gondolzza őket? Na, én viszont...

Megállott. A Camponában sok díszfa van, a nyugati bejáró mellett hatalmas palma. Behúzódott és behúzott engem is, mint aki titkot akar elmondani.

– Te vissza akarsz kerülni ide a másik, soron levő életedben?

Titokzatos volt, épp olyan, mint aki a másik, a más világ rejtelméről akar elárulni valamit egy még halandó ügyefogyottnak, aki vissza akarok jönni ide óvóbácsinak.

– Igen, természetesen erről beszéltem neked.

Szánt. Sajnált. Vérmessé vált a szeme és remegett a bajsza.

– Te azt sem tudhattad, hogy amott semmirekellőnek ítélik azt, aki vissza akar kerülni ide. Mert az abból következhet, hogy nem végezte el a dolgát ide-lenn. Tehát megbízhatatlan.

– Marha, drága marha barátom, többet dolgoztam ide-lenn, mint hat. De ebből egy hangot sem mondtam ki.

– Attila, én soha semmit és senkit nem szerettem annyira, mint a gyermekeket. Amikor a kislányom négyéves volt, ezt Anyu, Anyám jelenlétében is kimondtam, hú, de rosszul esett neki. Te azt nem tudod, hogy hetvenkét év alatt hármat s felet voltam boldog. Hátha... Testemnek enni adtam, örvendjen.

Lelkemnek is vettem oda ezt, azt. De boldog... Lejönnek, le én!

Hallgatott.

– És ha nem óvóbácsinak? Akkor is?

– Szörnyű kérdés. Erre egyszer sem, soha nem gondoltam. Akkor is? Ha kutyának, sündisznónak, szarvasbogár-

nak, elefántnak vagy csörgőkígyónak? Segíts, Szabó Lőrinc: – Az örökkévalóságnál többet ér egy percnyi életed...

– Akkor is, Attila, akkor is. Nagyobb kockázat nem lehet, mint az első, az, hogy embernek születtem.

Akkor is.

Száz éve született Örkény István

(1912–1979)

Örkény Istvánt a magyar drámairodalom megújítójaként, illetve a groteszk jelenségek ábrázolójaként tartják számon. Új műfajt teremtett: az egyperces novellát. Az egyperces jellemzője, hogy a groteszk mozzanatot tárja fel, az író csak a legszükségesebbet közli, így a mű értelmezése az olvasó képzetének maximumát várja el. Alább pár remekművét adjuk közre

Hírek és álhírek

Szenvedélyes hírlapolvasó vagyok. Reggelente örömmel veszem kézbe a friss újságot, és átolvasom elejétől végig.

Minek szól ez az érdeklődés? Mindannak, ami tegnap óta történt, az öt világrész eseményeinek. Minthogy ezt a kíváncságot százmilliók osztják, kialakult egy mindent behálózó hírszolgálati szervezet.

Kábelek, riporterek, képtávírók, telosztárok, szerkesztőségek, nyomdák ontják az érdekesnél érdekesebb híreket. Mindez óriási összegeket emészt föl. A minap rájöttem, hogy erre semmi szükség.

Hogyan született meg bennem ez a felismerés?

Egy hónapot töltöttem külföldön. Hamarosan hiányozni kezdett a reggeli újságolvasás. A második hét végén kezem-

be akadt egy régi pesti újság, melybe a vilanyplatnit csomagoltuk. Kicsomagoltam, elolvastam. Olvasás közben azon kaptam magam, hogy a régi hírek ugyanolyan érdekesek, mint a frissek.

(...) Az alábbiakban ismertetek néhány érdekes hírt, amelyet néhány óra leforgása alatt, minden különös fáradtság nélkül, az ujjamból szoptam. Remélem, hogy ezek a meg nem történt események olvasóim kíváncsiságát is kielégítik. Ez igen nagy jelentőségű esemény lenne.

Az öt világrész eseményei

Biciklizni tanul a pápa

A katolikus egyház feje, orvosi tanácsra, minden reggel körbekerékpározza a Szent Péter-székesegyház előtti hatalmas térséget. Útjára, orvosán kívül, csak hat

svájci testőr kíséri el, akik erre az alkalomra a nehézkes sisak helyett fehér bukósisakot viselnek. Róma népe és a számos utas és zarándok térdén állva nézi végig a szentatya reggeli testgyakorlását.

Halált okozó rósejbní

Özv. Kovács Lőrincné óbudai nyugdíjas az este rósejbnit sütött vacsorára. Alighogy az elsőt megette, gyomrához kapott és meghalt. A boncolásnál a rósejbnin kívül egy csokor hóvirágot, egy OTP-kölcsönrel vásárolt KIJEV fényképezőgépet és a Rozsdatemető c. regényt találták meg az idős asszony gyomrában. Az orvosos véleménye szerint ezek az oda nem való tárgyak is szerepet játszhattak Kovácsné szerencsétlen halálában.

Magyar a világűrben

Meg nem erősített hírek szerint Conrad százados, a Gemini IV. amerikai űrhajó másodpilótája magyar származású. Apja, akit Konrádnak hívtak, Szababattyánból vándorolt ki „a hárommillió

koldus” Magyarországról. Conrad százados a légierőknél szolgált, ma is jól beszél magyarul, s hosszú úrutazása során a „Mon amour, mon amour, szívemben te vagy az úr” kezdetű régi magyar slágert dúdolta, melyet még édesapjától tanult.

Megette a saját lábát

Mendelényi Géza, a Tej és Tejtermék Főlvásárló Központ előadója, kisköpi háza kertjében csontig leette a húst saját bal lábáról. Tették oka: hivatali bosszúságok.

Újfajta dinnyebetegség

Reme Béláné, a kisköpi Szabadság Termelőszövetkezet tagja, mára virradó éjjel halk jajgatásra ébredt. A lelkiismeretes növényápoló, a hang után sietve, a szövetkezet veteményesében egy nyöszörgő görögdinnyét talált, melyet a mentők még az éjszaka folyamán beszálítottak a járási kórházba.

Bodrogi főorvos, a sebészeti osztály vezetője lemondta tervezett jugoszláviai IBUSZ-utazását, amikor értesült róla, hogy a dinnye a téesz tulajdona. Valószínű, hogy műtetre kerül sor. A kórház telefonja állandóan szól, mert a környékbeli szövetkezetek érdeklődnek a beteg horglyéte felől.

(...)

Remélem, fenti álhírek teljesen kielégítik az olvasó szenzációéhségét. Ezzel egy csapásra fölöslegessé válna az egész hírközlő apparátus, a tetsztárok, ügynökségek, kábelek és képtávírók.

Tömerdek pénz takaríthatunk meg. Még a lapszerkesztőségek dolgozóit is szélnek ereszthetjük, mert e sorok írója szerény fizetségért vállalkozik rá, hogy a hazai sajtót ellássa érdekes, frissnek tűnő és hitelesnek látszó álhírekkel.

2011. eseménykrónikája

(január–október)

Január

◆ Szilveszterkor a recsegő hideg ellenére utcabállal köszöntötték az újévet a megyeközpontban, illetve – kisebb létszámúban – a Kézdivásárhely és Kovászna főterén összegyűlt háromszékiek. A szilveszteri mulatságok idején Ozsdolán egy csűr, míg január elsején Bodzafordulón a templom teteje kapott lángra. **Január első napjának** délelőttjén, 11 óra 20 perckor 3.30 kg-os súllyal jött világra a 2011-es év első szülöttje, a heteti Simona Borzoş harmadik gyermeke, a kis Vasile.

Január 2-án Budapesten elhunyt Székely Dénes (szül.: 1935, Bodos), az Állami Székely Népi Együttes egykori igazgató-koreográfusa.

Január 3-án a torjai Vén Árpád kéményseprő ruhában kívánt boldog új esztendőt és sok szerencsét a kézdivásárhelyieknek.

◆ Ettől a naptól kezdve fogadják a magyar állampolgárságot igénylőket az erdélyi magyar külképviseleteken.

Január 4-én részleges napfogyatkozást csodálhattunk a kora délelőtti égbolton.

Január 11-én a sepsiszentgyörgyi Vargyasi Levente fotográfus a budapesti

Országházában átvette az Együtt-lét (Hagyományos kultúrák együttélése a Kárpát-medencében) fotópályázaton *Őrzött álom* című fotójával elnyert első díjat.

Január 12-én a Történelmi Vitézi Rend sepsiszéki állománya fáklyás megemlékezéssel tisztelgett a Don-kanyarnál és a keleti fronton elesett katonák emléke előtt.

Január 13-án, a vallásszabadság napján a sepsiszentgyörgyi unitárius egyház harmincnégy, különböző fából készült emlékkopjafát avatott.

Január 16-án dr. Borbáth Károly történelmszere emlékeztek a vargyasiak.

Január 20-án, 21-én és 22-én, a Magyar Kultúra Napja alkalmából Kányádi Sándor költővel találkozhattak a háromszéki olvasók.

Január 21-én felavatták az Azuga, később pedig Kovászna Gyöngye nevű ásványvíz palackozó állomást Szentkatolna határában.

◆ Kézdivásárhelyen új sportegyesület alakult, Sport Club néven.

Január 22-én Kinda István, a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum néprajzosa átvette a neki ítélt Debüt-díjat, az Erdélyi Múzeum Egye-

sület Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztálya hazai magyar tudományos életben kiválóan teljesítő fiataloknak járó kitüntetését.

Január 23-án este 2500 háromszéki lakos vonult ki tüntetni Sepsiszentgyörgyön a Székely Mikó Kollégium visszaállamosítási kísérlete ellen.

Január 26-án Ozsdolán engesztelő és emlékező gyászmisét celebráltak Pusztai Ferenc és Dézsi Dénes „betyárok” emlékére.

Január 26–28. között Bodzafordulón zajlott a Gerar 2011 nevet viselő országos síverseny.

Január 27-én a Galaxy Tobacco Rt. vezetői felfüggesztették Sepsiszentgyörgy legrégebbi ipari létesítménye, a cigarettagyár működését, és elrendelték nyolcvan alkalmazott elbocsátását.

Január 28–29-én a megyeközpontban tartották az Implom József Helyesírási Verseny országos szakaszát.

Január 29-én a Háromszéki Ifjúsági Tanács meghívására Sepsiszentgyörgyön ülésezett a magyar Országgyűlés ifjúsági albizottsága.

◆ A kézdivásárhelyi Siculus Rádió gála-előadással ünnepelte 15. születésnapját a Vigadó színháztermében.

Január 30-án drámával zárult a több tüzessel terhelt hétvége: **egy baróti férfi égő cigarettavéggel szenderült – immár – örök álomra**, míg Málnáson egy túlhevült kürtő gyújtott fel egy házat.

◆ Egy 46 éves, Bákó megyei lakost az uzoni vasútállomás közelében halálra gázolt a Marosvásárhely–Brassó útvonalon közlekedő személyvonat.

Február

Február 4. és 6. között 11. alkalommal állították ki állományukat a Szemerja negyedi sportcsarnokban a fajbaromfi- és kisállattenyésztők háromszéki egyesületének tagjai.

◆ Közel kétszáz középiskolás vett részt a Nagy Mózes Líceumban megszervezett 21. Erdélyi Magyar Matematika Versenyen.

Február 5-én csupán hat méter magas kabala-hóemberrel, de ennél sokkal nagyobb lelkesedéssel megtartották Kommandón a hagyományos Hóünnepet, ahol a kevés és porhanyós hó sem vette el a síelők és szánkázók kedvét.

◆ Ezen a napon zajlott Bálványosfürdőn a VI. nemzetközi disznótoros fesztivál Kovászna Megye Tanácsa és Torja Polgármesteri Hivatala szervezésében, nyolc külföldi és hat belföldi csapat részvételével.

Február 14-én hajnalban ismeretlen tettesek **betörték a H-Press Kft. egyik sepsiszentgyörgyi bódéjába, és felgyújtották.** A lapáruda 95 százalékban elpusztult.

Február 15-én a kovásznai tanács jóváhagyta, hogy a városi kórház a Dr. Benedek Géza Szívkórház alárendeltségébe kerüljön.

◆ Éjszaka a járőröző kézdivásárhelyi és berecki rendőrök kézdiszentléleki telefonkábel-tolvajokat csíptek nyakon. Az okozott kárt közel hétezer euróra becsülték.

Február 16-án Julianna-napi vásárt tartottak Nagyajtán.

Február 18-án a Kolcza vendéglő a második alkalommal megrendezett jótékonyági huszárbál színterévé változott.

Február 18–19-én a baróti Gaál Mózes Közművelődési Egyesület huszonöt órás Wass Albert-olvasómaratonot szervezett.

Február 18. és 20. között a kézdivásárhelyi sportcsarnok előtere a Columba Galamb, Szárnyas és Kisállattenyésztők Egyesületének tizedik, év eleji kiállításának adott otthont.

Február 19-én Dobollópatakon életét vesztette egy felborult fászszekér alá szorult férfi.

◆ De más borzalom is történt: az Olt sepsiszentgyörgyi szakaszán, a bokrok között egy felismerhetetlen női holttestre bukkant a rendőrség, akit végül február 23-án sikerült azonosítani. *(Az 52 éves hölgy szászhermányi volt, és december 2-án tűnt el otthonából. Halálának oka ismeretlen.)*

◆ Borúra derű: ezen a szombaton Kökösen farsangi felvonulással és bállal temették el a telet, valamint első alkalommal szerveztek Köpecen is maskarás mulatságot, a Kézdivásárhelyi Nők Egyesülete pedig a Vigadóban megtartott kosaras bálon hajnalig mulatott.

Február 22-én ünnepélyes keretek között írták alá a Kézdivásárhely és Kovászna közötti 19 kilométeres útszakasz felújításáról szóló szerződést az imecsfalvi művelődési otthonban. A megrendelő megyei tanács részéről Tamás Sándor elnök látta el kézjeggyével a dokumentumot.

Március

◆ Ezzel egy időben a bélafalvi Szabó Szilveszter szegény, de annál népesebb családjá egy teljes szobabútorral, hűtőszekrényel és aragázkályhával „gyarapodott” a kézdívasárhelyi, Torján lakó id. Imreh Zsombor nyugdíjas vállalkozó jóvoltából.

◆ Ugyancsak e napon emlékeztek meg a megyeszékhelyi cserkészek a cserkészlet alapítójáról, lord Baden-Powellről és feleségéről a Tanulók Házában megtartott ünnepeken.

Február 23-án Kézdívasárhelyen megnyílt Háromszék első, Románia hatvankettedik Kaufland áruháza.

Február 26-án Nagyváradon tartotta tizedik kongresszusát a Romániai Magyar Demokrata Szövetség, mely alkalommal a leköszönő elnök, Markó Béla helyére Kelemen Hunort választotta meg a többség.

Február 24-én Kézdívasárhely legidősebb polgárát, Csomós Rozáliát köszöntötték 99. születésnapján az előljárók.

◆ Bölönben és Szotyorban farsangi felvonulás és mulatság zajlott.

Február 27. Új lelkipásztort választottak Vajnafalván Orbán Lajos gógánváraljai tisztelendő személyében. Beiktatására április 10-én került sor.

Március 2-án a kézdívasárhelyi ifj. László Attila bejutott az RTL Klub Csillag Születik tehetségkutató műsorába.

◆ Éjszaka Ikafalván kigyulladt az élelmiszerbolt.

Március 3-án használatra bocsátották a Nagy Mózes Sportklub korszerűsített asztalitenisz-létesítményét.

Március 4-én a felső-háromszéki cserkészek a kézdíalmási művelődési otthonban búcsúztatták a farsangot.

Március 4. és 6. között zajlott Baróton a XI. Hermészkedő Műértelmező Vetélkedő országos döntője.

Március 5–6-án a zágoni Mikes Kelemen Kultúrotthonban megtartották a gyermek és ifjúsági fúvószenekarok negyedik találkozóját.

◆ A Váradi József Általános Iskola református tagozatának tanulói számos díjjal tértek haza a Kárpát-medencei református iskolák Nyíregyházán tartott versenyéről.

Március 6-án farsangi felvonulástól és bábuégetéstől volt hangos Gábor Áron szülőfaluja.

Március 8-án Sepsiszentgyörgyön is elkergették a telet a Guzsalyas Alapítvány szervezésében.

◆ **A gépkocsivezető hölgyeket a forgalmi rendőrség munkatársai – szokásukhoz híven – egy-egy szál szegfűvel köszöntötték.**

Március 10-én Johann Taierling, Csiszár Dénes dédunokája árverésen vásárolta meg a hidegfürdők felőli Csiszár-oldal egy részét.

Március 11-én rajtaütésszerűen csapott le a Korrupcióellenes Ügyészség (DNA) Kézdivásárhely polgármesteri hivatalára, majd **korruptió gyanújával magukkal vitték és előzetes letartóztatásba helyezték Rácz Károly polgármestert.**

Március 12-én Bibarcfalván tavaszváró bált szervezett a Gyöngyvirág Nyugdíjas Egyesület.

◆ Tizedik alkalommal szaladta le a sepsiszentgyörgyi Gáll Lajos Futóköri a hagyományos 1848–49-es Emlékfutást.

Március 13-án Kommandón rendhagyó történelemóra és ünnepi felvonulás révén lecsengtek az 1848–49-es forradalom emlékt rendezvényei.

◆ **Csernátonban az önkormányzat szervezésében disznóvágási parádé zajlott** a sportcsarnok mögötti téren.

Március 14-én Kövér László jelenlétében az első tizenkét erdélyi letette a magyar állampolgársági esküt a Magyar Köztársaság csíkszeredai főkonzulátusán, köztük a három székelyföldi megye tanácselnöke.

◆ Újrakezdték a 12-es országút javítási munkálatait a Kőkös–Sepsibükszád szakaszon.

Március 15-én az időjárás is kedvező volt, és bizonyára nem volt olyan település a Háromszéki-medencében, ahol ne lobogott volna a székely és a magyar zászló. Sepsiszentgyörgyön az Erdélyi körkép reprodukciója „ölelte körül” az ünneplőket, **Kézdivásárhelyen Ferenczi György és a Rackajam zenekar fellépése tette emlékezetessé a rendezvényt.**

◆ Zágón felett katonai repülőgépek kellemtelenkedtek az ünnepség alatt, a céhes városban a Szervezett Bűnözés és Terrorizmus Elleni Igazgatóság (DIICOT) Kovászna megyei ügyészei tartottak rajtaütésszerű házkutatásokat, kábítószerkereskedelemre utaló nyomokra találva.

Március 17-én ANL-tömbházat avattak Mikóújfaluban.

◆ Névadójuk ünnepén ír napot tartottak a Szent Patrik Önkéntes Képző Központban. Bemutatkozott az ír zenére szakosodott sepsiszentgyörgyi Selfish Murphy zenekar.

◆ Megjelentek az első hazatérő gólyák (Málnáson, Barátoson és Rétyen).

Március 19-én került sor a Háromszéki Ifjúsági Tanács és a Sepsí Rádió szervezésében a II. Háromszéki Humorshow-ra (az Erdélyi Humorfesztivál előválogatójára) a sepsiszentgyörgyi Cinema Clubban.

Március 19–20. között, a Gastro Pan kiállításon a sepsiszentgyörgyi Diószegi pékség pityókás házikenyere bizonyult a legjobb romániai kenyérnek.

Március 21-én, születésének kétszázadik évfordulója alkalmából Csernátomban Végh Antal-emlékünnepeket tartottak.

Március 22-én háromszéki terepszemlére érkezett Borbély László környezetvédelmi miniszter.

Március 24-én reggel **elkezdődött a kockakő és az aszfaltburkolat felszedése a javításra szoruló 121-es út Kézdivásárhely–Szentkatolna közötti szakaszán.**

Március 24–25-én Szatmárnémetiben harmadik helyet szerzett a Sepsí BC a női kosárlabda Román Kupa 2011-es kiírásában.

Március 26-án végleg elhallgatott a Régió Rádió.

Március 27-én Orbaiszéken tett munkálátogatást Debashish Chakravarti, India bukaresti nagykövete, valamint Jawhar Sircar és Meena B Sharma, India kulturális minisztériumának államtitkára és helyettese.

Március 28-án az illyefalvi temetőben, a meggyült fű között holtan találtak egy helybéli férfit.

Március 30-án Sepsiszentgyörgy 550 évvel ezelőtti várossá válását ünnepeltük, **mely alkalommal Antal Árpád polgármester egy hetven éve őrzött, a városnak szánt ajándék ágyúgolyót vett át dr. Szóts Dánieltől.**

◆ Megkezdte működését a Lásbas Házban a HITI Önkéntes Központ.

◆ Ezzel egy időben egy perzsaszőnyegbe csavart női holttestre bukkantak Bibarcfalván.

Április

Március 30. és április 2. között első alkalommal „rendeztek be” a Tein tea-házba Élő Könyvtárát a Szentgyörgyi Ifjúság Klub önkéntesei.

Április 1-jén egyéves születésnapját ünnepelte a sepsiszentgyörgyi Magma Kortárs Művészeti Kiállítóter.

◆ E naptól foglalja el dr. Antal Álmos szülész-nőgyógyász főorvos a Dr. Fogolyán Kristóf Megyei Sürgősségi Kórház orvosigazgatói tisztségét.

◆ A Váradai József iskolában gyerekszínjátékszó-találkozót tartottak.

Április 2-án került sor a Vadász utcai sportteremben a Diákegyüttesek Találkozójára.

Április 3-án cigaretta okozott pusztító tüzet egy sepsiszentgyörgyi lakásban, mely következtében egy 95 éves idős hölgy életét veszítette.

Április 4-én hozzáfogtak a megyeközponti Mihai Viteazul tér felújításához.

Április 7-én a Dr. Fogolyán Kristóf Megyei Sürgősségi Kórházban beindult a mammográfiás mellrákszűrés.

Április 8-án Bőjte Csaba ferences szerzetes Kézdivásárhelyre és Kovásznára látogatott.

◆ A brassói táblabíróóság **szabadlábra helyezte Rácz Károlyt, Kézdivásárhely korrupcióval vádolt polgármesterét.**

◆ Tizenöt koszorú vízre bocsátásával ünnepeltek a nemzetközi romanap alkalmával a sepsiszentgyörgyi cigányok.

◆ A Seprődi János Kóruszövetség a kézdivásárhelyi Szentháromság-tempomban tartotta XI. találkozóját.

◆ Magyar Művészetért-díjat kapott Kicsid Gizella színművésznő (*Tamási Áron Színház*) és Ivácson László néptánc-koreográfus (*Háromszék Táncegyüttes*).

Április 9-én a sepsiszentgyörgyi Krisztus Király-templomban került sor Brassó, Csíkszereda és Sepsiszentgyörgy fiatal muzikusai Tavasz Zenei Fesztiváljára.

◆ Huszadik születésnapját ünnepelte a megyeközponti, 40-es számú Szent György Cserkészcsapat.

◆ László Attila bekerült a Csillag Születik tehetségkutató legjobb huszonnégy versenyzője közé.

Április 9–10-én 800 hektár erdőt pusztított el a szélvihar Zágón, Zágónbárkány és Szitabodza adminisztratív területén.

Április 11-én kisállat-kórház nyílt Sepsiszentgyörgyön.

Április 12–16. között a Nagy Mózes Elméleti Liceumban Comenius-találkozó zajlott franciaországi, hollandiai és magyarországi középiskolások részvételével.

Április 13–15. között Terra Siculorum név alatt negyedik alkalommal szerveztek nemzetközi klasszikusgitar-fesztivált Székelyudvarhelyen, Csíkszeredában és Sepsiszentgyörgyön.

Április 14–16. között Kőrösi Csoma Sándor – kultúrák keresztútján címmel nemzetközi tudományos konferenciára került sor Kovásznán.

Április 15-én szemerkélő esőben **avatták fel Gidófalván a Kálnok-patak fölédített hidat.**

◆ Támogatói, jóakarói és szülei szívfájdalmára elhunyt a nagybaconi, leukémiában szenvedő Szócs Ferike.

◆ A felsőlehményi iskola adott otthont a Kék ibolya népdalvetélkedő regionális szakaszának.

◆ Kézdivásárhelyen, az Atrium szálloda mögött megnyílt a város első magán bowlingpályája.

Április 17-én, ötnapos keresés után megtalálták a Székelyszáldobosról eltűnt két és fél éves kisfiú (M. M.) élettelen testét.

Április 17–21. között hat év után ismét a Gábor Áron Műszaki Oktatási Központ adott otthont az országos kézzrughagyártó szakmai versenynek.

◆ Ezekben a napokban adták át Bibarcfalván az új tejszarnokot.

Április 18-án a sepsiszentgyörgyi Tudit Zsombor három hegymászó társával belevágott a második Cho Oyu-expedícióba. A rossz időjárási viszonyok miatt végül Szabó Zoltánnak (alias Kobra) 8000, Tóásó Istvánnak 8080 méterről kellett megfordulnia, így ezúttal sem sikerült elérni a 8201 métert. Az expedíció június 1-jén ért véget.

Április 21-én tébécés agyhártyagyulladás ütötte fel a fejét Háromszéken.

◆ Újraindult a megye egyetlen hivatalos állatpiaca a kézdivásárhelyi Vasút utcában.

Április 23-án Barót legidősebb polgárát, a százesztendős Lázár Andrást köszöntötték a helyi előljárók.

Április 27-én ifjúsági házat avattak Kálnokon az új református parókia szomszédságában.

Április 29-én, a tánc világnapján a Kék Hold Táncklub utcai megmozdulást tartott Sepsiszentgyörgy főtéri korzóján.

◆ Bodokon átadták a tanulmányaikat befejező, állami gondozásból kikerült fiatalok otthonát.

Április 29-én az Ifjúsági Kamaraegyettesek Fesztiválját tartották a Pluigor Sándor Művészeti Líceum dísztermében.

Április 30-án a Vinca Minor Egyesület és a Cholnoky Jenő Földrajzi Társaság második alkalommal szervezte meg a Büdös-hegy Napját Bálványosfürdön.

◆ Anyák napja alkalmából a Kézdivásárhelyi Nők Egyesülete ruhakiállítást rendezett a Vigadóban.

Május

Április 30-án és május 1-jén tartották Kézdiszentkereszten és Bardocon (Kuvason) a település-napokat.

Május 1–8. között, a XX. születésnapját ünneplő Szent György Napok keretében báb- és színházi előadások, humorshow, kiállítások, konferenciák, író-olvasó és közönségtalálkozó, megemlékezések, flashmobok, vetélkedők és rengeteg nézni, tapintani, szagolni és kóstolni való, mindenekfelett pedig zene – minden stílusban, minden korosztálynak, minden igénynek megfelelő

– állt a szórakozni vágyó nagyrődemű rendelkezésére. **Idén a Smokie együttes volt a fő attrakció.**

Május 2-ára virradóra háromhektárnyi fenyőerdő, kéthektárnyi sarjerdő és szintén kéthektárnyi beerdősödött legelő égett le Árapatak határában.

Május 2–8. között első ízben szervezték meg a Születés Hete Fesztivált Sepsiszentgyörgyön.

Május 4-én 50. születésnapját ünnepelte a Sepsiszentgyörgyi Iskolás Sportklub.

Május 5–8. között újabb **kertészeti kiállítást és vásárt rendeztek a kézdivásárhelyi Molnár Józsiás parkban**, melyet ezúttal bornappal is fűszereztek.

Május 6-án felszámolták a szotyori közkutakat.

◆ Ezen a napon született meg a 2011-es Szent György Napok babája, Szakács Annabella Mercédesz (3,2 kg, 51 centi).

Május 7-én kenyérrekord, május 8-án tortarekord született a Diószegi pékség

illetve cukrászda „műhelyében”: előbbi egy 47,6 kilogrammos „malomkerék”, utóbbi egy 640 kilogrammos „óriásbabos” formájában.

Május 7-én a Vigadóban zajlott a II. Molnár Józsiás Nemzetközi Kamarazene-verseny.

◆ Kézdivásárhelyen a VII. Felsőháromszéki Református Kórustalálkozóra, míg Sepsiszentgyörgyön a X. Barcasági Evangélikus Gyülekezetek Kórustalálkozására került sor.

◆ Negyedik születésnapján lólicettel és fogathajtó versennyel egybekötött menaszemlélt tartott a kökösi Bartha-farm.

Május 8-án átadták kitüntetésüket Sepsiszentgyörgy ez évi Pro Urbe-díjasainak (Cserey Zoltán történész, József Álmos nyugalmazott matematikatanár, helytörténész, Mánya Béla nyugalmazott tanító és Gheorghe Tatu nyugalmazott állatorvos, volt politikus).

Május 9-én újabb kábeltolvajokat fogtak el Dobollón.

Május 12-én rokozó hangulatban zajlott a Mikes Kelemen Főgimnázium iskolanapja.

◆ A Diakónia Keresztyén Alapítvány jóvoltából Háromszéken is megünnepeztük az ápolók napját.

Május 12–14. között huszadik alkalommal szervezték meg a Bod Péter-napokat a kézdivásárhelyi tanítóképzőben. Ezt megelőzően a tanintézmény Comenius-napoknak adott otthont magyar- és törökországi diákok részvételével.

Május 13-án több száz jelenlévő énekettől volt hangos a VIII. Erdővidéki Dalos Találkozó.

Május 13–14-én az Árkosi Kulturális Központban megrendezték az első székellyöldi ClassJazzFest-et.

Május 13–15. között zajlottak a VII. Háromszéki Diáknapok.

Május 14-én Árkoson, az Európai Tanulmányi Központ udvarán kapott helyet a Székely Családok Napja.

◆ A Vigadó színháztermében a nyugdíjasok kórustalálkozóját tartották.

◆ Ballagott a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem környezettudományi és mérnöki karának első sepsiszentgyörgyi generációja.

Május 18-án a megyei törvényszéken megkezdődött Rácz Károly polgármester pere.

Május 19–22. között lecsengtek a tizedik alkalommal megszervezett KSE-napok.

Május 20–21-én zajlottak az Uzon közösségi napok.

Május 20–22. között fennállásának harmincadik évfordulóját ünnepelte Kommandón a Pro Natura Mozgalom.

Május 21-én rendezték meg a IX. Háromszéki Kolbászparádét a sepsiszentgyörgyi sportcsarnokban. A rendezvény nagy győztesének idén a sepsiszentgyörgyi Szerény Bikákat kiáltották ki.

◆ Baróton sor került a XV. Tánc- és Tornafesztiválra.

Május 23-án kezdte meg működését Kovásznán a helyi csendőrös.

Május 25-én kilencedik alkalommal

szervezte meg a sepsiszentgyörgyi Benedek Elek Óvoda a nagy mesemondó emlékének szentelt óvodástalálkozót.

Május 26-án közel százán tüntettek Sepsiszentgyörgyön az előpataki izomideg-sorvadásos kórház Bodza-fordulóra költöztetése ellen.

◆ Első ízben tartottak aukciós képzőművészeti tárlatot a sepsiszentgyörgyi Lábas Házban.

Május 27-én Szekeres Attila István sepsiszentgyörgyi heraldikus címertani munkásságáért a Kulturális Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetésben részesült.

Május 27–29. között a katrosai EVITA-táborban zajlott a Zöld Pont környezetvédelmi verseny.

Június

Június 1-jén színvonalas gyermeknap programok zajlottak Sepsiszentgyörgy főterén és a csernátoni Haszmann Pál Múzeumban.

◆ Hivatalosan megnyitották Székelyföld képviselői irodáját Brüsszelben, a Magyar Régiók Házában.

Június 1–3. között Baróton zajlottak a városnapok. A sztármeghívott Keresztes Ildikó és a Defender együttes volt.

Június 3–5. között játszódtak az V. Sepsiszentgyörgyi Sportnapok.

Június 3-án az 550 éve város Sepsiszentgyörgy ünnepségsorozat részeként

városismereti sétára indulhattak az érdeklődők, mely alkalommal visszaállították az egykoron Szemerja határát jelző kopjafát.

Június 3–10. között zajlottak a Székelyföld Napok, melynek nyitórendezvényeként került sor a kézdiszentléleki Perkőn az erdélyi gyermek- és ifjúsági néptáncgyűttesek hatodik találkozására.

Június 4-én Trianon-megemlékezéseket tartottak a megye egyes településein.

◆ Ekkor zajlott a Kónya Ádám Művelődési Ház udvarán a hagyományos gyermek- és ifjúsági népdal- és néptánc-találkozó.

◆ **A 14 éves, kézdivásárhelyi László Attila megnyerte az RTL Klub tehetségkutatója, a Csillag Születik döntőjét.**

◆ Este filmekbe illő autórablás színtere volt a megye bejárata az Ojtoz–Bereck útszakaszon.

Június 8-án szervezett betörés és rablás történt Kézdivásárhelyen, ahol egy 64 éves nőt a lakásán támadott meg két álarcos férfi.

Június 9-én Ernest Gross (Nagy Ernő) magánvállalkozó muskátlikat ültetett Kézdivásárhelyen a Gyarak és az Állomás utca kereszteződésénél megszaporodott kátyúkba, így hívva fel a városvezetés figyelmét a megrongálódott útburkolat állapotára.

Június 10-én, a háromszéki Máltai Szeretetszolgálat fennállásának huszadik évfordulóján Sepsiszentgyörgyre látogatott Fra' Matthew Festing, a Szuverén Máltai Lovagrend uralkodó nagymestere.

Június 10–12. között negyedszer találkoztak a katrosai EVITA-táborban a szabad élet szerelmesei a Flagellum Dei Mc Székelyföld Hagyományörző Motorosklub Csillagösvény motoros találkozásján.

Június 14-én a kézdivásárhelyi Illés Andrea lett a megyei statisztikai hivatal új igazgatója.

◆ Friss Fm néven új, fiatalokat célzó rádió indult Háromszéken – a korábbi Régió Rádió frekvenciáin.

Június 15-én teljes holdfogyatkozásnak lehettünk szemtanúi.

Június 17-én Zoltán és Étfalva között felszentelték az új Olt-hidat.

Június 18-án megkezdődött a nyári szünidő. Szintén e nap éjszakáján zajlott az árkosi kastélyban a hagyományos Széchenyi-bál.

◆ László Attila nagyszabású koncerttel mondott köszönetet rajongóinak a perkői suhogó fenyőfák hűvösében.

Június 18–19-én, a torjai falunapok alkalmával leleplezték báró Apor Péter (1676–1752) mellszobrát, valamint felállították a világ legnagyobb, 15 méteres kopjafáját.

Június 20–25. között huszonhat erdélyi és magyarországi képző- és fotóművész részvételével szervezték meg a bálványosi Grand Hotelben a második Bálványosi Művésztabort.

◆ Bálványosfürdőn a Kovászna Megyei Cukorbeteg Gyermek és Fialatok Egyesületének szervezésében a IX. Életmódtábor zajlott cukorbeteg gyermekek és fiatalok számára.

Június 22-én reggel megkezdődött a 121-es megyei út aszfaltozása a Kézdivásárhely–Szentkatolna szakaszon.

Június 24-én, Keresztelő Szent János ünnepén a Székely Hírmondó szerkesztősége Szent Iván-éji, férjjósló tűzgrásra invitálta a még hajadon olvasóit.

◆ Ekkor tartották a Székely Nemzeti Múzeumban a Múzeumok Éjszakája elnevezésű, 24 órás rendezvényt is.

Június 24–25-én rendezték meg a III. Székely Sziget nemzeti fesztivált a Kézdivásárhely melletti Fortyogófürdőn.

Június 25-én a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház *A velencei kalmár* című előadása kapta a szakmai zsűri fődí-

ját a Magyar Színházak XXIII. Kisvárdai Fesztiválján.

◆ Szarazajtán 78 juh és számos méhkaptaár látta kárát a medvelátogatásoknak.

Június 25–26-án szervezték meg az imecsfalvi falunapokat.

Június 26-án tartották meg Gelencén a település ünnepét.

◆ Az olaszteleki Daniel-kastélyban az I. Erdővidéki Régizene-találkozóra került sor a Kájoni Consort Egyesület szervezésében, és ezen a napon nyert az uzoniak önkéntes „lánglovag” csapata első helyezést a megyei tűzoltóversenyen.

◆ Éjszaka betörték a sepsiszentgyörgyi Baász-műterembe, a kár tízezer euróra tehető.

Június 27. és július 2. között a bikfalvi Téglás panzióban, az Alteris Egyesület szervezésében nemzeti kisebbségi tábor zajlott.

Június 28-án kezdődött és július 3-ig tartott az Orbaiszéken megszervezett Kálvin-napok rendezvénysorozat.

Június 30-án Erdővidéken járt Hidvégi Üstös Pál, Magyarország Béke Nagykövete és csapata, akik egy Rodostó és Budapest közti biciklitúrával kívánták felhívni a figyelmet a háromszáz esztendeje lezárult II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc értékeire és eszmeiségére.

Július

Július 1-jétől Sepsiszentgyörgyön minden tömbházi kutyáért havi illetéket kell befizetni az állati piszok gyűjtésére felállított kukák karbantartására.

◆ Bezárt a megyeközpont legnagyobb könyvesboltja, a Corvina Könyvesház.

Július 1. és 7. között az erdővidéki Setétpatakon, a 12. Cimborá Kaláka Táborban találkoztak az erdélyi kiscimborák.

Július 1–2-án a kedvezőtlen időjárás ellenére újra egybegyűltek **Fortyogófürdőn a motorosok a kézdivásárhelyi Free Frog's Riders Motorosklub motoros találkozásán.**

Július 2-án Futásfalván lezajlott a hagyományos **Sarlós Boldogasszony-napi búcsú.**

Július 2–3-án Esztelnek önkormányzata és a Nagy Mózes iskola tizedik alkalommal szervezett falunapokat.

Július 2–17. között tartották meg Bálv-

nyosfürdőn a XIX. nemzetközi Incitato művésztabort.

Július 4–12. között a 12. Spirál nemzetközi kortárs képzőművészeti szimpózium zajlott Árkoson.

Július 5-én a *Sikeresszékelyföld* konferenciasorozat keretében másodszer tanácskoztak Sepsiszentgyörgyön háromszéki és Hargita megyei elöljárók, szakemberek, valamint civil szervezetek képviselői.

◆ Egy 55 éves, uzenfüzesi megsebesített a medve Lisznyó és Sepsimagyarós között.

Július 6–12. között került sor a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Főgimnázium tizenkettedik honismereti kerékpártúrájára.

Július 8-án *A burgonya zöld napja* című országos szimpózium 34. kiadásának házigazdája volt Kézdivásárhely.

◆ A Bayer cég harmadízben szervezett növényvédelmi bemutatót (Agro Aréna).

Július 8–10. között az ifjúsági napok keretében ifjúsági és önkéntes irodát avattak Illyefalván.

◆ Érdi Tamás zongoraművész az árkosi Szentkereszty-, a zabolai Mikes- és a vargyasi Daniel-kastélyban tartott jótékonysági koncertet.

Július 8–15. között zajlott Sepsiszentgyörgyön az V. Dzsessz és Improvizációs Zenei Tábor.

Július 10-én ravatalozó-avatással egybekötte csengett le a kézdimartonfalvi falunap.

Július 11-én kiadós jégeső hullott Sepsiszentgyörgyön és környékén, Ószermerja területén a jég helyenként elérte a 10-15 cm vastagságot.

Július 11–17. között egyhetes rendezvénysorozattal ünnepelték Nagyajta nyolcszázadik „születésnapját”.

Július 11–23. között 550 címmel harmadízben szerveztek nemzetközi szobrászati alkotótábort az Erzsébet parkban.

Július 12-én tűz ütött ki a baróti ExFor Kft. telephelyén.

Július 13-én üzembe helyezték Kóvásznán az új városi sétavonatot.

Július 14–17. között a Háromszéki Ifjúsági Tanács (Hárit) szervezésében Épít-sük Háromszéket! Örökségünk kötelez mottóval zajlott a zabolai Csipkés táborban a III. Háromszéki Szabadegyetem.

Július 15–17. között került sorra a kézdivásárhelyi Tanulók Klubja által szervezett XI. Nemzetközi Fúvószenekari Fesztivál.

Július 16-án kopjafaavatással és a község legidősebb lakójának köszöntésével tették emlékezetessé Kőkös első írásos említésének 550. évfordulóját.

◆ Egy férfi belefulladt a sepsikőröspataki tóba.

Július 17-én délután itéletidő dült Zágonban.

Július 20-án leplezték le az egykori kézdivásárhelyi mozi homlokzatán a Cinema Petőfi Mozi feliratú cégtáblát.

◆ Súlyos higiéniai hiányosságok miatt bevonták a sepsiszentgyörgyi Trident áruház húsfeldolgozó részlegének a működési engedélyét.

◆ Orbaiteleken villám csapott a református templomba.

Július 21-én, a kézdivásárhelyi mozi épülete körül zajló törvénytelenésekre hivatkozva **beadta felmondását a város alpolgármestere, Szarvadi József István.**

Július 20–23. között szervezte meg a Kézdiszéki Ifjúsági Szervezet Szabadság, szerelem mottójú táborát a lemhenyi Havaspatakon.

◆ Anyaországi és megyei önkormányzatis önkéntesek újjották fel a sütei borvízforrást.

Július 23–24-én a Gaál Mózes Közművelődési Egyesület és Erdővidék Múzeuma szervezésében az Erdővidéki Középkori és Reneszánsz Napokra került sor, és Miklósvár első írásos említésének 800. évfordulóját ünnepelték.

◆ Ekkor folytak Illyefalván is az Illésnapok, a csernátoni településnapok, valamint a Bodoki Napok – ez utóbbi társrendezvényeként pedig az immár

ötödször életre hívott Aquarius, a borvíz ünnepe.

Július 23-án Ozsdolán rendezték meg a 2011-es endurokrossz-bajnokság ötödik futamát.

Július 24-én az esős idő ellenére, Martonosban ültek a kénes fürdőhöz vezető útavatóval egybekötött falunapot, míg a vargyasiak a Danielek-napján mulattak.

◆ A vajnafalvi románok Illés-napi juhászlakodalmukat tartották.

Július 25-én egy vízvezetéken dolgozó munkást temetett maga alá a föld Árkoson. Egy szitabodzai részeg férj halálra ütlegelte a feleségét.

Július 26-án egyhetes Rákóczi-zarándoklatra indult a megyeközponti Dr. Kovács Sándor Cserkészcsapat.

Július 30-án Sepsiszentgyörgy Polgármesteri Hivatala és Kovászna Megye Tanácsa újra **az Óriáspince-tetőre invitálták a háromszékieket, ezúttal a magyarországi Nemzeti Vágta előfutamának számító Székely Vágtára**. Bár a döntőt elmosta a délutáni vihar, a nagyszabású Honfoglalás rockopera-előadás tekintélyes tömeget csalogatott vissza a tetőre.

◆ A megyeszékhelyi Gáll Lajos Futókör e napon rendezte meg a Szent György Félmaratont.

◆ Erre a napra esett a dr. Barabás Botond

nevével fémjelzett Mikes-körút nulladik napja is, amikor a Zágomból Rodostóba igyekvő anyaországi motorosok felkészültek a másnapi indulásra, hogy egy homoródkarácsonyfalvi kopjafa „édes” terhével nyakukba vegyék a hosszú utat.

Július 30–31-én Lemhényben tartottak településnapokat. A kézdívasárhelyi Beke Lenke és Beke Ernő első helyezést ért el Petrozsényban a 37. országos jelvénykiállításon és kongresszuson.

Augusztus

Július 31. és augusztus 7. között a Guzsalyas Alapítvány Benedek-mezőre gyűjtötte össze kézműveseit a XXV. Nyári Kaláka alkotótábor idejére. Ezzel szinte egy időben erdélyi „hunok” vették birtokba a sepsibesenyői művelődési otthont és annak udvarát a Magyar Ifjúsági Tanács és az Ikafalvi Református Egyházközség által szervezett Hun tábor alkalmából.

Augusztus 1-jével indult Sepsiszentgyörgyön a Zathureczky Berta Otthon felújítási programja.

Augusztus 5–7. között Nyári Ifjúsági Fesztivált tartottak Bölönben, mely idéntől az *Erdővidék az én hazám* fesztivál nevet viseli.

Augusztus 6-án az esztelneki művelődési otthonban tartották meg a Könczei nemzetség találkozóját.

Augusztus 6–7-én találkoztak Bibarcfalván a Tordai család tagjai. Ezen a hétvégén zajlottak a kézdíalmási, hatolykai, szotyori, árkosai és kommandói falunapok is. A nagybaconi erdő-közbirtokosság és tűzoltó-alakulat önkéntesei felújították a Sűgő-borvízforrást.

Augusztus 7-én a Rétyi-tó és a Rétyi Nyír adott otthont a huszadik triatlon Háromszéki Kupának.

Augusztus 8–14. között fiatal mozgás-sérülteknek szervezett tábort Benedekmezőn a Máltai Segélyszolgálat.

Augusztus 10-én Kézdivároson felavatták a korszerűsített művelődési otthont, illetve testvértelepülési szerződést írtak alá a magyarországi Visontával.

Augusztus 11-én először rendeztek országos tűzoltóversenyt Kovászna megyében (Kézdivásárhelyen).

Augusztus 13–14-én Oroszfaluban, Bereckben, Magyarhermányban és Sepsibükszádon ültek faluünnepet. Az 5. Székelyföldi Kerékpáros Körverseny alkalmából ekkor zajlott Sepsiszentgyörgyön a II. amatőr kerékpáros Háromszék Kupa.

Augusztus 18-án átadták a megyeközponti, immár tükörcburkolatba bújtatott posta épületét, melyben augusztus 22-től a sepsiszentgyörgyi adóhivatal fogadja ügyfeleit.

Augusztus 19-én ünnepelte Kézdiszárzapatok népe a falu első írásos említésének 700. évfordulóját, **mely alkalommal újrászentelték a Potsa család kriptáját.**

◆ Kissebbségéért-díjban részesült a bodosi születésű Egyed Ákos történész.

Augusztus 19–21. között a katrosai EVITA-tábor volt a kézdivásárhelyi Whokiqui-csapat és a Next Egyesület által megálmodott I. Székölykök fesztivál színtere.

Augusztus 20-án Böjte Csaba ferences atya felemelő ünnepi szavait egy halálos kimenetelű közúti baleset árnyékolta be a hagyományos Szent István-napi búcsún: egy öt éves magyarországi kislány egy terepjáró kerekei alatt lelte halálát.

◆ A perkői búcsúval egy időben zajlottak a kézdiszentléleki falunapok is. Sepsiszentgyörgyön a Szent József-templom előtt szentelték és vágták meg a Nemzet Kenyerét, mely e napra virradólag sült a Park vendéglő szomszédságában található óriáskemencében.

◆ Ezen a napon avatták Felsőrákoson a nemrég épült Nádasi vendégházat és gyógyfürdőt. Este megszerezte felgyúltak a lármatűzek.

Augusztus 20. és 27. között Bangó Margit, a cigányzene királynője fellépésekkel egybekötött egyhetes látogatást tett Háromszéken.

Augusztus 21-én Sepsiszentgyörgyön rendezték meg a harmadik triatlon Tri-Aluta Kupát, egyben a sportág első Román Kupáját.

Augusztus 22–29. közötti zárandoklat keretében, a II. Rákóczi Ferenc vezette

szabadságharc leverésének 300. évfordulója jegyében Isztambulban a csernátoni Haszmann fivérek által faragott székely kaput avatott a Magyarok Székelyföldi Társasága.

Augusztus 24-én, 49 éves korában, hosszan tartó betegség után távozott az élők sorából Birtalan Ákos volt turisztikai miniszter, Kovászna megyei képviselő, a Sapientia EMTE csíkszeredai gazdaságtudományi tanszékének alapító tanszékvezetője. Ezekben a napokban, alig 45 évesen Ausztriában ragadta el a halál a sepsiszentgyörgyi kosárlabda egyik markáns személyiségét, Varga (Bernád) Erzsébetet is.

Augusztus 25-én hajnalban legkevesebb kéttucat juhok ölték meg a farkasok Bölönben. Délben műfüves minifocipályát avattak Kézdiszentléleken.

◆ Villámcsapás miatt lángra lobbant egy csűr Bitán.

Augusztus 25. és 28. között az előző évekhez képest szerényebb programmal várta a mulatni vágyókat a kézdívasárhelyi Őszi Sokadalom, melynek keretében helyet kapott a II. Pityóka-fesztivál is.

◆ Ezzel egy időben Bölönben lelt otthonra az immár 35. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencia az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) szervezésében. Középjátsán és Rétyen falunapot tartottak.

Augusztus 27-én, a zágoni falunapok alkalmával a **Mikes-Szentkereszty-udvarház szoborparkjában leleplezték Domokos Géza író, politikus derék-szobrát**, és megünnepezték a helyi kórus fennállásának 130. évfordulóját.

Augusztus 28-án a sepsiszentgyörgyi Gyöngyvirág utcai református gyülekezet elhelyezte újonnan épülő temploma alapkövét.

Augusztus 31-én Kolozsvárról Sepsiszentgyörgyre érkeztek az augusztus 19-én rajtolt, Bem tábornok nevét viselő lovas emléktúra hagyományörző huszárai. Útjuk Erdővidékre, majd – szeptember 4-én – Kézdivásárhelyre vezetett.

Szeptember

Szeptember folyamán hosszan tartó szárazság nehezítette meg az őszi mezőgazdasági munkák elvégzését.

Szeptember 1-jétől új igazgatót kapott a Székely Mikó Kollégium Kondor Ágota vallástanár személyében.

Szeptember 2–4. között három napig állt a bál a kovásznai napok ideje alatt. Ekkor mutatták be a fürdőváros előljárói az immár hivatalosan is elfogadott városzászlót és leleplezték a Gyula városától ajándékba kapott Erkel Ferenc-szobrot.

Szeptember 4-én ravatalozó kápolnát szenteltek Hatolykán.

◆ A Sugás Motoros Klub versenyzője,

Tompa Krisztián hatodikként fejezte be a 2011-es motokrossz Európa-bajnokságot.

Szeptember 5-én Kovászna legidősebb polgára, Csutak Etelka a város elöljárói jelenlétében ünnepelte 101. születésnapját.

Szeptember 8-án használatra bocsátották a Székely Mikó Kollégium új sportlétesítményét.

◆ **A köpeci öreg szilfa** bejutott a csíkszeredai Polgár-Társ Alapítvány által meghirdetett *Év fája* verseny döntőjébe.

Szeptember 10-én 22 óra 34 perckor császármetszéses műtéttel hármas ikreket (Endre, Bence és Anna Petra) szült a hilibi Palkó Otília Erzsébet a kézdivásárhelyi kórház szülészeten.

Szeptember 9–10-én aranyérmet szerzett a kézdivásárhelyi Kanabé Szilárd a Konstancán megrendezett iskolás sportklubok országos bajnokságán.

◆ Száldoboson kétnapos faluünnepet ültek, míg az erdővidéki fiatalok ifjúsági napokat tartottak Baróton.

◆ A motokrosszos Tompa Krisztián a Kelet-európai Bajnokságon kettős kéztörést szenvedett.

Szeptember 11-én Torján lovas-szekeles felvonulással egybekötött Mária-búcsút tartottak.

A szeptember 12-én induló új tanévtől megszűnt a sepsiszentkirályi elemi iskola.

Szeptember 14-én Sepsiszentgyörgyön elkezdődött a Kolcza-gödörben létesítendő Világlátó lakópark parcelláinak ki-mérése.

Szeptember 14–18. között a Székely Vágta négy döntőse – köztük három megyékbéli lovas – képviselte Székelyföldet a Budapesten megrendezett **Nemzeti Vágtán**. Itt került sor a zord időjárás miatt elhalasztott Székely Vágta-döntőre is, melyet a sepsiszentgyörgyi Bagoly Szabolcs nyert meg Samir nevű lovával.

Szeptember 15-én bejegyezték az Erdélyi Magyar Néppártot (EMNP).

Szeptember 16–25. között a Civilek Háromszékért megtartotta A mobilitás hetét.

Szeptember 17–18. között tizedik írótáborát tartotta Árkoson az Erdélyi Magyar Írók Ligája.

◆ Ezen a hétvégén a II. Utcazene-fesztivál zajlott a megyeközpontban, Gelencén pedig a Jancsó-napok.

Szeptember 17-én hajnalban ismeret-

len tettesek ellopták az ojtosi Anselmo fogadó pónilovát, Pittit.

◆ A Székely Nemzeti Múzeum nyílt nappal kapcsolódott be a Kulturális Örökség Napjai európai szintű rendezvénysorozatába. A Kovászna Megyei Művelődési Központ ezúttal is honismereti körútra invitálta a háromszékieket, a Haszmann Pál Múzeumban egész napos családi programot szerveztek.

Szeptember 18-án Oroszfaluban ötödik alkalommal tartottak református szórványtalálkozót. Délután tüzeset történt a baróti Lázár András portáján.

Szeptember 22-én beiktatták Kézdivásárhely új alpolgármesterét, ifj. Lukács László (MPP) nyújtódi agrármérnököt. Sepsiszentgyörgyön, az Irinyi János utcában saját házát gyújtotta fel B. Gheorghe.

Szeptember 22–24. között néhai Demény Lajos történészprofesszor emlékének ajánlott nemzetközi történészkonferencia zajlott a Székely Nemzeti Múzeum berkeiben, *Székelyföldi kúriák, lakóik, címerlevelek* címmel.

Szeptember 23–24-én Bölönben új hidat avattak, Málnásfürdőn megtartották a vadhúsból készült ínycsengések hetedik fesztiválját.

◆ A Let's Do It Romania! országos szeméttgyűjtő akcióhoz csatlakozva megyeszinten 3537 személy összesen 3320 zsák szétdobált hulladékot gyűjtött be.

Szeptember 24–25-én az 550 éve város Sepsiszentgyörgy rendezvény részeként kézműveseknek és helyi őstermelőknek szerveztek kirakodó vásárt.

◆ Ekkor ülte tizenöt éves működésének jubileumát a Kis- és Középvállalkozók Kovászna Megyei Szövetsége (Asimcov).

Szeptember 25-én Papolcon első ízben szervezték meg az őszi betakarítás ünnepét.

◆ Felsőrákoson és Ojtozban lezajlott a falu ünnepe, ez utóbbi alkalmával ravatalozóházat avattak.

Szeptember 26-án ünnepelte 135. születésnapját Háromszék (vármege), Potsa József főispán szobrának leleplezésével egybekötve.

◆ Sepsiszentgyörgyön, az Olt utcai Pünkösti-házban, Ex Libris Könyvesbolt névvel megnyílt a Charta Nyomda és Könyvkiadó üzlete.

Szeptember 29-én a megyei tanács megszavazta, hogy az Országos Történelmi Múzeum követelése ellenére is itthon tartja Gábor Áron ágyúját.

Szeptember 30-án intézményük nevéadója halálának 250. évfordulójáról emlékeztek meg a Mikes Kelemen Elméleti Líceum tanárai és diákjai.

◆ **Hét, infrastrukturális és régiófejlesztő befektetéseket célzó szerződés aláírására látogatott a megyeközpontba Elena Udrea turisztikai miniszter.**

Október

Október 1-jén a szépmézei kutyamenhelyen megünnepelték az állatok világnapját (október 4.). Ezen a napon szüreti gyermektánc házzal nyitotta új évadát a sepsiszentgyörgyi Guzsalyas Alapítvány a sepsiszentgyörgyi Míves Házban.

Október 2–9. között 123 résztvevővel és 28 bábelőadással zajlott Sepsiszentgyörgyön a Cimborák 3 – Erdélyi Magyar Bábostalálkozó.

Október 5-én romadélután tartottak a Székely Nemzeti Múzeumban, mely az örköi gyermekek és szülei, nagyszülei közös állófogadásával, valamint rögtönzött tánc házzal zárult.

Október 6-án megyeszerte az aradi vértanúkra emlékeztek, mely alkalmal a sepsiszentgyörgyi előljárók, köztük Antal Árpád polgármester, kopjafákat avattak a Bod Péter Megyei Könyvtár mögötti parkban.

Október 7-én zajlott a sepsiszentgyörgyi Krisztus Király-templomban a X. Ökumenikus Kamarakórus Fesztivál.

◆ A Borvíz útja keretprogram részeként, a megyei és bodoki önkormányzat képviselői új gyógykezelő központot avattak.

Október 8-án hajnalban Kiskászonban kigyúlt a volt téeszistálló. A lángok mar-

talékává vált mintegy tíz vagon széna és lucerna, több tonna gabona és burgonya, a hatalmas épület tetőszerkezete teljesen megsemmisült, az istállóból csak a téglafalak egy része maradt meg.

◆ Délután Baász Imre születésének 70., halálának 20. évfordulója alkalmából emlékkiállítás nyitottak a bikfalvi kultúrotthonban.

Október 9-én hajnalban lehullt az első hó.

◆ Márkosfalván ravatalozóházat avattak.

Október 10-én benyújtotta felmondását Kelemen Alpár mérnök, a személgazdálkodással foglalkozó kézdívasárhelyi Gosp-Com Kft. igazgatója.

Október 11-én ünnepélyesen átadták a sepsiszentgyörgyi Pinokkió Napközi Otthon és a Hamupipőke Óvoda harminc év után felújított épületeit.

Október 13-án, a helyi tanács javaslata és az országos balneoklimatikai intézet véleményezése alapján kormányhatározatban rögzítették, hogy Kovászna az országos érdekeltség mellett balneoklimatikus fürdőváros címre is jogosult.

Október 15-én Szovátán, a Teleki Oktatási Központban lettek gazdára a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége által odaítélt Mákvirág- és Ezüstgyopár-díjak. A háromszéki pá-

lyázó diákok közül négyen lettek „mákvirágok”, hárman – Fülöp Andrea, Lestyán Attila és Budai Réka – a kézdívasárhelyi Nagy Mózes Elméleti Líceum tanulói, míg Farkas Tímea a Baróti Szabó Dávid Líceum diákja. Az Ezüstgypár-díjat idén kilenc háromszéki pedagógus kapta: Szász Árpád, Ferencz Tibor, Forró László és Váncsa Katalin Alsóháromszékről, Szabó Mária Rozália és Budai Margit Orbaiszékről, Dimény Olga és Barabás Márta Erdővidékről, Józsa Irén Kézdiszékről.

Október 15–16-án színes termény- és programkínálattól roskadozó termésnapokat szerveztek az uzoniak.

Október 17-én szervezett varjúriasztási kísérletet tett Sepsiszentgyörgy központjában a Rara Avis Egyesület.

Október 20. és 31. között zajlott Romániában az országos népszámlálás.

Október 20-án a Kovászna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara hagyományos Cégek toplistája rendezvényén a legsikeresebb háromszéki vállalkozásokat díjazta.

Október 21-én első alkalommal koncertezett Sepsiszentgyörgyön a magyarországi Csík zenekar.

Október 21–23. között, az 1956-os forradalom kitörésének 55. évfordulója alkalmával megemlékezések zaj-

lottak a háromszéki településeken. Ez alkalommal a kézdívasárhelyi vasútállomás közelében Baross Gábor-emlékművet avattak. Baróton megtartották a hagyományos őszi kézműves vásárt.

Október 22-én Uzonban megtartották a VIII. Uzoni Nemzetközi Kórustalálkozót.

Október 24-én a Kovászna Megye Turizmusáért Egyesület és az Alpin Sport Egyesület újraavatta a Zero terepkerékpár-utat Sepsiszentgyörgyön, a Honvédkútnál.

Október 26-án tragikus kimenetelű munkabaleset történt egy Ojtoz melletti erdőben, ahol egy felboruló, farönköket szállító tehergépkocsi egy harmincnyelc éves csomortáni férfi halálát okozta.

Október 27. és 30. között hatodik alkalommal szervezte meg a Kovászna Megyei Orvoskamara a Háromszéki Orvosnapokat Sepsiszentgyörgyön.

Október 28-án, Esztelneken megtartották a település búcsúját, és megemlékeztek a puskaporgyártó Szacsvay János születésnek 200. évfordulójáról.

Október 28. és 30. között vakoknak készült szobrászati kiállítással rukkoltak elő az V. animációs világnap sepsiszentgyörgyi szervezői.

Október 29-én fennállásának huszadik

évfordulóját ünnepelte a kovásznai Tiszta Szív gyerekkórus. A torjai szépkorúak a művelődési otthonban negyedik alkalommal ünnepelték meg az idősek napját.

Október 30-án, a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumban a magyarországi, kalandos életű Eröss Zsolt hegymászóval találkozhattak a hófödte bércek szerelmesei.

Törvényes szabadnapok 2012-ben

Romániában a jelenleg érvényben levő törvények alapján 11 munkaszüneti napot írnak elő évente, az Európai Unióban az évi 13 nap az elfogadott (Magyarország polgárai évente 13 szabadnapnak örvendhetnek). Az év első két napja, január elseje és második szabad mindenki számára, további két pihenőnapban pedig húsvétkor lehet részünk. (Január 24-e és november 30-a ünnepnapra változtatására is született javaslat – előbbi a román tartományok Alexandru Ioan Cuza uralkodása alatti egyesítésének napja, utóbbi Szent András napja –, de ezeket még nem hagyta jóvá a Képviselőház). Május elseje is hivatalos munkaszüneti nap, s pünkösd ünnepén is két szabadnap jár minden alkalmazottnak. Azt persze mindenki tudja, hogy húsvét és pünkösd első napja mindig vasárnapra esik... A soron következő pihenő Mária napján lesz. December havában összesen három szabadnap áll rendelkezésünkre, ugyanis december elsején, a román nemzeti ünnepen és karácsonykor sem kell dolgozni. Az újonnan javasolt, 2011-ben még nem törvényesített szünnapok sorában szerepel egyébként egy Nemzeti Imádság Napja nevezetű ökumenikus ünnepnap is.

2012-ben a következőképpen alakulnak a munkaszüneti napok:

Újév

Január 1. – vasárnap

Január 2. – hétfő

Lehetséges:

Január 24. – kedd

Húsvét

Április 15. – vasárnap

Április 16. – hétfő

Nemzetközi munkanap

Május 1. – kedd

Pünkösd

Június 3. – vasárnap

Június 4. – hétfő

Nagyboldogasszony (Szűz Mária mennybemenetele)

Augusztus 15. – szerda

Lehetséges: Szent András

November 30. – péntek

Románia nemzeti ünnepe

December 1. – szombat

Karácsony

December 25. – kedd

December 26. – szerda

Barangolás a vadregényes Ojtozban

Sok szép vidék van Háromszéken, s főként Felsőháromszék gazdag látnivalókban. Nehéz lenne a rangsorolás, a táj mindenhol gyönyörű, viszont Ojtoznak és környékének egyedi bája van. A lombhullató fákkal tarkított, még érintetlen fenyvesek, a halkan csordogáló tiszta patakok, a növényzet alól helyenként kiszürkellő meredek sziklafalak filmbe kívánczoknak, ámbár – lehet, hogy szerencsénkre – a hollywoodi producerek még nem érdeklődnek a vidék iránt.

Bartos Lóránt

Az anyatermészet ölen bőven van emberkéz alkotta látnivaló is, s kétségtelen, hogy egy hétvégi kirándulás rendkívüli élményt nyújthat annak, aki e vidéket felkeresi. Jómagam két kollégámmal egy nagyobb, turisztikai vonzatú munka kapcsán jártam be Ojtozt és környékét, de korántsem állíthatom, hogy mindent láttam. Ettől eltekintve ízelítőt próbálok nyújtani abból, amit a Hadak Útjának e szelete kínál a turista számára.

Erdély kapuja

Történelmünk során az Ojtoz-patak völgye mindig is Erdély egyik legfontosabb kapujának számított, s minden jelentős háborút megszenvedett. Honfoglaló ősünk egy része itt jött be az országba, de itt masíroztak a török és tatár hadak; Mátyás király moldvai hadjárata is innen indult, és megfordulta magát itt Báthori István, Kemény János, Jozef Bem tábor-

Egykor szovjet, magyar és román tankok verték fel a völgyben húzóódó út porát...

Az egyik volt laktanyát katonatörténeti múzeummá alakítanák át

nok és József főherceg is. Szovjet, magyar és román tankok verték fel a völgyben levő út porát. 1916-ban itt törtek be a román csapatok, 1944 augusztusában pedig itt harcolt a 24-es határvasadás zászlóalj és a székely erődcsáza a benyomuló román–szovjet csapatok ellen.

Egykori laktanyák

A település keleti bejáratánál alacsony, hosszúkás, elnyújtott épületek tűnnek először szembe az utazónak. Ezek ma is

álló emlékei a világháborúknak: az egykori magyar királyi 24-es határvasadás-zászlóalj és székely erődcsáza 1942-ben boronafából épült laktanyái. A tervek szerint az egyik volt laktanyát katonatörténeti múzeummá alakítanák át. Az első világhégesre a katolikus templom kertjében honvédelelmű emlékeztet. Ezt 2007-ben állították azoknak a soproni katonáknak, akik 1917. augusztus 8–12. között az Ojtozi-szoros környékén védtek az akkori magyar határt.

A római katolikus templom

Az alig négyszáz lélek által lakott településnek 1824-ben épült a temploma, a római katolikus hajlék a főút mentén helyezkedik el, melynek útra néző falát a következő felirat díszíti: „Javították a 13. és 14. ezredbéli / népfelkelők és a velük / volt csendőrök / 1915.” Alatta Pittino Anselmo kőfaragó neve olvasható. A templom mellé 2004-ben egy, a két világháborút idéző térplasztikai alkotás került, egy törött, roncsolt székelykapu-szárny – a gelencei Kelemen Dénes faragó mester, nyugdíjas tanító munkája.

Az Anselmo fogadó és a Juliska-ház

Ojtoz egyik legértékesebb épülete minden kétséget kizáróan Pittino Anselmo egykori lakóháza, melyet az olasz kőfaragó mester 1882-ben vásárolt feleségével, Gyergyai Juliannával. Anselmo mester, több olasz kőfaragómesterrel együtt, a 19. században települt vidékünkre. Hozzá fűződik több felsőháromszéki millenniumi emlékoszlop készítése, de nevét ott láthatjuk az Ojtozi-szoros megmaradt feliratos kőtöredékein is, igaz, ezeket a diktatúra éveiben többnyire megsemmisítették. A kőfaragó a legutolsó török betörés idején romba döntött Rákóczi-vár köveit hordatta át és építette be házába.

1940 után volt csendőrlaktanya, vámház, iskola – vagyis majdnem minden –, mígnem romos épületté nem vált, de mára ismét régi pompájában látható. Egyazon udvaron található az Anselmo

fogadóval, amelyen a mesternek szintén rajta van a keze nyoma. Az általa faragott kőelemek, az egykori faragott kőcsűr egész falrészrei beépültek a körbejárható, minden oldalról élményszerű hatást kiváltó épületbe.

E két említett létesítménnyel szinte átellenben van még, amit megtekinteni. Az egyik lakóház kertjében látható az 1940–44 között épített, hármashalom alakú, régi országzászló-talapzat, melynek fekete márványabláján a Magyar Hiszekegy olvasható.

Pittino Anselmo egykori lakóháza mára ismét régi pompájában látható

Rákóczi vára

Miután az ojtózi nevezetességeket megtekintettük, érdemes a falu környékén is körülnézni. Az egyik látványosság a már korábban említett Rákóczi-vár, ami Bákó felé, Ojtoztól nem messze, a Csókok kútja nevű forrás fölött található. A hagyomány II. Rákóczi György építkezésének tartja, de dokumentumok azt támasztják alá, hogy a vár I. Rákóczi György idejében (1630–1648) már állt, majd az 1787–88-as török betörés áldozata lett.

Az 1848–49-i önvédelmi harc idején az Ojtoz-szorost elzáró erődde alakították át. Itt táborozott Bem is, ágyúinak védősáncokat építtetett. 1882 előtt a vár kőanyagát olasz vállalkozóknak adták el, akik a még álló falak jó részét lebontották. Bár rossz állapotban, de az északi és keleti oldalfalak és a bástyák a 20. század elején még láthatók voltak, ezeket a későbbi útszélesítési munkálatok, majd a gázvezetékek lefektetése tovább pusztította. Ma már csak néhány, mintegy 1,5-2 méter magas falmaradvány emlékeztet arra, hogy valamikor ott jelentős erődítmény állt.

A Rákóczi-vár kómaradványai

Vízesések és a pipáló barlangok

A Rákóczi-várral szemben levő hegyoldal a Kis-Kalaszló-tető, ahol az ún. „pipáló szélgyödrök” találhatóak. Ezekhez az Ojtoz-patak második – bal oldali – hídján keresztül, a Bütü-patak völgyén lehet feljutni. Ide már érdemes kalauzzal menni, mivel a különleges geológiai képződmények felé vezető emberpróbáló, meredek ösvény nincs kijelölve. Aki fél a medvétől, jobb, ha távol marad, hiszen a nagyragadozó friss nyomát mi is láttuk, ugyanakkor a szélgyödröket is csak azt találja meg könnyedén, aki jól ismeri a terepet. Amúgy 60 méternél is mélyebb, keskeny hasadékokról van szó, amikben télen felmelegszik a levegő, és a hőmérséklet-különbségen alapuló légnyomás miatt a hegy tetején levő barlangszájakon, amin egyébként 5-6 szélgyödör található, hófehéren ömlik ki a vízpára: „pipál a hegy”.

Vízesés a Kalaszló-patakon

Egy-egy barlangjátart akár 50-60 méter hosszú is lehet

Az itt feltárást végző barlangászok véleménye szerint egy-egy barlang akár 50-60 méter hosszú vagy annál is mélyebb lehet, mivel teljes egészében nem sikerült feltérképezni azokat. A homokkőben kialakult esetleges barlangrendszer is feltáráásra vár.

Innen nem messze, szintén a Bákó felé vezető út bal oldalán, Ojtoztól kb. 4 kilométerre található a Kalaszló-vízesés. Az országúttól frissen festett piros kereszt jelzés vezet az 5-6 méteres, az alatta levő természetes „üstbe” belezobogó vízeséshez. Hasonlóan gyönyörű vízesés található a pisztrángtenyésztőtől nem messze. Ez az Ojtoz patakán alakult ki, és a Fenyves nevet viseli. Az egykori, keskeny nyomtávú vasút vonalát követve lehet megtalálni, jobboldalt zubog ki a sziklák közül. Esős idő után rendkívül látványos, a víz nagy erővel tör ki a kővel bélelt martból.

Az ojtozi pisztrángtenyészet

A Völgyfőjében Ojtoztól hozzávetőleg hét kilométeres út vezet a korszerű pisztrángtenyészethez. Gyalogszettel egyórás nyugodt séta rendkívül festői környezet-

ben. Ide még a rendszerváltás utáni években is keskenyvágányú, gőzmozdonyos vasúton lehetett feljutni, ezt, sajnos, felszámolták. A tenyészetet az 1950-es évek elején létesítette Mihai Bodea mérnök (1929–2008), amikor a tőle nem messze levő vadászház is épült. A tizenhat, mintegy másfél méter mély medencében szivárványos és piros pettyes pisztrángok ficáncolnak, etetéskor látványos „zsvajt” keltve. Az Ojtozi Pisztrángnevelő Egység négy megyét, Kovásznát, Bákót, Marost és Prahovát látta el ikrával. Közel harminc évig id. Rózsa József erdész volt a vezetője, őt két fia, József és László követték. A medencékben a tenyészállatok és a növendékek el vannak különítve, az előbbieket lenyűgöző méretűek.

Amit még nem lehet kihagyni,

az Sósmező. Nem tartozik Kovászna megyéhez, viszont több okból is érdemes felkeresni. Nevét sós ásványvízforrásairól, s az általuk kialakított sósvízű mezei mocsarokról kapta. 1769-ben jött létre, amikor havasalföldi és moldvai románoknak engedték meg itt a letelepedést.

**Katonasírok
a Hősök
temetőjében**

Az Ojtozi-szorosban és a határfalunál az 1848–49-es szabadságharcban és mindkét világháborúban súlyos harcok folytak. Sósmező keleti végében, Bákó felé menet, az út jobb oldalán található a Hősök temetője, ahol magyar, orosz, német, osztrák és román katonák nyugszanak. Összesen 107 ismert hőst temettek el négy parcellába, a többieket, 1506 hadfit, a temető közepén lévő kriptába helyezték örök nyugalomra.

**A német katonák
síremléke (I. világháború)**

1933-ban még 33 hőst hantoltak a kriptába, így a temetőben 1609 halott nyugszik. Az ismert katonák nemzetisége: 30 német, 29 román, 23 magyar, 21 osztrák, 3 török és 1 zsidó. A magyar honvédek sírjai a temető nyugati részében, közvetlenül a bejáratától balra lévő parcellában találhatóak. Sósmező Ojtoz felőli végében, az úton jobb oldalt feltérve található a magyar temető, a helybeliek rövid útbaigazítása után könnyen megtaláljuk. A falu fölötti dombon, a Brezája-patakon túli régi katolikus temetőt mára benőtte a gaz, a 18–19. századi, magyar feliratú sírkövek alig látszanak ki a bozótból. A temető bejáratánál gúlaszerű, teutonkeresztes, első világháborús, német emlékmű található, amely az első világégésben itt elesett háromszáz német katona tömegsíráját jelöli.

**Az egykori 24-es számú
magyar királyi határvadász
zászlóalj emlékműve**

A háromszéki lófők díszes portái

Sokat hallunk arról, hogy Háromszék a kúriák földje, hiszen itt található a legtöbb udvarház Erdély-szerte, de ritkán gondolunk bele, hogy ez valójában mit is jelent; milyen történelmi üzenetet hordoznak ezen épületek számunkra.

Várallyay Réka művészettörténész

Az évszázadokon keresztül szabad, a határvédés fejében adómentességet élvező, önrendelkezési joggal bíró, egészségében „nemes székely nemzet” társadalmi berendezkedése a 16. század folyamán jelentős változásokon esett át. Megkezdődött a vagyoni helyzet és az uralkodóhoz való viszony különbözőségéből adódó differenciálódás, az elszegényedés következményeként a jobbágyosodás, majd a tudatos jobbágyosítás. Mindezen folyamatok legkevésbé Háromszéket érintették a székely székek közül. A 16–17. századi székely történeti forrásokat, különösen a 17. század eleji katonai összeírásokat, azaz lustrákat vizsgálva kitűnik, hogy a legtöbb nemes, lófőt itt, Háromszéken találjuk. A nemesek között ott van az a keskeny réteg is, akikből később a háromszéki Habsburg-párti arisztokrácia kiválik, de többségük szabad székely „kisnemes” marad, hogy próbáljuk a vármegyei terminológiához közelíteni ezt az igen nehéz kategóriát.

Vannak olyan települések, mint pl. Bikfalva, ahol az 1614-es összeírásakor szinte kivétel nélkül szabad jogállású székelyek laktak. Szintén levéltári forrásokból tudjuk, hogy a már említett település a 18. század végén is számtalan joggal rendelkezett: lakói – nagy számban gyalogos és lovas katonák – saját törvénykönyvük alapján éltek, mely szerint mindenkinék

egyaránt megengedett volt a közbirtok területén a legeltetés, a makkoltatás, sőt ezen felül, ahogy azt a törvénykönyv utolsó pontjában kiemelik, még a korcsmároltatás is. A faluban még ma is csaknem 25 kisnemesi kúria áll. A nemesség kötelez: a kuriális világ az értelmiségi lét igényét is hordozta. A híres nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium 17–18. századi székelyföldi diákjainak 80%-a háromszéki volt, nemhiába adott ez a vidék annyi tisztet a negyvennyolcas szabadságharcnak...

A sok udvarház tehát erre a múltra emlékeztet. Megőrzésük, kutatásuk izgalmas feladat, még ha anyagi vagy emberi akadályokba is ütközik olykor. Budapestiként a messziről jött ember rácsodálkozással szerettem bele ebbe a vidékbe és kúriáiba. Amíg ide nem költöztem, gyakran kellett jönnöm, hogy feltöltődhessek belőle. A magyarországi Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Határon Túli Emlékek Osztályának munkatársaként az egész Kárpát-medencében tevékenykedtem, de a legkedvesebb számomra mindig Háromszék maradt.

A 2005-ben, Sepsiszéki Nagy Balázs szerkesztésében megjelent *Kúriák földje, Háromszék* című kötet összeállításában szerzőként részt vettem. A szerkesztő előszava alatt – mely egyszerre szomorú és bizakodó az udvarházak sorsát illetően – a

Fotó: Kolumbán Hanna

**A zoltáni kapu felújítás előtt
(2008)...**

... és felújítás után (2010).

Fotó: Várallyay Réka

zoltáni Czirjék-kúria romladozó barokk kapujáról készült fotó áll. Ez a kapu, mely ma, az egykori Czirjék-belvilág helyett egy üres szántóföldre vezet, a háromszéki kuriális világ pusztulásának szimbólumává vált.

Kónya Ádám is többször felszólalt megmentése érdekében, de hasztalan. Lassan eltűnt tetejéről a galambdúc, végül már csak egyetlen tégláiv tartotta a szekérbejáró nagykapujának ívét. A gyalogkapu tetején elég jól dacolt az időjárással az a kissé szabálytalan háromkaréjos oromzat, mely a 18. századi háromszéki udvarházak egyik jellegzetes formajegye.

A szimbólumoknak ereje van, miért ne válhatna a zoltáni barokk kapuzat a megújulás szimbólumává? 2009-ben, a munkahelyem által Budapesten szervezett Balsorsú Műemlékek Bálján a sikeres lobbieredményeképpen, az öt kiválasztott műemlék közül ez a kapu nyerte el a bál bevételét. Felújítása sokak együttes munkája árán valósulhatott meg, hiszen a tulajdonostól a szomszédokon keresztül a műemlékes szakemberekig többen önzetlenül odaálltak a nemes ügy mellé. Kónya Ádám halálának második évfordulóján, 2010 novemberében avattuk fel a kaput, bízva abban, hogy ezzel valóban megfordítjuk a háromszéki udvarházak sorsát.

A zoltáni felújítással párhuzamosan elindult a Bikfalva Értékvédő Program Háromszék egyik legértékesebb, az udvarházak szempontjából pedig egészen egyedülállónak nevezhető településén. A magyarországi településkép-védelmi programok mintájára kidolgozott programnak nagy lendületet adott, hogy mint mintaprojektet a Kovászna Megyei Tanács is támogatta. Ennek köszönhetően – többek között – elkészült a falu teljes felmérése, az épített és természeti értékek rendszerezésével, a csaknem 25 udvarházat bemutató, archív fotókat, levéltári dokumentumokat és helyszíni kutatási eredményeket feldolgozó kiállítás összeállítása, és több díszes, jellegzetesen háromszéki kőkapu és udvarház-homlokzat helyreállítása. Ezúttal két kaput mutatunk be a munkálatok közül.

A Kónya Ádám által, 20. századi tulajdonosai alapján Dénes-kúriának nevezett – az elmúlt években egy feliratos tábla előkerülése miatt Kóréh-udvarháznak átkelesztett épület stukkódíszes kapulábait a

teljes elmúlás fenyegette. A páratlan díszű, falazott kapulábakon egykor az 1830-as évszám volt olvasható, de, ahogy ez a 2004-ben készült fotón is látható, az évszám a késő barokk motívumokkal együtt teljesen felismerhetetlenné vált.

Fotó: Várallyay Réka

**A Kóréh-udvarház
maradványai (2004)...**

Gödri Ferenc és Kós Károly 1930-as években és Kónya Ádám 1950-es években készült fotóinak segítségével sikerült az eredeti állapotot visszaállítanunk, mely a tulajdonos által helyreállított és cseréppel lefedett „kőkerettel” – azaz körítőfallal – együtt méltó dísz lett az utcának. A mögötte álló mesebeli udvarház homlokzatán pedig a körültekintő helyreállítás eredményeképpen 1791-es évszám, feliratos tábla és festett ornamentika került elő. Nem véletlenül, hiszen, ahogy a későbbi eredmények is bizonyítják, a háromszéki udvarházak homlokzata díszesen festve volt!

... és mai pompájában

Fotó: Várallyay Réka

Bikfalva másik igen jellegzetes, szintén az egykori, védelmi célokat is szolgáló kőfalhoz kapcsolódó fedeles kőkapuját, a Zsigmond-kúria messziről kimagasló kapuzatát 2009 nyarán kezdték el kutatni a restaurátorok. Díszítőfestés került elő itt is, a kapu méltóságához és erejéhez igazodva. Sötétszürke, a szőlővenyige korbából nyert festékekkel kváderkö-imitáció és az 1800-as évszám kapott helyett a felületen, melynek helyreállítása 2010-ben fejeződött be.

Fotó: Várallyay Csánád

**A Zsigmond-kúria messziről
kimagasló kapuzata**

A főút mellett álló Simon-kúria 1797-ben készült háromkaréjos barokk kapuzatának leomlott középső oromzata is a program keretén belül került vissza helyére. A kőkapuról készült felvételeken jól látható, hogy ugyancsak szürke díszítőfestése volt. Ennek helyreállítása is hamarosan megtörténik.

Szeretnénk, ha Bikfalva élő példája lehetne a 17–18. századi székely kismemsi kultúrájának. A lófő társadalom ízlésvilágát és igényességét tükrözi az a gazdag leletanyag, ami az elmúlt években került felszínre – vakolat és padló alól egyaránt.

Szemerjára kanyarodva, maradván a 18. század végén, az 1794-ben épült Serestej-ház több évtizeden át tartozott a balsorsú műemlékek közé. Pusztulását nap mint nap követhettük. A sors fordulataként felelős és lelkes tulajdonosa

Fotó: Mednyánszky Zsolt

**A pusztulásra ítélt
Serestéj-ház**

**Az impozáns díszítéssel
büszkélkedő kúria**

Fotó: Fekete Márta

került, aki a felújítás során ajánlatunkra restaurátori kutatást is végeztetett a homlokzatokon. Csodák csodájára hihetetlen gazdag és műves festés bukkant elő. 2011 februárjában ezért mindent bevetettünk, és a bálozókat meggyőzve, újból „elhoztuk” a budapesti műemlékes jótékonyági bál bevételét Háromszékre. Azt hiszem, mindenki jól választott, amikor erre adta le szavazatát, mert a 2011 nyarán feltárt, majd restaurált homlokzat különlegesen szép példája a 18. századi díszítőfestéseknek.

Ha belegondolunk abba, hány udvarházon pihen még hasonló díszítőfestés a vakolat alatt, megborzongunk. Nemcsak a turizmus szempontjából, hanem saját múltunk megismerésére és mindennapjaink gazdagabbá tételére is érdemes volna minél többet feltárni és bemutatni belőlük! (Kérjük, senki se verje le régi udvarházának vakolatát, mielőtt meg nem néztük!)

Az udvarházak mentésére és a bikfalvi értékvédelmi program koordinálására – amit korábban a Keöpeczi Sebestyén József Műemlékvédő Társasággal közösen végeztünk – létrehoztuk az Erdélyi Művészet és Örökség nevű egyesületet. Célunk elsősorban a háromszéki értékek megőrzése, helyreállítása, az értékes épü-

letek tulajdonosainak tájékoztatása, támogatási lehetőségek felkutatása, kúria-útvonal és tulajdonosi kapcsolatrendszer kialakítása, rendezvények szervezése. Emellett, természetesen, a bikfalvi falukép-védelmi program kibontakoztatása, hogy jó és követhető példa legyen a megyében. Hiszünk abban, hogy elhatározással, kitartással és közös erővel értékörző módon alakíthatjuk a körülöttünk levő világot!

A régi házak – nemcsak a kúriák – tulajdonosait is kérjük, legyenek felelősséggel épületük iránt. Egyre kevesebb van belőlük, elvesztésükkel kiüresedik vidékünk. Felújítás esetén a régi ajtókat, ablakokat ne cseréljék ki meggondolatlanul. Jelezzék, és segítünk! Köszönjük, ha adója 2%-val, vagy adományokkal támogatja az Erdélyi Művészet és Örökség Egyesületet. Számlaszámunk:

RO75BPOS15007060021RON02

CIF: 07060021

E-mail: erdelyi.muveszet.oroekseg@gmail.com

postacím: 527131 Bikfalva 156.

Székelyföld hét csodája

2011 februárjában született meg Székelyföld csodáinak hetes listája a Zöld Székelyföld Egyesület kezdeményezésére, az Európai Bizottság támogatásával megrendezett verseny hozadékaként.

A február 28-án záruló internetes döntőt megelőzően szakemberekből álló önkéntes munkacsoport állította össze azt a harminc természeti–turisztikai értéket felvonultató listát, amelyre szavazni lehetett. Az első forduló után húsz látványosság maradt versenyben, mígnem a végleges eredmények szerint Székelyföld hét csodája a következő: a homoródkarácsonyfalvi szelídgesztenye-liget, a borzonti nyíres, a Pogányhavas teteje, az erősi Csókás–Vecser, a tusnádfürdői Sóllyomkő, a marosvásárhelyi botanikus kert és a gyergyóújfalusi Ördög-tó.

1. A homoródkarácsonyfalvi szelídgesztenye-liget

Homoródkarácsonyfalva a Kis-Homoród völgyében fekszik, Szentegyházától 21 km-re, délre. Kihasználva a lehetőségeket és a kedvező mikroklímát, a település nyugati határában, a vízválasztó keleti oldalán dióval vegyes szelídgesztenye-ültetvény található, ahová székely motívumokkal díszített fatáblák mutatják az utat. A liget 2 hektáron terül el, csendes kikapcsolódást biztosít az odalátogatók számára.

Minden év október első hetén itt rendezik meg a helyiek a Szelídgesztenye Fesztivált. A rendezvény színhelye a

fenyves feletti tisztás, rossz idő esetén a kultúrotthon, ahol változatos programba kapcsolódhatnak be a jelenlévők. Kulturális műsor, a gesztenyeültetvény ismertetése, vetélkedők, gesztenye- és kürtőskalács-sütés várja az érdeklődőket. Este szelídgesztenye-bál zárja a rendezvényt.

2. A borzonti nyíres

A növényvédelmi rezervátum a Gyergyószentmiklóst és Parajdot összekötő

13B országút mentén terül el Borzont település határában. A település közigazgatásilag Gyergyóalfaluhoz tartozik, és tőle 1 km-re fekszik.

A rezervátum területe 20 ha, és a csíki, gyergyói síklápok jellegzetes képviselője. Legfontosabb ritkasága az északi elterjedésű szibériai cickafark, amelynek ez az egyik legdélebbi elterjedési pontja globális szinten, és Romániában csak itt található nagyobb mennyiségben. Egyik változatát Gyergyói cickafarknak nevezte el Nyárády Gyula botanikus a 20. század elején.

A védetté nyilvánítása ellenére is, az emberi beavatkozás következtében, a növényzet óriási károkat szenvedett, pl. a széleit felszántották, lecsapolták, a nyírfák egy részét kivágták.

3. A Pogány-havas teteje

Csíkszépvíz határában, a Gyimesihágótól északra feltornyosuló Pogány-havas, a Kárpátok főgerincének egyik pontja nem csak nevében különleges, hanem a Székelyföld egyik kiemelkedő kulturális és természeti értéke.

A hegyen több olyan növényfaj él, amely ámulatba ejti a kutatókat is. Ilyen a kora tavasszal virágzó tátogó kökercsin, amely Erdélyben csak néhány helyen, általában alacsony, sztyeppe jel-

legű élőhelyeken fordul elő. A Pogány-havas része ugyanakkor a Csíki-havasok Madárvédelmi Natura 2000 területnek (ROSPA0034).

A Pogány-havas szorosan kapcsolódik a Szent László-kultuszhoz, itt található a Szent László kútja és Szent László köve. A Szent László-kápolna romjairól a régészek nemrég megállapították, hogy nem középkori eredetű.

4. A Csókás–Veczer

Sepsiszentgyörgytől 21 km-re, dél-nyugatra, az Olt folyó jobb partján elterülő síkságon fekszik Erősd. Ennek határában található a Csókás–Veczer természetvédelmi terület a maga 977 hektárjával. A védett terület a Baróti-hegység legdélebbi nyúlványa, amelyet az Oltkanyar határol.

A 622 m magas Veczer-tetőről kitűnő kilátás nyílik a Barcasági-medencére. Tiszta időben elláthatunk a Háromszéki-havasokig, a Csukás-hegység, Nagykő-havas, Keresztény-havas, Bucsecs-hegység, Királykő látványában gyönyörködhetünk, majd a Fogarasi-havasok keleti pereme tárul elénk. A Csókás–Veczer Élőhelyvédelmi Natura 2000 terület (ROSCI0056).

Ez a védett terület a sztyeppi növényzet egyik legjobb állapotban levő előfor-

dulási pontja Háromszéken. A terület fontos régészeti lelőhely is, innen írták le az erősi kultúrát, amely a rézkor egyik legfontosabb megnyilvánulása.

5. Sólyomkő

Tusnádfürdő Csíkszeredától 32 kilométerre délkeletre, az Olt bal partján, a Szurdok-tető és a Sólyomkő közé ékelt hegyvidéki üdülőtelep, Székelyföld keleti részének nemzetközi híru fürdőtelepe.

Nincs olyan utazó, aki Tusnádfürdőn áthaladva meg ne csodálná az Olt jobb partján emelkedő, 824 m magas andezit sziklabércet, a Sólyomkőt, mely a környék leghíresebb kilátója. Erről a helyről szemlélte a gyönyörű vidéket ifjú Ferenc József császár, akinek annyira megtetszet a táj, hogy újjáépítette az 1849-ben felégetett Tusnádfürdőt.

A Sólyomkő védett terület kiterjedése 1,5 ha, kiemelkedő értéke a Teleki hölgyfű, amely endemikus (bennszülött) növényfaj, hiszen a világon csak itt fordul elő és szerepel a romániai növényfajok vörös listáján.

6. A marosvásárhelyi botanikus kert

A botanikai kert Marosvásárhely északkeleti részén, a Somos-tető lábánál, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszer-

részeti Egyetem területén található, bejárata a pszichiátria és gyermekklinika között van.

1906-ban határozat született arról, hogy a Kismartonban levő császári és királyi hadapródiskolát Marosvásárhelyre telepítsék át. A háromemeletes épületben 1908-ban kezdődött el a tanítás. Az épület körül a kor divatjának megfelelően dendrológiai parkot alakítottak ki, amelynek területe 2 ha. Ezt később újabb 1,5 ha területtel növelték az 1948-as tanügyi reformot követően, amikor létrejött a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet. Ekkor hozták létre a botanikus kertet is.

A dendrológiai park több mint 154 őshonos és tájidegen fa- és cserjefajnak ad otthont, a botanikus kertben pedig több mint 800 őshonos és egzotikus növényfaj látható, melyet a föld távoli pontjairól hoztak és ültettek ide.

7. Az Ördög-tőzezláp

Az Ördög-tőzezláp a legészakibb hegyi tőzezláp a Hargita-hegységben. Gyergyóújfalu déli határában, a hargitai Ostoros- vagy Ostoros-hegy (1385 m) kráterében található, a selymékes tőzezlápot más néven Lucsosnak, Medveferedőnek is nevezik.

A láp területén számos védett növény található, ilyen a szibériai hamuvirág,

babérlevelű fűz, hüvelyes gyapjúsás, melyek jégkorszaki maradvány-növények vagy reliktum fajok. Az Ördög-tó része a Madarasi Hargita Élőhelyvédelmi Natura 2000 területnek (ROSCI0090).

A tó vizét egykoron gyógyító célokra is használták, gyógyulni vágyó reumások, köszvényesek jártak ide kezelésre. De ennél sötétebb történetek is fűződnek hozzá: életét megunt, elkeseredett embereket is nyelt el feneketlen éhséggel. A legenda szerint a lápból este lidércek kékes fényű mécei villannak elő, s

akinek arra is van füle, még az itt veszett lelkek fenyősuttogással vegyült sóhajait is meghallhatja.

Persze, mindezek a különlegességek nem szakmai szempontból, hanem internetes szavazás, a lakosság kedvencei alapján választódtak ki azon számos természeti ritkaság közül, melyeknek valamelyikét minden székelyföldi magyar egy picit szíve csücskének tekint. Éppen ezért a lista nem tekinthető etalonnak, de mindenképpen felhívja a figyelmünket arra, hogy milyen kincseknek vagyunk – néha tudatlanul is – birtokában.

A csodák mellett ugyanakkor a negatív környezetvédelmi problémákat/jelenségeket is lehetett rangsorolni. Eszerint Székelyföldön a legaggasztóbb környezetvédelmi problémát az erdőirtás, az élővizek szennyezése, az árvíz/árvízvédelem, hétfégi házak/építkezés, a biodiverzitás, illetve az illegális hulladéklerakás jelenti.

A Natura 2000 hálózat az Európai Unió természetvédelmi területeinek összességé, amelyeket két kerettörvény, a Madárvédelmi Direktíva (79/409/EC) és az Élőhely Direktíva (92/43/EC) alapján jelölnek ki. Ennek megfelelően két Natura 2000 területtípus létezik: a madárvédelmi területek (SPA-k) és az élőhelyvédelmi területek (SAC-k vagy SCI-k). A hálózat célja az európai biológiai sokféleség védelme. A Natura 2000 területek általában nagy kiterjedésűek és nem zárják ki az emberi tevékenységeket, viszont minden építkezés és egyéb infrastrukturális beruházás esetén külön megvizsgálják, hogy azok a természetvédelmi szempontból jelentős fajok és élőhelyek, amelyek az illető területen ismertek, mennyire sérülnek általa, és igyekeznek elkerülni az élőhelyek pusztítását vagy pótolni azokat. Emellett a Natura 2000 területek természetvédelmi kezelését, kutatását és a természetkimélő mezőgazdálkodást támogatják. Romániában a Natura 2000 hálózatot 2007-ben kezdték kijelölni, a mezőgazdasági támogatások még nem működnek. Hasonló támogatások az agrár-környezetvédelmi támogatások, de ezek nem csak a Natura 2000 területekre vehetők igénybe, hanem az úgynevezett magas természeti értékű mezőgazdasági területekre (a Székelyföld nagy része ebbe a kategóriába van sorolva).

Kövek az örökkévalóságnak – beszélgetés Papp Emil kőfaragó művésszel –

Kézdizsentkereszten a kő megmunkálásának méltán mondhatjuk, hogy ősi hagyománya volt, van, és ha csak a faluban élő és munkálkodó kőfaragókra gondolunk, lesz is.

Pál Varga Réka

E könnyen megmunkálható kárpáti homokkőben gazdag vidék már hosszú idő óta lehetőséget ad az itt lakó székeleknek, hogy egy kis kezűgyességgel akár fő megélhetési forrást varázsoljanak a kőfaragásból. Ilyen kőfaragókkal büszkélkedhet a Papp-dinasztia is, melynek ősi ága Olaszországig vezethető vissza. Mai nap is ezt a mesterséget űzi a család minden egyes férfitagja, főként sírköveket, de kerítéseket, kapulábakat, házalapokat, lépcsőket is készítenek. A kőmegmunkálás múltjáról, jelenéről és jövőjéről Papp Emil kézdizsentkereszti kőfaragómestert kérdeztünk.

– Mikor kezdett barátkozni a kővel?

– Miután a X. osztályt befejeztem, nem folytattam a tanulmányaimat, mert a szakmát már kora gyermekkoromtól megszerettem, mindig ott sűrögtem-forogtam édesapám körül, mentem vele a bányába követ fejteni, és végigkövettem az egész munkafolyamatot. Ő főként sírköveket faragott, de kertalapokat, kapulábakat is. Mindig az volt a vágya, hogy a fiai eltanulják a mesterségét – így lett a kőfaragás az én szenvedélyem is. Rengeteg fantáziát látok benne, szeretem próbára tenni magam egy-egy nehezebb motívummal, ami több odafigyelést és nagyobb kezűgyességet igényel, éppen ezért bármibe

bele merek fogni. A kőbe ugyanúgy életet lehet lehelni, mint a fába. Emellett időtálló, hiába mohásodik be, egy takarítással veszít pár tizedmillimétert, de visszakapja az eredeti színét. Amit mi megfaragunk, az 100 évig megmarad. Folytatjuk hát az édesapám által kitalált kopjas sírkő készítését, aminek az a lényege, hogy székely motívumokat vésett a kőbe.

– Nem unalmas mindig ugyanazt faragni?

– El tudom képzelni, hogy a jövőben, ha majd az időm engedi, számomra érdekesebb tárgyakat is kifaragjak. Például a csíki kézműves vásárban odajött hozzám egy család azzal, hogy az ősi címerüket szeretnék kőbe faragtatni. Végül nem kaptam meg a címert, de hasonló dolgokat bármikor elvállalok. Főként télen lenne időm ilyesmire, de egyelőre nincs egy vizes-vákumos, fődött műhelyünk, ahol hideg időben is dolgozni tudunk, így a munkálatok tavasztól őszig folynak, az időjárástól függően.

Fotó: Lochom Zsolt

**Száz évig is fennmarad,
amit Papp Emil kőbe vés**

– Hogyan folyik a munka?

– Saját készítésű szerszámokat is használunk, spicceket, vésőket vagy a modern technológiájú kővágót (flexet). Szeretnénk vásárolni egy kővágó körfűrész is, ami nagy segítségünkre lenne, ugyanis e nélkül rengeteg időt veszítünk. Hagyomány ide vagy oda, a szerszámtárat is korszerűsíteni kell, mert anélkül nem lehet lépést tartani a megrendelésekkel. Négy mesteremberrel munkálkodom együtt, akik nagyon lelkesek, segítőkészek, jó csapat vagyunk, de nagyon hiányzik édesapám, aki a szíve-lelke volt ennek a szakmának. Ennek ellenére vinnünk kell a hagyományt tovább, hisz egyre kevesebb az igazi mesterember, és egyre csak nő az igény a kézzel készített tárgyak iránt.

– Milyen lehetőségek adottak manapság a szakma népszerűsítésére?

– A nyár elején Jancsó Tamás, a Székelyföldi Kézművesek Egyesületének elnöke meghívott a Csikszeredában megszervezett kézműves kiállításra és vásárra. A három nap alatt fantasztikus élményekkel gazdagodtam, nagyon tetszett a szervezés, ahogy összegyűjtötték oda az ország minden sarkából a kézmű-

veseket, hiszen sok, már kihalófélben levő mesteriség is bemutatásra került. A látogatók pedig kipróbálhatták a szakmák csínját-bínját. Én vittem félkész köveket, és ott, a három nap alatt három miniatűr kapulábat készítettem. Rengeteg kíváncsiskodó gyűlt körém, érdeklődtek, hogy mennyire nehéz, mennyire bonyolult. Főként a gyerekek figyelték

nagy türelemmel, ahogy formát öltenek a nagy, ormótlan kövek. Az Ezer székely leány találkozóján is bemutatkoztam, bár ott kevesebb kézműves vett részt, de fontosnak tartottam, hogy megjelenjek.

– Említette, hogy szükség lenne egy egyesületre, amely a kézműveseket fogja össze.

– Mivel egyre nagyobb az érdeklődés a kézzel megmunkált darabok iránt, fontosnak tartanám, hogy a mi megyénkben is hangsúlyt fektessenek a kézművességre, hogy nálunk is legyenek hasonló vásárok, sőt, egy egyesület ötletét sem vetném el, amely összegyűjti, tömöríti a művészembereket, hogy képviselje az érdekeiket.

– Mik a kilátásai a szakma jövőjét illetően?

– Több megyében dolgoztunk már, de a környék nagyrészt ellát minket munkával. Folytatni és ápolni szeretném a kőmegmunkálás hagyományát, amit édesapámtól örököltem, büszke vagyok rá, hogy egy kőfaragó dinasztia leszármazottja vagyok. Még sokáig szeretnék dolgozni, alkotni a magam és mások örömére.

A magyar Szent Korona kalandjai

A magyar Szent Korona a magyar történelem legbecsesebb emléktárgya, s a legrégebben használt, mind a mai napig épségben megmaradt királyi fejék Európában. Csaknem ezer esztendeje hozzá tartozik történelmünkhöz, mégis hosszú ideig volt távol Magyarországtól. Amikor 1978. január 6-án végre hazakerült, ez már a sokadik szerencsés visszatalálása volt. Az évszázadok során ugyanis több ízben is elvitték, ellopták, fogva tartották...

Első királyunk, Szent István koronája az idők folyamán önállóvá vált, függetlenedett az éppen várományos trónörökös személyétől. Ugyanakkor csak az lehetett valószínűleg, hosszú távon ura az országnak, akit megkoronáztak vele. Ezért döntő fontosságú volt, hogy a leendő uralkodó birtokolja is a koronát. Az alábbiakban három fontos periódust elevenítünk fel a nemzeti ereklye kalandos történetéből.

1439 júliusában meghalt Pálóczi György esztergomi érsek, akinek őrizete alatt volt a Szent Korona, valamint a királyné koronája és a koronázási ékszerek. Az akkori magyar király, Albert az esztergomi várból sietve át is szállította a visegrádi fellegrádba a kincseket. Néhány hónap múlva azonban ő is meghalt. Özvegye, az áldott állapotban lévő Erzsébet királyné remélvén, hogy fiút szül, akit majd megkoronáztathat, biztonságban akarta tudni a Koronát. Megbízta hát komornáját, egy bécsi előkelő asszonyságot, Kottanner Jánosné Wolfram Ilonát, hogy csempéssze ki a visegrádi várból. Kottaner Jánosné – amint azt későbbi emlékiratából tudjuk – két segítőjével 1440. február 20-21-e éjjelén feljutott titokban a várkapolna feletti

szobákhoz, ahol őrizték az ékszereket. A gyertyafény homályában leverték, illetve lefűrészelték a lakatokat, a koronát vánkosba rejtették, majd a befagyott Duna jegén, szánon elindultak Komárom felé, ahol a várandós királyné várta a titkos szállítmányt. A királynét egy óra múlva szülési fájdalmak fogták el, és rövidesen megszületett a trónörökös, aki valóban fiú lett. 12 hét múlva Székesfehérvárott meg is koronázták a gyermeket, V. László néven.

A magyar rendek egy része azonban I. Ulászlót választotta királynak, Lászlónak így várnia kellett az uralkodással. Gyámjához, Frigyes német császárhoz menekült,

és a Szent Korona is öhozzá került zálogba, Bécsbe. Innen már csak Mátyás király tudta drága áron kiváltani 1463-ban. Ő szállította újra Visegrádra, majd megkoronáztatta magát. Az 1464. évi II. törvény-cikk pedig az első olyan törvény volt, amely a korona megőrzéséről rendelkezett, nehogy „a Korona ismét az országtól idegen helyre kerüljön”.

Ennek ellenére az elkövetkező 300 évben többször menekítették különböző hadak elől nemzeti ereklyénket Bécsbe a Habsburgok. II. Józsefet a törvény sem akadályozta meg, hogy végleg elvessze – immár Pozsonyból – ismét külföldre, Bécsbe a koronát. A kalapos királyt nem érdekelte a koronázás szertartása, vagy a korona szentsége. Hiába figyelmeztette a magyar kancellária és a helytartótanács, az uralkodó 1784. április 13-án elszállította a koronát, óriási vihar és mennydörgés közepette, melyet a nép rossz előjelnek vett. Valósággá is lett a baljós jel: II. József pár év múlva már olyan népszerűtlen volt, hogy azok is szembefordultak vele, akik eleinte támogatták. A különféle sérelmek és az erőszakos németesítés miatt Magyarországon óriási lett az elégedetlenség, már-már forradalmi a hangulat.

Hat év után a csúcspontot az elhurcolt Szent Korona visszaszállítása jelentette,

amit a már beteg II. József kénytelen volt megengedni. 1790. február 18-án bocsátották útjára a koronát Bécsből, s diadalmenetben vitték át Budára. A magyar nemesség és a polgárság ünnepelt, a nemzeti ébredés a tetőpontjához ért, egyesek egyre merészebb célokat tűztek ki az ország jövője szempontjából. Mikor 21-én délután 4-kor a korona a budai vár Szent Zsigmond kápolnájába megérkezett, II. József már egy napja halott volt. Testvére, II. Lipót követte a trónon, akit 1790 novemberében megkoronáztak magyar királynak Pozsonyban. Az 1790. évi VI. törvény pedig kimondta, hogy a „Szent Korona, mely eddig sok veszélyben forgott, és csak az égiek kedvezéséből maradt meg, a hozzátartozó drágaságokkal együtt az ország szívében, Budán őriztessék.”

De a törvény betűit a történelem még sokszor felülírta a következő századokban is. 1944 novemberében, amikor a háború vihara elérte Budapestet, a korona újra veszélybe került. Eleinte a Koronaőrsg fászpincéjébe rejtették az ereklyét, majd először Veszprémben, onnan Kőszegre, Velembe, és végül Ausztriába menekítették (1945-ben), ahol egy olajos hordóba rejtve elásták. Az ereklye 1953-ban az Egyesült Államokba hajózott, ahol a Fort Knox-i létesítményben helyezték el megőrzésre, mígnem a hidegháborút követő enyhülés idején, 1978. január 6-án az amerikaiak a koronázási jelvényekkel együtt díszes kísérettel hazaszállították. Két évtizeden át a Magyar Nemzeti Múzeumban állították ki, mígnem 2000. január 1-jén, az első Orbán-kormány idején a Magyar Parlament kupolacsarnokába helyezték, a többi koronázási jelvény-nyel együtt (kivéve a palástot, mely a Magyar Nemzeti Múzeumban maradt).

A tűzérőrnagy hazatérése

(1970. jan. 15.–1971. szept. 8.)

A tűzérőrnagy nem más, mint Gábor Áron, a lehetetlent nem ismerő, elszánt forradalmár és ágyúöntő, a szabadságharc tüzértisztje, a kedvezőtlen harctéri körülmények nyomán magára maradt székelység önvédelmi harcának hőse.

Dr. Kováts Lajos (Fehérgyarmat)

A népek azon fiainak, akiknek élete, életműve és szelleme a közösségi életre mély és maradandó hatást gyakorolt, az utókor szobrot állít. Gábor Áronnak azonban a Székelyföldön – tudomásom szerint – az 1970-es évekig a próbálkozások ellenére sem állítottak szobrot, bár e tény korántsem a szelleméhez való hűtlenség, még kevésbé a felejtés számlájára írható. Hiszen Gábor Áron mindig is élt népe lelkében, és ez a láthatatlan „szobor” csak a nép megsemmisítésével dönthető le.

Gábor Áron szobrát életemben először a nagyváradi régi múzeum udvarán, az épület egyik törésvonalában levő sarokban láttam. Bár a korhadó gerendavégek

és a kopott autókerek-köpenyek szinte derékig takarták, Gábor Áron ágyúcsőre támaszkodó alakja mégis kimagaslott a hulladékhalmazból.

Hogy Székelyföldről Váradra kényszerült eszem-lelkem hogyan rezdült a látvány hatására, minek beszéljek róla? Csupán annyit vallhatok önérzettel és tiszta lelkiismerettel, legfőbb némi szubjektívizmussal, hogy az „élőnek” sem jutott sokkal különb bánásmód, mint a „kőszobornak”. S ha időnként nekem is a nyakamba akasztottak egy-egy „gumike-reket”, az udvarra mentem elszívni egy-egy cigarettát, s közben tanulni a kimagasodást, a sarokban is helytállást – a kőszobortól... Néha irigyeltem is, hiszen a kőnek, állítólag, nincs lelke... Az egykori tűzérőrnagy közatonájának éreztem magam, kinek csupán tartásában megnyilvánuló néma parancsát követnem kell: helyt kell állni!

Emlékszem, egy alkalommal valaki második világháborús, rozsdás rohamsisakot tett a negyvennyolcas szabadsághős fejére... A sisakot levéve egy közeli hulladékrakásra dobtam. Később újra az őrnagy kőfején találtam, s most már átdobtam a szomszédos kertbe. Természetesen a játékot nem tekintetem „bűnnek” – bár

nem gyermek űzte ártatlanul –, de megalázásnak igen, melyet kőnek és nem kőnek egyaránt el kellett viselnie.

A gyakori találkozások, a szótlán tárgalgások nemsokára tudatosították bennem, hogy Gábor Áron szobrát és szellemét itt, e környezetben a megsemmisülés veszélye fenyegeti, hiszen nem lehet mások hőisévé „restaurálni”. Azon is töprengtem, ha „menetlevelet” szereznék számára, vajon a közvetlen szülőföldjén befogadnák-e hivatalosan is? Azzal ugyanis, hogy egyik sarokból a másikba állítjuk, mint a fegyelmezetlen gyereket, semmit sem érünk el. Nemsokára meg is írtam első, az óvatosságra intő körülmények közt született, tájékoztató levelemet, melyből az alábbiakat idézem:

„Amennyiben pontos címét visszaigazolja, szívességre szeretném kérni egy Váradon tartózkodó közös ismerősünk, sőt igen jó barátunk ügyében, aki itt elve-

szította állását, s bármennyire is jól esik itt látnom egyetlen barátomat, mégis állást kell szerezniük számára, mégpedig ott-hon!” (1970. jan. 15.)

Idézet a válaszból: „Nagyon szívesen teszek eleget bármilyen kérésének, s ha hazakivánczó közös ismerősről van szó, még inkább!” (1970. jan. 22.)

Idézet második levelemből: „Közös barátunk: Gábor Áron tüzerőrnagy, kinek Nagyvarjasi Oláh Sándor által 1942-ben készített kőszobra néhány évig a váradi volt Tüzer-hadapródiskola bejárata előtt állt. Állása – mint már írtam – megszűnt, nem is tudom pontosan, mikor. Mióta Váradon élek (1966), s a múzeumnál dolgozom, gyakran állunk szemben egymással, s hangtalanul beszélgetünk: ő a múltból, én a jelenről. Beszéde azt a hatást kelti, mintha 120 év alatt semmi sem változott volna! «Ha Ergerberger nevű volnék vagy Mecénásom lenne – mondja keserűen – rég tisztességre emeltek volna. Nem, soha nem fogja... a katonát elé vinni az ész, jellem és derékség, hanem a németség, a servilizmus és protekció.» ...Ha Önök is jónak látják, hivatalosan érdeklődjenek a váradi múzeum igazgatóságánál... E kérdést az ottani Kultúrosztálynak kellene intéznie, ha van ott valaki, aki megérdemli Gábor Áron bizalmát.” (1970. febr. 1.)

Idézet a válaszból: „Mondanom sem kell, felkunkorodott bennem a jókedv levele olvasatán... Egyébként akadt valaki, aki megérdemli Gábor Áron bizalmát... A megyei művelődési bizottságtól levél ment, s a levélre válasz is érkezett... Remélhetően az öreg harcos teherautón térhet haza Háromszékre.” (1970. márc. 25.)

Idézet harmadik levelemből: „Ne

adják fel a harcot, a cél a fontos (neki is az volt...)... Még tudniuk kell, hogy a szobor pillanatnyilag sem a múzeum, sem más helyi intézmény leltárában nem szerepel.” (1970. ápr. 5.)

Idézet a válaszból:

„Az illetékes volt már Váradon, és az örömhírrrel érkezett: mehet Áron apánk után az autó..., az emelődarut Váradon biztosítják.” (1970. ápr. 28.)

Idézet negyedik levelemből: „A tudat, hogy bár ennyit tehettem azért az ügyért, melynek szolgálatát bármilyen módon és fokon életem egyetlen igazi céljának tekintem, őszinte örömet okozott... Tudni szeretném a szállítás pontos idejét... aggódom, amíg az autó innen elindul...” (1970. máj. 3.)

Idézet a válaszból: „Az ügy eleven, s a kocsni nemsokára megy.” (1970. szept. 7.)

1970. szeptember 12-én, bár terepre kellett volna mennem – így hívják ott a kiszállást –, azt elhalasztva, a városban intéztem valamilyen ügyet. Délelőtt 10 körül érkeztem vissza a múzeumba. Erős teherkocsi állt az udvaron, s egy hatalmas daruskocsi akkor próbált az udvarra kanyarodni, de a daru egy kőrisfa ágai miatt sehogy sem tudott az udvaron elfordulni. A múzeumi személyzet nagy része

az udvarra csődült. Segíteni kellett volna, de senki sem mozdult, a karbantartók sem...

Az öröm s az izgalom villámként járt át, mert tudtam, hogy végre az őrnagy úr indulhat haza...

– Mi ez a csődület? – kérdeztem egyik-másik kollégától.

– A szobrot vizsik el.

– És hová?

– Nem tudom.

– Annál jobb! – gondoltam magamban.

Közben el-elhangzott egy-egy ügyetlen tanács a darukezelőnek, hogy hogyan forduljon.

– Kérek egy fűrészt – szóltam a karbantartóhoz, hiszen a darus már lemondott a befordulásról.

A fűrésszel pillanatok alatt a fán voltam, s lefűrészeltem a jelentős vastagságú ágat, melybe a daru csúcsa beleakadt. Mire elhangzott a „kár volt levágni”, már a daru fordult is a szobor felé. Miután a gépkocsivezetővel, a darussal, illetve kérésemre a karbantartóval a szobor mellől eltakarítottuk a gerendavégeket és a gumibroncsokat, a drótköteleket a szobor talapzata alá erősítettük, a darus lassan emelni kezdte.

Az első mozdításra a talapzat pereme pattogva töredezni kezdett a drótkötelek alatt.

– Vissza! – kiáltottam a darusnak. – Tegyük a drótkötelek alá gumibroncsokat! Megtörtént.

– Föl, lassan föl! – vezényeltem, immár felejtvé az óvatosságot.

A gépkocsivezető a szobor alá tolatott.

– Lassan le!

Még le sem engedte egészen, már lehajlott a kocsi platója.

– Vissza! – hangzott az újabb vezény-
szó.

S milyen szerencse: a Fekete-Kö-
rösből nemrég beszállított, 8-10 méter
hosszú, elszenesedett csónak alatt tölgy-
fa fosznik végét pillantottam meg. S a
valamit megsejtő derék gépkocsivezető
máris billentette a csónakot. Kihúzta a
deszkákat, melyeket a szobor alá a plató-
ra fektettünk párhuzamosan, egymástól
kellő távolságra.

– Lassan engedje le!

Aztán kiszedtük a gumiabroncsokat, s
végül a szobor biztonság-
osan, „tartással” állt a
kocsiban. Közben a
múzeumi személyzet
ebédre szállingózott.
Gyorsan az épületbe
mentem, s az egyik asz-
tálnál egy pár sort írtam,
kusza írással, örömtől,
kis fáradtságtól, izga-
lomtól remegő kézzel.
Az írást összehajtogatva,
a fiatal, keménykötésű,
értelmes arcú gépkocsi-
vezetőhöz léptem.

– Pár sor írás, boríték hirtelen nincs
kéznél, de a cím rajta van. Átadja-e a cím-
zett kezébe?

– Átadom!

– A kezébe?

– A kezébe!

– Hová teszi?

– Ide a szívem fölé... – tette az írást laj-
bija bal felső zsebébe, s közben mélyen
nézett a szemembe.

– Ott is a helye, mindnyájunk szívé-
ben! – ráztunk kezet, mint akik nem csak
azonos nyelven beszélnek, de értik is egy-
mást.

– Vigyázzon az utasára, tűzérőrnagy
volt Háromszéken '48–49-ben. Otthon
majd figyeljenek rá! Örökké!

Aztán felzúgott a motor, fordultak a
kerekek, s az őrnagy úr Váradról, ahol még
'48-49-ben is ellenségesen fogadták, elin-
dult haza, Sepsiszentgyörgyre, onnan
Kézdivásárhelyre, nagyszerű élete színté-
rére. Azóta is ott áll a főtéren, s hiszem, ha
valaki kérdezi, a tanácsát senkitől sem ta-
gadja meg: helytállni!

A gépkocsivezető átadta a levelet a
címzettnek.

Idézet a válaszból:
„Hát ezt is megértük!
Kimondhatatlanul
sok meleget hozott
utolsó levele, nem is
beszélve arról a pilla-
natról, mikor megpil-
lantottam az őrna-
gyot... Isten adjon
nekünk mindig után-
pótlást olyan ember-
ben, mint Ön!”
(1970. szept. 13.)

Éppen egy év múl-
va, 1971. szeptember 8-án, gyönyörű vö-
rösmárvány talapzatra állítva, Kézdivá-
sárhely főtéren avatták fel a szobrot. (...) Az avatóbeszédet Király Károly, Ko-
vászna megye pártbizottságának akkori
első titkára, az RKP Központi Bi-
zottságának tagja tartotta, akit azóta a
lenini nemzetiségi politika hiányát szá-
mon kérő beadványai miatt száműztek a
politikai életből.

Ki tudja, mióta, akkor újra sok száz
ember ajkán hangzott el az ének: Gábor
Áron rézagyúja fel van virágozva... (...)

(Megjelent: Magyar Ifjúság – Budapest,
1988. 11. szám; Átalvető, 2011. június)

A Szent Anna-tó tündérei

– Népmonda –

Lejegyezte: Dr. Ikafalvi Diénes Jenő

A természeti kincsekben gazdag Székelyföld egyik legszebb pontja a Szent Anna-tó, a rég kialudt tűzhányónak, Csomádnak egyik torkában. Elbájolóan szép, erdő koszorúzza hegyek veszik körül sok-sok ezer méternyire.

Csend, nyugalom honol itt. A mesék, a bűbajos regék méla otthona ez az erdős vidék, hol mélyen az ember nem járta sötét, apró völgyekben, szűkületekben éldegélik csendes életüket az erdő apró és nagy vadjai.

Szelíd őzek, büszke szarvasok, vidáman ugráló mókusok, a sűrűségeken áttörtető vaddisznócsordák, fogcsattogató farkasok, ravasz rókák, lompos, barnabundás medvék birodalma. A legváltozatosabb madárvilág otthona e bájos rengeteg. Az édesen füttyülő feketerigók, komoly arcú baglyok, pintyek, vörösbegek, elandalító, halkán daloló pirók, tengelicek és magasra repülő szirti sasok egyaránt otthon találnak itt.

Igazi földi paradicsom, igazi tündérvilág tárul föl előttünk e rengetegben. Parasztházhelynyi kis tisztásokon pompás zöld növényeket varázsolt elő a napfény, másutt a végeláthatatlan erdőben hatalmas, vastagtörzsű, óriási nagy lombkoronájú bükkfák zárják el a napsugarakat. Ezek alatt csupa puha moha tenyészik az évezredek alatt lehullt, elhalt ágakból, fatörzsekből, falevelekből, korhadt, finom erdei földön, melyből a csendes levegőben porladó növényzsug árad. A

korhadó növényeken kívül csodálatos gázokat lehel itt a föld. Egyiktől felmelegszik az ember, másiktól hideg borzongás fogja el a testünket. A titokzatos erdő mélyében alig mozdul a falevél, a levegő csendes, a madarak repülése mozdítja csak meg. Ilyenkor a sűrű lombátoron átszillan a napsugár, hogy pillanatra besuhanjon a némaság, a nyugalom honába.

Itt-ott egy-egy kivénült, kidőlt faóriást állnak körül fiatal utódai, s mintha igyekeznének ősük sírját díszíteni, vidámzöld lombjaikkal fölébe hajolnak. Az erdő is elhozza régi, elhalt tagjainak a virágkoszorút – itt terem a korhadó, kidőlt fa körül az erdő legbajosabb növényzete. Magas kórokon kellemetlen szagú, mérges leheletű „átokvirág”, a sárgásbarna archisok, a halványkék harangvirágok ezrei, a kicsi, sárgásvirágú pimpók, apróvirágú vércsillag, bűzös bozótok, fehérpettyes, piros galócák, keserű- és róka-gombák, barna, ízletes kucsmagombák, csiperkék és nagy, nagy területeken sűrű, apró, sántaarasznyi áfonyabokrok, melyek úgy festenek, mint valami törpeországi erdő, tovább vadrépa, gyöngyvirág, másfél méter magas bürök, külön-külön kis erdőségek, és tovább ezer meg ezer édes-bájos kis apró vadvirág.

Igazi tündérország.

Hát még mi volt régen!

Régen! Valamikor!

Amikor még nem embereknek tenyésztet e földön a buja növényzet, nem em-

bereknek nyíltak az erdő vadvirágai, hanem a tündéreknek, akik itt éltek csendes magányban, a titokzatos erdőkben, az örökifjú, nyugodt Szent Annatóban. Mesés tündérpalota állt a csendes tó fenekén. Ebben lakott egy öreg, zöldfontos, penészes-szakállú tündérkirály az ő ezer és egy bájos tündérlányával, pajkosan játszó, örökifjú tündéreivel.

De lassanként ide is elvetődtek az emberek. Kápolnát építettek Szent Anna tiszteletére a nyugalom és elbájoló szépség örök birodalmában, a tó mellett.

Ezüstből öntöttek egy szépszavú harangot. Ezzel hívták össze imára a környéken legeltető, szénégető, favágó népeket. Itt imádkoztak esti harangszókor, itt napkeltekor, amikor nyájaikkal nyugovóra tértek vagy munkára indultak. Ide zarándokoltak e mélabús, csendes erdei kápolnához a vidék székely hívői forró nyári napon Szent Anna tiszteletére, hogy hálát adjanak Istennek jóságáért s kérjék kegyelmét a dús kalászos betakarítására.

A szépcsendes ezüstharang szava azonban csak az ember fülének kedves. De a tündérkirály szomorúan simogatta zöldmoszatoktól sima, hosszú, fehér, penészes szakállát.

– Lopjátok el a harangot. Nagyon sérti a fületem – adta ki a parancsot.

– Nem mehetünk, uram, királyom – csak ez volt a válasz. – A kápolnába be kellene lépünk, pedig ha átlépjük a templomok küszöbét, elvész minden hatalmunk. Nekünk is, neked is.

Búnak adta fejét királyával együtt az egész tündérség. Sokáig nem tudták, mitévők legyenek. Végre eszükbe jutott, hogy az emberek közül az erdei pásztorok lelke van hozzájuk legközelebb. Szép

holdvilágos nyári este, amikor a tópartján furulyázgatott egy torjai pásztor, elbolondították mézes-mázos szavakkal, édes-bájos mosolygásaikkal a csalóka tündérlányok.

– Drága szép székely pásztorfiú, vídítsd fel a mi bánatos királyunkat.

– Én? Mit segíthetek egy királyon, ki csak állataimnak parancsolok?

– Csak akarjad, megteheted. Látod ott, a tóban a szépen ragyogó aranyköveket?

Az esti szellő végigsiklott a tavon. Apró hullámok siklottak végig sima tükrén. És a visszatükröződő hold világánál meglátta a csalóka tündérek aranyköveit. Elhitte, amit a szép tündérlányok mondtak.

– Látom – mondta nyugodtan.

– No lásd! Ilyen aranykő sok, töménytelen sok van nálunk lent, a tündérkirály palotájának pincéiben. Adunk neked bőven belőle, amennyit csak elbírsz.

– Nekem? Miért?

– A mi királyunk gyönyörűséges palotájában egyetlenegy harang sincs, mióta a kápolnát ideépítették, s az az istentelen remete ellopta királyunktól a tündérek ajándékát, a kápolnába vitt ezüst harangot.

– Ellopta?

– El. Az a miénk. De mi nem mehetünk oda. Szerezd vissza, és mi boldoggá teszünk örökre.

A pásztorlegény el is lopta egy csendes estén az ezüst harangot, amikor a hold az égen sebesen szaladt egyik felhőtől a másikig. És amikor beledobta a tóba, a tündérek becsalták őt is.

– Jöjj, hozd ki az aranyaidat.

De a szegény fiú sohase jött ki többé. Belehalt a tóba.

Ettől kezdve elcsendesedett a kápol-

**Kosztáncsi
Jenő:
Szent Anna-tó**

na környéke, a pásztorok, favágók nem mentek oda, nem volt az édesen csengő szavú, imára hívogató ezüst harang. Annál vígabbak lettek a tündérek. Esténcént bájos táncokat lejtettek a tó körül, melyből kikeltek a tündérek zenészei, az apró kis prücskők, a nagy szemű vízi békák, és egyenletes ütemben zenéltek a tündérek csalóka dalához.

Történt pedig egyszer, az ezüst harang elvesztése után a hetedik esztendő nyarán, hogy Mike Gerő, a derék torjai székely úrfi, vadászni járt e tájra. Este lett, mire elejtette a gyönyörű, sok agancsú hímszarvast. Hová menjen? Merre térjen máshová? Csak nem indul neki késő estén az útvesztő renetegnek? Nem! A Szent Anna-tó kies partján, a puha fűben fogja az éjszakát eltölteni.

Le is dőlt, s már majdnem álomra szenderedett, amikor egyszerre látja, hogy a tó kékes-fehér ködéből mint szállnak fel a legbájosabb tündérlányok. Elöl jöttek a zöldszakállú tündérr király vakító szépségű leányai. Ezek között is a legszebb, a legfiatalabbik tündérr királylány volt. Mire Gerőhöz lejtett, és addig

hajlongott ide-oda, addig táncolt körülötte, míg Mike Gerő, megfelejtkezve az ő szépséges menyasszonyáról, átölelte a csalogató ifjú királykisasszonyt. De nemcsak átölelte, hanem úgy igazán, székelesen forró csókot nyomott az ajakára.

E percben elsötétült a hold. A prücskők, békák zenekara, a tündérek dala elhallgatott. A tündér elvesztette az ember fölötti hatalmát s nyomban szerelmes lett a deli ifjúba.

A kápolna bús lakója, a tisztas fehér szakállú, kopaszfejű remete eskette össze a kápolna oltára előtt a gyönyörű párt. Nászajándéku töméntelen kincset hordtak össze a környékről rokonok, jóbarátok. Az öreg Mike pedig fia boldogságáért egy új harangot adott a kápolnának.

De a leánya elveszte miatt búsuló zöldszakállú tündérr király megátkozta ezt az új harangot.

– Láng csapjon ki belőled, ahol szentelt víz érint! Égessen el, olvasson meg a láng, míg vissza nem kerül az én drága szép lányom, Tündér Ilona.

Az átok megfogant. A nászünnepe

fel akarta szentelni a remete Isten örök dicsőségére az új harangot, de a szentelt víztől fellobbant a láng, s szétolvadt az új harang.

Vidámság lett úrrá a tó fenekén. A tündérek győzelmi ünnepet ültek.

Nem úgy a kápolnában.

A násznép, a hívők lelkét babonás félelem szállta meg. Kétségbeejtő csendben vetette fel fejét a fehérfürtű remete, amint az oltár fölötti Istenanya képére tekintett. Bizalom, reménység szállt a lelkébe, és felkiáltott:

– Vedd e keresztet, Gerő!

– És mit tegyek veled?

– Hozd fel nekem a tó fenekéről, tündérkirály palotájából, palotájának kincseskamrájából a mi elveszett ezüst harangunkat.

– Hogy tegyem! Elloptam tőlük gyönyörű szép menyasszonyomat, elpusztítanak, ha oda indulok.

– Ne félj. E jellel győzni fogsz. Vidd e keresztet, fiam!

A remete odaadta Mike Gerőnek a remekbe készült feszülettel végződő remetebotot, s az ifjú pár halálmegvetéssel szállt le a Szent Anna-tó mélyébe.

Nagy vigalomból vált hirtelen nagy siralom a tündérkirály palotájában. A keresztvégű bot megtörte végleg a tündérek hatalmát. Nem használt semmi csel-fogás. Nem használt a király rimánkodása:

– Ne tedd tönkre jó apádat!

– Nem emlékszem! Ki vagy? Apám?

Sohase láttalak.

– Betöltöm minden kedvedet.

– Az én uram, vőlegényem mindent megtesz nekem.

Vége lett a tündérek hatalmának, kinyílt minden ajtó a kereszties bot előtt.

A remekbe épült palota hatalmas kincseskamrájába vezette Tündér Ilona vőlegényét, ki játszva vette vállára a nehéz ezüst harangot. Mentek, szaladtak ki a tóból, és föltették az ezüst harangot régi helyére. És amint megkondukt a helyén az ezüst harang, hangjától összeomlott nagy robajjal a tündérkirály palotája, a tündérkirály varasbékává, tündérei apró kígyókká, békákká, gyíkokká változtak.

Ma is ott úszkálnak a tó sekélyes partjain.

Volt a tündérek közt sok szép fiatal tündérlány, kik azért imádkoztak, hogy ne legyen az átoknak fogatja. Ezek hajlongó náddá, halványkék szelíd nefelejccsé változtak, ma is ott vannak a tó partján. Szent Anna-napi búcsún belőlük kötnek az oltárra füzéreket.

Én is láttam.

Az összeomlott tündérpalota felkavarta a Szent Anna-tó vizét. Hatalmas örvény lett a helyén, s ott ma is örvénylik a víz. Akik át akarják úszni a tavat vagy csolnakkal átevezni a túlsó partra, gyakran áldozatul esnek ennek az örvénynek. A tündérek átka örökké tart. Boldogságuk sírját ember ne bántsa!

De a kápolna üres. Az ezüst harangot rossz emberek ellopták, elszéledt innen ismét a hívők serege. Csak kevesen járnak errefelé. Itt-ott egy-egy pásztoremberre bukkannak, amint néhány állatot, a szomszédos falvak növendék borjait legeltetik.

Ismerik ezek az emberek e bájos erdőségek minden zegét-zugát, ismerik minden regéjét, s szent áhitattal kezdik a régi történetet:

Valamikor, régen...

(Forrás: Cimbor, 1923.)

A székely himnusz története

Volt egyszer egy Csanády György nevű magyar, aki a rettenetes trianoni diktátum után megalapította, majd vezette a Székely Egyetemista és Főiskolai Hallgatók Egyesületét. Ő írta a Székely himnusz című verset 1921-ben – akkor még cím nélkül. S erre a szövegre szerzett zenét Mihalik Kálmán ugyanabban az évben. A művet először 1922. május 22-én adták elő, az egyszerű „kantáta” címmel felruházva, Aquincumban, egy lánykórus előadásában.

**Csanády György sírja
a székelyudvarhelyi
református temetőben**

Az eredeti szöveg

Ki tudja merre, merre visz a végzet
Göröngyös úton, sötét éjjelen.
Segítsd még egyszer győzelemre néped,
Csaba királyfi csillagösvényen.

Maroknyi székely porlik, mint a szikla
Népek harcától zajló tengeren.
Fejünk az ár ezerszer elborítja,
Ne hagyj el Erdélyt, Erdélyt, Istenem!

A zeneszerző sírját a 90-es évek elején találták meg Szegeden

A Kolozsvárról Szegedre került Mihalík Kálmán kutatóorvos mindössze 26 évesen meghalt, még abban az évben, amikor megírta a későbbi Székely himnusz zenéjét. Halála után a „kantáta” önálló életre kelt.

Észak-Erdély rövid ideig tartó visszatérése előtt és után a mű be volt tiltva, egészen a kommunista rezsim bukásáig – Erdélyben és Magyarországon egyaránt. Tény azonban, hogy akkoriban lerészegedett párttitkárok is szívesen énekelték egy vadászat utáni tivornya végén, természetesen összekacsintva és titokban. Soha, senki sem merészelte „középszerű műdalnak” titulálni.

Csanády György és Mihalík Kálmán műve elképesztő gyorsasággal és magától vált a székelység egyik legszentebb énekévé. Aztán 2009. szeptember 5-én, a Székelyudvarhelyen tartott nagygyűlésen

Papp Gábor sorai:

*Kigyúlt a mennybolt, zeng a hadak útja,
Csaba királyfi gyűjti tábort.
Szűnik az átok, kiapadt a kútja,
Szívünkön égi öröm lángol át.*

*Hiába zúgysz már gyűlöletnek árja,
Megáll a szikla, nem porlik tovább,
Imánk az Istent újra megtalálja,
Köszönts ma, népem, üdvöd hajnalát!*

Kiegészítések

*Ameddig élünk, magyar ajkú népek,
Megtörni lelkünk nem lehet soha.
Szülessünk bárhol, földünk bármely pontján,
Legyen a sorsunk jó vagy mostoha.*

*Maroknyi székely porlik, mint a szikla
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyj elveszni Erdélyt, Istenünk!*

*Keserves múltunk évezredes balsors,
Tatár, s török dúlt, labanc rabigált
Jussunk e honban, Székely Magyarföldön,
Szabad hazában élni boldogan.*

*Már másfélezer év óta Csaba népe
Sok vihart élt át, sorsa mostoha.
Külső ellenség, jaj, de gyakran tépte,
Nem értett egyet otthon sem soha.*

*Édes Szűzanyánk, könnyörögve kérünk,
Mentsd meg e népet, vérző nemzetet!
Jussunk el honban, székely magyar földön,
Szabad hazában éljünk boldogan.*

*Ki tudja, innen merre visz a végzet,
Országhatáron, óceánon át.
Jöjj hát, királyunk, itt vár a Te néped,
Székely nemzeted Kárpát-bérceken.*

*Hős szabadságát elveszti Segesvár
Mádéfalvára fájón kell tekintis,
Földed dús kincsét népek élis s dúlják
Fiaidnak sokszor még kenyérré sincs.*

a képviselők hivatalosan is a Székelyföld himnuszává tették.

S bár műdal, mégiscsak van benne népi motívum, ugyanis a nép ajkán terjedve többször is változott. A közelmúlt sokszor nehéz és zavaros évtizedeiben számtalan, nem hiteles, bővített változata született. Legutóbb Papp Gábor művészettörténész egésszította ki 2002-ben.

A gyógynövénygyűjtés arany szabályai

Ha csak lehetőségünk van rá, ne kertben nevelt, hanem természetes élőhelyéről szedett növényeket használjunk. Egy kertben, kényelmesen, sok tápanyaggal, gyomoktól és szomszédoktól távol nevelt egyedben a jótékony hatóanyagokból jóval kevesebb van. A gyűjtésnél néhány alapvető szabályt be kell tartanunk:

- Csak azokat a füveket gyűjtsük, amiket biztosan ismerünk! Számos mérgező, akár halálosan mérgező növény is akad. A helyes használathoz tudás és tapasztalat szükséges, a vakmerőség itt könnyen bajt okozhat.
- Soha ne szedjük le az egész állományt! Gondolnunk kell a jövőre és másokra is. Általában a gyűjtött füvek egy év alatt elvesztik hatóanyagaik jelentős részét, felesleges pusztítás hát egy évnyi anyagból többet hazavinni.
- A számunkra fontos részeket, pl. a levelet vagy virágot lehetőleg késsel vágjuk le, mivel ezt a sebet tudja a növény a legkönnyebben begyógyítani.
- Csak egészséges növényről gyűjtsünk!
- A megfelelő időpontra is ügyelni kell! Derült, napsütéses időben van a legnagyobb koncentrációban hatóanyag a növényben. Ha a virágzás hosszú ideig tart, akkor általában az első virágok a legerősebbek. A virágokat érdemes délelőtt gyűjteni, amint a reggeli harmat megszárad, hogy az új nap teljes frissessége benne legyen a növényben. A gyógyfű egészét és a leveleket viszont délután érdemes gyűjteni, mivel ekkor tartalmazzák a legtöbb tápanyagot.
- Magot és termést egész nap lehet gyűjteni, mert nem annyira érzékenyek, mint

a növény egyéb részei, de mellőzni kell a legnagyobb déli hőséget.

Receptek fejfájásra a régi időkből

Jeges borogatás: csökkenti a fejfájást és a migrént. Nátha, torokfájás esetén ne alkalmazzuk! – Egy gézlapot homlokszélességére összehajtunk, és jégdarabokat teszünk bele. Borogatásként a homlokra helyezzük.

Hideg karfürdő: tartsuk kezünket és az alkarunkat néhány percre hideg folyó víz alá, majd durva törölközővel dörzsöljük szárazra. Szívbetegeknek nem ajánlott!

Gyógytea: igen hatásos gyógytea például a komló, a gyömbér, a kamilla, a citromfű, a menta és a rozmaring. 1 teáskanál gyógyfűvet – gyömbértea készítése esetén 1 teáskanál frissen őrölt gyömbérgyökeret – 1 csésze vízzel leforrázunk, majd 5 percre állni hagyjuk. A bodzatea vagy lándzsás útifű tea elsősorban a kezdődő náthával vagy megfázással együtt járó fejfájásra javasolt. Naponta – az egész napra elosztva – 2-3 csészényit fogyasszunk belőle.

- A régi öregek a hold változásaira is ügyeltek. Legjobb hatásúnak az újholdkor gyűjtött füveket tartották, bár szedték növekvő hold idején is, de sose fogyó hold alatt!
- Ne nyomjuk össze a friss hajtásokat, mert az értékes növényi nedv, amiért dolgozunk, a gyűjtőedénybe kerül.
- Hibát követünk el akkor is, ha a gyűjtött anyagot megmossuk, mivel így elősegítjük a gombásodást, a rothadást és nehezebb lesz a szárítás is. Igyekezzünk inkább tiszta helyekre kijárni. Út mellől például sose szedjük!
- Gyökereket tavasszal vagy ősszel ásunk ki, mivel a téli felkészülés miatt ekkor van bennük a legtöbb hatóanyag. A gyökereket meg kell mosni.
- A fák, bokrok kérgét tavasszal érdemes gyűjteni, amikor a legnedvdúsabbak. Ügyeljünk, nehogy meggyűrűzzük, mert akkor az egész fa elpusztul.
- A szárítás során a növényeket ne tegyük ki közvetlen napfénynek. A legjobb az árnyas, de jól átmelegedő, szellős helyiség, pl. a padlás vagy a tornác. Minél gyorsabb a kíméletes szárítás, annál több gyógyító anyag marad a növényben. A szárítás történhet csokrokban, virággal lefelé lelógatva, vagy hálóra, táltra kiterítve is. Érdemes lehet ritka szövetű vászonzacskókat használni, akár a későbbi tárolásnál.
- A bogyókat szétterítve aszalhatjuk. A gyökereket akár a napon is száríthatjuk.
- A szárított füveket is szellős, párától mentes helyen kell tartani, a dohosodás, penészesedés elkerülése végett. Itt a jól záródó dobozok, üvegek vagy fémedények helyett inkább vászon, esetleg papírtasakokat használjunk. Műanyag zacskót sose!

Készítsünk gyógyfűpárnát!

A régi öregek világában gyakori volt a gyógyfűpárnák készítése, melyeket a fájós arcra, végtagokra kötöztek fel szárazon vagy vízzel, szeszszel megnedvesítve. De készíthetjük a párnát pusztán a növények illatának nyugtató hatásának élvezetéért is.

A növényeket növekvő holdkor kell leszedni, és fogyó holdkor vastag, természetes anyagból (például lenből) készült párnákba tölteni, majd szorosan összevarrni. A növények kiválasztása attól függ, hogy milyen hatást várunk a párnától. A levendula, citromfű és komló keveréke például nyugtató hatású és elalvást elősegítő. Élénkítő hatású növényekkel töltsve, mint a kakukkfű, a zsálya vagy a kamilla, a felmelegített, beteg helyre helyezett párna jól használható görcsök, has-, fül-, fog- és torokfájás esetén. Fülfájásra oregánót (szurokfű), kakukkfűvet, zsályát és kamillát varrjunk bele, és használat előtt rövid ideig melegítsük meg a sütőben. A zsákocskák reumatikus és allergiás betegségek enyhítésére is felhasználhatók.

A párnába varrt tönkölybúza például szinte bármilyen fájdalmat képes enyhíteni, emellett megnyugtat, feltölt energiával, kiegyensúlyoz, feloldja a stresszt. Fejünk alatt kellemesen zizeg, és a legzordabb téli estén is felidéri a nyarak tücsökzenés emlékét.

Kis anyajegy-mitológia

Sok újszülött anyajeggyel jön a világra, van, amelyik jegy eltűnik, és van, amelyik az élet során megmarad. Számos várandós nőnél alakulnak ki újabb és újabb anyajegyek, sőt a meglévők is tovább növekedhetnek, és egész életén át megmaradnak.

A modern orvostudomány kialakulása előtt évszázadokon át az a vélekedés járta, hogy az anyajegyek vagy az egyéb fizikai anomáliák az anya terhesség alatti érzelmeinek az eredményei. Eszerint a terhesség alatt az anya bármely félelme, vágya vagy az őt érő erős érzelmi inger hatással van a születendő gyermek küllemére. Ezt a hiedelmet jelzi az is, hogy néhány nyelven mennyire hasonló jelentésű az anyajegy elnevezése, például olaszul „voglia” (kívánság, óhaj), spanyolul „antojo” (szeszély vagy óhaj), franciául „envie” (vágy) arabul „wiham” (kívánságok) a neve.

Tehát az anyajegy a várandós anya terhesség alatti vágyának, óhajának, kívánságának, szeszélyének kielégíthetlensége miatt jöhetett létre. Más hiedelmek szerint az anyajegyeket az okozza, ha a várandós mamával a terhesség alatt valami különös dolog történik, például valami furcsát lát, tapasztal, vagy ijedelemben van része.

Ugyancsak népszerű hiedelem volt, ha az állapotos asszony nap- vagy holdfogyatkozás idején megérinti a hasát, a gyermekének anyajegye lesz. A görögöknél

pedig a Szent Simon napján elfogyasztott paradicsom okozta ugyanezt. Sokfelé gondolták, hogy a gyermeken megjelenő kávéfoltszerű anyajegyet a mama terhesség alatti túlzott kávéfogyasztása okozza, szőrös anyajegy pedig akkor lesz a gyermek, ha egeret látott várandóssága közben.

Amellett, hogy egy-egy szokatlan anyajegy boszorkányság gyanúját vonta maga után, az anyajegy a magyar néphit szerint

is a terhesség ideje alatt keletkezik. Okozhatja valamilyen

esemény: ráesett

valami az anyára,

vagy hozzádobtak valamit, s

ekkor ennek a

helye látszik meg

a gyermekén. De

megjelenhet a meg-

kívánt, de meg nem

kapott gyümölcs is, vagy annak

a tárgyának, állatnak vagy egyébnek (pl.

tűz) a képe, amitől meglepődött vagy

megijedt. Ez utóbbi esetben azonban a

terhes asszony megelőzhetette az anyajegy

keletkezését, ha a meglepődése, ijedtsége

kezdetén öklöbe szorította a kezét.

Az anyajegy elterjedt „orvoslási” mód-

ja az volt, hogy placentával (vagy spermá-

val) háromszor bekenték; vagy újhold

péntekén körülkerítették, keresztet rajzol-

tak rá és ráolvastak.

Frontunk van...

... mondogatjuk, s rosszkedvünket, kellemetlen közérzetünket, idegességünket azonnal ráfognak. Sokan vannak, akik egyáltalán nem tulajdonítanak jelentőséget a frontoknak, mások viszont érzékenyebben reagálnak a közvetve érvényesülő légköri hatásokra.

Nálunk a frontok viszonylag sűrűn, átlagosan 4–6 naponként követik egymást. Nyomukban nemcsak a légnomás, a hőmérséklet, páratartalom stb. változik meg, hanem például a levegő szennyezettsége, ionösszetétele és sűrűsége, a lélegelektromosság vagy az elektromágneses tér erőssége. Ezek a változások megterhelést jelentenek az emberi szervezetre. Az inger-válaszok olykor már jóval előbb, máskor viszont csak a front után jelentkeznek.

Ha a környezetünkben tartózkodó levegőtömeg helyére alacsonyabb hőmérsékletű levegő érkezik, hidegfront-ról, ellenkező esetben melegfront-ról beszélünk.

Melegfront előtt erősen süllyed a légnyomás, szél kerekedik, növekszik a levegő hőmérséklete és nedvességtartalma, csökken a látástávolság. A melegfront-érzékenyeknél gyorsabban verhet a szív, szaporázva veszik a levegőt, emelkedhet a vérnyomás és a testhőmérséklet. Gyengítheti a szülési tevékenységet, megnyújtva a szülést. A klimaxos asszonyok panaszai sokasodnak.

Hatása – különösen, ha a levegő páratartalma is magas – általában kedvezőtlenebb az emberre, mint a hidegfronté. Növekszik a türelmetlenség, feszültebbé válik az idegrendszer. A kezdeti teljesítményfokozódás után erős fáradékonyság

jelentkezik. Csökken az izgatószerék (alkohol, kávé, tea) iránti igény, a dohányosoknál viszont fokozódik a nikotinéhség. Meghosszabbodik a reakcióidő.

Hidegfront előtt a légnyomás nem, vagy csak alig változik, a front átvonulása után viszont jelentősen emelkedik. Megerősödik a szél. A front mögött a hőmérséklet és a légnedvesség általában csökken, kitisztul a levegő. Hatására fáradtság, báyadtság, levertség jelentkezhet. A teljesítmény erősen romolhat. A reakcióidő lerövidülhet. A dohányzási szükséglet csökken, ellenben az izgatószerék iránti igény nő. A légzés és a szívverés lelassulhat, fáradtságérzet, vérnyomásesés jelentkezhet. A fájdalomérzet nőhet, a görcskészség fokozódhat. Csökkenhet a testhőmérséklet és a gyulladási folyamat is. A szülés megindulását és a szülési fájások megerősödését a hidegfront elősegíti. A hideg ugyanakkor a mozgásszervi panaszokat ronthatja, gyomor-, epe- vagy vesegörcsöt válthat ki.

Frontérzékenységi kérdőív

1. kérdéscsoport	2. kérdéscsoport	válasz
hirtelen haragú	nyugodt természetű	
kimeríti az izgalom	az izgalmat könnyen viseli	
gyorsan dönt	megtfontoltan dönt	
könnyen elpirul	nem pirulékony	
szereti a társaságot	nem szereti a társaságot	
eleven, ingerlékeny	nyugodt természetű	
beszédés	hallgatóg	
inkább jókedvű	gyakran rosszkedvű	
könnyen tanul „kivülről”	nehezen tanul „kivülről”	
hűvös szélben jól érzi magát	hűvös szélben rosszul érzi magát	
a meleget rosszul tűri	a meleget jól tűri	
a hideget jól tűri	a hideget rosszul tűri	
nem szereti a napozást	szeret napozni	
a huzat nem zavarja	huzatban nem szeret tartózkodni	
a hőséget rosszul tűri	a hőséget jól tűri	
a hűvös szobát kedveli télen	fűtött hálószobában szeret aludni télen	
zivatar előtt rosszabb a közérzete	zivatar alatt vagy után rosszabb a közérzete	
sokat izzad	keveset izzad	
szeret kirándulni, sportolni	nem szeret kirándulni, sportolni	
sokáig tud állni	nem tud sokáig állni	
nyugalom után jobb a közérzete	mozgás után jobb a közérzete	
a hintázást jól tűri	a hintázást rosszul tűri	
magas párnán alszik szívesen	lapos párnán alszik szívesen	
alvás közben zavarja a zöreje	alvás közben nem zavarja a zöreje	
keveset álmodik	sokat álmodik	
gyakran felébred éjszaka	éjszaka nem szokott felébredni	
kevés alváásra van szüksége	sok alváásra van szüksége	
felkelés után azonnal friss	felkelés után eleinte fáradt	
reggel érzi magát jobban	este érzi magát jobban	
nyitott ruhát, inget visel	zárt ruhát, inget visel	
korai kelő	későn kelő	
érzékeny a szeme a fényre	nem érzékeny a szeme a fényre	
rövidlátó	messzelátó	
kezei és lábai általában melegek	kezei és lábai általában hidegek	
betegsége magas lázzal jár	betegsége alacsony lázzal jár	
betegsége után gyorsan gyógyul	betegsége után lassan gyógyul	
lázal járó, heveny betegségekre hajlamos	lázatlan, hosszan elhúzódó betegségekre hajlamos	
a fájdalmat rosszul tűri	a fájdalmat jól tűri	
csak nőeknek: havi vérzése erős	havi vérzése gyenge	
havi vérzése előtt fájdalmai vannak	havi vérzése alatt fájdalmai vannak	
a rövid ideig tartó, nehéz munkát bírja	a hosszabban tartó, könnyebb munkát bírja	
jó étvágyú	kisevő	
nem válogat	válogatós	
a húst szereti jobban	a gyümölcsöt, főzeléket szereti	
nem szívesen sóz, fűszerez	szívesen sóz, fűszerez	
szagokra nem érzékeny	szagokra érzékeny	
esti kávézás után nehezen alszik el	esti kávézás után könnyen alszik el	
az alkoholt jól bírja	az alkoholt rosszul bírja	
előnyben részesíti a tejet	a teát szereti	

A kérdőív kitöltése és kiértékelése egyszerű, bárki saját maga elvégezheti az öntesztelést. Ha Önre a kérdőív első oszlopában az 1. kérdéscsoportban lévő válasz vonatkozik, akkor a sor végére írjon egy 1-et. Ha a második oszlopban

lévő válasz igaz Önre, a sor végére 2-es kerül. Ha egyik válasz sem vonatkozik Önre, vagy mind a kettőben magára ismer, egy mínuszjellel jelölje, hogy ezt a választ az értékelésnél nem lehet figyelembe venni.

A kitöltött kérdőív alapján az időjárás-érzékenységi kategória meghatározásához számoljuk össze, hány 1-es és 2-es választ adtunk. Az 1-esek számát osszuk el a 2-esek számával, és az így kapott hányados megadja az Ön időjárás-érzékenységét.

Időváltozást érző emberek

Az emberek többsége reagál az időjárás változásaira. Vihar előtt például sok ember látszólag minden ok nélkül nyugtalanlanná, idegessé válik, sokakat gyötör fejfájás. A légnyomás csökkenése oka lehet az ingerültségnek és a sokszor igen súlyos depressziónak. Az elektromágneses aktivitás, az elektromágneses hullámok gyakoriságának növekedése szórakozottságot okozhat, gyengülhet a figyelem, emiatt növekszik a közúti balesetek száma, az utasok rengeteg holmit felejtenek otthon, villamoson, autóbuszon, trolin, metróban vagy taxin.

Vannak, akik a langymeleg napsütést, a csodás tavaszt kedvelik a legjobban, amelytől jobb lesz közérzetünk, számosan lobbannak szerelmre, megnő szexuális vágyuk és fogamzásra való hajlandóságuk. Egy angol felmérés szerint a hormonháztartásra és a fogamzó képességre nem is a simogató langymeleg van hatással, sokkal inkább a hosszú, derült napok, a napsütéses órák hatnak serkentőleg. Állítólag a tavasszal fogant gyermekek életrevalóbbak, életigenlőbbek, egészségesebbek, mint a más időszakbeliek; felnőve az életben sokkal többre viszik, mert többre képesek.

Sokan viszont a tiszta levegőjű, csípős hidegben érzik jól magukat, ugyanakkor szenvednek a nyirkos hidegtől, némelyek

pedig az esőt megelőző borongós időt viselik nehezen. Byron például nagyon utálta, ha hidegre fordult az idő, Napóleon ugyancsak ki nem állhatta a hideget, még nyáron is befűtettetett a lakásában.

Nem kevesen vannak persze, akik a napbarnító forróságot élvezik, de kimutatták, hogy a túlságosan nagy melegben romlik az emberek közérzete, hajlamosak eltempulni, szívesebben lustálkodnak, mint szeretkeznének, mivel a nemi vágy 26°C-os melegtől kezdődően már nemcsak csökken, hanem meg is szűnhet. A bűnözők viszont imádják a forró nyári hónapokat, ekkor követik el a legtöbb bűncselekményt.

Sok embert megvisel a légmozgás, némelyeket a viharos erejű szél jötte teljesen kikészít, egyesek lehangoltakká válnak, mások a viharos időjárástól agresszívek lesznek. Diderot-ról feljegyezték, hogy a heves szélviharok idején úgy érezte, szétpattan a feje és elborul az elméje.

Eső közeledtével sok ember prüszköl, ásítozik vagy bágyadt, reggel fáradtan ébred, sokaknak fáj a feje, esetleg viszket a meggyógyult sebük vagy tyúkszemük, de nyilallhatnak a reumás ízületek, szárazzá válhatnak a tenyerek. Számos ember szórakozottá válik, a zsörtölődős asszonyok pedig igen ingerültek lesznek. A csendes eső sok embert tesz búskomorrá, mint ahogy Heinét, Schillert és Milont is annyira megviselte a szitáló, csepergő eső monotóniája, hogy ilyenkor képtelenek voltak alkotni.

Időjárás-érzékenység foka =
1-es válaszok száma/2-es válaszok száma

Érzékenységi típusok:

Erősen hidegfront-érzékeny	0,00–0,43
Közepesen hidegfront-érzékeny	0,44–0,68
Gyengén hidegfront-érzékeny	0,69–0,88
Vegyes érzékenyséű	0,89–1,08
Gyengén melegfront-érzékeny	1,09–1,28
Közepesen melegfront-érzékeny	1,29–1,88
Erősen melegfront-érzékeny	1,89–49,00

A mentális jegyek fizikai jelei

Bátorság, merészség: jól kirajzolt száj, ívelt szemöldökök, nagy fogak, kiöblösödő orrlyukak, rövid nyak, hosszú karok, jól fejlett mellkas, széles vállak és általában erős, robusztus megjelenés.

Ingerlékenység, lobbanékonyság: kidomborodó erek, kiszélesedő orrlyukak, domború nyak, nagy fogak, kidülledő szemek, gyors járás.

Óvatosság, megfontoltság: széles homlok, a széleinél behorpadt fej, nagy mellkas, gyengéd hang, jól fejlett orr és fülek.

Gyávaság, félnétség: sápadt arc, pislogó szemek, vékony kezek, vékony és apró száj és ajkak, sípító hang, keskeny vállak.

Szelídség, gyengédség: halk beszéd, lassú mozdulatok, hunyorgó szemek, puha kezek, tartózkodó, zárkózott természet.

Szerelmes(kedő) természet: vékony arc, dús szőrzet, ragyogó szemek, formás test, karok és lábak, széles homlok.

Bölcsesség, tudományos felkészültség: élénk, szikrázó szemek, ábrándozó arcki-fejzés, olykor közepén találkozók szemöldökök, homorú halántékok, barátságos, megnyerő ábrázat.

Gyengeelméjűség: pufók arc, kicsi, kerek

fej, kifejezéstelen tekintet, remegő ajkak, vastag és ügyetlen kezek és lábak.

Akaraterő: izgatott, fűrkésző tekintet, széles vállak, szikrázó szemek.

Kitartás, állhatatosság: nagy homlok, húsos, de sima kezek, vastag nyak, gyors beszéd, szikrázó szemek.

Büszkeség, önbizalom: nagy száj, jól rajzolt szemöldökök, egyenes testtartás, a merev pillantás miatt mozdulatlan tekintet.

Szemérmesség, szégyenlősség: félig zárt szemek, piruló orcák, halk és lassú beszéd, kissé görnyedt/hajlott test, az arcnál kissé sötétebb fülek.

Bőbeszédűség: nagy felsőajak, hegyes orr, széles ujjak, éles szemek.

Mértékletesség: barátságos, szelíd megjelenés, átlagos méretű száj, tömzsi, enyhén kövérkés testalkat, keccses, könnyed mozdulatok.

Búskomorság, melankólia: szomorú kinézetű szemek, lankadt, ernyedtest, ráncos arc, lassú lélegzés, lusta, enervált mozdulatok.

Jókedvű, vidám természet: nagy homlok, kellemes, vonzó hang, tiszta arcszín, puha kezek, fűrge, serény mozgás.

A narancsbőr csak látszatbetegség?

A korunk nőit halálra rémítő, de legalábbis idegesítő narancsbőr német szakorvosok szerint csupán a női szervezet kötőszövetének szerkezeti változása: látszatbetegség, amely viszont milliárdos hasznot hajt a gyógyszer- és kozmetikai iparnak.

A cellulitet 1973-ban írta le először Nicole Ronsard, egy New York-i szépségszalonnatulajdonosa. A problémát „zsír, víz és mérgező bomlástermékek kombinációjaként” határozta meg, amellyel a szervezet nem tud mit kezdeni. A Ronsard által adott név a köznyelvbe hamar cellulitiszként vonult be, a latin hangzású utótagja (-itisz) szinte mindenkiben súlyos gyulladást képzeltek, amelynek feltétlenül gátat kell vetni, és persze kezelni kell, mielőtt még nem késő. A hamburgi egyetemi klinika professzora szerint azonban ez tévhit.

„A cellulitet betegségnek tartani egyszerűen marhaság – nyilatkozta Matthias Augustin. – Valójában a bőrben lévő kötőszövet ártalmatlan, legföljebb csak optikailag zavaró meggyengüléséről van szó, amely csaknem mindig nőknél jelentkezik, mégpedig az évek során szinte mindenkinél.”

Érdekes módon 1973 előtt senkit nem izgattott a narancsbőr, pedig akkor is létezett. Az 1962-ben forgatott egyik James Bond-filmben például Ursula Andress, a hatvanas évek szexbálojának combjain a bőr egy szemcsés pingpongütő felületére emlékeztetett. Pieter Paul Rubens németalföldi festő képein szereplő lenge öltözötű hölgyek pedig iskolapéldájául szolgálhattak volna a narancsbőr különböző fokozatainak, ha a „kórisme” akkor már létezett volna.

Rubens festményén a narancsbőr is a női szépséghez tartozik

1973 óta viszont a nők kétségbeesnek a narancsbőr láttán, utálják saját combjukat, és hisznek a sok sarlatánnak, akik azzal hitegetik őket, hogy megszabadítják őket az esztétikai hibától. „Kár a kidobott pénzért” – mondja Augustin professzor. Először is: a kötőszövet változásainak jelentős hányadát genetikai hajlam idézi elő, ezek nem kezelhetők. Másodsorban: a cellulit kezelésére ajánlott terápiák többsége nem állja ki a gyakorlati próbát.

Ennek dacára virágzik a narancsbőr ellen segítséget ígérő iparág: a haszontalan terápiák története során még egyetlen egy sem hozott annyi pénzt művelőinek, mint e kitalált betegség kezelése. A különféle terápiák éves forgalmát ötmilliárd dollárra becsülik a világon.

Korunk népbetegsége: a visszértágulat

Sajnos ma már minden harmadik nő és feleannyi férfi szenved visszérpanaszok miatt. A csúnya, időnként fájó visszértágulat pontos okát nem ismerjük. Kialakulását feltehetően a velünk született hajlam is befolyásolja, terhesség alatt kialakult visszértágulatot pedig a terhesség alatt megváltozott hormonháztartásnak és vérkeringésnek is köszönhetjük.

A kidudorodó, kanyargó, kék vagy bordó erek kialakulásának közvetlen oka az érfalak nem kellő rugalmassága és a vér-visszáramlást megakadályozó billentyűk nem megfelelő működése. Ha a vénákban lévő billentyűk nem akadályozzák meg a vér visszáramlását, az pangani kezd, az alsó végtagokban a vénák kitágulnak, a billentyűk még jobban eltávolodnak egymástól, a vér még lassabban áramlik a szív felé, és ezzel számos probléma veszi kezdetét.

Az orvostudomány mai állása szerint a visszértágulatot az ér elpusztításával (ami történhet kémiai anyagok befecskendezésével vagy lézer technikával) vagy eltávolításával gyógyítják, ami sajnos nem végleges megoldás. Az eltávolított vagy roncsolt vénák szerepét átveszik a mellettük lévők, és mivel dupla terhelést kell elbíriuk, hamarosan újrakezdődik a folyamat, és az addig egészséges véna is elkezd kitágulni. Tanácsolják még a gumiharisnya viselését, ami csökkentheti a láb dagadását.

Sok mindent tehetünk azonban „házi-lag” is a megelőzés és a már kialakult állapot karbantartása érdekében!

Fogyasszunk sok zöldséget, gyümölcsöt, különösen olyanokat, melyek sok C-, B-komplex-, E- és A-vitamint tartalmaznak. A szederben, cseresznyében, áfonyában, líciumgyümölcsben található biofla-

vonidok is hatékonyak a visszértágulat kezelésében. A vadgesztenye levele, a gingko biloba, a galagonya és a fekete nadálytő krém is hatásos.

Edzhetjük érfalainkat váltó hideg-meleg fürdővel: áztassuk lábunkat 3 percig olyan meleg vízben, amit még el tudunk viselni, majd tegyük fél percre jó hidegbe. Ismételjük 15-20 percen át naponta.

Végezzünk 5-10 percig mélylélegzőgyakorlatot úgy, hogy hanyatt fekszünk a földön, lábunkat egy székre helyezzük, vagy a falnak támasztjuk. (Ha tehetjük, mindig tegyük fel magasra a lábunkat!)

A lábak rendszeres masszírozása is nagyon hatékony a visszértágulat kezelésében. (Vigyázzunk, hogy a kitágult eret magát ne masszírozzuk!)

Ha ülő munkát végzünk, álljunk fel, és óránként mozogjunk egy kicsit. Minden nap mozogjunk egy keveset. Egy 20 perces séta vagy biciklizés nagyon jól megmozgatja lábunkban az ereket.

Az időtálló párkapcsolat arany szabályai

Boldogságprogram tíz pontban

A szerelem egyik ismérve, hogy a lángolás elmúltával szeretetté változhat, miközben a felek közötti viszony mélyülhet, bizalmuk egymás iránt erősödhet. De hogyan? Egy pszichológus összeállította tízpontos boldogságprogramból mindezt megtudhatjuk.

1. Alkossunk erős csapatot!

Fogadjuk el társunkat számunkra előnyös tulajdonságain túli hibáival, gyengeségeivel, furcsaságaival, rossz szokásaival együtt! Egyikünk sem értékeesebb a másiknál! Éreznünk kell, hogy társunkkal olyan erős szövetséget alkotunk, melyet az egymás iránti szeretetünk és tiszteletünk kovácsozott.

2. Egyenlítsük ki a számlát!

Fontos, hogy mindketten ugyanannyit adjunk és kapjunk! Ez nem más, mint kiegyensúlyozott „cserekereskedelem” az idővel, a másakra történő odafigyeléssel, a gyengédséggel, a kisebb-nagyobb szívességekkel, a szex közbeni odaadással. Egy kielégítő kapcsolatban a szerepek állandóan cserélődnek. Amikor valaki mindig csak kap, a partnervizonyt felváltja a szülő-gyermek játszma, és nincs az a szerelem, mely ezt kibírná!

3. Fektessük be jól kezdőtőkénket!

Minden kapcsolat bizonyos kezdőtőkével indul. Ez a tőke a szerelem. Aki hosszabb időn keresztül nem fektet be a kapcsolatába, feléli tőkét. Ilyenkor múlik el a szerelem. Ellenszer: apró figyelmességekkel bizonyítsuk a másiknak szerelmünket!

4. Bosszú – szeretettel

Ne higgyük, hogy mindent nagyvonalúan meg kell bocsátanunk! Ha mindent elnézünk a párunknak, megszüntetjük az egyenrangúságot. A megbocsátással erkölcsileg a másik fölé helyezjük magunkat. Tanácsosabb – bármilyen furcsa is – bosszút állni. De szeretettel! Okozzunk ugyan bánatot társunknak, ám kisebbet, mint ő, hogy a mérleg egyensúlya helyreálljon.

5. Tudjunk újrakezdeni!

Az újrakezés megmentheti törekeny kapcsolatunkat. A veszekedés távolságot teremt a két fél között, így átmenetileg megszűnik a túlzott közelség. Próbáljuk meg időnként újra, előlről! Alapszabály: ne beszéljünk a múltrol, ne hánytorgassunk fel semmit a másiknak!

6. Semmit se ragozzunk túl!

A legnagyobb hiba, amit a párok elkövetnek, hogy órák hosszat vitáznak. Így pedig nemhogy javulna a helyzet, hanem inkább romlik. Ehelyett, bár nehéz, de próbáljuk kimondani: „Ne beszéljünk az egészről többet!” Néha próbáljunk közös csendet teremteni. Szavak nélkül egyszerűen csak legyünk

együtt, ezzel meghitt pillanatokot varázsolhatunk.

7. Legyenek saját titkaink!

Aki nem képes megőrizni valamennyit saját intimitásából, s legtitkosabb gondolatait is megosztja a másikkal, egyáltalán nem kerül közelebb a társához! Hiszen olyan dolgokat is elárulhat, kifecseghet, melyek sértik vagy összezavarják szerelmését. Tehát ne adjuk ki teljesen saját magunkat, vonatkozik ez korábbi „bűneinkre”, hibáinkra, ballépéseinkre, szerelmi kalandjainkra! Őrizzük meg magunknak lelkünk rejtett zugait, kicsi titkainkat! Ezt a játékszabályt mindkét félnek egyformán be kell tartania.

8. Rakjunk rendet érzelmeink között!

Ez nem jelenti azt, hogy korábbi kötődéseinket, kapcsolatainkat lezárjuk, semmibe vesszük. A szerelem azonban csak bizonyos rend keretein belül bontakozhat ki. Ehhez hozzátartoznak mindazok, akik társunk és önmagunk „előző életéhez” kapcsolódtak. Mindemellett, aki tartós, értékes kapcsolatra törekszik új partnerével, érzelmi oldalról teljes mértékben zárja le előző életét, vigyázva arra, hogy ez a gyerekek szemszögéből minél kíméletesebben történjen!

9. Tiszteljük a családi kapcsolatokat!

Nem mindig könnyű a másik családját megértéssel és toleranciával tiszteletben tartani, hiszen például az anyóssal folytatott szüntelen civódás, vagy a sógornő állandó kritizálása alááshatja a kapcsolatot. Ezért „helyezzük” társunkat elődjei sorában középre! A büszke,

Lassan járj, tovább élsz

Vannak élethelyzetek, amikor érezzük, hogy nem ártana lassítani. De hogyan is tehetjük ezt meg ebben a folyton pörgő világban?

Nyugtató tájkép

Vizsgálatok igazolták, hogy egy természetképet nézve csökken a vérnyomásunk és az izomösszehúzódás is. Ehhez nem muszáj rögtön a túrabakancs után nyúlni, elég beszerezni egy festményt, vagy egy szép háttérképet.

Ki az asztal mögül!

Nem ülhet egész nap az irodában! Állítsa be a telefont, hogy pár óránként jelezzon, hogy ideje egy kicsit kimozdulni... egy kávéért, egy üveg vízért, például.

Rágni és rágni

A habzsolást úgy lehet kontrollálni, ha minden egyes falat után leteszük az evőeszközt. Ha 20-30-szor megrágunk egy falatot, az emésztést is elősegítjük, és pontosan érezzük, mikor volt elég az evésből.

Viszlát, karóra!

Nagyon nehéz, de ha nincs rajtunk karóra, nem lesz kényszerünk rá, hogy percenként ránézzünk. Ettől sokkal szabadabban érezhetjük magunkat, és elmúlik a „Már csak tíz percem van!”- siettető kényszer is.

Határidős semmittevés

„Reggel 9-kor megbeszélés, 2-kor fogorvos, 4-től 5-ig pedig... semmi.”

Igen, itt az ideje, hogy a határidőnaplóban mindig kijelöljünk egy olyan órát (kezdhetjük 15 perccel is), amikor nem csinál semmit, ami „kötelező”.

tekintélyt parancsoló nagymama, a könnyelmű nagybácsi és a depressziós apa közé. Családi kötelékei ismeretében őt is rögtön más színben látjuk, könnyebben elfogadjuk.

10. Ne hadakozunk a sors ellen!

Fogadjuk el a megváltoztathatatlant, törődjünk bele abba, hogy társunkra gyakorolt befolyásunk korlátozott! Mindenkinek megvan a saját sorsa, rendeltetése. Ne próbáljuk tehát őt állandóan megváltoztatni! Szünet nélküli átalakítási kísérleteinkkel nemcsak őt kínozzuk, de magunkat is elbizonytalanítjuk. Szeressük társunkat úgy, ahogy van, miként megszerettük! Engedjük, hogy önmaga legyen! Csak így lehetünk mindketten boldogok.

A munkahét legstresszesebb időpontja: kedd 10 óra – erre jutottak egy brit tanulmány szerzői. A megkérdezett háromezer alkalmazott többsége ugyanis akkorra érzi úgy, hogy terhelése túl nagy, és az alkalmazottak kezdenek összeomlani a nyomás alatt. Hétfőn jobban forog az agyuk, felvilágyozzák őket a friss pletykák, a tévé-műsorok „megvitatása”. Keddre azonban visszatolakodik a valóság: szembesülnek a hétfőn át sem nézett e-mailek garmadájjával, az egész hétre szóló munka tervezésével, a tennivalók tömegtelen sokaságával, a főnök határidő-számonkéréséről már nem is beszélve.

Hétévente megváltozunk

A szerelmesek a hetedik mennyországban érzik magukat. Hófehérkét hét törpével hozta össze a sors. A szivárványban hét szín látható. Sőt még a Jóistennek is hét napra volt szüksége a világ megteremtéséhez... Hogy miért éppen hét, a mai napig nem tudni pontosan, de ez a számjegy – mint tudjuk – valamennyi kultúrában mágikus jelentőségű.

A hetes számnak az ember már időtlen idők óta misztikus jelentést tulajdonít – a mitológiában és a vallásos hagyományokban egyaránt. Sok biológus és orvos vélekedik úgy, hogy az élőlények szintén a hetes szám ritmusa szerint fejlődnek, illetve változnak. A téma alapos körbejárása után természettudósok, pszichológusok és filozófusok arra a megállapításra jutottak, hogy hétévenként mindenki egy fejlődési egységet él át.

Ritmus és jövő

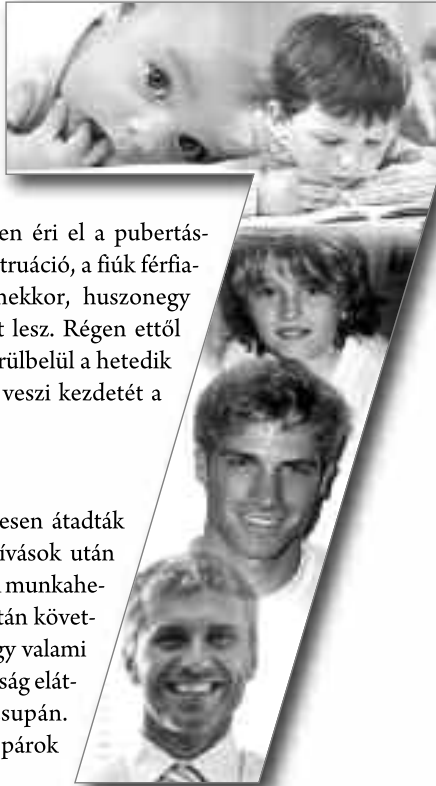
Aki átlátja múltjának ritmusát, az ily módon – nem csalás, nem ámitás – betekintést nyerhet saját jövőjébe is. Az elemzés különösen nők számára izgalmas. Ők ugyanis tudatosabban figyelnek magukra, életükre, bár jobban meg is viselik őket a zavaró tényezők. Ennek az a magyarázata, hogy a nők ősidők óta a hold befolyása alatt állnak, még a menst-

ruáció is az égi kísérő 4x7 napos szakaszaihoz igazodik.

A legtöbb embernek fogalma sincs a hétéves ciklus befolyásáról. Pedig hétéves korban esnek ki a tejfogak, s nőnek ki a maradók. Ez idő alatt a gyermek csecsemőből iskolásá fejlődik. Nagyjából tizennégy évesen éri el a pubertáskort: a lányoknál megkezdődik a menstruáció, a fiúk férfiasabbak lesznek. Befejeződik a gyermekkor, huszonegy évesen az ember testileg teljesen érett lesz. Régen ettől kezdve számított valaki felnőttnek. Körülbelül a hetedik ciklus után – negyvenkilenc évesen – veszi kezdetét a női klimax.

A hetedik év a házasságban

Azok az anyák, akik kezdetben teljesen átadták magukat a gyermeknevelésnek, új kihívások után néznek, miután a kicsi iskolába megy. A munkahelyi kiegészítés, amely sokak szerint hét év után következik be, szintén biztossággal jelzi, hogy valami új dolognak kellene kezdődnie. A házasság elátkozott hetedik éve sem babona csupán. Statisztikai adatok bizonyítják, hogy a párok többnyire ebben az évben válnak el.

Az ön hétéves ritmusa

- Készítsen listát élete személyes vonatkozású eseményeivel, lehetőleg minél pontosabb dátummal (tanulmányok befejezése, saját lakás megszerzése, szakítások, ismerkedések, kórházi ápolás, ismerős halála, esküvő, új munkahely, költözködés, szülés stb.).
- Nem hiányozhatnak a válsághelyzetek, boldog pillanatok, találkozások fontos emberekkel, hobbik, álmok és félelmek sem.
- Éléményeihez rendeljen hozzá bizonyos érzéseket.
- A lista segítségével próbáljon az életében valamilyen ritmust találni. Hol voltak a mélypontok? Mikor és hogyan került ki ezekből? Mihez kötődnek a sikeres időszakok? Vannak-e egyezések a hétéves szakaszok között?

A hétéves ciklus elemzése segíthet abban, hogy fontos döntéseket hozzon. Pontos jóslatokra azonban ne számíton, hiszen ugyanaz a dolog nem történik meg még egyszer. Csak valami hasonló...

Férfigyilkos szépségtippek

Az alábbi szépségtippeket tanácsos inkább férfiak távollétében kipróbálni, a hatás azonban annál szembetűnőbb, amit célszerű kezelés után kamatoztatni.

Arcra: bőrradírr és arcpakolás.

Hozzávalók: 1 evőkanál barna cukor (kristályos, de nem túl durva), 1 evőkanál méz (lehetőleg bio). Ezeket jól összekeverjük, majd alaposan be kell dörzsölni az illatos, édes-barnás kencével az arcot és dekoltázst (akár kezet is), amíg kissé kipirosodik a bőr. Rajta lehet hagyni tíz-tizenöt percig, hogy hasson a méz.

Bőrtípus: bármelyikre jó hatással van, ugyanis a méz a száraz bőrt táplálja, a zsíros, pattanásos bőrt fertőtleníti, a ráncokat pedig halványítja.

Hajra: hajöblítő mosás utánra

Hozzávalók: kávé, csípőspaprika-kivonat (patikában is megtalálható).

Főzünk egy fél liter kávé, és amikor testhőmérsékletűre hűlt, belekeverünk egy kanálnyi csípőspaprika-kivonatot. Hajmosás után átöblítjük a haját, nem árt egy kicsit rajta is hagyni. Ha enyhén csíp és bizsereg, az jó, ha nagyon csíp, az rossz. Legtöbb fél óra után mindenképp le kell mosni!

Hajtípus: általában barna és vörös hajra a

legalkalmasabb, mert a kávé ad neki egy kellemes, meleg fényt, de elsősorban hajhullás ellen ajánlott, mert serkenti a fejbőr vérkeringését, így több oxigénhez jutnak a hajhagymák, serkenti a hajnövekedést.

Testnek: méregtelenítő fürdő.

Hozzávalók: az alap 1,5-2 liter ásványvíz (buborékos), egy tasak szódadibakarbóna, de ha kényeztetni is akarjuk magunkat, tengeri só és illóolajok, illetve tej.

Kellemes pezsgést idézhetünk elő, ha egyszerűen öntjük a fürdővizünkbe a szódadibakarbonát és az ásványvizet – persze, amikor már benne ülünk. Ha illóolajat is öntünk bele, oldjuk fel előbb egy fél pohárnyi zsíros tejben, úgy öntsük a vízbe, különben csak a tetején megáll. A méregtelenítő fürdő számokban: 38 fokos víz (az egészséges fürdő mindig testhőmérsékletű!) és 15 perc, ezt követően fokozza a hatékonyságot egy hideg-meleg váltózuhany 4 másodperces szakaszokban. Fürdő és váltózuhany után itassuk le testünket egy pihe-puha törölközővel, majd bújjunk be az ágyba. Ha nem is alszunk, legalább egy órát maradjunk fekvé a melegben.

A Nő Teremtése

Darvas Szilárd

Szóval az Úr legelőször,
Férfiembert alkotott,
Ezzel teltek hosszú évek,
Nappalok és alkonyok,
Ami szép volt, ami jó volt,
Mindent ebbe fektette,
Ő maga is megcsodálta,
Mire készen lett vele:
Domború mell, magas homlok,
Sziklát görgető karok,
És a többi. Részletezni
Nem is nagyon akarok,
Szeme, füle, lépe, mája,
Lába is, hogy lépne rája,
Hogy így visszagondolok,
Csupa, csupa jó dolog.

No, de közben hiba történt:
Elfogyott a nyersanyag,
Míg a férfi ily remek lett,
A szegény nő megfeneklett,
Rá már semmi sem maradt.
Ám az Isten azért Isten,
Végzetlen bölcsessége,
Mindig jó dolgokra inti,
Tudja, hogy ha segít magán,
Az Isten is megsegíti.
Hogy ily nagy volt a probléma,
Csak merészebb lett Ő attól,
És nekiállt nőt csinálni,
– ahogy azt ma mondanátok –
Mindenféle műanyagból.
Volt abban a nőben minden,
Bizony nem lesz könnyű dolgom,
Véges-végig elsorolnom.

Az ezüsthold kerekése,
Pálma sudár merevsége,
Őszi felhő mélabúja,

Mélyhegedű néma húrja,
Őzikének kecsessége,
Majmok csacsi fecsegése,
Május üde tavaszága,
Csörgőkígyó ravaszága,
Fák közt nyögő szél fuvalma,
Bósz oroszlán rémuralma,
Páva tolla, pulyka mérge,
Gyáva nyúlnak rettegése,
Kis verébnak puha pelyhe,
Illatozó rózsza kelyhe,
Mérges fullánk kis darázsba,
Felparázsló tűz varázsa,
Csorgatott méz édes íze,
Szomjúság a tiszta vízre,
Nyári zápor, rét keserve
Tél dühétől szétseperve,
Bátor tigris vad haragja,
Kis pacsirta trilla-hangja
És a többi, és a többi,
Az is, ami ki lett hagyva.

Nem volt már a férfi árva,
Mert az Úr az új teremtményt,
Neki adta illetőleg,
Rásózta az ő nyakára...

Nem telt bele alig pár nap,
Hát az Úrhoz mén a férfi,
S panaszkodik, azt remélve,
Hogy az Isten csak megérti.

Uram! – így szól – kezed mért ver?
Rettenetes egy teremtmény,
Akit adtál, az a némbér.
Szája be nem áll, ha fecseg,
Egyszer nyugós, másszor beteg,
Minden semmiségért zokog,
És veszélyes és szeszélyes,

Hogyha egy kis öleléshez
Néhanapján hozzáfogok.
Máskor – hogy is mondjam – mohó!
Izzik, mint a tüzes kohó,
Kábit, bódít, mint az óbor,
Csak az a baj, hogy sose jókor.
Elpusztulok vele élve,
Így könyörgök: vedd őt vissza!
Nincs szükségem feleségre!

Szólt az Úr, ki nagy ravasz volt:
Látom, nincs belőle hasznod,
Nem erőszak a disznótor,
Visszaveszem én az asszonyt!

Nem telt bele alig pár nap,
S hát megint csak jön a férfi,
S panaszkodik, azt remélve,
Hogy az Isten csak megérti:

Uram! – így szól – én se értem,
De hiányzik az a néember,
Ettől vagyok én most bajba'
Hiányzik a dalos ajka,
Milyen kedves, mikor fecseg,
Megható, ha néha beteg,
Hogyha szenved, hogyha zokog,
S milyen hálás, milyen boldog,
Hogyha egy kis öleléshez,
Néhanapján hozzáfogok.
Mámorító, mikor mohó,
Izzik, mint a tüzes kohó,
Kábit, bódít, mint az óbor,
Sose rosszkor, mindig jókor,
Nincs öröm, csak vele élve!
Így könyörgök: add őt vissza,
Szükség van a feleségre!

Szólt az Úr, ki nagy ravasz volt:
Látom, látod már a hasznod,
Visszaadom hát az asszonyt!

Nem telt bele alig pár nap,
S hát csak újra jön a férfi,
S panaszkodik, azt remélve,
Hogy az Isten csak megérti:

Uram! – így szól – én se értem,
De csak néember az a néember,
Sok bosszúság, kevés öröm,
És a csóknál több a köröm,
Köröm, karom, fecsej, szitok,
Ha úgy látja jónak, kidob,
Minden bajért engem okol,
Vele élnem tüzes pokol,
Így könyörgök, legyen vége,
Vedd őt vissza, sose lássam,
Nincs szükségem feleségre!

Ez már sok volt az Istennek,
Nagyot ütött az asztra:
Volt időd, hogy kiismerjed,
Nekem is van egy kis eszem,
Többé vissza sose veszem,
Oktalanságodon okulj,
Ahogyan tudsz, úgy boldogulj,
Ezt a mérget hordanod kell,
Akárhogyan éget is,
Vidd az asszonyt, mert különben,
Beszüntetlek téged is!

Sok millió éve ennek,
De semmi se változott,
Ma is így vagyunk a nővel,
Hol áldott, hol átkozott,
Nyögünk, hogyha velünk van és,
Hogyha elhagy, akkor is,
Ezt csináljuk amíg élünk,
Így jön el az aggkor is,
Amíg ez a világ világ,
Össze sosem békülünk,
Tragédiánk egy mondatban:
Sem velük, sem nélkülük!

Házépítés asszony nélkül?

– Makovecz Imre nézetei a háztervezésről –

Többször leírtam már, hogy családi ház tervezését csak akkor vállalom el, ha nem csupán a férj, hanem az asszony is eljön megbeszélni a tervezett házat. Ennek több oka is van.

Az egyik: ha a feleség nem jönne el, otthon kifaggatja a férjét, aki garantáltan rosszul mondta el az igényeket. Ami fontos lett volna, nem kérdezte meg, s legközelebb kezdhettük előlről, mindaddig, amíg el nem jön vele. Ha mégsem jön, a terv bizonyosan rossz lesz, és a legjobbat is elszánt ellenállás fogadja. A másik ok, hogy tényleg az asszony tudja, érzi, birtokolja, rendezi, díszíti és tölti meg melegséggel az otthont.

Az asszonyok – hála Istennek – nem az országos építési szabályzat szerint gondolkodnak, mely leírja a belépő méreteit, a

fogas, a villany- és a gázmérő helyét. Az asszonyok így kezdik: itt vagyunk mi – és a lakás közepére gondol, azt éli át; maga köré mutat –, itt a konyha, a kamra, itt tanulnak közepén a gyerekek, hogy lásam, hogy tanulnak. Így veszi sorra a lakás helyiségeit. Átéli és birtokolja. Szemben a férfival, aki csak az építésre gondol, a kevés pénzre, a fellebbező szomszédra.

Valaha a hármasszobás parasztház is így épült fel. Közepén volt az asszony a kemencével, a főzőalkalmatossággal, volt ott egy fekvőhely is, a kemence alatt a kiscsibe a kotlóssal, volt előtte pitvar, egyik

Makovecz Imre nemzetközi híró építész és közéleti szereplő, a magyar organikus építészet legismertebb képviselője. Az ő szabad szellemét, ember- és természetközeli stílusát idézi megynkben a szemerjai református ravatalozóház (a Vigasztalás Háza) és a vargyasi református templom. Életművének számunkra közvetlenül is ismeretes gyöngyszemei továbbá a csíkszeredai katolikus templom, valamint a csíksomlyói Hármashalom-oltár. Személyében a kortárs művészet egyik legnagyobb alakjától vett búcsút 2011 szeptemberében a magyar nemzet, de jellegzetes, messziről felismerhető épületei Kárpát-medence-szerte megmaradtak, stílusa iskolát, hungarikumnak nevezhető építkezési szemléletmódot teremtett.

oldalon a tisztaszoba, a másik oldalon vagy még egy szoba, vagy a kamra. Középe volt tehát a lakásnak. Ma is azt szorgalmazom, hogy legyen egy lakó-tér, és abból nyíljon a többi helyiség, hogy azonnal a családi élet közepébe lépjünk. A család igazi, szeretetteljes életformája ugyanis csak így valósulhat meg.

Az én szakmámban tehát nincs női egyenjogúság, a nők, az áldott nők, az anyák urak, a férj csak „cifra szolga”. Régi mondás, hogy a „ház három sarkát az

asszony tartja, s csak egyet a férfi, de ha az az egy kidől, jaj az egész háznak”.

Faggatni kell az asszonyokat az életről, ők tudják, ők adják, ők hordják ki a szívük alatt az életet. A mi dolgunk az, hogy alakot, kontúrt adjunk ennek az áldott életnek, de adjunk neki igazán alakot, biztonságot, hátteret a világ váratlan megpróbáltatásai ellen, hogy az élet, melyet asszonyainkra bízunk, megmaradjon.

(Megjelent a *Mi otthonunk* 2002. júniusi számában)

Hitek és tévhitek a férfiaságról

Bevett módszer és mendemonda létezik a pasi „férfiasságának”, pontosabban annak méretének megítéléséről.

Egyesek messzemenő következtetéseket vonnak le a láb-, illetve a kézméretéről. Egyes nők, ha megismerkednek egy új férfival, lopva azonnal megpróbálják megsaccolni, hányas cipőt hord az illető, és határtalan örömmel konstataálják, ha túl van a negyvenkettesen. Azoknak a férfiaknak viszont, akik harminckilences lábbelit viselnek, nemcsak a cipőboltban nehéz a helyzetük, de a nők egy csoportja sem igazán bízik a kedvező folytatásban. Pedig ez csak egy pletyka, ami vagy igaz, vagy nem!

Ismeretes a mondás: kis ember nagy bottal jár! Ez a jópofa népi szólás komoly vigaszt jelenthet azoknak az egyébként nem túl szerencsés férfiaknak, akiket nem áldott meg szálfatermettel a sors. Az azonban mindig gyanús, ha egy apró ember minden alkalmat megragad, hogy ezt a közhelyet hangsúlyozza. Akinek nincs oka pa-

naszra, az nem teszi szóvá ezt a kérdést, hiszen a tettei beszélnek helyette.

Előfordul, hogy az orr méretéből próbálják megbecsülni a férfi adottságait. Az ilyen nők szemében Cyrano maga a megtestesült férfiasság. Van azonban egy másik módszer is az orral kapcsolatban. Eszerint az orr nem a nagyságra, hanem a „fazonra” utal. És mint tudjuk sas, pisze, hegyes, göcsörtös és krumplics egyaránt létezik. Mármost orrból. Ez pedig biztató fejlemény azoknak, akik azt vallják: a változatosság gyönyörködtet!

Aki már egyszer meghalt, az örökké élni fog

– a kovásznai Gocz Elvira regényes élete –

Gocz Elvirát főként Kovásznán ismerik, pedig élettörténete regénybe illő. Miután a nyomorúság elől négy osztállyal és három sült krumplival a zsebében elindult otthonról, kalandos élete során hét nyelvet tanult meg, revüénekesként, valamint a windsori hercegnő és más koronás fők ápolónőjeként dolgozott. Természetesen a történet ennél kerekesebb, kövesük hát sorra az eseményeket a hősnő elbeszélésében.

Jancsó Katalin

– **Mennyiben határozta meg sorsát a gyerekkor?**

– Míg élt édesanyám, boldog voltam Dálnokban, de utána éhezésből, fázásból is jutott bőven. A nagymamáim gondoztak, ahogyan tudtak, de nekik sem volt könnyű életük. Miután tizenöt évesen Kovásznára kerültem az alkoholista édesapámhoz – aki azért, mert nem mentem vele lopni, úgy megvert, hogy kórházba kerültem –, három szem krumplival a zsebemben beálltam szolgálni Sepsiszentgyörgyre. Mondhatom úgy is, hogy az elszenvedett hányódtatások dacossá tettek és erőt adtak a továbbiakhoz.

– **Már akkor is voltak céljai?**

– Fogalmam sem volt a világ dolgairól, de azt tudtam, hogy többet akarok az életből, mint amit addig nyújtott nekem. Bekerültem a textilgyárba, és tizenhat évesen férjhez mentem, mert azt hittem, hogy ettől megszűnik az addigi árvaságom. De jöttek az 1956-os események, és a katona férjemet elvezényelték Temesvárra. Egyszer meglepetést akartam neki szerezni, és meglátogattam: egy gazdag szász lány jegyeseként találtam rá. Nem árultam el senkinek, hogy ki vagyok, mert elhatáro-

ztam, hogy végzek magammal. Amint a Bega partján keseregtem, a szél odafújtt hozzám egy újságot, amelyben textilgyári munkásnőket toboroztak. Rögtön erőt vettem magamon, és szembefordultam a sorssal. Beálltam dolgozni, és elváltam a férjemtől.

A szépség nem mindig előny

– Akkoriban úgynevezett Sovrom-gyárak működtek, szovjet-román kooperációban. Itt ismertem meg a második, orosz nemzetiségű férjemet, aki repülőtervező mérnök volt. Ez már nem volt szerelem, hanem jól esett, hogy kulturáltan viselkedett, figyelmesnek bizonyult, így meggyőződtem, hogy kövessem őt a Szovjetunióba, mert ott lehetőségem lesz továbbtanulni. Kilenc hónapig éltünk együtt, a családja is nagyon kedves volt hozzám. Én naivan nem mertem megkérdezni, miért kerüli a testi kapcsolatot. Sokat gyengélkedett, és amikor meghalt, megtudtam, hogy szegénynek a fél mellkasát protézis pótolta, mert a háborúban találat érte a repülőjét. Maradtam a családnál, miközben szövögyárban dolgoztam, és ezzel párhuzamosan a háborúsnővér-képzést is elvégez-

Elvira a sokat látott óriásmackóval, példaképe, Florence Nightingale önkéntes nővér fotója előtt, akit a lámpás hölgyként ismerünk

tem. A három műszak mellett hatalmas ambícióval vettem be magam a nyelvtanulásba és a szakmai képzésbe. Ma is csodálkozom, hogy honnan volt annyi energiám. Mindent meg kellett tanulni, ami az életmentésről szólt, néha üres kézzel, improvizálva kellett a semmiből megoldani a helyzetet. Kidobtak repülőrről a hegyek közé vagy a tengerbe, ismerni kellett a távközlést, tájékozódást térkép nélkül, mindent kellett tudni a legnagyobb fegyelem mellett. Kötelező volt úszni, fegyvert használni, autót vezetni, műteni.

– Miért nem Oroszországban folytatta?

– Bár hazavágytam, négy évig nem volt elég pénzem az önálló boldoguláshoz. Egyszer a katonatiszt sógornőm meggyőzött, hogy kísérjem el egy tiszt bálra. Sajnáltam a pénzem estélyire költeni, ezért egy olcsó függönyből alakítottam ki a ruhám. Akkor sikere volt, hogy a tisztfeleségektől komoly rendeléseket kaptam. Jövedelmező vállalkozásnak bizonyult, mert egy idő után annyi pénzem lett, hogy

Temesváron lakást vásárolhattam és berendezhettem. Hazaköltözve újból férjhez mentem egyetlen fiam, a két éve elhunyt Valentin apjához, aki szintén katonatiszt volt. Amíg a gyerek meg nem született, szépen éltünk, aztán került egy nője, és bántalmazni kezdett. Ekkor határoztam el, hogy többé férfit sem akarok látni, mert csak szomorúságot okoznak, és a gyerekem védelmében ismét elindultam világgá.

– Végleges maradt ez a döntés?

– Szép nő voltam, de úgy gondolom, hogy a fizikai szépségemből csak hátrányom származott. Egyszer egy emigrációban élő, dúsgazdag orosz herceg megkérte a kezem, miután a felesége, akit ápoltam, meghalt, de hallani sem akartam újabb házasságról. Ennél is cifrább, hogy a kuvaít királyi családnál való szolgálatom idején a király testvére kérte meg a kezem, aki már öregember volt, és szerette volna, ha tizedik feleségként a többieket igazgatom. Ha elfogadom az ajánlatot, kaptam volna egy külön palotát – és megölt volna az unalom egy rakás szolgáló társaságában.

A gyerekért élni kellett

– Honnan volt bátorsága, hogy kisgyerekekkel nekivágon az ismeretlennek?

– Ma sem tudom pontosan, de szerettem volna a gyerekemnek más sorsot szánni, mint ami nekem jutott. Amikor elmenekültem az otthonomból, nehéz idők jártak, a hidegháború miatt nagyon kockázatos volt Nyugatra szökni. Mindenre elszánva magam, patkánymérget varrtam a kabátom gallérréjába, s egy kis kézipoggyással, hogy senkiben gyanút ne keltsek, fogtam a hároméves fiamat az óriás mackójával – amelyet ma is őrzök –, és újból világgá mentem.

– **Hová vezette az útja?**

– Budapestre, majd onnan a bécsi vonaton Triesztig utaztam, ahol menekültnek vallottam magam. Mivel katonatiszt volt a férjem, kémnek néztek, és lágerbe zártak. Ott megtanultam olaszul, és két hónap múlva már nővéri munkát végezhettem. Ennek ellenére folyton zaklattak, így fél év múlva ismét fogtam a gyereket, és egy lepedőhöz kötözve átdobtam a kerítésen, majd utána mászva távoztam a táborból. Felültem egy Franciaország felé tartó vonatra, de a határnál ki kellett kerülnem a kerítést, ezért gyalog vágtam neki az útnak a méteres hóban. Első éjszaka egy kolostorban éjszakáztunk, a másodikat egy bányagödörben töltöttük, míg 1968. február 10-én átjutottunk az Alpokon. Előre dobtam a nagy hóban a mackót, utána a kisfiamat, ő meg felnyújtotta a kezecskéjét, hogy jelezze, hol van, mert azt hitte, bújócskázunk. Egy óvatlan pillanatban a vakító nap elvette a szemem világát, és beleestem egy szakadékba, ahol szikladarab fúródott a combomba. A fájdalomtól elájultam, és amikor magamhoz tértem, a kicsikém a szakadék szélén állva szólított. Az Isten rajtunk tartotta a

tekintetét, mert ha nem térek magamhoz, ott fagyunk meg mind a ketten.

Újabb megpróbáltatások

Miután átvergődünk a hegyen, felültem egy Párizs felé tartó vonatra, ahol a kalauz, látva az állapotom, teát adott, és ránk zárta a fülkeajtót, hogy senki se zaklasson. Gondolom, megértette, hogy mi történhetett. A fülkében a kimerültségtől és vérveszteségtől elájultam. Egy párizsi kórházban megműtve ébredtem fel, de a fiamat már elvitték egy gyerekintézetbe. Eleinte egy családnál szolgáltam, de mivel nem vettek emberszámba, otthagytam őket. Vécét pucoltam és az állomáson aludtam, amikor egyik alkalommal egy lokálból orosz dallamokat hallottam kiszűrődni. Szóba elegyedtem a tulajdonossal, akiről kiderült, hogy egy menekült orosz arisztokrata. Hiszek abban, hogy ez a találkozás nem történt hiába, mert abban a kabaréban kezdtem énekelni, és ez nemcsak pénzkeresést jelentett, hanem az életem nagy szenvedélyévé is vált.

– **A nővéri képesítését mikor tudta hasznosítani?**

– Közben felvettek egy magánklinikára műtősnővérenek. Tíz évig éltem úgy, hogy a professzor jobb kezeként, műtősnővéreként a kollegáimhoz képest fél fizetést kaptam, mivel emigránsként nem járt több nekem. Ezt a pénzkiesést kabaréban való énekléssel pótoltam, hogy a fiamat magam mellett tarthassam. A zene sok mindenben átségitett. Az első saját kisszobámba vásároltam egy koncertzongorát, és a helyszűke miatt aludtam...

– **Hogyan lehetett egyszerre két világban élni?**

– A klinika vezetője egyszer azzal fogadott, hogy Elvira, a kabaréban az egyik

Mihály királlyal egy jótékonsági rendezvényen ismerkedett össze, és azóta ápolják a barátságot

énekesnő éppen olyan, mint maga, jöjjön, nézze meg. Szabadkoztam, hogy nincsen ruhám, sem pénzem ilyesmire. Felajánlotta, hogy fizet mindent, s attól kezdve csomó okot ki kellett találnom, hogy kibújjak a meghívás alól. Aztán tíz év múlva megkaptam az állampolgárságomat, és a kollégáim ünneplésképpen meghívták a revüénekest is a tiszteletemre, mármint engem. Volt nagy csodálkozás, amikor a főorvos rájött, hogy egy énekesnővel dolgozott együtt! A nevemet Elvire Gozinra változtattam, de eredeti szándékom, hogy egyszer hazatérek a szülőföldemre, megmaradt. Csakhogy addig még sok feladat várt rám...

Már meghalt egyszer

– **Mi volt élete legnagyobb megpróbáltatása?**

– Többek között egy nagyon súlyos gerincműtéten estem át, melynek során meghaltam. Ma is megvan erről az orvosi papírom. Amikor felélesztettek, és elmondták, hogy mennyire megijedtek, még én haragudtam rájuk, hiszen visszarántottak a kellemes állapotból, amelynek során haladtam valami szép fény felé, és andalító hangokat hallottam. Akkor még nem tudtam, hogy azért kellett visszatérnem az életbe, mert komoly feladataim voltak, és segítenem kellett a rászorulókon.

– **Felhagyott az énekléssel?**

– Arról leszokni soha nem fogok. Miután francia állampolgár lettem, elutaztam egy ausztráliai előadótúrnéra, és hazafelé tartva a repülőn egy újabb sorsdöntő újság került a kezembe – hiszem, hogy nem véletlenül. Az angol királyi ház nővért keresett Wallis Simpson királyi hercegnő mellé, akiről tudni kell, hogy

érte mondott le VIII. Eduárd a trónról, mert másképp nem vehette volna feleségül az elvált amerikai nőt. Én 1976-tól haláláig, 1986-ig voltam mellette. Az első öt évben nem adódtak gondok velem, élénk nőnek bizonyult, mindenre figyelt. Még ma is emlékszem a szemeire: gyönyörű kék fényük volt, és a hangulata szerint változtak. Sokat beszélgettünk, és elmondta, hogy kiválasztásom során nemcsak a képesítésem volt döntő, hanem erdélyi származásom is. Szóval 160 jelentkező közül döntöttek mellettem. Az utolsó öt évben már elhagyta magát, és csak a szemével jelzett, hogy érti, amit mondom.

– **Mivel teltek a mindennapok?**

– Amíg viszonylag egészséges volt, minden napra kitalált valamilyen témát, és azzal elfoglaltuk magunkat. Szeretett esténként Lisztet, Strausst, olasz szonókat, Piafot, Elvist, indiai zenét hallgatni. Férje haláláig társasági életet éltek, és olyan érdekes embereket gyűjtöttek maguk köré, akik közül egyesekkel később is tartotta a kapcsolatot. Például Grace Kelly hercegnővel, az egykori filmszillaggal, aki

vel igen jó barátok voltak, s akivel engem is párszor összetévesztettek, annyira hasonlított az alkatunk és az öltözködési stílusunk. A hercegnővel töltött évek során kialakult köztünk egyfajta barátság, hiszen nagyon sokat szenvedett, és én mindig mellette álltam. Miután egy szerencsétlen szűnyogcsípés miatt egyetlen terhességét is elvesztette, a kutyáiban és az orchideákban lelt vigasztalást. Esténként, amikor elrendeztem az ágyában, néha akaratlanul is kicsi nyuszikának becéztem, és egyszer, mikor még beszélni tudott, megkérdezte, hogy mi az a „kecse nyoszi”. Mondtam, hogy ez nálunk ilyen kedveskedő kifejezés, és ettől nagyon meghatódott.

– A királyi család hogyan viszonyult az állapotához?

– Sajnos, nem sokat törődtek velem, hiszen nem tudták megbocsátani, hogy a király a korona helyett a szerelmét választotta, és ezért elhanyagolták. 1980-ban elmentem a Buckingham-palotába, hogy szóvá tegyem az ügyet, de nem fogadtak, aztán 1983-ban ígéretet kaptam, hogy foglalkoznak a kérdéssel, de semmi választ nem kaptam többé. Kitapasztaltam, hogy amikor álmában Dávidot szólíttatja és mondja, hogy „my love, David” (szerelmem, Dávid), két napra rá utoléri valami betegség és romlik az állapota. Sokszor volt gyomorvérzése, fényűző életük ellenére rengeteget szenvedett. Ma is elszomorít, hogy csak a temetésekor sikerült Erzsébet királynővel szóba állnom, aki azt felelte, hogy a protokoll miatt nem tehetek semmit.

A 30 éves borvizes üveg

– Ez idő alatt járt még itthon?

– Az emigráció éveit után legelőször 1979-ben utaztam haza 15 éves fiammal, hogy láthassam még életben a betegeskedő nagyatámat. Akkor mindenkit nagyon figyeltek, aki Nyugatról érkezett, és nem lehetett tudni, lesz-e még alkalmam hazatérni. Ezért távozásomkor egy kiló szülőföldet, egy takarót a nagymamám ágyáról és egy üveg kovásznai borvizet vittem magammal. Vásároltam egy olyan biztonsági bőröndöt, amely ha leesik a repülőről, akkor is épen marad, és a takaróba csomagolva a vizet magammal vittem mindenhová. Amikor egyik alkalommal a hercegnő megpillantotta a királyi ékszerek mellett a széfben, igen-igen elcsodálkozott.

Megértette a fontosságát, de én is, hogy kissé túllöttem a célon. Megfordult már ez a borvíz Ausztráliában, Los Angelesben, Washingtonban, Latin-Amerikában, Szaúd-Arábiában, Kuvaitban, Spanyolországban, és mindenhol, ahol jártam. Az a kívánságom, hogy az üveget és a szőtet tegyék majd mellém a sírba az elhunyt fiam világot járt macijával együtt. Ennyi értékes emlékem maradt valójában azokból az évekből. Hiába kerestem jól, és segített meg az Isten, hogy hazatérhessek, házat építhessek, rá kellett jönnöm, hogy az életem javát máshol éltem le, és itt egyedül vagyok, barátaimtól távol. Ez a közeg már nem tud befogadni, mert az életfelfogásom elkülönít tőlük.

Sokat adakoztam, segítettem, ahol lehetett, de itt az önkéntes munkára még nem érett meg a társadalom. Ezért vissza-

térek Párizsba, ahol másképpen gondolkodnak, és egy ilyen öregasszonyt is érdekelnek, ha valamit tenni akar a köz érdekében. Hét nyelvet beszélek annak ellenére, hogy a Dálnokban elvégzett négy osztályon kívül nem volt szerencsém továbbtanulni. Azt hiszem, hogy az élet iskolája semmilyen diplomával nem helyettesíthető, ezért nem hiába mondom, hogy még sokat kell itt változnia a társadalomnak.

Jótekonysági koncertek

– **Miután újra nővér ruhába bújva bőven kivette a részét a '89-es forradalom borzalmaiból, merre vezetett az útja?** (*Gocz Elvira 1989-es viszontagságairól a Székely Hírmondó 2009. december 22-i számában közölt riportban olvashatnak, mely megtalálható a www.hirmondo.ro weboldal archívumában.*)

– Lecsendesedett az élet, és következett Kuvait. Ott jótekonysági koncerteket kezdtem szervezni. A királyi családban, és általában a tehetős családokban, a nők összegyűlnek, szórakoznak, bevásárolnak, lényegében azzal töltik az idejüket, hogy szépek legyenek. Elmagyaráztam nekik, hogy lehetne szervezni jótekonysági előadásokat – így született meg az a koncertsorozat, amely során az ottani és a romá-

niai árváknak gyűjtöttünk. Egy ilyen alkalommal az összegyűlt hölgyeknek Erdélyről és azon belül Székelyföldről meséltem, ahol ezer forrásból tör a felszínre a borvíz. Nagyon tetszett nekik a történet, és amikor a megkopott borvizes üvegemet meglátták, igencsak meg voltak hatódva a szülőföldhöz való ragaszkodás eme bizonyítékától.

– **Mikor döntött úgy, hogy hazaköltözik?**

– Amikor kilencévi, Szaúd-Arábiában teljesített szolgálat után 2007-ben nyugdíjba vonultam, úgy döntöttem, hogy Kovásznán építem fel az otthonom. Egy ideig úgy éreztem, hogy hazaérkeztem. Gyűjtöttem a kórház javára, befödöttem a lerobban borvízforrást a főtéren, szoboralapba adakoztam. Úgy tűnt, rengeteg dolgom akadt, s van, amiért itthon élni. Aztán rájöttem, hogy itt is változott az élet, már nem mindenki önzetlenül közeledik hozzám, különcnek tartanak, mert kalapban járok és adok magamra, így egy idő után elszigetelődtem. Amíg élt a fiam, ő tartotta bennem a lelket, mert haza akart telepedni, miután a pilótaságból nyugdíjba vonul. De mióta két éve balesetben meghalt, nincs értelme itt maradnom. Ha betegeskedem, Párizsba kell utaznom, és az unokáim is ott élnek. Próbálok úgy leélni, ami még hátravan, hogy szorosabbra zárjam a kapcsolatunkat az unokáimmal, mert amikor kicsik voltak, még dolgoztam, s utána meg a hazatelepedés kötötte le a figyelmem. Ha bevégezem földi pályafutásom, remélem, nem merül feledésbe az emberek iránt tanúsított segítőkészségem, mert hiszek abban, hogy mindennek van értelme, még annak is, hogy valamikor visszatértem a halálból.

A windsori hercegnő Elvirához címzett, kézzel írott karácsonyi jókívánságai

A szerelem titkos jelei

Sokszor nem is gondolnánk, hogy kézmozdulatunk, testtartásunk, testhelyzetünk többet elárul gondolatainkról, érzelmeinkről, mint beszédünk, pedig az összes kommunikációnk mintegy 60%-a testbeszéd útján zajlik. De honnan tudhatjuk, hogy valakinek tetszünk – kizárólag a testbeszéde alapján, ha ráadásul különböző kultúrából is jöttünk?

Mindannyian tudjuk, hogy a déli típusú férfiak szenvedélyesebbek, az északiak inkább visszafogottak, hűvöseek. A helyzet azonban ennél összetettebb. Az angoloktól mindenkinek a távolságtartó udvariaság jut eszébe, ami nem is tévedés: az Egyesült Királyságban nem valószínű, hogy szemezni kezd velünk egy helyes fiú, mivel a nyilvános bámulás illetlenségnek számít náluk.

A görög Adoniszokról jó, ha tudjuk, hogy nem csak örömben mosolyognak, hanem gyakran mérgükben vagy idegességükben is. Viszont, ha megsímítják az arcukat, az tutira azt jelenti, hogy szép nőt látnak.

Olaszországban jobban kedvelik a fizikai érintkezést, mint bármelyik másik európai országban, minden alkalmat megragadnak az ölelkezésre. Ha pedig saját arcukba fúrják az ujjukat, ne ijedjünk meg, mert csupa jót jelent.

Az arab világ országaiban a férfiak nagyon érintés-orientáltak, ezért azon se ütközzünk meg, ha esetleg kézen fogva látjuk őket. Ugyanez az arab nőekkel való kapcsolatukra nem igaz, a külföldi nőket viszont gyakran hiszik könnyűvérűnek, ezért velük szemben többet megengednek maguknak.

Indiában nem ajánlatos kezet nyújta-

nunk a férfiaknak, viszont ha odaintegetünk nekik, nem meglepő az sem, ha odajönnek, náluk ez a mozdulat azt jelenti: „gyere ide”.

Egy japán férfi valószínűleg nem fogja alkalmazni a szétvetett lábbal ülő testtartást, mivel ezt udvariatlanságnak tartják, olyan, mintha azt mondaná valaki: „kit érdekel?”

A brazilokra jellemző az egyik legvicesebb jelzés: ha tetszik nekik egy nő, kezükkel szemük előtt távcsövet formáznak, és ezen keresztül figyelik kiszemeltjüket.

Udvarlás régen

Nálunk, székelyeknél régen igen bo nyolult és talán mai szemmel átláthatatlan íratlan szabályok jellemezték az udvarlás rítusát. Ha udvarlólegény ment a házhoz és a lány helytel kínálta, akkor szíves vendég volt. Nem volt illő sokáig húzni az időt. Eltávozáskor a legény kezet fogott a házbellekkel, csak a kiszemelt lánnyal

nem. Ez volt a jel, hogy kísérje ki a pitvarba, és ott búcsúzzanak el egymástól. Ott a fiú a küszöbön kívül állt, a lány belül, és úgy búcsúzkodtak.

Ha a családból valaki, főleg az anya sokallta a búcsúzkodást, rájuk döngették a benti ajtót, vagy gúnyosan kivettek egy széket megszegyenítés végett. Ebből a fiúnak érteni kellett, hogy elég volt az udvarlásból. Ettől szembetűnőbb jel és szegyen volt, ha a kiszemelt lány nem kísérte ki a fiút, hanem annak apja, vagy legény testvére tette helyette.

A bálból, fonóból a legény csak a ház ajtajáig kísérhette el a lányt, és csak ott mondhatta meg, hogy neki komoly a szándéka. A lány először – anyjára hivatkozva – kitérő választ adott, még akkor is, ha tetszett neki a fiú. Persze a fiú a szavakból, jelekből értette, hogy nem utasította el közeledését a lány. De még kétszer-háromszor cimboráival ment a házhoz, és

ha a lány szülei, főleg az anyja nem tiltotta, lehetett komoly udvarló, „kifogott szerető”. Más legény ezután már nem látogathatta a lányt, ha mégis megtörtént, akkor abból verekedés, bicskázás lehetett. Állan-

Bejegyzések régi emlékkönyvekből

Vidd e pár sort, vidd magaddal
Emlékemül utadon,
Gondolj néha énreám is,
Ha az emlék visszajön.
Hulló csillag leszek talán,
mely le hull és fénye vész,
Őszi levél – kit szívedből
Elröpít a feledés.
(1917)

Szép holdvilágos éjjelen,
Midőn a táj oly halk, nyugodt,
Láttál-e már az égen gyorsan letűnő csillagot?
Legyen fény mosolygó ifjú életed és
A rajta gyorsan letűnő csillag: a bú és a szenvedés.
(1930)

Keresgélek mindenütt,
szőke kislányt, kék szeműt,
Emléke csak ködbe vész,
Ami itt volt, csak álom volt,
Csak messze volt az egész.
(1914)

Bejegyzések régi emlékkönyvekből

Ha a sors messze elvisz,
Utunk szétválík,
Én szeretni foglak Téged a halálig.
S ha Téged a szerencse elringat a karján,
Azt kérem csak Tőled, gondolj néha reám.
(1935)

Minden virágnak, minden kis fűszálnak
Jut a naptól, ha nem több, egy sugár.
Oh, szerelem, te szívek napja,
Szívem egy sugárt csak hiába várt.
Nincsen egy leány, ki mondaná nekem,
Hideg világ van, lelkedet meghűté,
És melegej föl forró lelkemen.
(1928)

Magányosan, mint egy falevél, melyet elszakít és távoli vidékre
hajt az őszi szél, meddig heversz még pusztá kis lap?
Jer, jer... megírlak és könnyű hajódat nyugati szellők árnyékába teszem,
Vidd hölgyemnek, egyszerű lapocska, szíves üdvözetem,
Vidd, egyszerű lapocska, igaz benső érzésemet,
Lássa meg ő is, szívem érte ég,
Mert megbűvölte szép kék szemével, s melynek látása egy étellel felér...
(1896)

dó veszélyben voltak a más faluból bálba, rendezvényre érkező legények, mert a hazai fiúk veréssel fenyegették őket.

Amikor komollyá vált a kapcsolat, a fiú zsebkendőajándékot kérhetett a lánytól, aki nem egyszer kettőt is hímzett, és szombatoként cserélte, hogy a kifogott szeretőjénél mindig friss, vasalt kendő legyen. Amíg még a cigaretta nem jött divatba, a legény disznóhólyagot vitt a lánynak, aki azt körülszegte, kihímezte, szalaggal látta el, és a fiú azt dohányzacskóként használta. Ha a legény kalapja mellett rozsmaring díszelgett, onnan is lehetett tudni, hogy komoly szeretője van.

A lány az esti fonóban úgy foglalt helyet, hogy a szeretett fiú melléje férjen. Majd a fonás befejeztével a guzsalyt a fiúnak illett hazavinni a lányos házhoz. A legény viszonzásul vásárfiát, mézeskalács-

szívet adott ajándékba vagy csörgős orsót, amibe sörétgolyót tett, hogy a lány fonás közben is órá emlékezzen a csörgésről. A lány guzsalyára széles szalagpántlikát kötözött. Május első éjszakáján májusfát állított, rajta szagos szappannal és fejkenődével.

Az is természetes volt, hogy a szerelem elmúltával mindent visszaadtak, de ez nem ment mindig simán – főleg, ha a szakítás egyoldalú volt.

A férfi érzékeny pontjai

Hány izgalmi-izgatható pontja van a férfinak? Kettő? Három? Nem! Több mint nyolcvanezer érzékeny idegvégződés és huszonnégy forró pont található a testén a csuklójától az állcsúcsáig, a feje búbjától a nagy lábujjáig, és mindegyik pont reagál a leggyengédebb érintésre is! Nem árt tehát, ha a nő ismeri partnere testét, mert az neki is (különösen) jó lehet.

Az igényes férfi nagyra becsüli a női aktivitást, amit az ő teste különféle pontjainak szentel – állítják a szexológusok. A férfiak igenis engednek a csábításnak, és nem akarnak mindig a férfias férfi, a macho pózban tetszelegni. Téved az a nő, aki azt hiszi, hogy azonnal tűzbe-lázba hozza a férfit, ha megérinti férfiassága központját. Az ilyesmi legfeljebb a kezdőket elégíti ki. A szex haladó művelői más területeket dolgoznak meg. Már csak azért is, mert a férfi testén rengeteg erogén (nemileg izgatható) övezet van, amelynek izgalmi állapota nagyon sokáig tart. A férfi a talpától a feje búbjáig szerelemre termett, izgatható.

Már bakfis lány is tudja, hogy a férfi a nemi szerve érintésével tűzbe hozható. De vajon hány érett asszony tudja, hogy ugyanilyen hatás érhető el a férjénél a szemöldöke, fülcimpája, ajka, ujjai, feneke, sarka, de még a lábujjai értő simogatása által? Ezek a testrészei ugyanis hiánytalanul erotikára programozottak. És ezeken a különösen érzékeny testrészekén túl még jó néhány szexantenna van a férfi testén: az arc, a nyak, a tarkó, a hónalj, a felső kar, a mellbimbó, a has és a hát, a vállak, a lágyéktáj, a felső comb, a könyökhajlat. Minden férfinak megvan a maga személyesen legszexisebb pontja, tájéka. Miként

az okos és tapintatos férfi igyekszik kímélni partnernője legérzékenyebb (síkító) pontjait, akként a nőnek is ezt kell tennie, ha lehet, még nagyobb körültekintéssel, mert a férfi bizony meglehetősen szégyenlős kisfű is, és zavarba jön, ha „rajtakapják”, milyen kéjes izgalomba jön, ha – mondjuk – a köldöke alatt egy centivel simogatják, vagy a nagy lábujjának a begyét, netán a lapockája közepét érintik. Az is előfordulhat, hogy ő maga sem tudott mindeddig erről a vágyközpontról, arról, hogy e kis felület izgatása „beélesíti”. S hogy miért nem tudta? Mert eddig senki sem nyúlt hozzá olyan finoman!

A partnermasszázs eszményi bevezetője a közös fürdés, miközben a jótékony meleg víz oldja a feszültséget – állítja a lélekgyógyász. Az erotikus masszázis igazi művésznői kicsit kukkolók is. Ébren figyelik, hogy partnerük mikor olvad el cirógatás közben. Érdemes figyelni a férfi bőrnek színváltozását, amikor megjelennek a piros foltok, amikor az erek duzzadnak a vérnyomás-növekedés miatt, és amikor a férfi már alig-alig tudja türtöztetni magát. További jelek: táguló pórusok, égnek meredő szőrszálak, kemény mellbimbó. Persze a leglátványosabb a nemi szerv növekedése. Fontos, hogy a kapcsolat egy pillanatra se szakadjon meg a férfi testével,

mert akkor elszállhat a vágyáram. Az erotikus masszázis egyébként nem csupán szenvedélyes izgalomba hozhatja a férfit, hanem el is ernyesztheti.

Nagyon fontos, hogy a szexjáték mellett a férfi fantáziáját is izgalomba hozzuk: például erotikával – mondja a szexológus. – Annál az egyszerű oknál fogva, hogy a férfinak a legszexisebb övezete a fejében lévő házi mozija: az agya. Ám a szeretetből táplálkozó szerelem csodákat művel, és képes az egész hálózobát erogén övezetté változtatni.

A férfitest forró pontjai

1. Mellbimbó

A legtöbb férfi mellbimbója különösen érzékeny. De nem mindegyik engedi, hogy ezen a helyen izgassák. Ki kell próbálni. Ha nagyon tiltakozik, akkor ne erőltesse!

2. Hónalj

A szörzet gyökerénél lévő igen finom hajszálak jóformán azonnal továbbítják az izgalmat az agy vágyközpontjába.

3. Has

Egészen pontosan a köldök alatt ujjnyira levő pont. Japán felfogás szerint ez a vágyat vezérlő övezet és a testi erő központja. Enyhe nyomással aktivizálható.

Tapints ki a férfi vágypontjait, és ehhez használjon föl mindent, ami a rendelkezésére áll: ujjbegyet, tenyeret, ujjkörmöt, ajkat, keblet, lábat, sarkat. Játsszon a férfi testén, összpontosítson arra, milyen helyzetekben ernyed el vagy éri áramütés, mikor vesz nagy lélegzetet, mikor sóhajt vagy nyög alig hallhatóan, mikor következik be a pillanat, amikor teljesen kinyílik és játékszerré válik.

4. Felkar belső oldala

Ez az erogén zóna a sexualitás meridiánján fekszik, amely a szív, a keringés és a nemi szervek működésére van hatással. Ezen a fő áramvezetőken folyik a szexuális energia.

5. Csuklóhajlat

Érintése a fáradt férfiakat fölélénkíti. Megélnékiül az érverés, gyorsul a véráram. A csukló gyengéd simogatása növeli a szenvedélyt. Különösen jó étvágycsináló a partnernek a második menetre.

6. Ujjhajlat

Simogatása üzenetértékű.

7. Ujjhegyek

Itt végződnek a test energiapályái. Érintés-kor biosztrakák pattannak ki, mint amikor villamos vezeték érintkezik egymással.

8. Lányéktáj

Az izgatás minden formájára érzékeny, mivel itt igen sok az idegvégződés.

9. Hímvesző és herék

A férfi legérzékenyebb pontjai. Főként a pénisz vége, a makk és a herék hátoldala.

10. Fejbőr

Gyengéd simogatása oldja a feszültséget, a görcsös állapotot. A hajmosó módszert kell alkalmazni, az agyalaptól a homlok felé tartó körkörös masszázst.

11. Szemöldök

Mivel nagyon vékony alatta a bőr, ezért különösen érzékeny terület. Már az odalehelt csók is hatásos lehet.

12. Orrcimpa

Minden testnyílás erogén zónának számít. Ekként az orr is. De vigyázat, nem minden férfi szereti, ha például a legerősebb izgatósi módot, a harapdálást választja!

13. Fül

A fülkagyló és a fülcimpa tele van idegvégződéssel, a férfitest legerősebb zónája. Az érintést azonnal az agy vágyközpontjába továbbítják.

14. Ajak

Nem véletlen, hogy szex és szerelem csók nélkül elképzelhetetlen. Az ajak a szenvedélyenergia valódi mágnes.

15. Nyakpont

A japánok a nyaki vágypontot jin gel-nek hívják. Gyengéden kell simogatni, hogy fokozódjék a hormontermelés.

16. Tarkótájéék

Fontos a simogatása. Minél elernyedtebbé válik, annál jobb a szex.

17. Lapockák közti rész

Valójában a gerincoszlop vonalán fekszik, telis-tele idegvégződéssel.

18. Farkcsont fölötti tájék

Gyengéd kézzátétel elegendő ahhoz, hogy

A szerelem tudományában és gyakorlatában otthonos francia nők előnyben részesítik a „póklábat”. Ennek lényege: a férfitest szőrrel borított felületeinek érintésmentes borzolása. A jég is segíthet: a lehűtött ajak is tűzbe hozhatja az erogén zónákat. Vagy csurgasson mézet, tejszínt, pezsgőt vagy likőrt a férfi testére, és tegyen eleget a kívánságainak!

Nyomópont-masszázs

A japán shiatsu, a nyomópont-masszázs azon alapul, hogy a férfiak erotikus pontjai az úgynevezett meridiánon, az életenergia vonalain nyugszanak. Gyengéd simogatással, gyúrással, harapással vagy nyomással aktiválhatók, jelzést adnak az agynak, intenzívebbé válik a boldogságérzetet adó andorfintermelés. Egyébként a női testnek is megvannak ezek a főáramlat-csatornái, amelyek az ujjbegyekben végződnek, árammal töltve fel az ujjakat. A férfi testének érintésekor ez a bioáram átáramlik a férfiba. A következmény: az apró áramütések lánggra lobbantják a vágy kanóciát.

a tenyér melege izgalomba hozza a hormonközpontot és indulatba a libidót.

19. Fenék

A prosztata a férfi különleges vágyszerve. Mindenekelőtt az ázsiai szerelmi tanítás hívja föl rá a figyelmet: a kicsi és gyengéd női kéz vékony ujjai sokat tehetnek a még erotikusabb együttlétért.

20. Gát

A kitartást segíti.

21. A comb belső oldala

A különösen finom bőr nagyon érzékeny az érintésre és a szexjeleket közvetlenül az agyba továbbítja.

22. Térdhajlat

A férfitestnek ez a területe meglehetősen érzékeny. A csiklandozás begerjeszti.

23. Sarok

A lábvég hetvenkétezer idegvégződése itt fut össze.

24. Lábujjak

Főként a nagy lábujj különösen erogén zónája a férfitestnek.

Szerelmi bájitalok

A hölgyek évezredek óta kísérleteznek a vágykeltő szerekkel, hogy el-, illetve visszanyerjék kedvesük érdeklődését, a férfiak pedig aktivitásukat erősítették a különféle növényi és állati részekből készült italokkal. A Káma Szútra külön fejezetet szentel a különleges erővel felruházott növényi főzeteknek, olajoknak és kenőcsöknek.

Vágyitalok gyűjteménye

A csontvelőből készült zselé nem csak nemi vágy serkentő, hanem rendkívül ínycsiklós finomság is, mely osztrigás marhaszelet mellé szervírozható.

A csokoládé vágyébresztő tulajdonsága szintén nagyon régóta ismert. A lassú tűzön felolvasztott csokoládéhoz feketekávét, barnacukrot, jamaikai szegfűborsot, benedikter likórt, tejszínt, tojássárgáját adnak.

A banánszirupra a jamaikai limbótáncosok esküsznek, melyet gyümölcssalátával fogyasztanak.

A mangóból, tejből készített üdítő italt a Csendes-óceán partvidékén szerelmi bájitalként még a mai napig is alkalmazzák.

A „arab gyönyöről” az Ezeregyéjszaka meséiben olvashatunk. Alapja a kábító hatású ópium, melyet fahéjjal, szegfűszeggel, gyömbérrel, fűszerekkel, olívaolajjal, mézzel készítenek, és vacsora után alkalmazzák.

A tojás főleg a francia vágygerjesztő italok fontos komponense. Egyik lényeges példája a fúrtojás-nektár, mely mézzel, szegfűszeggel, rizspalinkával készül.

A gesztenyés, gyömbéres gyönyörből nagyon kevés is elég, mert rendkívül laktató és mindemellett nagyon hatékony bájital. A gesztenyepürét tojássárgájával, gyömbérrel, cukorral, citromlével, cointreau likőrrel, tejszínnel keverik össze.

Őszibarack vörösborban

Meghámozzuk, kimagozunk két érett őszibarackot, majd 25 g cukorral, csipet fahéjjal, 3 dl vörösborral felforraljuk, és lassú tűzön főzzük tíz percig. Kivesszük a barackot, majd a lábasban maradt lét sziruppá sűrítjük. Végül a barackokra locsoljuk, lehűtjük, és tejszínhabbal tálaljuk. Mellé kecskesajtot, friss fűgét szolgálunk fel.

Körte Szép Heléna módra

Meghámozzuk a körtéket, kivágjuk a magházukat. Egy nagy lábosba annyi vizet öntünk, hogy majd később a körték állva elférjenek. 15 g cukrot, vaníliát adunk hozzá, felforraljuk, majd lassú tűzön öt percig főzzük. Belerakjuk a körtéket, óvatosan puhára főzzük, majd lehűtjük. Kis tálban vaníliafagylaltot púpozunk, melynek közepébe tesszük a körtéket. Forró olvasztott csokival leöntjük, mandulával megszórjuk.

Forró fűszeres sárgabarack

Puhára főzünk 250 g kimagozott, félbevágott sárgabarackot. Kis serpenyőben vaját olvasztunk, 25 g barnacukrot, fahéjat, 60 g narancslét adunk hozzá, és addig keverjük, amíg sziruppá nem sűrűsödik. Lecsöpögtetjük a sárgabarackot és hozzátesszük a sziruphoz. Addig forgatjuk, amíg meg nem üvegesedik. Forrón tálaljuk.

Mangalicafarm Kézdiálmáson

Bár Kézdiálmáson működik Háromszék, sőt Románia egyetlen nagyobb méretű mangalicafarmja, eme különleges disznófajta nem csak a felső-háromszéki településen van jelen – öt-hat községben magánszemélyek is foglalkoznak tenyésztésével, saját használatra. Kézdiálmáson mintegy hétszáz egyedat nevelnek, a sertésekből különleges húskészítmények kerülnek a fogyasztók asztalára. A farm egyik tulajdonosa ifj. Rancz Sándor, akivel az „ösmagyar disznókkal” kapcsolatos tudnivalókról, a felgyorsult világ furcsa állattenyésztési szokásairól beszélgettünk.

– **Mikor kezdtek el foglalkozni a mangalicákkal, és honnan jött az ötlet?**

– 2009-ben tettük le az alapkövét a farmnak, harminc kocával és három kanállal vágtunk neki a vállalkozásnak, amely egyébként a Mangalica Kft. nevet viseli. Az ötlet azt követően jött, hogy a cég egy másik tulajdonosa az Almásréten létrehozta a vadsparkot, és a későbbiekben húsfeldolgozót is tervezett építeni, ami most már működik is. A vadhúst manga-

licával keverik, így teljesen egyedi ízvilágú termékek kerülnek a fogyasztókhoz.

– **Milyen nehézségekkel szembesültek a vállalkozás beindításakor?**

– Tudtommal mi üzemeltetjük Románia egyetlen, minden engedéllyel rendelkező mangalicafarmját. Sok nehézséggel kellett szembenéznünk, hiszen a tenyészállatok Magyarországról származnak, és élő állatokkal eléggé körülmenyes a határátkelés. A különböző

A mangalicát Milos Obrenovics szerb fejedelem honosította meg Magyarországon

Az állatok saját természetű „bioeledelen” nevelkednek

engedélyek megszerzése is hosszú időt igényelt. Ma az állatorvossal együtt hat embert foglalkoztatunk, négyen a farmon tevékenykednek, ketten pedig a mezőgazdasági részlegen.

– Mekkora területen működik a farm, és hány állatot nevelnek?

– Jelenleg három és fél hektár a farm területe, és szabadtenyésztésben több mint hétszáz állatunk van. Villanypázztorral óvott kerítésen belül élnek, csak

„bioeledelen”. Ez azt jelenti, hogy saját természetű kukoricán, búzán és lucernán nőnek fel, a manapság nagyon elterjedt tápot nem ismerik. Ez természetesen a végtermék árában is tükröződik, hiszen ily módon a növekvési idő sokkal hosszabb.

– Mennyi időn belül éri el az állat a vágási súlyt?

– Mivel tápot nem kapnak, egy sertés körülbelül egy év alatt lesz száz kilog-

A törökök kiűzése után az egykori hódoltsági területeken rendkívül kevés sertés maradt, hiszen a muzulmán népek vallási okokból nem fogyasztottak sertéshúst. Így a sertésenyésztés a Felföldre és az erdélyi területekre szorult. A 18. század végén főleg a dunántúli területek és Ausztria között volt jelentősebb sertéskereskedelem, amelynek fő fajtája a bakonyi sertés volt, mert ez jól bírta a hosszú utat. A kereslet egyre növekedett, s a kereskedők eljutottak Horvátországba is. Az onnan származó sertések kedveltebbeknek bizonyultak a bakonyi sertésnél, mert több zsírt adtak, és húsup is jobb ízű volt.

Szerbia fejedelme, Milos Obrenovics a szerb, ún. sumadia sertésekkel kezdett kereskedni. Tenyészetet alapított, ahonnan a magyar birtokosok tenyészállatot is vásároltak. Ahogy a szerb kondákat áthajtották Magyarországon a soproni és győri állatvásárba, az óriási állományból kis rész elkallódott (megvásárolták, olykor ellopták), és ezek az egyedek keveredtek az itt honos disznófajtákkal. A lakosság körében egyre népszerűbb lett ez a zsírsertésfajta, amit akkor törökfajtának, rátsznak, mangaritzának vagy mangalitzának is neveztek.

rammos. Tudni kell, hogy a mangalica ideális vágási súlya másfél mázsa, tehát nagyjából másfél év telik el, mire a vágóhídra kerül. Az Amerikából „importált” tápos növekedés esetén egy sertés 6-8

A fajtát egykoron a zsírjáért becsülték

hónap alatt éri el a vágásra érett kort, ezért jóval olcsóbb is.

– **Mi igaz abból, hogy a mangalica a legegészségesebb húsú sertésfaj?**

– Sajnos a mai világban a nagy tenyésztők a gyorsaságra, a fogyasztói társadalom igényeinek a kielégítésére helyezik a hangsúlyt, ezért táppal úgymond „felfújják” az állatokat. Azt bizonyára sokan észrevették, hogy a nagy bevásárlóközpontokban kapható hús íze alig hasonlít a háztájékon felnevelt állatéhoz. Viszont olcsó, és húsnak néz ki. Mi ilyenmel nem foglalkozunk, napi két kilogramm búzát etetünk meg az állatokkal, éppen ezért a húsa egészséges, viszont nem úgy, ahogy a róla szóló legendák állítják. Tudni kell, hogy a mangalica

Huszonöt év alatt eljutott az ország minden részébe, s teljesen átalakította a sertésállományt. A bakonyi sertés az 1840-es évek közepére teljesen eltűnt. Pethe Ferenc 1814-ben már mint közönséges fajtáról ír a mangalicáról. 1833-ban József főherceg Kisjenőn tenyészetet alapított, ahova Milos herceg akkor már híres állományából vásároltak állatokat. Ezek a sertések fehér, göndörszűrű egyedek voltak, s Kisjenőn keresztelkedtek az ott levő állománnyal. A többi magyarországi földbirtokos innen vásárolt tenyészállatokat, s így az ország területén több nagyhírű tenyészet is kialakult.

A mangalica néhány nemzedék alatt annyira alkalmazkodott az alföldi viszonyokhoz, hogy igazi magyar fajtává vált. Amennyiben néhány példány elkerült innen, idegen környezetben az utódokban jelentős eltérések alakultak ki. Az I. világháború után az elcsatolt országrészekben maradt a mangalicaállomány nagy része, de az anyaországban egy egységesebb, homogénebb populáció maradt.

A mangalicát rendszeresen keresztelték más fajtákkal, hogy egyes képességeit javítsák. A keresztelkedések hozzájárultak a különböző tájfajták kialakulásához, és új fajták létrejöttéhez (pl. fehér, fekete, vörös és fecske mangalicát is ismerünk). Ennek ellenére a mangalica jelleg mindenhol megmaradt.

Ahogy Rancz Sándor is elmondta, a kutatók eredményei nem támasztják alá azokat a közléseket, melyek szerint a mangalica zsírja kevesebb koleszterint tartalmazna az általánosan elterjedt hízósertés típusokénál. Az állat zsírsavösszetétele csak abban az esetben tartalmaz telítetlen zsírsavakat, ha az eredeti, rideg tartásban nevelik, és hagyják az állatot a saját ütemében növekedni – tehát úgy, ahogy az Kézdiálmáson történik. Ilyenkor a jószág zsírja alacsonyabb hőfokon olvad, mint a többi sertésé.

A villanypásztoros kerítés több mint hétszáz egyedre vigyáz

húsa is koleszterines, viszont a zsírja csak három triglicerín-savat tartalmaz, ezért könnyen emészthető.

– **Mi készül a sertésekből, és mi a gazda kedvence?**

– A disznókból az egyszerű zsírtól a szalonnáig, tepertőig minden készül. Pácolt húсок, vadas különlegességek szerepelnek a kínálatban (ezekről a www.vadhus.ro oldalon lehet bővebben olvasni – a szerk. megj.). Az én kedvencem a szalonna: meglátásom szerint a mangalicánál finomabb szalonnája

A mangalica húsát vadhússal keverik

egyetlen fajtának sincs. Annak ellenére, hogy manapság inkább a húsáért kerestek, ezeket a sertéseket egykoron a zsírjukért becsülték.

– **Hogyan lehet ezekhez a termékekhez hozzájutni?**

– Rám a disznók felnevelése tartozik, üzlettársam foglalkozik a feldolgozással. A mangalicákat a lemhényi Toro Impex Kft. vágóhídján vágjuk le, ugyanis a környéken, a szomszédos megyéket is beleértve ez az egyetlen EU-konform vágóhíd. Ezután az állatok Ivóba kerülnek, ahol a feldolgozó üzem található. Ott üzlet is van, ahol a termékeket meg lehet vásárolni. Jelenleg a piackutatás folyik, Csíkszeredában és Brassóban terveznek üzletet nyitni. A cég ugyanakkor vásáron vesz részt, és természetesen rendelkezik a székely termék védjeggyel.

– **Mik a jövőbeni tervek?**

– Az elkövetkezendőkben az állatállományt szeretnénk felszaporítani, viszont ehhez a farm területét is meg kell növelni. Elsősorban ezt szeretném megvalósítani.

Elfelejtett finomságok

– felsőháromszéki gazdasszonyok gyöngyszemei –

Mézes sütemény Fejér Piroska módra (Hilib)

Hozzávalók a tésztához: 2 tojás, fél margarin vagy zsír, 20 dkg cukor, 2 kanál méz, 2 dl tej, 1 sütőpor, 35 dkg liszt. A hozzávalókat elkeverjük, és lisztezett tepsiben megsütjük. Kockára vágjuk, és a 3 kanál rumból, 15 dkg cukorból, 3 kanál tejből, kakaóporból és fél csomag margarinból készült mázba forgatjuk bele.

Juhsajtos borkorcsolya

Brînduş Ella módra (Ozsdola)

50 dkg lisztet összegyúrunk 25 dkg zsírral, 3 kanál tejszínnel, 10 dkg juhsajttal, 2 tojás sárgájával és tejben felfuttatott, 25 banira vásárolt élesztővel. Az alapanyagokat összegyúrjuk, és egy óráig a hűtőben pihentetjük. Kisírtjük fél centi vastagra, és 2 centi széles rudacsákákat vágunk belőle. Sajttal és köménnyel megszórjuk, és rózsaszínre sütjük.

Boszorkánykrém

A gyümölcsöt (málna, szamóca vagy szeder) megmérjük. Ahány csésze a gyümölcs, annál eggyel kevesebb tojásfehérje, eggyel kevesebb csésze cukor. (Az arány tehát: 5-4-3.) Nagy tálba tesszük, és addig kavарjuk, amíg kemény krémet nyerünk. Nagyon fontos, hogy ne tartsunk szünetet, ne álljunk le a kavарással, mert akkor a krém összeesik. Azért boszorkánykrém a neve, mert az eredetileg elég kevésnek látszó massa a kavарástól többszörös térfogatúvá duzzad. Úgy az igazi, ha kézzel kavарjuk, de lehet robottal is, lassú fordulattal.

Almás sudlu Gál Verginia módra (Ozsdola)

Vízzel és sóval könnyű tésztát készítünk, olyan lágyra gyúrva, hogy kézháton forgatva kerekre nyújtható legyen, mint a pizzatészta. Ráhelyezzük egy fehér abroszra, és közepét vékony szeletekre vágott, fahéjjal megszórt almával megrakjuk, majd az abrosszal együtt felgöngyöljük. A hengerformájú tésztát kevés olvasztott zsíron érclábasba helyezzük, lefödve megsütjük az alsó oldalán, majd a fődőre ráborítva megfordítjuk, és a felső felét is megsütjük.

Ordás tészta Szöcs Ágnes módra (Torja)

Cukorral, sóval együtt, tejben felfuttatunk egy kevés élesztős-lisztet. Ezt a kovászt hozzáadjuk 45 dkg liszthez, 5 kanál cukorhoz és 15 dkg olvasztott margarinhoz, hozzákeverünk 2 tojássárgáját, és kelni hagyjuk. 70 dkg ordát kikeverünk tojássárgával és 15 dkg cukorral, hozzáadjuk a tojásfehérjék felvert habját, és apróra vágott kaporlevelet szórunk bele. A tésztát két részre osztjuk, kinyújtjuk, a lapok közé tesszük az ordás masszát, és megsütjük.

Koldusrétes

Hozzávalók: ½ kiló liszt, 1 tojás, 4 evőkanál olaj, só, 8 evőkanál tej vagy 3 evőkanál tejföl. Összegyúrjuk, 10 kis cipót formálunk, mindeniket külön-külön kinyújtjuk, hajtogatjuk, kicsit pihentetjük. (Amíg végigcsináljuk mind a tízzel ezt a műveletet, az első már pihent is eleget.) Négyszög alakúra nyújtjuk, két helyen bevágjuk (kb. háromba osztjuk a lapot), és bő olajban megsütjük. Porcukorral meghintve vagy gyümölcscsípével kínáljuk.

Hamis mézes sütemény

Hozzávalók: 12 dkg porcukor, 13 dkg cukor, 25 dkg liszt, 1 tojás, 1 kávéskanál szódadikarbóna, 1 citrom reszelt héja, fahéj, szegfűszeg.

Elkészítés: a porcukrot világosbarnára pirítjuk, felengedjük 2,5 dl vízzel és addig forraljuk, míg a pirított cukor felolvad. Ekkor hozzáadjuk a cukrot, és még 2 percig főzzük. Ha kihűlt, összegyúrjuk a liszttel, a tojással, a szódadikarbónával, a citrom reszelt héjával, esetleg késhegynyi fahéjat és szegfűszeget is adunk bele. Tömör tésztát kell kapni, melyet tetszés szerint formázva kikent, kilisztezett tepsiben sütünk. Dióbelet szurkálunk a tetejébe.

Aranygaluska Fábíán Angéla módra (Ozdola)

A kötes tésztához veszünk 50 banira élesztőt, tejben felfuttatjuk. 1 tojást 1kg liszttel összegyúrunk, és hozzáadjuk az élesztőt is. Egy lábasban egy csomag vajot felolvasztunk. A kelt tésztát kanállal kiszagatjuk, és a vajba mártogatjuk, majd beleforgatjuk cukros darált dióba. A tepsibe úgy rakjuk bele, hogy egymáshoz jól odanyomkodjuk. Amikor megkelt, betesszük a sütőbe, és addig sütjük, amíg a teteje piros nem lesz.

Mézes tészta Bögözi Eszter módra (Ozdola)

Hozzávalók a tésztához: 2 ek méz, 1 tojás, 5 dkg vaj, 20 dkg cukor, kevés szódabikarbóna. A krémhez: 1 vizespohár tej, három ek gríz, 1 vaj, 20 dkg cukor.

Elkészítés: a tésztához valókat 10 percig gőz felett kavargatjuk. Hozzáadunk 7 evőkanál tejet, 50 dkg lisztet, összegyúrjuk, és 4 lapot sütünk belőle. A krémhez a grízt megfőzzük a tejben, hozzákeverjük a vajot és a cukrot. A lapok közé a krémet, és középre baracklekvárt kenünk.

Gombás-májás torta Zsigmond Mária módra (Sepsiszentgyörgy)

Megdinszteljük a hagymát pici vajon, a májat nyersen összeaprítjuk, a gombát megfőzzük, feldaraboljuk, és a tojással együtt egy tálba tesszük. Sóval, borssal, szegfűborssal és szerecsendióval fűszerezzük. Botmixerrel pürésítjük, de csak annyira, hogy egész darabok is maradjanak benne, majd formában készre sütjük. Nem kell zsiradék bele, és a képen látható mennyiséghez hozzávetőleg 1 kg máj, 1 kg gomba meg 6 tojás szükséges.

Rántott tejbegríz

A vacsorára készített, maradék tejbegrízt borítsuk ki egy tálba, és hagyjuk megdermedni. Másnap vágjuk hosszú-
kás csikokra vagy kockákra, és paníroz-
zuk be, rendre lisztbe, tojásba és zsem-
lemorzsaába forgatva. Süssük ki zsira-
dékban, majd porcukorral lehintve,
valamilyen ízzel vagy szörpbe mártog-
gatva fogyasszuk.

Mogyorómaszás mézeskalács Balázs Eszter módra (Ozdola)

Hozzávalók: 30 dkg liszt, 1 sütőpor,
10 dkg sütőmargarin, 20 dkg méz, 1 tojás,
csipet só, őrölt fahéj és szegfűszeg.

Elkészítés: a lisztet tálba szórjuk, a
margarint a mézzel együtt felolvasztjuk.
A lisztbe belevegyítjük a sütőport, a
fűszereket és a sót, majd hozzáadjuk a
tojást és a mézzel elkevert langyos margar-
int. Az egészet jól összegyúrjuk. Nem
baj, ha eleinte ragadós a massa.
Lisztezett gyúródeszkán 0,5 cm vastagsá-
gúra nyújtjuk, és tetszés szerinti formákra
vágjuk. Kihűlés után bevonjuk a követke-
ző mázzal: egy tojásfehérjét felverünk 23-
25 dkg porcukorral és a keletkezett habot
őrölt mogyoróval tesszük különlegessé.

Répasör

A cukorrépát szeletekre vágjuk, egy
fazékba helyezzük, és annyi vizet töltünk
rá, hogy kb. 3 ujjnyival a répaszint fölé
érjen. Lassú tűzön megfőzzük, mikor
megfőtt, leszűrjük. Amikor nyári patak-
víz hőmérsékletűre hűlt, felfuttatunk egy
kicsi élesztőt, és hozzátöltjük, összeka-
varjuk, és megvárjuk, hogy legyen egy kis
hab rajta. Amikor egészen kihűlt, lehet
fogyasztani.

Túrós-kapros pánkó Torcea Maria módra (Kommandó)

Egy 2,5 dekás élesztőt 3 kanál
cukorral felfuttatunk langyos tejben.
Egy tojást maroknyi cukorral és fél
liter tejjel elkavarunk. Hozzáadjuk a
felfutatott élesztőt, és annyi lisztet,
hogy kalácsszerű tésztát kapjunk, amit
felkelesztünk. Ha megkelt, a tésztát
kisirítjük, több arasznyi nagyságú
darabra szaggatjuk. Ezeket egyenként
megtöltjük 3-4 tojással és kaporral
összedolgozott juhtúróval, majd kisüt-
jük őket olajban, mint a pánkót.

Főtt szárazkukorica

Régen hatalmas adagban készült, a következőképpen: feltették a kályhára a vízzel bőven felöntött, morzsolt sárgakukoricát, egy vászonzacskóban keményfa-hamut is beledobtak. Mikor elkezdett főni, kivettek pár szemet belőle, hogy ellenőrizték, felpattan-e már a héja (a hamulág ezt kellett hogy elősegítse). Mikor minden próbaszemen felhasadt a héj, akkor a fazekat levették a tűzről, leöntötték a lúgot, a kukoricát felöntötték tiszta vízzel, s elkezdték gyúrni, morzsolni a szemeket. A dörzsöléstől a héj levált, feljött a víz tetejére, azt rendre leszedték, eldobták. Addig morzsolgatták a szemeket, addig cserélgették a vizet, míg minden szem megszabadult a burkától, és a víz nem volt többé zavaros. Akkor a kukoricát friss vízzel felöntve újra feltették a kályhára, és lassú tűznél késsre főzték. Levesestányérba merve, cukorsziruppal (melasz) vagy mézzel édesítve a téli esték mennyei csemegéje volt, mákkal megszórva böjtös napokon fogyasztották.

Stefánia-szelet Balogh Klára módra (Sepsiszentgyörgy)

Kb. 1 kg dinsztelt gombát és 20 dkg húst ledarálunk, és 3 nyers tojással összekeverve fűszerezünk. Reszelt hagymával, tört fokhagymával, sóval ízesítjük, és kevés prézlivel összegyúrjuk. Mikor összeállt, kinyújtjuk egy lapítóra kb. 1 cm vastagra, nagyon vékonyan megkenjük mustárral, és a főtt tojásokat kettévágvá beletesszük a massa közepébe. A tojások tetejét megszórjuk petrezselyemzölddel, és felgöngyölgetjük. Kb. egy órát kell sütni, és a tetejét vékonyan olajjal bekenni.

Gombakuglóf Mihály Judit módra (Sepsiszentgyörgy)

1 kg darált disznóhúst hagymával összedinszte-lünk. A tetszőlegesen választott gombát megfőz-zük és ledaráljuk. A húst vargányával (medvegombával) és ízlés szerint egyéb fűszerekkel ízesítjük. A maradék medvegombát felszeleteljük, vajon megpirítjuk, beleállítgatjuk a kuglóf formába öntött masszába, és betemetjük hússal. Fóliával lefedve másfél órát sütjük, és ha szükséges, teflon sütőben tovább pirítjuk.

Mákos szelet Pászka Katalin módra (Ozsdola)

Hozzávalók (kb. 24 szelethez): lapok: 30 dkg liszt, 5 dkg margarin, 10 dkg porcukor, 1 ek méz, 1 tojássárga, 1 mk szódbikarbóna, 3-4 ek tej. Piskóta: 6 tojás, 35 dkg cukor, 25 dkg liszt, 20 dkg mák (egész), ½ tasak sütőpor; krém: 2 cs vaniliapuding, 7 dl tej, 3 tojássárga, 2 tasak vanília, 20 dkg porcukor, 20 dkg margarin; a tetejére: 1 ek cukor, 1 ek margarin, 5 dkg apróra vágott dióbél.

A mézeslapok hozzávalóit annyi tejjel összedolgozzuk, hogy jól gyúrható legyen. Két részre osztjuk, fél centis lapokat sűrítünk belőlük, és a sütőben világosra sütjük.

A piskótához felverjük a fehérjéket, a sárgákat kikevarjuk a cukorral, 6 ek vízzel, liszttel, mákkal, sütőporral, és a végén beleforgatjuk a habot. Ezt is külön tep-siben megsütjük. A krémhez a pudingport, a tejet, tojássárgát, vaniliás cukrot sűrűre főzzük. Hagyjuk kihűlni, és amikor kihült, belekavarjuk a margarint és a porcukrot. Az első lapot lekenjük a krém felével, ráhelyezzük a piskótát, erre jön a krém másik fele és a második lap. A tetejére készíthetünk cukornmazat úgy, hogy margarinon megpirítjuk a cukrot, és melegen ráhúzzuk a süteményre. Erre szórjuk a darált diót. Csak másnap szeletelhető!

Hagyományos ízek

A Torja-napokon a helyi hagyományörző csapat csörögével, káposztalében főtt málával és üstben főtt szilvalekvárral rakott, puliszkás-mákos csemegét szolgált fel. Valószínű, a receptek közismertek, de sohasem árt ismételni.

Csöröge: kevés lisztet tejsen élesztővel és cukorral fel kell futtatni, ízesíteni citromhéjjal, majd hozzá kell adni 50 dkg liszthez, és tejjel addig gyúrni, míg lágy tésztát kapunk. Ezt ki kell nyújtani, recevágóval kivágni, majd az egyik végén közepén éket vágni, és azon áthúzni a másik végét. Olajban kell kisütni, és porcukorral behinteni.

Lekváros málé: a puliszkát vízben keményre kell főzni, nagyon kevés sóval, majd bele kell rakni egy réteget egy lábasba, és cukros vízzel meg kell locsolni. Erre rakjuk rá az üstben főtt szilvalekvárt, a mákot, és ezt a rétegezést ismételve, végül a tetejére aszalt szilvát rakunk.

Jancsó Katalin gyűjtése

Osszák meg velünk a gyermekkori lakomákat idéző receptjeiket!

Várjuk írásait az office@szekelyhirmondo.ro e-mail címen vagy a következő postacímen: 520023 Sepsiszentgyörgy, 1918. December 1. utca 25. szám.

„Olyan világban élünk, amelyben a limonádé mesterséges aromákat tartalmaz, ellenben a bútorápoló szerek valódi citromot.”

Alfred E. Neuman

Aromáktól hamis ételek és italok

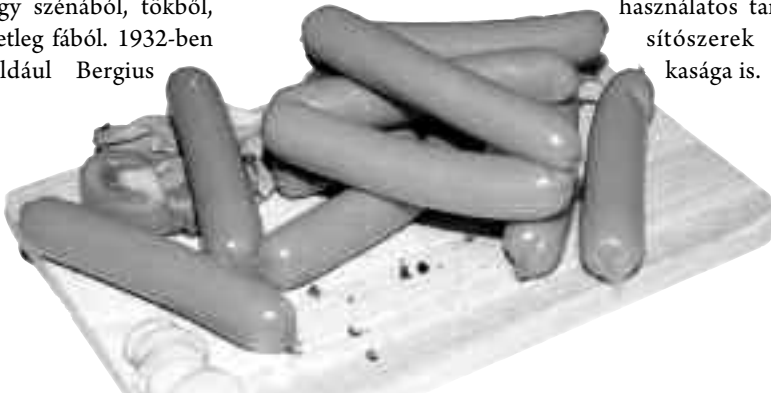
Az ízesítők, ízutánzó szerek használata nem mai keletű, sőt a háborús időkben a szakácsoknak, sütőmestereknek, pékeknek, cukrászoknak – a különféle hozzávalók hiánya, vagy nehéz beszerezhetősége miatt – nagyfokú leleményességre volt szükségük. E kor szüleménye például a rozs nélküli rozsenyér, és a II. világháború idejéből származik a vérrel festett szójakolbász is.

Steiner Gyula 1942-ben kiadott *Cukrászok és sütők háborús kincses ládája* című könyvében szó esik még arról is, miként lehet fából cukrot készíteni, s a facukorból tortát és más egyéb édességet varázsolni. Megtudhatjuk, miképpen lesz a cukorból mûméz, milyen módon készül a barackíz-utánzat, miként dúsítja a tök a gyümölcslekvárokat, hogyan takarítható meg a cukor fügével, milyenek a tejpótló anyagok, a pótcsokoládék, s a műélesztő krumplival, hogyan lehet liszt nélkül tortát sütni, miként készíthető kenyér répából, kölesből vagy szénából, tökből, esetleg fából. 1932-ben például Bergius

Frigyes német kémikus kísérletezte ki a falisztet, amiből már akkoriban is készítették kenyereket, süteményeket.

Az előbbieken felsorolt ízpótló, ízutánzó ötleteket azonban a kényszer, a hiány szülte, a napjainkban kapható, az üzletek polcain sorakozó különféle márkájú aromákkal, ízfokozókkal dúsított élelmiszerek viszont a piacgazdaság termékei. A különféle szintetikus vegyszerek és egyéb állagjavító élelmiszer-adalékok célja a fogyasztás növelése, a minél nagyobb profit, s ez utóbbit szolgálja a lejáratí idõ kitolására

használatos tartósítószer-
sítószer-
kasága is.

Talán nem is gondoljuk, manapság milyen sok hamis ételt, imitált italt, manipulált gyümölcsöt fogyasztunk. Az alábbiakban csak a leghétköznapiabb élelmiszerekből szemelgetünk:

– Laboratóriumi ízekből készül a Cola, a Fanta és a többi üdítő, a Magnum fagyalt, a Kinder csoki, a mentolos cukorka.

– Aromás a legtöbb szeszes ital, különösen az édes likőrök, pálinkák.

– A gyümölcslevekhöz, tejtermékekhez, péksüteményekbe, kenyerekbe, joghurtokba bi hulladékot tesznek.

– Van műkaviár, amit vágóhídi vérplazmából készítenek.

– A bonbonok marcipánra emlékeztető töltelke nem mandulából vagy dióból készül, hanem péppé főzött zöldborsóból. Egy időben a „gesztenyepüré” is szemes babbal készült.

– Ízfokozót tartalmaz a konzerv zöldborsó, a fagyasztott spenót, és a sajtok saját íze ugyancsak becsapja a sajtevőket.

– A közkedvelt chipsek paprikás, sonkás, tejfölös-hagymás és egyéb ízesítésű

Alapvető élelmiszeradalékcsoportok:

Színezékek: E100–E199

Tartósítószer: E200–E299

Antioxidánsok és savanyúságot szabályozó anyagok: E300–E399

Emulgálók, stabilizálók, sűrítők és zselésítők: E400–E499

Savanyúságot szabályzó anyagok és csomósodást gátló anyagok: E500–E599

Ízfokozók: E600–E699

Egyéb: E900–999 – viaszok, szintetikus mázak, vegyes adalékok, gázok, édesítő, habosító anyagok

Kiegészítő anyagok: E1100–1599 – újfajta adalékanyagok, melyek nem sorolhatók egyik szabványos osztályba sem.

ropik ugyancsak nem láttak soha valódi fűszereket.

– Mesterséges ízesítők dominálnak a Nesquik kakaóban és a Jacobs kávéban is.

– A csokoládék sem kivételek, még a

legfinomabbakba is kerül mesterséges ízfokozó.

– A Knorr vagy a Maggi zacskós húslévesei, melyek „titkos receptek szerint készülnek”, ugyancsak nem láttak húst.

A gyorsételek 4 meglepő mellékhatása

1. Másnaposság

A feldolgozott élelmiszerekben lévő tartósítószeres és adalékanyagok, köztük a nitrátok, nitritek és a nátrium-glutamát gusztusosabbá teszik az ételeket, de a fejfájást és fejfájást okozó fokozott vérátáramlás következtében csúnya másnaposságot okozhatnak.

2. Lehangoltság

Azokban az emberekben, akik rendszeresen fogyasztanak magas zsír- és cukortartalmú feldolgozott élelmiszereket, 58 százalékkal magasabb a depresszió kialakulásának kockázata, mint azokban, akik kiegyensúlyozottabb étrenden élnek.

3. Csökkent nemi vágy

A szakértők szerint a világszerte tapasztalható szexuális válság mögött a feldolgozott és gyorsételek állnak, amelyek nem csak elhízáshoz vezetnek, hanem olyan biokémiai változásokat is kiváltanak, amelyek miatt a libidó a spermaszámmal és a peteéréssel együtt visszaesik.

4. Függség

A magas cukor- és zsírtartalom következtében a vércukor szintje jelentősen megugrik, majd hamarosan lezuhan, amitől a fogyasztók függővé válhatnak a gyorsételek fogyasztása miatt megnövekedett inzulin okozta eufória érzéstől.

– A rozs- és egyéb „teljes kiőrlésű lisztből” készült termékek nagyobb része mesterségesen színezett és ízesített.

– Az epres joghurt ízét újabban egy ausztrál fa fűrészpörából nyerik.

– A szeszes italok (borok, pálinkák) fahordó színe és szaga is csupán „hordóaromából” származik.

– A konzerv meggy, cseresznye, körte, őszibarack, gomba, csemegekukorica, bab ízletesebb, mint a friss gyümölcs és zöldség.

– Ízfokozóval látják el a füstölt sonkákat, tarjákat, kolbászokat és felvágottakat, melyek füstzuhanyban kapják a „klasszikus” füstölt ízt.

– A bébiételek révén a gyerekek már csecsemőkoruk idején megismerik a laboratóriumokban készült aromák ízét, ezért sokan közülük a későbbiekben idegenkednek az igazi ételek zamatától.

– A kutyák, macskák jutalomfalatai különféle húсарomákkal dúsítottak, melyek teljesen megszedítik őket, s utána egyáltalán nem fülik a fogukra a konyhai maradék.

Edénymustra: miben főzünk?

Manapság csak pénztárca kérdése, hogy olyan csodamasináink legyenek, amelyeket időzíthetünk, távirányíthatunk, programozhatunk. De mi van, ha tényleg főzni szeretnénk, és még csak nem is a szintén egyre több, mágikus képességű edény valamelyikében?

Az öntöttvas-edény

Az öntöttvas edények használata egészen a vaskorszakba nyúlik vissza. Idővel feledésbe merült a használatuk, de szerencsére ma újra reneszánszukat élik. Egyik nagy előnyük, hogy szinte mindenféle tűzhelyen használhatóak, kezdve a hagyományos gáztűzhelytől a kerámialapig. Ráadásul ezek az edények nem ártalmasak az egészségünkre, sőt, állítólag az edényekből főzés során felszabaduló vasmolekulák pótolják a vashiányt. (Faluhelyen régebben sokféle szokásban volt, hogy a pörköltnek való hús mellé a fazékba egy jókora vasszőget is bedobtak.)

Az öntöttvas-edény nagyon jól tartja a hőt, így a benne készült étel íze dúsabb, zamatosabb. Nem fog benne leragadni a főztünk, ha az a felület, amelyik az étellel érintkezésbe kerül, megfelelően olajos. Hosszú időre megóvjuk, és már a követ-

kező alkalomra előkészíthetjük az edényt, ha minden használat után megtisztítjuk és vékonyan kiolajozzuk. A jó

állapotban lévő edény színe fekete, az olajozás után ácsingózóé pedig szürke.

A hurka-, kolbász-, szalonna- és pártiak bátran süssék kedvencüket öntöttvas-edényben, így az edényt a húsból kiszülő zsiradék karbantartja.

Végezetül: lehet, hogy ellentmondásnak tűnik, de az öntöttvas-edények annál jobbak lesznek, minél többet használjuk őket, minél öregebbek.

A teflonedény

Manapság a legtöbb háztartásban leginkább használt edényfajta. Bár egyik nagy előnye, hogy minimális zsiradékkal, vagy annak teljes elhagyásával készíthetjük el ételünket, amelyek a teflonbevonatnak köszönhetően nem ragadnak le, ennél több érvet nem igazán tudunk felsorolni, ami mellette szólna. Az üres teflonedényt soha nem szabad a tűzhelyre tenni, mert bevonata károsodik. Nagyon fontos, hogy ügyeljünk arra, a teflonbevonat nehogy megsérüljön, megkarcolódjon, mert ebből egészségre káros anyagok

szabadulnak fel, és az étel is leragadhat, leéghet. Ha ez megtörténik, ha fájó szívvel is, de váljunk meg tőle. A teflonedények előnyét igazából a fogyókúrák, diéták idején használhatjuk ki, amikor valóban fontos a főzés során a zsiradék csökkentése vagy teljes mellőzése.

Cserépbe rejtett ízvilág

Az agyagedény előnyeit már az ókori görögök és rómaiak is ismerték. S ki ne tudná mifelénk, hogy semmilyen edényben nem fő aromásabb, zamatosabb töltött káposzta, mint a cserépfazékban? A különböző méretben és formában kapható római tál „römertopf” vagy „pataki tál” néven vonult be a köztudatba. Nagyszerűsége abban rejlik, hogy nem kell kinlódni a köret és a hús külön elkészítésével. Szeretjük, mert idő és energiatakarékos, és az étel nem ég oda benne. Diétázóknak ajánlott, mert nem kell zsiradékot hozzáadni, kivéve a száraz húsokat. A cseréptál (római tál) titka az előkészítésben rejlik.

A legfontosabb, hogy minden használata előtt be kell áztatni fél vagy egy órára, tetejével együtt. A római tálát mindig hideg, esetleg langyos sütőbe tegyük (ellenkező esetben az edény fala megrepedhet), és csak néhány percnyi melegedés után kapcsoljuk erősebb hőfokra. A sütési idő kb. 20 perccel lesz hosszabb, mint az agyagedény használata nélkül. Kerüljük a hideg, nedves alátétet, mivel az edény megpattanhat. Az edény szagmen-

tesítésére nagyon jó szolgálatot tehet egy kevés vízben feloldott ecet. Mosogatógépbe egyáltalán ne tegyük!

A kukta

Sokaknak a kuktáról elsőként a menyegyzetre „feltálat” étel jut az eszébe – és ez még szerencsés eset is

lehet, hiszen a nyomás alatt kinyitott kukta súlyos égési sérüléseket is okozhat. Ezt könnyen elkerülhetjük, ha betartjuk a kukták használati utasítását. Amellett, hogy ételeink rekordidő alatt elkészülnek, a magas hőmérsékletű gőzben az ízek is sokkal töményebbek, aromásabbak, több vitamint és tápanyagot őriznek meg az alapanyagok. A kukta lényege, hogy a zárt edényben gőz keletkezik, és egészen 120 °C-ig melegedhet fel benne az étel.

A gyorsfőzéshez az alábbi pár szabályt kell betartanunk:

- Ellenőrizzük le, hogy az edény fedele tökéletesen záródott-e. Ha esetleg a főzéskor a fedő szélén gőz jelenne meg, először hűtsük le, és ezután zárjuk le ismét.

- A kuktában a folyadék szintje nem lehet magasabb az edény 2/3 részénél, de kevesebb sem lehet 1,5 dl-nél. A kukta felső negyede mindig legyen szabad!

- Ha olyan élelmiszereket főzünk, melyek közben megdagadnak (rizs, szárított zöldségek, hüvelyesek stb.), akkor legfeljebb félig töltsük a kuktát!

Omega 50: búcsúzó rocklegenda?

Jubileumi Omega-év

Ötvenedik évét töltötte 2011 szeptemberében a legsikeresebb magyar rocklegenda, az Omega. Az egykori együttes tagjai koncertsorozattal, szimfonikus előadásokkal, új stúdióalbummal, régi felvételek közzétételével és könyvvel is ünnepli jubileumi évét, mely 2011. szeptember 23-án vette kezdetét, és 2012-ben ugyanezen a dátumon zárul majd egy nagyszabású budapesti koncerttel.

„Ameddig Jagger bírja, én is bírom, mi ketten maradtunk nagy öregek” – mondta Kóbor János énekes egy, a jubileum kapcsán adott tévéinterjúban. Azt azonban minden rajongója tudja, az *Életfogytig rock 'n' roll* és *Ez egy életre szól* dalcímek nem teljesen igazak az együttes tagjai, de főleg az Omega 68 éves frontembere számára, aki saját bevallása szerint már koncertekre sem jár, ritkán hallgat zenét, valójában inkább a nyugdíjasok életét éli rajongva szeretett kislányával, feleségével és a baráti társaságával.

Nem volt ez mindig így. Volt idő, amikor valóban azt gondolhattuk, hogy ez a zene az Omegánál is egy életre szól.

Csillagok útján

Az évforduló apropója, hogy a zenekar egyes tagjai 1962. szeptember 23-án léptek fel először Omega néven. Aztán a hatvanas évek végéig változó formációkban amatőrkedtek, s csak az 1967-től kialakuló végső „nagy felállítás” (Kóbor, Benkő, Laux, Mihály, Molnár, Presser) tagjai döntötték el, hogy nem a diplomát, hanem a zenei tudásukat hasznosítják. A zenekar ekkor már tagja volt az Illés-Metró-Omega „szentháromságnak”. Sőt,

a nemzetközi trendeket elkapó zenéjükkel 1968-ban nemcsak turnéztak, de lemezt is készítettek Angliában, majd 1968 és '70 között itthon három olyan nagylemezt jelentettek meg, amelyek a korszak legjobb teljesítményei közé tartoznak.

„Aratjuk a gabonát, szeretjük az Omegát!” – skandálta a fanatikus rajongótábor a zenekarnak, amely a hazai sikerek után a *Gyöngyhajú lány* című dallal 1970-ben elindult a „csillagok útján”. Felléptek Palma de Mallorcán, Monacóban, Cannes-ban, díjat nyertek Spanyolországban, Japánban. Aztán Presser és Laux kiválásával megalakult az LGT, a többiek pedig megcélozták külföldet, s az Omegának sikerült is megvetnie a lábát a nemzetközi piacon.

Az együttes ettől kezdve nemcsak az első sorban menetelt, de tempót is diktált. A hard rock nagyhíryűi (Deep Purple,

**Nem csak
az első
sorban
meneteltek,
hanem
tempót is
diktáltak**

Uriah Heep, AC/DC, Golden Earring) által kijelölt úton elindulva a kelet-európaiság, a vasfüggöny mögöttség imázsával bejátszották magukat a nemzetközi élvonalba.

A szocialista országok Nyugaton is felkaptott zenekarai közül az Omega vitte a legtöbbre. Lemezeiket a hetvenes évek közepétől már közel 60 országban ismerték, forgalmazták. A sikerlistákon a Pink Floyddal és a Rolling Stones-szal versenyeztek, s nagylemezeik német nyelvterületen többször „megverték” Paul McCartney vagy a

Queen újdonságait, és még Törökországban is aranylemezt kaptak.

Amikor pedig a trendi stílus leszállóágba került az évtized második felére, csalthatatlanszimattal váltottak, s követték a Pink Floyd space-rockját. 1976-tól 1980-ig az Omega második nagy korszakát élte át, s lemezeivel még tovább növelte hírnevét a nyugati és keleti piacokon. Stadionokban, fesztiválokon léptek fel, szinte egész évben turnéztak, s ritkuló hazai fellépéseik alkalmával – zenei- és látványvilágban – valóban tudták pótolni a legnagyobb külföldi sztárzenekarokat is.

A változás szele

Az Omega karrierje a hetvenes évek fordulójáig töretlenül ívelt felfelé, aztán a punk, majd a new wave robbanás nemcsak a nyugati, de a hazai „rockdinókat” is elsöpörte. Az új helyzetre reagálva ismét megpróbálták stílust váltani, de a kísérlet nem volt túl sikeres. A Budapest Sportcsarnok felépülésével sorozatban érkeztek Magyarországra a világsztárok, így már nem volt szükség a külföldi stílusok „importjára”, a fiatalabb, koncertekre járó

**Zenei és látványvilágban is
tartották a nyugati színvonalat**

közönség pedig már az alternatív zenekarokra, az új kísérletező előadókra volt kíváncsi. Így az Omega másokkal (Fonográf, LGT) együtt elkezdett beszorulni az élő rocklegenda skatulyába, s nevük már nemcsak egy elfogadott, de megújulni már nem képes szupermárkát jelentett, hanem olyan rockereket is, „akik túl öregek a rock and rollhoz, de még túl fiatalok a halálhoz”.

Ezt erősítette meg a Jancsó által forgatott *Omega, Omega* című film is, amelyhez öt koncertet adtak a magyar fővárosban sok külsőséggel, meztelen nőkkel, fáradt gitárszólókkal, sok-sok haszontalan műmájerkedéssel. Alighanem ez volt az a pillanat, amikor az Omega rálépett arra a lassan három évtizede tartó útra, amikor a régi dicsőség látszatát egymást „überelő” produkciókkal, hangzatos bejelentésekkel, „nagy dobásokkal” és az ezek mögé szervezett médiahúhóval próbálta fenntartani magát a valós teljesítmény helyett.

A zenekar tagjai eközben igyekeztek nagy pénzekre váltani a showbiz-tapasztalataikat. Üzleti vállalkozásokat hoztak létre, a tagok szólólemezeket adtak ki, de a megfogyatkozott közös produkciók korábbiakhoz mért sikertelensége ismét jelezte, hogy az aranykornak vége. A rend-

szerváltás után pedig az elrozsdásodott vasfüggöny mítosza sem segítette a remélt visszatérést. A zenekar évekig nem is próbálkozott a megújulással, s legközelebb csak 1995-ben jelent meg új lemezük, miközben előzőleg a tagok külön-külön azt nyilatkozták, hogy Omega-buliról szó sem lehet többé.

Alfa és Omega: a kezdet és a vég

Az új évezredben kreativitásban sem sikerült az Omegának a tetszhalott állapotból visszatérni. A rutinná vált hangszeres játék után az alkotóerők is megfogytak. Ezt maguk a zenészek is tudják, hiszen 1995 után csak 2006-ban jelentkeztek ismét új nagylemezzel, ami viszont felejtetőre sikerült.

Az Omega most, az 50. évforduló ürügyén újra próbálkozik. Lesz országos turné, új nagylemez, szimfonikusokkal előadott *Omega Rhapsody, Kóbor Álmodtam, vagy igaz talán?* címmel megírta az emlékiratait, s 2012. szeptember 23-án méltó helyen ismét lesz egy szuperkoncert. A nosztalgia, a rajongói szeretet bizonyára ezúttal is előcsalogatja a közönséget, legyen hát a búcsúzás valóban szép, és méltó a zenekar régi nagy híréhez!

**Álmodtuk vagy
igaz talán?
Újra együtt
a rocknagypapák**

A világ legszebb nemzeti parkjai

Öt kontinens tizenkét legszebb és legérdekesebb nemzeti parkját gyűjtötte össze a Forbes magazin internetes kiadása. Az alábbiakban ezekről olvashatnak.

1. Yosemite Nemzeti Park, Amerikai Egyesült Államok

Az Egyesült Államokban a kaliforniai Yosemite-völgy volt az első terület, amit a törvényhozás védetté nyilvánított. Az 1864-es határozat szolgált precedensként az első nemzeti park, a Yellowstone megalapításához 1872-ben. Yosemite 1890-ben vált nemzeti parkká. A park gránitsziklái amerikai és külföldi sziklamászók egyik legkedveltebb célpontjának számítanak. Yosemite évente 3,5-4 millió látogatót fogad, a legháborítatlabb része az északnyugati Hetch Hetchy gleccservölgy.

Vízesség a Yosemite NP-ban

2. Fuji-Hakone-Izu Nemzeti Park, Japán

Az ország egyik legkedveltebb nemzeti parkja Tokiótól délnyugatra található, 1200 négyzetkilométeres területét egy-

mástól elszigetelt helyszínek teszik ki. A látnivalók között található a minden évszakban más arcát mutató Fuji-hegy, a lábánál fekvő, vulkánkitörések által kialakított tavak, a Hakone Botanikus Kert, a tengerpart vonalát követő történelmi Tokaidó út és a bűvárok által kedvelt csendes-óceáni Izu-szigetek.

3. Guilin és Lijiang folyó Nemzeti Park, Kína

A dél-kínai Li folyó által átszelt karszthegység az ország egyik legköltőibb tája, versek és festmények gyakori helyszíne. A nemzeti parkot a folyón, Kujlin és Jangsuó városok között tett 48 kilométeres hajóúttal a legegyszerűbb megtekinteni. A táj sokféleségének érzékeltetéséhez elég felsorolni néhány hegy nevét: Elefántormány, Sárkányfej, Öt ujj. A parton a kilátóhelyek mellett cseppkőbarlangokat lehet megcsodálni.

4. Grand Canyon Nemzeti Park, Amerikai Egyesült Államok

Az Egyesült Államok egyik legismertebb nemzeti parkját ötmillióan látogatják évente. A kanyon déli pereme a látogatottabb, itt mintegy 48 kilométernyi szakaszon lehet végigmenni autóval. Az átlag 300 méterrel magasabb északi peremen kevesebb kilátóponthoz lehet hozzáférni, de a táj változatosabb, virágos mezőket, nyárfa- és lucfenyő-erdőket láthatunk. Az egyetlen átkelőhely, a Navahó híd messze északra fekszik a park déli bejáratától.

5. Torres del Paine Nemzeti Park, Chile

A patagóniai nemzeti parkban, Dél-Amerika egyik legkedveltebb túrázóhelyén a gránitsziklák között zöld erdők, kék tavak és fehér gleccserek bújnak meg. A park fő látványosságát, a három ormú Torres del Paine hegyet – amelyet egy 19. századi brit utazó, Lady Florence Dixie Kleopátra túinek nevezett el, mert az egyiptomi obeliszekre emlékeztették őt – akár egy nap alatt is meg lehet nézni. A park körbejárása 8-9 napot vesz igénybe.

6. Banff Nemzeti Park, Kanada

Kanada első nemzeti parkját 1885-ben alapították. A 19. század végén és a 20. század elején még főleg gazdag európai és amerikai utazók kedvelt célpontja volt. Napjainkban évente mintegy 4 millió turista látogatja. A sielés, túrázás és lovaslás mellett a Fairmont Banff Springs Hotelben még golfozni is lehet egy 27 lyukú pályán.

7. Szerengeti Nemzeti Park, Tanzánia

A Szerengeti körül élők helyzetének javítására a tanzániai kormány tavaly egy a parkot átszelő út építését tervezte, a nemzetközi tiltakozás miatt azonban elálltak a tervtől, és más útvonalat keresnek. A közel 15 ezer négyzetkilométeres nemzeti parkban nincs állandó település, kizárólag vadőrök, biológusok, és a látogatókkal foglalkozó alkalmazottak laknak itt. A zebrák, gazellák és gnúk vándorlása és a park életének más fontos eseményei különféle stílusú szálláshelyekről kiindulva figyelhetők meg, a hagyományos kőépületektől a safaritáborokig.

Hőlégballonos safari a Szerengetiben

8. Svájci Nemzeti Park

Svájc egyetlen nemzeti parkja az ország keleti csücskében, az olasz határhoz közel található. Növény- és állatvilága szigorúan védett, a látogatók a kijelölt gyalogutakat (hosszuk összesen 80 kilométer) nem hagyhatják el, nem lehet táborozni, aludni kizárólag a park által fenntartott kunyhókban szabad.

9. Lake District Nemzeti Park, Anglia

Az északnyugat-angliai tóvidék az angol hegymászósport bölcsője (itt található az ország legmagasabb csúcsa, a 978 méteres Scafell Pike), de kerékpárosok is kedvelik, és evezésre, vitorlázásra és horgászásra is számos alkalmat találhatunk itt. A táj legértékesebb részét 1951-ben vették védelem alá, de a nemzeti parkba való belépés nincs szigorú szabályokhoz kötve.

10. Fiordland Nemzeti Park, Új-Zéland

A legnagyobb új-zélandi nemzeti parkban tizennégy gleccser található. A jég formálta tájon mérsékelt övi esőerdők és a Déli-Alpok magashegységi növénytakarója váltogatja egymást. A 12 500 négy-

Az „elvarázsolt erdő”
a Fiordland Nemzeti Parkban

zetkilométeres parkban mindenki találhat neki tetsző tevékenységet: lehet madarakat (köztük a kakapót és a kivit) figyelni, szarvasra vadászni, kajakozni, búvárkodni, kerékpározni és természetesen túrázni.

11. Manuel Antonio Nemzeti Park, Costa Rica

A mindössze 16 négyzetkilométeres park területén trópusi esőerdőben, homokos és sziklás tengerpartokban gyönyörködhetünk. A védett területen

több mint 180 madár- és több mint 100 emlősfaj él; delfinekkel, majmokkal, iguanákkal, papagájokkal és lajhárokkal is találkozhatunk, az igazán szerencsések pedig az épp arra vándorló bálnákat is megfigyelhetik.

12. Kakadu Nemzeti Park, Ausztrália

A hihetetlenül változatos, 1700 fajnál is több növényt magába foglaló flóra, és a számos ritka vagy csak itt megtalálható állattal gazdag fauna mellett a parkban a – régészeti leletek tanúsága szerint legalább 50 ezer éve itt élő – bennszülöttek sziklafestményei is megcsodálhatók. A parkot évente mintegy 200 ezren látogatják meg.

Létező település-e Kukutyin?

Kukutyin nevű településből kettő is létezik. Az egyik a magyarországi Szeged és Makó között elterülő Ferencszállás része.

Ferencszállást 1828-ban alapította a deszki Báró Gerliczy Ferenc. A település nevét Gerliczy báró Ferenc nevű fiáról kapta. A helyet az egykori katonai térképen így jelölték: pa Kukutyin, azaz Kukutyin puszta.

A kukutyini terület az 1880-as években zabbal volt bevetve, de az éppen akkor tetőző Maros miatt a földeken nem lehetett dolgozni. A leleményes parasztemberek nem akarták, hogy veszendőbe menjen a termés, ezért csónakokba ültek, és úgy vágták le a zab „hegyét”, a kalászat.

A másik Kukutyin Romániában, Iași megyében található. A csángók nevezik így a Prut melletti Cucuteni községet, amely a környékén feltárt neolitikumi, 5-7 ezer éves leletekről nevezetes.

Cucuteni-edény székely rovásjelek párhuzamaival

A cucuteni-i kultúra

A Cucuteni-kultúra Délkelet-Erdélyben és Moldvában jelent meg a korábbi vonaldiszes és más kultúrák hagyatékainak összeolvadása nyomán a Kr. e. V–IV. évezredben. A tripoljei és erődi kultúrákkal egyetemben a korabeli európai kultúra kiemelkedően fejlett, meghatározó központja volt.

A cucuteni-i népesség felszíni, tapasztott házakból álló, a folyók teraszain vagy közvetlenül a völgyekben elhelyezkedő, minden esetben a vízlelőhelyek közvetlen közelében található településeken lakott. Megélhetésüket a kezdetleges növénytermesztés és a főleg szarvasmarhára alapozott állattartás biztosította, amelyet vadászattal és halászáttal egészítettek ki. Pattintott kőeszközöikre a kis méretek (mikrolitok) jellemzőek, csiszolt baltáik, vésőik jellemzően négyzet vagy trapéz alakúak. Fontos szerepet játszottak a csontból és agancsból készült eszközök is. A kultúra késői szakaszában megjelenő fémfeldolgozást természetéből készített árák és ékszerek jellemzik.

Edényeiket bemélyített, valamint bekarcolt technikával készített spirál-, saktábla-, farkasfogmotívumok, valamint pontokkal kitöltött párhuzamos vonalak díszítik. A kultúra kései szakaszaiban megjelenik az edény felületét teljesen befedő vörös festés. Az edényeken alkalmazott ősvallási jelképek a székely rovásírás jeleivel genetikus kapcsolatban vannak. A jelképek azonosságából nyilvánvaló, hogy a cucuteni-i vallás és a magyar ősvallás legfontosabb témái azonosak lehettek.

Jövőre színház leszen a világ

Színház lesz 2012-ben az egész világ: Shakespeare Világfesztivált (World Shakespeare Festival) rendeznek április 23-ától több mint hat hónapon át az olimpiához kapcsolódó nagyszabású kulturális seregszemle, a London 2012 Fesztivál részeként.

A szervezők megfogalmazása szerint a programsorozat, amely az internet segítségével, multikulturális és többnyelvű projektekkel fogja össze az egész világon a nagy drámaíró rajongóit, „példátlan és elképesztő együttműködéssel” valósul meg.

Az immár az új kornak szóló rendezvényen világméretű osztályterem (World Wide Classroom) teszi majd lehetővé, hogy tanárok és diákok megosszák tapasztalataikat arról, milyen helyet foglal el William Shakespeare (1564-1616) országuk kultúrájában, és különleges digitális iskolai segédanyagok is készülnek, így a fesztiválon való részvétel lehetősége nem csak a szigetország lakói számára lesz nyitott.

A globális fesztivál előkészítése négy éve kezdődött. A rendezvénysorozat számára biztató háttérrel szolgált az a tény is, miszerint a világon minden második diák tanulmányaiban szerepel a nagy angol szerző munkássága. A fesztivál hagyományos része is „világvállalkozás”: Londonban, a Temze-parti Shakespeare's Globe Színházban például a drámaíró 37 színpadi művét 37 nyelven, különböző országokból érkező társulatok előadásában láthatja a közönség. A rajongók így megtudhatják, miként hangzanak Shakespeare szavai többek között törökül, görögül, albánul, szuahéliül vagy éppen

az új-zélandi maori őslakók nyelvén. Az előadásokra már 2011. október 10-én megkezdték az egymillió jegy árusítását Londonban.

A szervezők szerint a nagy drámaíró mesteri emberábrázolásának köszönhető, hogy művei más kultúrákban is megtalálják helyüket, ez teszi „a világ drámaírójává”. „Shakespeare már nem kizárólagos brit tulajdon, fajtól, vallástól, kontinens-től függetlenül a világ minden népe osztózik történeteinek, amelyek arról szólnak, mit jelent embernek lenni” – fogalmazott Michael Boyd, a Royal Shakespeare Company művészeti igazgatója. Mint rámutatott, Shakespeare munkássága minden nyelvnél mélyebb, egyetemes nyelvet teremtett, amely segít beszélni az önkényuralomról és a polgárháborúról is. „Munkái pompás trójai falovat bocsátanak rendelkezésünkre” – hangsúlyozta, utalva arra, hogy a nagy drámaíró munkái nem egy országban az ott különben tiltott vagy korlátozott politikai üzenetek kimondására is szolgálnak.

Az év sporteseménye: a londoni olimpia

2012. július 27-én fellobban a láng Londonban. Jacques Rogge NOB-elnök szerint a játékok legnagyobb fenyegetettsége nem a doppingban, hanem az illegális fogadásban rejlik. Éppen emiatt a játékokat nagyon szigorúan fogják ellenőrizni.

Jacques Rogge arra figyelmeztetett, hogy a nyári játékokon a legnagyobb veszélyt nem biztos, hogy a dopping, hanem az illegális fogadás jelenti. A szervezők és a brit kormány tagjai is folyamatosan azon tanakodnak, hogy miként tudnák az illegális szerencsejátékot visszaszorítani. Amíg alaphelyzetben a krikett és a labdarúgás kiemelt kockázattal bír e tekintetben, addig az olimpia alatt minden sportág minden versenyszámában számolni kell ezzel.

„Nem tudok úgy kinyitni egy napilapot sem, hogy ne találnék cikket a bundázásról és a csalásról, lehet ez Németországban, Olaszországban, Belgiumban, Magyarországon, Törökországban, Görögországban, Kínában, Dél-Koreában vagy Szingapúrban. Ez már világméretű és rendkívül veszélyes probléma – nyilatkozta a Guardiannek Rogge. – Az illegális fogadások rohamos elterjedésével egyre többször próbálnak manipulálni sporteseményeket. A sport hitelességét ez ugyanolyan mértékben veszélyezteti, mint a doppingolás. És ez csak a kezdete az újabb hatalmas csatának.”

Rogge szerint egy olimpián felértékelődhet a kísértés, hiszen számtalan olyan sportág van, ahol egy sportoló alulfizetett a többiekhez képest, így megfelelő ajánlat

esetén elgondolkodhat a csalás lehetőségén. „Ez a valóság, a sportolónak meg kell élnie valamiből. Éppen emiatt a játékokat nagyon szigorúan fogjuk ellenőrizni. Ha szokatlan dolgokat észlelünk, a fogadóirodák leállíthatják a további fogadásokat, megtagadhatják a pénz kifizetését, és kérhetnek rendőrségi vizsgálatot is. Ennyi a lehetőségünk, de remélem, ezzel sohasem kell majd élnünk.”

2012 London

A NOB 117. ülését Szingapúrban tartották 2005. július 6-án, ahol a 2012. évi nyári olimpiai játékok házigazdájának az angliai Londont választották meg. A választás négykörös volt, ahol London a következő városokat előzte meg: Moszkva, New York, Madrid, Párizs. Tehát a döntés értelmében a XXX. Nyári Olimpiai Játékokat 2012. július 27-től augusztus 12-ig Londonban rendezik. London a 2012. évi nyári olimpiai játékok megrendezésével az első város lesz, amely háromszor is rendezhetett újkori nyári olimpiát. A londoniak 1908-ban és 1948-ban voltak már eme sportesemény házigazdái.

Abban már megegyezés született, hogy az olimpia alatt rekordszámú, 5500 dopingvizsgálatot végeznek majd. „Ne legyünk naivak, mert az az idő sohasem jön el, amikor biztosan kijelenthetjük, a sport doppingmentes. A csalás beágyazódott az emberi természetbe, ennek ellenére sokat léptünk előre az ellenőrzések terén” – mondta Rogge. A NOB elnöke figyelmeztetett arra, hogy a vizsgálatok egyre kifinomultabbak és pontosabbak, a vér- és vizeletmintákat pedig évekre lefagyasztják, hogy utólag is bármikor ellenőrizni lehessen őket.

Rogge kitért arra is, hogy a közlekedés és a biztonság miatt nem aggódik, de tudomásul kell venni, hogy ez az 1972-es müncheni tragédia óta az egyik legfontosabb kérdés. London dollármilliárdokat költött a tömegközlekedési hálózat fejlesztésére. A nézők nemcsak metróval és busszal utazhatnak a helyszínekre, de elkészült az új, Javelin névre hallgató gyorsvasút is St. Pancras állomás és Stratford között.

„A biztonság egyértelműen a legfontosabb, ezt sohasem szabad elfelejteni. Ez már nem kerítésről, falról és éles fegyverekről szól, sokkal többről, az intelligenciáról – mondta a NOB elnöke, aki szerint az Oslóban történt tragédia sok veszélyre felhívta a figyelmet. – Már nem csak a sportolók elleni támadástól kell tartani, mint 1972-ben a müncheni olimpiai faluban, nem elég tükrökkel megvizsgálni a buszok alját. Figyelni kell az internetet, együtt kell működni a nagyobb országok megfigyelő szerveivel, ez mind-mind nagy intelligenciát és rengeteg munkát igényel.” A brit olimpiai miniszter, Hugh Robertson szerint eddig is készültek egy esetleges magányos farkas, azaz egysz-

mélyes elkövető által indított támadásra, de a norvégiai eset miatt újra megvizsgálták a terveket.

Az olimpia sportágai és helyszínei

Asztalitenisz: ExCeL London

Atlétika: Olympic Stadium (a maratont a 2012-es maratoni pályán rendezik meg, mely a Tower Bridge-től a stadionig tart)

Birkózás (kötöttfogású és szabadfogású): ExCeL London

Cselgáncs: ExCeL London

Evezés: Eton Dorney, a Windsor Castle közelében (Londontól 40 kilométerre nyugatra)

Gyeplabda: Hockey Centre (az Olympic Park északnyugati részén)

Íjászat: Lord's Cricket Grounds

Kajak-kenu (szlalom): Broxbourne, River Lee Country Park (az olimpiai falutól 30 km-re északra)

Kajak-kenu (síkvízi): Eton Dorney

Kerékpározás: Regent's Park (a Mountain Bike-os számoknak a Hadleigh Farm)

Kézilabda: Handball Arena (az Olympic Park nyugati részén)

Kosárlabda: Basketball Arena (az Olympic Parkban) és North Greenwich Arena

Labdarúgás: Az Egyesült Királyság számos stadionjában (a döntőt a Wembleyben játsszák)

Lovas sportok: Greenwich Park

Ökölvívás: ExCeL London

Öttusa: Olympic Stadium, Greenwich Park

Röplabda (beltéri): Indoor Earls Courts

Röplabda (strandröplabda): Horse Guard Parade

Sportlövészet: Royal Artillery Barracks (London északkeleti részén, a világorók-

ség részeként számon tartott Greenwich Park közelében)

Súlyemelés: ExCeL London

Taekwondo: ExCeL London

Tenisz: Wimbledon

Tollaslabda: Greenwich

Torna: Greenwich Arena és North Greenwich Arenas

Triatlon: Hyde Park

Vitorlázás: The Weymouth and Portland National Sailing Academy (Anglia keleti partjainál)

Vívás: ExCeL London

Vízi sportok: Olimpiai Park, Aquatic Center

Így készül London az olimpiára

A 2012. évi nyári olimpiai és paralimpiai játékok rendezvénye számos újonnan épített, már létező ill. történelmi épületet is helyszíneként tudhat magáénak. Emellett olyan ideiglenes helyszínek is megjelennek a tervben, mint a méltán híres Hyde Park és a brit Lovas Testőrség Felvonulási Tere (Horse Guards Parade). Az építők jól haladnak, egymás után adják át az elkészült létesítményeket. A szervezők szerint a diplomáciai sikerek mellett a városrészt és az egész szigetországot gazdasága nagy hasznot húz a különböző beruházásokból. Olyan is akad azonban, aki éppen az olimpia miatt elmaradó turisták miatt kieső bevételeket siratja.

Néhány új épületegyeséget újra felhasználnak, az olimpia helyszíneivé alakítják át, mint amilyen a 80 ezer férőhelyes stadion, más építményeket átméreteznek, egyeseket pedig áthelyeznek máshova az Egyesült Királyságon belül. A tervek hozzájárulnak a közeli Lower Lea Valley („a Lea folyó alsó völgye”) és a London keleti felében megbúvó Stratford újjáépítéséhez, amely az Olimpiai Park feladatait látja majd el.

2011 júliusában készült el a londoni olimpia médiaközpontjának egyik fő épülete, a nemzetközi közvetítő centrum. A játékokkal kapcsolatos építkezésekért és fejlesztésekért felelős állami szervezet, az ODA bejelentése szerint ez

A londoni játékok szimbólumát Wolff Olins tervezte 400 ezer fontért, 2007. június 4-én mutatták be a nagyközönségnek

volt az ötödik elkészült létesítmény a kelet-londoni Olimpiai Parkban. A 275 méter hosszú épület annak a komplexumnak a része, amely több mint 20 ezer újságíró, televízió- és rádióriporter, fotós, technikai szakember munkahelye lesz majd a játékok ideje alatt.

Az addig elkészült kajak-kenu-pályát, kerékpár-csarnokot, Olimpiai Stadiont, kézilabda- és kosárlabda-csarnokokat már birtokba is vették, némelyik már nemzetközi versenyeknek is otthont ad az olimpiát megelőző időszakban.

A The Sun úgy tudja, Madonna a londoni olimpia idejének kellős közepére szervez egy hatalmas koncertet a Hyde parkban. Állítólag ezzel szeretné visszaszerezni A pop királynője címet, amit többek közt Lady Gaga vett el tőle. „Jó ideig rivaldafényben volt a zenei pályán, most kész arra, hogy visszaüljön a nyeregbe. Úgy véli, nincs is annál jobb alkalom, mint a 2012-es londoni olimpia” – mondta a magazinnak egy névtelen forrás, és mint tudjuk, nekik mindig igazuk van.

Kajak-kenu-pálya

A Lee Valley White Water Center 31 millió fontba került, és körülbelül 20 kilométerre északra, Broxbourne-ben fekszik a London keleti részén létesülő Olimpiai Parktól.

Kerékpárcsarnok

A 90 millió fontból felhúzott, Velodrome névre hallgató aréna hatezer néző befogadására képes. Az építkezés 2009 márciusában indult el, az ovális pálya elkészítése két évig tartott. A londoni olimpia pálya kerékpáros versenyeit 2012. augusztus 2–7. között rendezik, amikor összesen 10 számban dől el az aranyérem sorsa.

Olimpiai Stadion

A stadion összesen 486 millió angol fontba került, a kimutatások szerint építéséhez 10 ezer tonna acélt használtak fel. A játékok után a létesítményt átalakítják, mindössze hatvan-ezer ember befogadására lesz alkalmas, és atlétikai viadalok, illetve szabadtéri koncertek mellett a West Ham United labdarúgó-csapatának ad új otthont.

Kézilabdacsarnok

Az olimpia alatt ebben a 44 millió fontért felépített csarnokban játsszák majd le a férfi és a női kézilabdatorna selejtező mérkőzéseit és a női torna negyeddöntőit is, emellett pedig az öttusaversenyek vívó eseményeinek is otthont ad majd.

Kosárlabdacsarnok

A 12 ezer férőhelyes aréna 15 hónap alatt épült fel. Az első testtversenyt augusztusban rendezték benne. A 35 méter magas, fehér színben pompázó csarnok az egyik legnagyobb ideiglenes olimpiai helyszín, ugyanis a játékok után elbontják.

Minden brit

London a közlekedését is nagymértékben fejleszti. 2011 júniusában startoltak a Temze folyón átvívelő függővasút építési munkálatai. Az 50 millió fontos költségvetéssel épülő rendszer két helyszínt – északról a kelet-londoni Royal Victoria Dock-nál lévő Excel csarnokot, délről pedig a délkelet-londoni Greenwich körzetében lévő O2 Arénát – köt össze. A kabinok 50 méteres magasságban közlekednek majd a folyó felett, óránként körülbelül 2500 utast szállítva. Egyes vélemények szerint kérdéses, hogy üzembe tudják-e helyezni az olimpia megnyitójáig.

Az olimpia nem csak sportdiplomáciai sikereket hozhat a városnak, az eseményen tulajdonképpen a brit nemzetgazdaságot és Kelet-Londonot kívánják újraéleszteni. A The Telegraph legfrissebb elemzése szerint az olimpiai létesítmények 98 százaléka brit cégek terméke. Az Olimpiai Stadionra is gyakorlatilag kiíratnák a „Made In Britain” feliratot. Az

üvegfelület, a székek, a tető mind-mind Angliából származnak. Egy becslés szerint 75 ezer szigetországi vállalat nyert el kisebb-nagyobb munkát, így részesül a játékokra szánt hatmilliárd fontos költségvetésből.

Városi félelmek

A várost kimutatható kár is érheti 2012 januárja és augusztusa között, ugyanis vannak turisták, akik éppen a várhatóan nagy tömeg, drágább szállodai szobák és szolgáltatások miatt kerülnek el az amúgy népszerű célpontot – állítja a London & Partners turisztikai hivatal. Az Oxford Economists közgazdászai szerint az így elmaradó bevételek elérik az amúgy magasnak mondható 375 millió fontos összeget is. A számítások alapján 160 millió fontot hagynak otthon vagy költenek el más városokban az amerikai turisták, 124 millió font marad el a vidéki angoloktól, 91 millió fontot pedig épp a londoni lakosok visznek el, mert valósággal elmenekülnek a városból.

Wenlock és Mandeville az olimpia két kabalafigurája, amelyek formabontó külsejükkel leginkább a gyerekek érdeklődését kívánják felkelteni. A tervezőjük által „mágikus lényeknek” nevezett kabalák egyszerűek, a narancssárga-fehér Wenlock testén a londoni olimpia logója látható, a kék-fehér színű Mandeville pedig a paralimpia hivatalos figurája lesz. Wenlock öt karkötőt visel, amelyek az olimpiai öt karikát szimbolizálják, a fejformája pedig a dobogóra emlékeztet. Mandeville ábrázata leginkább a kerékpárosok által viselt sisakra hasonlít. Nevüket két kisebb angliai településről kapták, mégpedig azért, mert Pierre de Coubertin 1890-ben Much Wenlock városában fogalmazta meg a modern olimpia eszméjét, a paralimpiai mozgalom pedig Mandeville-ből indult el a második világháborút követően.

Magyar esélyek az olimpián

Borkai Zsolt, a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) elnöke már akkor boldog lenne, ha a magyar sportolók (amúgy kb. 150 résztvevőre lehet számítani) megismételnék a pekingi eredményt, és három aranyérmét nyernének Londonban. „Ha pedig ennél többet szereznek, akkor rendkívül örülni fogok” – fogalmazott Borkai, aki arra már nem vállalkozott, hogy megtippelje az összes magyar érem számát.

A pekinginél viszont jobb londoni olimpiai szereplésben reménykedik Molnár Zoltán, a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) főtitkára, aki azt szeretné, ha a magyar versenyzők 20-22 sportágban indulnának, és Magyarország az első húszba kerülne a nemzetek rangsorában. Úgy véli, 10-12 olyan sportoló van, „akiknek ha összejön minden és jó napjuk lesz, akkor akár aranyat is nyerhetnek”, ám ezt általában hárommal szokták elosztani, hogy a valós esélyek tükröződjének. Mint rámutatott, az utóbbi két-három évtizedben létszámban és eredményességben is romlott a teljesítmény. Úgy vélte, ennek oka a támogatások csökkenése, az intézményi struktúra szétesése, sportegyesületek és a tudományos bázis leépülése, s egyebek mellett a sportorvosi háttér gyengülése.

Mit mond a szimulátor?

A fenti tippel szemben a USA Today internetes kiadásában elindított Olympic Medal Tracker-program egy évvel a londoni olimpia előtt hat magyar aranyérmét jósolt. A szimulátor szerint az éremtáblázat élén az Egyesült Államok végmez 37 arannyal, 18 ezüsttel és 30 bronzal, megelőzve Kínát (30, 34, 19) és Oroszországot (25, 22, 30). Magyaror-

szág az éremtáblázat 11. helyén zárhat hat arannyal, kilenc ezüsttel és hét bronzal (áprilisban még 21 érem – hét arany, kilenc ezüst, öt bronz – volt az előrejelzés).

Magyar részről jelenleg a születés előtt álló kajajos, Janics Natasa számíthat aranyéremre 200 méteren, valamint 500 méteren a női kajak kettes. Ugyancsak olimpiai bajnok lesz a szimulátor szerint a tornász Berki Krisztián lólengésben, továbbá az öttusázó Marosi Ádám, a férfi légpuska 3x40 lövéses számában Sidi Péter, valamint a párbajtőröző Szász Emese.

Mit mondanak a szakemberek?

Nehéz vitába szállni egy szimulátorral, ám azt nyugodt szívvel kimondhatjuk, hogy a magyar úszók közül Cseh László, Hosszú Katinka, Jakabos Zsuzsanna, Kis Gergő, Verrasztó Evelyn okozhat kellemes meglepetést Londonban, míg Gyurta Dániel – két világ- és egy Európa-bajnoki cím birtokában – egyenesen a 200 méteres mellúszás esélyesének számít. Kiss László, az úszóválogatott szövetségi kapitánya a londoni esélyekről azt mondta: négy-öt magyar úszóéremnek van realitása, ezzel az eredménnyel személy szerint nagyon boldog lenne.

Kajak-kenuban is többre számítunk két aranyból, hiszen Janics Natasa mellett ott van Kovács Kati, Csipes Tamara, a Szabó Gabriella–Kozák Danuta–Kovács Katalin–Benedek Dalma négyes, a kenusoknál az 1000 méteres táv olimpiai bajnoka, Vajda Attila. Storcz Botond szövetségi kapitány is azt mondta sportága londoni esélyeit latolgatva, hogy a kajak-kenusok Londonban is tudják hozni a pekingi négy érmet, abból két aranyat, de személy szerint úgy látja, minden esély megvan rá, hogy öt érmet legyen, közte három arany.

És még nem beszéltünk a férfi vízilabda-válogatottról, amelynek sorozatban három olimpiai arany után akár a negyedik is összejöhet. Igaz, ez már maga lenne a csoda...

Gyurta Dani két világbajnoki címére teheti fel a koronát

Ami viszont elkésztető, hogy bár az olimpiai szereplést tekintve a vívás tekinthető Magyarország legeredményesebb sportágának, a 2008-ban az elmúlt 100 év legrosszabb ötkarikás, 2011-ben pedig minden idők leggyengébb világbajnoki szereplését produkálta. Kovács Tamás, a kardvívók szövetségi kapitánya 8–10 londoni résztvevővel és 2–2 érmmel számol, ám a magyar vívósportnak a korábbi évekkel, évtizedekkel ellentétben most nincsenek igazi klasszisai, most senkire sem tudják azt mondani, hogy minimum érmet fog szerezni. A legnagyobb problémának

Berki Krisztián most bosszút állhat, amiért nem vehetett részt a pekingi olimpián

azt nevezte, hogy a sportág és annak vezetése nem nézett szembe a gyenge pekingi szerepléssel.

Magyar éremstatisztika

A máig megrendezett huszonöt újkori olimpia közül a magyar sportolók huszonháromon vettek részt, és összesen 160 olimpiai aranyérmet szereztek. Ebből 119 aranyérem egyéni, 41 pedig csapatsportágban elért eredmény. Összesen 285 magyar sportoló viseli az olimpiai bajnoki címet. Közülük 207 egyszeres, 57 kétszeres, 17 háromszoros (Balczó András, Benedek Tibor, Biros Péter, Berczelly Tibor, Fenyvesi Csaba, Gyarmati Dezső, Janics Natasa, Kabos Endre, Kammerer Zoltán, Kárpáti György, Kásás Tamás, Kiss Gergely, Molnár Tamás, Papp László, Rajcsányi László, Storcz Botond, Szécsi Zoltán), 3 négyszeres (Darnyi Tamás, Fuchs Jenő, Kulcsár Győző), 2 ötszörös (Egerszegi

Kovács Kati, a kajakkirálynő 36 éves lesz az olimpia idején. A kajak-kenusoktól legalább két aranyat vár a közvélemény

Krisztina, Keleti Ágnes), 2 hatszoros (Kárpáti Rudolf, Kovács Pál) és 1 hétszoros (Gerevich Aladár) olimpiai bajnok.

A legeredményesebb magyar sportoló tehát Gerevich Aladár vívó, hét – egy egyéni és hat csapat – aranyéremmel. A legtöbb egyéni aranyérmes – ötöt – eddig Egerszegi Krisztina nyerte.

- A 282 olimpiai bajnok közül
- 69 vízilabda (9 aranyérem),
- 55 vívás (34),
- 45 labdarúgás (3)

- 28 kajak–kenu (19)
 - 18 birkózás (19)
 - 17 úszás (23)
 - 12 öttusa (9)
 - 12 torna (14)
 - 9 atlétika (9)
 - 8 ökölvívás (10)
 - 6 sportlövészet (7)
 - 2 súlyemelés (2)
 - 1 cselgáncs (1)
 - 1 művészeti versenyek (1)
- sportágban lett olimpiai bajnok.

Az olimpia érméi

A brit Királyi Pénzverdében 2011 novemberétől zajlik a londoni olimpia és paralimbia érmeinek legyártása. A medálok Niké istennőt és a Temze folyót is ábrázolják többek közt.

A több évszázados múlttal rendelkező Royal Mint közlése szerint összesen 4700 medált készítenek egy igencsak költséges eljárással. Összeverbuváltak egy szakértőkből álló csoportot, maga az előállítás pedig a pénzverde székhelyén, a dél-walesi Llantrisantben folyik majd nyolcszáz helyi munkás bevonásával.

Egy-egy érme elkészítése tíz órát vesz igénybe. A folyamat során a fémet tizenöt alkalommal préselik egy 900 tonnás súllyal, és minden ötödik préselés után egy 750 fokos kemencén futtatják át.

„Nagyon büszkék vagyunk és megtiszteltetésnek érezzük, hogy mi készíthetjük el az olimpiai és paralimpiai medálokat –

mondta Adam Lawrence, a Royal Mint vezetője. – Minden itt dolgozó elmesélheti majd a gyerekeinek és az unokáinak, hogy – Dél-Walesszel egyetemben – rész volt a ötkarikás történelemnek.”

Az olimpia érmeit David Watkins brit művész tervezte, s egyik oldalukon a győzelem görög istennője, Niké látható, a másikon pedig egy öt szimbolikus elemből álló kompozíció, mely többek között a játékok logóját és a Temze folyót is ötvö-

zi. Az alapanyag az amerikai Utah állam egyik bányájából és Mongóliából érkezik Walesbe. A bemutatott érme minden eddigi olimpiai éremnél nagyobbak: átmérőjük egyenként 85 milliméter, vastagságuk 7 milliméter, súlyuk pedig 375–400 gramm.

A londoni olimpia 16 napja alatt több mint 2100 érmet osztanak ki 302 győzelmi ceremónián. Várhatóan 204 ország

10 és fél ezer sportolója küzd 26 sportág 302 aranyérméért, szemben az előző londoni olimpiával, ahol – 1948-ban – még csak 4104 versenyző indult.

A londoni olimpia első emlékérméje

Hangoljunk az Eb-re!

A 14. labdarúgó Európa-bajnokságot Lengyelország és Ukrajna közösen rendezi meg 2012. június 8. és július 1. között. Lengyelországban Varsó, Gdańsk, Poznań, Wrocław, Ukrajnában Kijev, Harkov, Doneck és Lviv városa rendez mérkőzéseket. Alább a stadionokat vesszük sorba, no meg az eddigi tornák történetét.

Helyszínek

A varsói Nemzeti Stadion (*lengyelül: Stadion Narodowy*) 2009 februárja óta építés alatt áll, 63 ezer férőhelyesre tervezik, teljes nézőtere fedett lesz, a földalatti parkolóban 1700 autó fér majd el. A nyitómérkőzésnek, 2 csoportmérkőzésnek, 2 negyeddöntőnek és egyik elődöntőnek ad otthont. A játéktér felett egy mozgatható tető kap majd helyet, így minden kulturális és sportesemény az időjárástól függetlenül megtartható lesz benne. A stadion piros-fehér borítást kap, amely Lengyelország nemzeti színeire emlékeztet.

A **poznani Városi Stadion** (*Stadion Miejski*) 1960 és 1980 között épült, 2012-re közel 46 ezer főt befogadó létesítménnyé alakítják át, három csoportmérkőzést rendeznek benne.

A **wrocławai Városi Stadion** 45 771 férőhelyes, 3 csoportmérkőzés otthona.

A **gdanski Balti Aréna** 44 ezer férőhelyes, ugyancsak három csoportmérkőzés helyszínéül szolgál.

A **kijevi (Ukrajna) Olimpiai Stadion** (*RSZK Olimpijskij Stadion*) 2011. október 8-án adták át ünnepélyes keretek között: a kolumbiai énekesnő, Shakira is fellépett a ceremónián. Eredetileg 1937 és 1941 között épült, a felújítás után 69 ezer férőhelyes lett. A labdarúgás mellett atlétikai versenyek lebonyolítására is alkalmas aréna hozzávetőlegesen 585 millió euróba került. Az Eb 3 csoportmérkőzésének, 2 negyeddöntőjének, egyik elődöntőjének és döntőjének ad otthont.

A 2009-ben átadott, három év alatt 400 millió dollárból felépült **donecki Donbasz Aréna** Európa egyik legszebb és legmodernebb stadionja, a Sahtart pénzelő mágánás, Rinat Ahmetov nem sajnálta rá a pénzt. Legszebb látványeleme a külső, 24 ezer négyzetméteres üvegfal, amelyet éjszaka ki lehet világítani. A Donbasz Arénában üzlethelyiségek, éttermek és szórakozóhelyek is helyet kaptak. Műszaki szempontból a legérdekesebb az infravörös fűtése, melynek köszönhetően még a legnagyobb hidegben is fel lehet fűteni az arénát 14 fokra. A sajtópáholy ezer újságíróat fogadhat be. Férőhelyeinek száma 51 504, itt három csoportmérkőzést rendeznek.

A nyugat-ukrajnai **Lvovban** (Lviv, Lemberg, Ilyvó, Lwów) 2011 októberének végén átadott **Lviv Aréna** 33 500 férőhelyes, ugyancsak három csoportmérkőzésnek ad otthont.

A **harkivi (harkovi) Metaliszt Stadion** 41 411 férőhelyes, 2009-ben adták át, három csoportmérkőzés helyszíne.

A selejtezőkön 51 ország válogatottja vett részt. Lengyelország és Ukrajna vendéglátóként, Dánia, Anglia, Franciaország, Németország, Görögország, Olaszország, Hollandia, Oroszország és a címvédő Spanyolország csoportelsőként, míg Svédország a legjobb csoportmásodikként kvalifikálta magát, Horvátország, Portugália, Írország, Csehország pedig pótseljtezőn. Az utóbbi évek legjobb szereplését nyújtó magyar válogatott harmadikként végzett csoportjában, Hollandia és Svédország mögött, így nem jutott ki. A román válogatott is a harmadik helyen végzett Franciaország és Bosznia-Hercegovina mögött.

Az Eb-döntők története

Az 1954-ben megalakult Európai Labdarúgó-szövetség (UEFA) négyéves munkálkodás után tudta útjára indítani az első, nemzeti labdarúgó-válogatottak számára kiírt kupasorozatot. Az akkoriban még egyenes kieséses rendszerű tornára elég nehézkesen jött össze a 16 nevezés, de végül Európai Nemzetek Kupájaként mégiscsak sikeresen debütálhatott. 1968-tól vette föl mai nevét, és ekkor már 31 nemzet nevezett, ekkortól alkalmazzák a ma is ismert selejtezőcsoportos rendszert. Itt esett meg egyébként először és egyben utoljára a sorozatba most jelentkező NSZK válogatottjával, hogy nem került a fináléba.

Négy esztendő múlva igazán hatásonosan szépítettek, hiszen a Szovjetunió legyőzésével a Német Szövetségi Köztársaság csapata lett a döntő győztese, majd a következő alkalommal, 1976-ban szintén a döntőig jutottak, ahol azonban a 11-es-párbajban elvereztek. Érdekesség, hogy ez a torna volt az egyetlen a konti-

A magyar válogatott az első, 1960-as Eb-re nem jutott ki, de 1964-ben már bronzérmes lett, miután kikapott a spanyoloktól, és a kisdöntőben legyőzte Dániát. Az 1968-ast ismét kihagyta, négy évvel később a negyedik helyen végzett. Ekkor még mindig csak négy ország csapata juthatott ki a záró szakaszra, ahol a már megszokott két elődöntőt, a bronzmérkőzést és a döntőt játszották le. Az elődöntőben Szovjetuniótól, a bronzmérkőzésen Belgiumtól szenvedtünk vereséget. Azóta egyszer sem szerepeltünk Eb-n.

nensviadalok történetében, ahol az elődöntők és a döntő minden találkozója hosszabbítás vagy büntetőrúgások után dőlt el.

1980-ban ketten is először dupláztak: rendezőként a taljánok, győztesként a nyugatnémetek. További újdonságként az UEFA először iktatta ki a rendezésből az egyenes kieséses szakaszt, és a selejtezők után immár nyolc válogatott utazhatott el Itáliába. 1984-ben tértek vissza, nyolc év szünet után, az elődöntők. 1992-ben két korábbi sikeres gárda is „nevet váltott”: az NSZK immár keleti oldalbor-dájával együtt vett részt a sorozatban, míg a Szovjetunió még ekként nevezett, de a nyolcas döntőben már Független Államok Közösségeként bukkant föl. 1996-ban Németország, eddig egyedülként, harmadszor is diadalmaskodott – a szintén először alkalmazott aranygól jóvoltából. Ugyanekkor Kelet-Európa politikai színterének átalakulása miatt sohasem látott létszámú, 48-as mezőnnyel rajtolt a sorozat, amely a megemelt létszámú, immár 16-os döntőt hozta még magával újításként.

Az Európa-bajnokságok eddigi döntői:

1960, Franciaország: Szovjetunió – Jugoszlávia 2-1 (0-1), h. u. (hosszabbítás után); g.: Metreveli (49.), Ponyegyelnyik (113.), ill. Galics (41.).

1964, Spanyolország: Spanyolország – Szovjetunió 2-1 (1-1); g.: Pereda (6.), Marcelino (83.), ill. Huszainov (8.).

1968, Olaszország: Olaszország – Jugoszlávia 1-1 (0-1); g.: Domenghini (80.), ill. Dzsajics (39.) Megismételt döntő: Olaszország – Jugoszlávia 2-0 (2-0); g.: Riva (11.), Anastasi (32.).

1972, Belgium: NSZK – Szovjetunió 3-0 (1-0); g.: G. Müller (27., 58.), Wimmer (52.).

1976, Jugoszlávia: Csehszlovákia – NSZK 2-2 (2-1) – tizenegyesekkel 5-3; g.: Svehlík (8.), Dobias (25.), ill. D. Müller (28.), Hölzenbein (89.).

1980, Olaszország: NSZK – Belgium 2-1 (1-0); g.: Hrubesch (10., 88.), ill. Vandereycken (72., 11-esből).

1984, Franciaország: Franciaország – Spanyolország 2-0 (0-0); g.: Platini (57.), Bellone (90.).

1988, NSZK: Hollandia – Szovjetunió 2-0 (1-0); g.: Gullit (33.), Van Basten (54.).

1992, Svédország: Dánia – Németország 2-0 (1-0); g.: J. Jensen (18.), Vilfort (78.).

1996, Anglia: Németország – Csehország 2-1 (0-0, 1-1), h. u., aranygóllal; g.: Bierhoff (73., 95.), ill. Berger (59., 11-esből).

2000, Belgium és Hollandia: Franciaország – Olaszország 2-1 (0-0, 1-1), h. u., aranygóllal; g.: Delvecchio (55.), Wiltord (94.), Trezeguet (103.).

2004, Portugália: Portugália – Görögország 0-1 (0-0); g.: Kariszteasz (57.).

2008, Ausztria és Svájc: Németország – Spanyolország 0-1 (0-1); g.: Torres (33.).

Az Eb csoportbeosztását december 1-jén, tehát a Székely Kalendárium nyomdába kerülése után sorsolták ki. A fogadást kedvelők akár már most megtippelhetik, ki lesz a végső győztes a jövő évi tornán. Nem meglepetés, hogy a fogadóirodáknál címvédő és a selejtezőt hibátlanul letudó spanyolok vezetik a rangsort (a győzelmükre tippelők a tét 3.5-szörösét nyerhetik meg), őket követik nem sokkal lemaradva a németek (3.75). Joachim Löw együttese szintén nem talált legyőzőre a sorozatban, miközben újabb fiatal játékosok kerültek beépítésre a csapatba.

A hollandok is csak az utolsó fordulóban kapituláltak, ők 6.50-szeres szorzóval a harmadikok az „esélyességi rangsorban”. Fabio Capello elmondása szerint az Eb után távozik az angol válogatott kispadjáról, jelenleg 11-szeres oddsal kínálják, hogy mindezt egy aranyéremmel teheti meg az olasz szakember. Az egyaránt megújuló olaszok és franciák végső sikere 13-szoros pénzért érne az arra fogadóknak. Érdekesség, hogy bár a portugáloknak pótsejtezőt kellett játszaniuk a kijutásért, de Cristiano Ronaldóék (19) így is ott vannak a hetedik helyen.

Horoszkóp 2012

Kos

(március 21.–április 20.)

A Kosok számára egy felelősségteljes, döntésekkel teli időszak következik, amikor a pénzügyek az eddigieknél is nagyobb szerepet játszanak majd az életükben. Nagyon figyelmesnek kell lenniük tehát az előttünk álló tizenkét hónapban, ha nem szeretnék, hogy a befektetéseik veszteséggel záruljanak.

Az üzlet és a pénzügyek terén lesz igény a legtöbb energiára. Többfajta probléma is adódhat ezeken a területeken, az egyszer fent, egyszer lent érzése uralja majd az egész esztendőt. A jegy szülöttei időnként úgy érezhetik, hogy nem boldogulnak, máskor pedig a vártnál nagyobb sikereket érnek el. Érdemes hosszan mérlegelni, mielőtt döntéseket hoznak. A szeptemberi és októberi hónapokban különösen érdemes lesz elővigyázatosnak lenni és odafigyelni a meg gondolatlan lépésekre.

Égészségi állapotuk nem okoz problémát a Kos jegyben születetteknek. Különösen akkor, ha az előző évben nem követtek el túl nagy kihágásokat az „ép testben ép lélek” szabálya ellen. Még a tavaszi és őszi influenzajárványok is elkerülnek, ha odafigyelnek egy kicsit magukra. A nyári időszakban tanácsos elkezdni a kúrát a krónikus betegségben szenvedő Kosoknak. Ekkor vegyenek bátorságot új gyógymódok kipróbálásához is!

Bár 2012-ben a Kosok karriergörbéje felfele ível, nem ajánlott, hogy karba tett kézzel várják a szakmai előrejutást. Munka és fegyelem – ezek a legjobb szövetségesei a Kos jegyében születetteknek az új évben. Ne hagyják figyelmen kívül az év elején kilátásban lévő szakmai tréningeket ismeretszerzés és kapcsolatépítés érdekében. Ettől eltekintve, nem érdemes megszakítani a régi partnerkapcsolatokat sem.

Mindenképpen tartózkodniuk kell a kétéves üzleti tevékenységektől, annál is inkább, mert e területen kritikus periódusra számíthatnak a jegy szülöttei. A pénzügyi bevételek növekedésére április–májusban lesz lehetőség.

2012-ben egy hatalmas szeretethullám fogja hatalmába keríteni a Kosokat. A szerelemben megélt siker lesz az alapja minden egyéb tevékenységük kimenetelének. Akik még nem találták meg a társukat, számíthatnak rá, hogy valaki meg fog jelenni az életükben.

Bika

(április 21.–május 21.)

A 2012-es évben váratlan fordulatok elébe néznek a jegy szülöttei.

Legyen szó munkahelyről vagy párkapcsolatról, biztosan érik majd meglepetések. A nyugodt évkezdés után az esztendő második fele szokatlanabbnál szokatlanabb eseményeket tartogat. Magánéletük nem lesz éppen olyan, amilyennek szeretnék, még ha mindent meg is tesznek a konfliktusok enyhítésé-

ért. Érzelmi téren inkább várakozás kíséri végig a Bikákat a következő tizenkét hónapban. Ez idő alatt azonban kitűnően kielemezhetik eddigi életüket, megpróbálhatnak változtatni bizonyos területeken, ami minden bizonnyal közelebb viszi őket a kitűzött céljaikhoz.

Ebben az évben oda kell figyelni az emésztésre! Különösen ártalmasak lehetnek a zsíros élelmiszerek. Tavasszal és nyáron nem jelentkeznek problémák, de nem árt fokozni az immunitást: nyáron sok zöldség és gyümölcs fogyasztása, valamint rendszeres sport ajánlott. Így elejét vehetik az őszi megfázásoknak.

Ami a pályafutást illeti, eleinte nyugodtan telnek a hónapok, de néha maguk a Bikák sem tudják eldönteni, hogy nyugalomra, vagy nagyobb kihívásokra vágnak-e. Februárban számíthatnak jelentősebb szakmai előrelépésekre, de általában ne reménykedjenek átütő sikerekben a 2012-es évben. Az is megtörténhet, hogy munkahelyet vagy tevékenységi kört változtatnak, ami kitűnő alapja lehet a jövőbeli megvalósításoknak.

Nagyobb pénzösszeg van kilátásban a Bikák számára, ami örökség formájában is érkezhethet. Márciusban és áprilisban jelentős bevételekre számíthatnak, kiváltéppel az ingatlan ügyletek területén. Júniusban és decemberben azonban takarékoskodniuk kellene!

Nagyon sok figyelmet és időt igényelhetnek a családtagok és a rokonok. Az egyedülállóknak áprilisban és novemberben alkalmuk lesz partnerre találni. Frigyek köttetetésére legkedvezőbbnek a július és augusztus ígérkezik. Decemberben bánjanak óvatosan a titkos viszonyaikkal!

Ikrek

(május 22.–június 21.)

Az új év hatalmas lendülettel kezdődik, nem hagy időt a tétovázásra. Az Ikrek szülöttek már az első hónapban új megbízások elé nézhetnek, annak jeleként, hogy elismerik eddigi munkájukat és értéklik fáradaimaikat. Az év második felére sűrűsödhetnek a teendők, ami miatt a magánéletre is kevesebb idő marad. Ebben az időszakban érdemes a befektetések előtt alaposan körültekinteni, esetleg szakértő véleményét kérni. Kissé kellemetlen közérzetre lehet számítani főleg a novemberi és decemberi hónapokban.

Az egészség sok problémát okoz majd ebben az évben az Ikrek jegyében születetteknek, ezért komoly módon kell kezelniük még egy egyszerű meghűlést is. A meleg beálltával mindenképpen ajánlatos elkezdenni sportolni, hogy visszaállítsák a szervezetük energiataralékait, és jobb, ha az őszi napokra is beiktatnak valami kellemes, kikapcsoló testmozgást.

Az előttünk álló évben több téren is lesz lehetőségük kisebb szakmai előmenetekre, de gyökeres változások nem várhatók az Ikrek életében. Jó irányba fejlődnek a munkahelyi kapcsolatok, sok esetben érezhető majd, hogy a toleráns és segítőkész magatartás most végre visszonzásra talál. Április és május lesz a legkedvezőbb időszak a szakmai sikereknek, eközben pedig jó lesz némi önkontrollt gyakorolni az érzelmi hullámmzások, ingerlékenység és agresszivitás fölött,

ami kárt tehet a gondosan ápolts kollegiális kapcsolatokban. E tekintetben augusztus második fele lesz a legkritikusabb periódus.

A 2012-es év különösen jó évek ígérkezik, ami az Ikrek pénzügyeit illeti. A jövedelem stabil, szinte soha nem csökkenő tendenciát mutat, ám nem árt némi energiát befektetni a kellemes állapot megőrzése érdekében.

Ha partnerükkel együtt nem fordítanak elegendő időt egymásra, komoly vitákba csöppenhetnek. Nem kizárt az sem, hogy az elkötelezett Ikrek szülöttek párja nehézségekkel fog küszködni, ami nagy hatással lesz majd a saját közérzetükre is. Az egyedülállók számára augusztus és szeptember hozhat lehetőséget párválasztásra.

Rák

(június 22.–július 22.)

A jegy szülöttei szinte teljes egészében elégedetlennel töltik majd az előttünk álló évet, holott legtöbbször semmi okuk sem lesz rá. Ugyanakkor több nehéz helyzettel kell majd szembenéznük, és csak nagy erőfeszítések árán fogják tudni helyreállítani a dolgaikat. Meg kell próbálniuk pozitívan gondolkodni, akkor könnyebben túljuthatnak a nehézségeken, és a megpróbáltatások is inkább csak kihívásnak fognak tűnni.

A lakás és a körülötte zajló tevékenységek is fontos szerepet játszhatnak a Rákok életében a következő periódusban. Ha felújítás van tervben, számítani kell arra, hogy nem fog könnyen menni, és a tervezettnél több ideig is eltarthat.

Az év elején nem lesznek problémáik a fizikai jólét terén. Ahhoz azonban, hogy megakadályozhassák a tavaszi vitaminhiány okozta depressziót, minden nap rendszeres testmozgást kellene végezni. A nyári hónapokban kimerültség és stressz jelentkezhet. Az ősz kellemes lehet a jegy szülöttei számára, ha végre nem csak a valós és képzelt egészségügyi problémáikra figyelnek.

Az év első hat hónapja lesz a felkészülés időszaka a második félévben várható szakmai csúcspontra. A Rákok ugyanis egy jelentős ugrásra számíthatnak, ami a pályafutásukat illeti. Lehet, hogy munkahelyet változtatnak, vagy régi problémák miatt elveszítik az állásukat, de az is lehet, hogy azért, mert éppen egy új lehetőség kerül kilátásba. A szakmai kapcsolatokat azért érdemes kihasználni, hiszen tudjuk, hogy mindennek megvan az ára.

Augusztus végétől olyan lehetőségek adódnak, amelyek anyagilag jelentős előrelépést jelenthetnek számukra. Ez nem teszi őket pazarlóvá, ellenkezőleg – az összes vásárlás és egyéb kiadások továbbra is gondosan meg lesznek tervezve.

Az október első felében kínálkozó lehetőséget érdemes lesz kihasználni – ez párban élőkre és egyedülállókra egyaránt érvényes.

Oroszlán

(július 23.–augusztus 23.)

Az Oroszlánok pályafutása 2012-ben igen hullámszerű í g é r k e z i k .

Kudarokban és sikerekben egyaránt lehet részük, amit egy igazi Oroszlán nem mindig visel jól. Gyakoriak lehetnek a munkahelyi fe-

szültségek, máskor meg mindenki a tehetségüket méltatja. Ahhoz, hogy átvészeld ezt az időszakot is, mindenképp felelőségteljesnek és precíznek kell lenniük.

A legelőnyösebb terület még mindig az érzelmi sík marad. Az Oroszlánok személyes varázsa továbbra is a régi marad, s ennek köszönhetően bárhová is mennek, a környezetük elismerésének örvendhetnek. Nem fog hiányozni a listájukból a szórakozás és a barátok sem, amit a partnerükkel töltött különleges pillanatok teljesítenek ki.

Az érzelmektől fűtve úgy érezhetik, hogy egészségi tartalékuk kimeríthetetlen. Könnyen túlhajszolhatják így magukat, aminek az eredménye álmatlanság és a fokozott stressz lehet. Nyáron a szervezetük minden erőtartalmát eltékozolhatják, melynek ideges kimerültség vethet véget. Ősszel ajánlatos lesz ésszerűen beosztani az energiát.

Az új év jelentős szakmai előrelépést nem hoz, különösen az év első felében stagnálás jellemezheti az Oroszlánok karrierjét. Mi több, január–februárban egy kétes kimenetelű projektbe keveredhetnek. Ha sikerül ebből büntetlenül kikászálódniuk, akkor már csak jobban alakulhatnak a dolgaik. A vállalkozások azért sikeresnek ígérkezhetnek, néha úgy is tűnhet, mintha minden saját magától menne előre.

Ne engedjék, hogy barátaik beleszóljanak a pénzügyi problémáikba! Augusztus első felében nagyobb figyelmet kell szentelni az öröklési iratok rendbetételére, a biztosítások és adók befizetési határidejére. Ebben az időszakban ugyanis a csillagok segítenek a hivatalos ügyek rendezésében.

Ahogy ez általában lenni szokott, az

Oroszlánok az új évben is csodálókklal lesznek körülvéve. Július elején elsöprö erejü érzelmek keríthetik hatalmukba. Az is lehet, hogy hosszú távra elkötelezik magukat.

Szüz

(augusztus 24.–szeptember 22.)

Kitünö évnék ígérkezik a 2012-es a Szüzek számára. Optimista és magabiztos beállítottságuk jó útra tereli az életükben folyó eseményeket is. Minden, amibe belevág-

nak, könnyedén gördül előre, és siker koronázza tetteiket. Az intellektust tekintve sem panaszkodhatnak, ebben az évben értelmi szintjük tetőfokát érik el.

Ha külföldi utazást terveznek, ez az év megfelelő időszak arra, hogy megtegyék, hiszen függetlenül az utazás céljától (tanulmányok, kikapcsolódás, üzleti ügyek), az események szerencsés fordulatot vesznek.

Ha eddig érzelmi téren valamilyen hiányérzet gyötörte, ez enyhülni fog a január illetve az augusztus-szeptember hónapok folyamán. Nem kizárt a különböző nyereségek elérése sem intellektuális tevékenységek folytán.

A Szüzeknek már az első hónapokban megelőző kúrákat kell beiktatniuk az egészségük érdekében. Gyógynövénykúra, aromaterápiás ülések és egyéb természetes gyógy módok javasoltak erre az időszakra.

Februártól ápriliséig számtalan változás következhet be pályafutásukban. Ez lehet egy munkahelyváltás vagy előléptetés. A fordulatok várákozáson felüliek lehetnek, de csak nagy erőfeszítések árán valósítha-

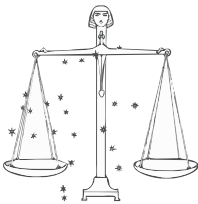
tók meg. Kellemetlen tapasztalatokban lehet részük a becstelen vagy rosszindulátú kollégák miatt.

A jegy szülőttei ebben az évben nem fognak szűkölködni anyagiakban. Ha autó- vagy lakásvásárláson törték a fejüket, képesek lesznek megvalósítani a terveket. Azonban nem érdemes nagy összegeket kiadni drága, de haszontalan dolgokra! Ezt a vérbeli Szüzek tudják is, de érdemes lesz odafigyelni a letett pénzekre, mert fokozottan fennáll a lopás és a váratlan veszteségek esélye.

A kapcsolatban élő Szüzek félreértésekből adódó veszekedésekkel találják szemben magukat, főként szeretteik morgolódnak, amiért túl sok időt töltenek a munkahelyükön. A magányos Szüzeknek esélyük lesz komoly kapcsolatba lépni, októberben vagy novemberben valószínűleg még házasságot is kötnek.

Mérleg

(szeptember 23.–október 23.)

A jegy szülőtteinek nem kell attól tartaniuk, hogy a 2012-es esztendő kizökkenti őket kiegyensúlyozott életvitelükből.

Különösebb problémáktól mentesnek ígérkezik az év, amelyben ha nem is lesz mindig virágzó az anyagi helyzetük, akkor sem lesz mitől félni, mert irányítani tudják majd a sorsukat, ugyanis a várt bevételek sajnos késni fognak, mégis sikerül majd elég jól boldogulniuk. Januárban, augusztusban és szeptemberben különösen nagy szerencsével járnak, bármihez is kezdenek. Ezzel szemben az október–november időszak eléggé ne-

héznek bizonyul. Ekkor ajánlatos elővigyázatosnak lenni, ha kölcsönt akarnak felvenni, vagy netalán adni valakinek.

A Mérlegek egészsége jól fog szolgálni egész évben, nem kell félniük a hüléses betegségektől vagy a kimerültségtől. Csupán ősszel fognak mutatkozni a fáradtság és a kimerültség első jelei, ezért ajánlatos lenne, ha ebben az időszakban meghoznák a szükséges megelőző intézkedéseket.

Az elmúlt évben kitartó munkával dolgoztak rá azokra a sikerekre, melyeknek gyümölcsét most lesz lehetőség begyűjteni. Ettől eltekintve most sem pihennek majd sokat, egész évben kreatívak lesznek, és szokatlan döntések elé állíthatja őket az élet.

A munkahelyen új kihívásokkal kell szembenéznük, de szerencsére mindig szükség van a csapatban egy olyan személyre, aki érzelmileg és értelmileg is megfelelően mérlegel. Bár sokat kell majd dolgozniuk, a munkahelyi hangulat igen kellemes lesz, sok örömet lelhetnek benne.

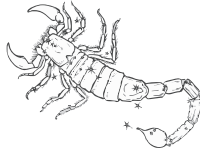
Pénzügyi kérdésekben ajánlatos az intuícióra hallgatni. Ez lenne a legbiztosabb módja annak, hogy elkerüljék az átveréseket. Március–április lehet a legkedvezőbb időszak pénzügyek terén, augusztusban pedig már tapinthatóan is sikeresek lesznek az erőfeszítések. Novemberben ajánlott óvatosan kezelni az üzleti ügyeket.

Bár a Mérlegekre általában nem jellemző, hogy uralják a kapcsolatukat, az előttünk álló év alkalmat adhat nekik erre, főként február–március, június illetve november időszakában. Az összes többi hónapban átadják majd az irányítást dominánsabb partnerüknek.

Skorpió

(október 24.–november 22.)

Az előttünk álló évben legjobb barátjuk a türelem kell legyen, arra ugyanis nagy szükségük lehet a lob-

banékony Skorpióknak. A dolgok azért jól alakulhatnak, de nem mindig akkor, amikor szeretnék, tehát az idő nem lesz mindig segítségükre. Ennek ellenére, ebben az évben megtanulják, hogy vágyaikat kisebb erőfeszítésekkel is elérhetik, feltéve, ha lesz elég türelmük kivárni a megfelelő pillanatot. A Skorpiók idén tele lesznek étellel, reménnyel, főleg azért, mert ők képesek igazán vágni bizonyos dolgokra, és ha kell, készek az erejük végéig küzdeni is értük.

Úgy érezhetik, hogy testük tartalékai kimeríthetetlenek. Ez lélektani szempontból igencsak fontos dolog, mert azt az érzést adja, hogy bármit képesek elérni. De vigyázni kell a fizikai erőnlétre is, az egészséges táplálkozásra, és az elegendő pihenésre is oda kell figyelni. Nagyon óvatosnak kell lenni, ami a sportot és a járművezetést illeti, mert igen nagy lesz a balesetek kockázata.

Ez az év nem mutat nagy haladást a karriert illetően. A legtöbb időt a rutinmunkákra kell áldozniuk, ezért szükség lehet új ismeretekkel bővíteni a tudástárukat. Erre csak két hónap lesz kedvező: május és június. Lehetőleg ne hagyják ki ezeket az időszakokat. Csak a kreatív tevékenységet végzők lesznek kivételek, ők számíthatnak sikerre és elismerésre. Az év második felében egy üzleti lehetőség adódik, amelyben egy régi barát lehet segísé-

gükre. Jól fontolják meg, nem szabad fejest ugrani, mert a döntés nem egy évre, hanem egy életre is szólhat.

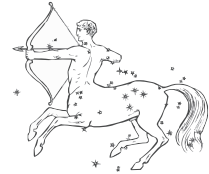
A 2012-es év jónak mondható a pénzügyi bevételek tekintetében, bár szükség lesz hozzá a kemény munkára is. Nem érdemes kockáztatni, mert fennáll a veszteségek veszélye!

Minden szakmai és pénzügyi kudarcot kompenzálni fognak az ellenkező nem képviselői. A kapcsolatban élők nyugodt, harmonikus családi életre számíthatnak. Az egyedülállók pedig számíthatnak egy kellemes kapcsolatra, amely megadja majd nekik a szabadságot is, amire szükségük van.

Nyilas

(november 23.–december 21.)

Jelentős leckét kaphatnak az élet-től a Nyilas szülöttek az új esztendőben. A közvetlen környezetükben

lévő egyének és munkatársak hazugságai és intrikái ugyanis maradandó sebeket okozhatnak. Ezekben a helyzetekben a legfontosabb tanulság, hogy nem az a legerősebb, akinek nagy a szája. Ha a saját igazukról szeretnének meggyőzni valakit, elég, ha természetesen maradnak. Aki ismeri a Nyilasokat, az tudja, mennyit ér a becsületük.

Másik fontos lecke, amit az eljövendő időszak tartogat, hogy a nagy igyekezetben és harcban, amit az álmaik megvalósításáért folytatnak, mielőtt a bizonyítási kényszer kelepcéjébe hullnának, jobb, ha eldöntik, hogy valójában mi az, amiért érdemes törekedniük.

Egyáltalán nem tesz jót, ha túlbecsülik

a képességeiket – márpedig erre igencsak hajlamosak lesznek a Nyilasok az elkövetkezőkben. Ha nem fordítanak megfelelő figyelmet az egészségükre, nyárig talán túlélnek, de azután, a stressz miatt idegi kimerültség és krónikus betegségek jelentkezhetnek. A masszázs, jóga és a sport jó módszerek lehetnek a lazításra.

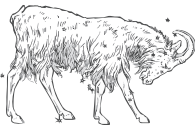
Karrier szempontjából a 2012-es év hatalmas ugrást ígér a Nyilasoknak. Ehhez hozzájárul az is, hogy egyesek képesek lesznek hegyeket is elmozdítani a munkájuk érdekében. Októberben azért némi óvatosságra lehet szükség ezen a téren.

Bár a pénzügyek központi szerepet játszanak majd a Nyilasok életében, egész évben stabilak maradnak és kielégítőek lesznek az anyagiak. A pénzbeli nyereség annyira előtérbe kerül, hogy – immár sokadszorra – magánéletük csak másodlagos helyet kap a mindennapokban. Ilyenkor jusson eszükbe, hogy nem az anyagiak felhalmozása teszi az embert boldoggá, hanem a magánéletbeli kiegyensúlyozottság.

A párkapcsolatokban előfordulhat néhány félreértés is. Problémák léphetnek fel még a tartósabb kapcsolatokban is, de némi vigasztalásként novemberben egy igen harmonikus és romantikától fűtött periódus kezdődik.

Bak

(december 22.–január 20.)

Amilyen erős elhatározással teszi meg az év eleji fogadalmait, olyan szilárd alapja lesz minden döntésének és lépésének ebben az esztendőben. Ez nagy lendületet adhat az év első felében a megvalósításoknak, és olyan gyors sikereket hozhat, amelyeket tulajdonképpen csak

az év végére várna. Ugyanakkor elvonhatja a figyelmét arról, hogy a siker akkor teljes, ha azt másokkal is megoszthatjuk.

Az év folyamán felszínre kerülő érzelmi hullámzásait az is befolyásolja majd, hogy megpróbál mindig a maximumra törekedni. Nem lehet minden téren a legjobbat nyújtani, nem lehet teljes emberként helyállni mindenhol, ezért előbb-utóbb fontos lesz egy értékrendet felállítani. Szerencsére csak felszínes problémákról van szó, tehát aggodalomra semmi ok.

Ebben az évben a Bakok jó egészségnek örvendhetnek, bonyolultabb lesz a helyzet azonban az érzelmi szférában. A jegy szülőttei alvásproblémákkal küzdhetnek, és a túlzott munka valamint a kialvatlanság miatt állandó idegességgel kell megküzdeniük. A nyár végére azonban megértik végre, hogy ez így nem mehet tovább, és elkezdenek odafigyelni az egészségükre.

A megszokott feladatok miatt a szakmai élete kezd unalmassá válni. Ez adja majd a motivációt arra, hogy radikális változásokat hozzon a karrierje érdekében. Ez az új szakasz júniusban kezdődik, és október elejére gyökeres változásokat hozhat.

Pénzét jobb, ha lakásba, ingatlanba fekteti, vagy szerettei megajándékozására fordítja. Okosan és gazdaságosan kell megterveznie a kiadásait, ne vásároljon felesleges dolgokat! Az új tervek új bevételi forrásokat követelnek, és sok időt is kell majd ezekre fordítania.

2012-ben érzelmi téren is változásokra számíthat. A már meglévő viszonyok új arculatot kapnak. Legyen hűséges és odafigyelő szeretteivel, mert lehetséges, hogy nehéz időszakon fognak átmenni, amikor szükségük lesz az ön objektivizmusára és tisztánlátására.

Vízöntő

(január 21.–február 19.)

Habár az év első hónapjai nagy feszültségben fognak eltelni, a 2012-es év a sikeres együttműködések, szakmai kapcsolatok és a szerelem éve lesz a Vízöntők számára. Az elkövetkező periódusban számtalan alkalmuk lesz olyan kreatív tevékenységekben részt venni, amelyek nagy örömet szereznek nekik, főleg a januári, augusztusi és szeptemberi hónapokban. Sikerral fejezhetik be tanulmányaikat, vagy más intellektuális elfoglaltságok terén arathatnak babérokat. Meg kell tanulniuk ugyanakkor türelmesnek és kitartónak lenni.

Néhány kellemetlenség is felbukkanhat az év utolsó heteiben, mikor a környezetükkel való kommunikáció nem alakul éppen olyan gördülékenyen, ahogy azt szeretnék. Ebben a periódusban nem ajánlatos semmilyen hivatalos aktát, okiratot aláírni.

Célszerű figyelni az egészségre már az év elején. Ellenkező esetben már kora tavasszal kimerültek, feszültek lehetnek – főként a Vízöntő hölgyek –, ami negatív következményekkel jár az élet minden területén. Harcoljanak viszont teljes erőből a szenvedélyek ellen, legyenek óvatosak a diétákkal, próbálják fokozni az immunitásukat, és alakítsanak ki egy kiegyensúlyozott étrendet maguknak.

Az elmúlt évben már szilárd alapokra helyezték karrierjüket, így a változások üdítően hatnak és többnyire kedvezők is lesznek. Ne féljenek az új munkamódszerektől, új tevékenységi területektől, még akkor sem, ha radikálisan eltérő helyze-

tekben találják magukat a régihez viszonyítva.

A Vízöntő jegyében születettek pénzügyi helyzete stabil marad egész évben. Március és november nagyon kedvező időszak új üzleti és gazdasági tervek kivitelezésére.

Az év első nyolc hónapjában a jegy szülöttei igencsak rámenősek lesznek, élvezni fogják a növekvő népszerűségüket az ellenkező neműek körében. Csupán ősszel tér vissza minden a normális mederbe – ekkor jönnek majd rá, mekkora erőre, türelemre és szeretetre volt szükség a partnerüknek, hogy kitartson mellettük ebben a kritikus időszakban.

Halak

(február 19.–március 20.)

A Halak nagy közkedveltségnek fognak örvendeni a következő tizenkét hónapban, bárhová mennek, az emberek befogadók lesznek velük és értékelni fogják tehetségüket. Ennek köszönhetően olyan új barátokra lelhetnek, akik minden téren támogatni fogják őket.

Fontos fordulat várható a Halak életében az év második felében: legyen szó házasságról, eljegyzésről, keresztelőről vagy gyermekáldásról, biztos, hogy gyökeresen megváltoztatja a mindennapjaikat. Megoldásra várnak még nézeteltérések, frusztrációk is, amelyek megmérgezhetik a hétköznapok hangulatát. Ne riadjanak vissza a kezdeményezéstől, mert csak így lehet megszabadulni a feszült helyzetektől. Igen nehéz periódusnak mondható az október–novemberi időszak, amikor újabb megpróbáltatások elé kell nézniük.

Ha sok a tennivaló, a Halak szülöttek nem érzik túl jól magukat – és ez az állapot gyakran fennállhat az előttünk álló évben. Az elégedetlenség, az apátia, a feszültség és a stressz alattomos betegségek kialakulásához vagy régi bajok visszatéréséhez vezethetnek. A tavasz elmúltával azonban mindezek már a múlté lesznek.

A nehéz és fárasztó 2011-es év után, most végre begyűjthetik munkájuk gyümölcsseit. Bátran hagyhatják, hogy elragadja az ár, de azért néha visszasírják majd az elmúlt év pörgését is.

Minden, amibe a február–március közötti időszakban belefognak, pénzt hozhat a konyhára az év folyamán. Sze-

rencsére egész évben nem lesznek pénzügyi gondjaik a Halak szülötteknek, ámbár április és szeptember között nem ajánlatos meggondolatlanul költenek, mert komoly veszteségek érhetik.

A 2012-es évben mozgalmassá válik a Halak szülöttek magánélete. Ha az elmúlt időszakban komoly kapcsolatot alakítottak ki valakivel, akkor a tavasz folyamán igen ígéretes jövőjű házasságot köthetnek. Az október a rövid, de emlékezetes szerelmi történetek ideje lesz.

Június–augusztusban azonban vigyázzanak az új ismeretségekkel, és ne várjanak túl sokat ezektől a kapcsolatoktól.

Keresse a szót!

Vízszintes: **1.** A szolás első része. **7.** Kibányászott nyersfém. **10.** Távoli előd. **11.** Az ókori Keleten használatos írásjegyekkel díszített. **13.** Főszakács. **15.** A bibliai Júda egyik fia. **16.** Perui autók jelzése. **17.** Gyanító, régies szóval. **19.** Én, latinul. **20.** Melléknévképző. **21.** Határrag. **22.** A szolás második része. **23.** Verbum része. **25.** Fél üveg! **26.** Lengyel helyeslés. **28.** Egy kézen öt van. **29.** Hozzászoktat. **32.** Fluor és kálium vegyjele. **34.** Oldott (légkör). **35.** Nagyon régi. **37.** Vízi emelőszerkezet. **40.** Muzeális darab! **41.** ... de Janeiro, brazil nagyváros.

1	2	K	3	4	5	6	7	8	9
10			11				12		
13		14		15				16	
		17	18						
	19				20			21	
22				Z		23		24	
25			26			27		28	
		29				30			31
32	33		34				35	36	
37		38					39		40
41				A				B	

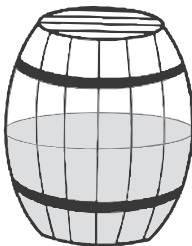
Függőleges: **1.** Csukás István mesehőse. **2.** Rendben. **3.** A csodálkozás szava. **4.** A Római Birodalom bukásáig tartott. **5.** Lenből készült batiszt. **6.** Hatvan percnyi. **7.** Vendéglői lap. **8.** Tüzes táncot jár. **9.** Harangocska. **12.** A Kis-Antillák egyik szigete. **14.** Világjáró rajzfilmhős (Willy). **18.** Gabonát tisztító. **19.** Orvosi műszer. **21.** Ipari Termékek Jegyzéke (röv.). **22.** Hajót elsüllyeszt. **24.** Labdát lágyan ívelő. **27.** Török nyelvű nép tagja. **30.** Szövetségi állam Brazíliában. **31.** Trópusi erdők kuszónővénye. **33.** Központi Sportiskola, rövid. **36.** Tenger, angolul. **38.** Zokni eleje! **39.** Rumcsepp!

Fejtörő feladatok

1. 666. A 666-ot másfélszeresére kell növelni úgy, hogy nem szorozzuk, és semmiféle aritmetikai műveletet nem végzünk vele.

2. Hordó. Egy gazda szolgát akart fel fogadni. Előtte azonban a szolgának a következő próbát kellett teljesítenie:

– Látod ezt a hordót? Ezt vízzel kell megtöltened, még hozzá úgy, hogy pontosan a feléig érjen, se többet, se kevesebbet nem szabad töltened bele. De vigyázz, közben se pálcát, se egyéb más mérőeszközt nem használhatsz!

A szolga megbirkózott a feladattal. Hogyan csinálta?

3. Egy kosár alma. Egy kosárban öt alma van. Az almákat úgy kell elosztani öt ember között, hogy mindenki kapjon egy almát, és a kosárban is maradjon egy. Hogyan csinálná?

4. Barack. A folyó egyik partján áll, a túlsó oldalon van egy barackfa. Hogyan megy át a másik oldalra nyáron? Van egy csónakja, így át tud evezni. És télen, hogyan megy át barackot enni? A folyó befagyott, így nem tud csónakkal menni.

5. Ég a kötél, de meddig? Van két kötelünk és egy doboz gyufánk. A kötél meggyújtva pontosan 1 óra alatt ég le. A feladat az, hogy megmérjük a kötél segítségével 15 perces időintervallumot.

Hogyan csináljuk? A kötelek nem feltétlenül homogének, azaz lehet, hogy nem fél óra alatt égnek le a felükig! Az sem biztos, hogy ugyanolyan tempóban égnek! Tehát ha a megoldásában szerepel a „félbehajtom” vagy a „közepén meggyújtom”, akkor gondolja át újra!

6. Indiánok. Két indián üldögél a patak partján, majd az egyik megszólal.

– Uff, kicsi Réti Szellő, te vagy az én fiam! Erre a másik mondja:

– Uff, Sebes Sólyom, viszont te nem vagy az én apám!

Hogyan lehetséges ez?

7. Hány éves? Péter tegnapelőtt 17 éves volt, jövőre 20 éves lesz. Hogyan lehetséges ez?

8. Biliárd. Egy asztalon kilenc, külsőre teljesen egyforma biliárdgolyó van.

Azonban az egyik biliárdgolyó egy kicsit nehezebb, mint a többi nyolc.

Van egy kéttányéros mérlegünk, amellyel két mérésből meg kell állapítani, hogy melyik a nehezebb biliárdgolyó. Hogyan csináljuk?

9. Féltekeny férjek. Két féltekeny férj szeretne feleségestül a folyón átkelni, azonban csak egy darab kétszemélyes csónak áll rendelkezésükre. A férfiak féltik vetélytársuktól hitvesüket, így egyik férfi sem meri feleségét olyan társaságban hagyni, amelyben férfi is van, ha ő nincs jelen.

Hogyan bonyolították le az átkelést?

10. A zöld kereszt. Egy igazgató titkár keres, azonban egy nagyon ügyes és talpraesett titkárra van szüksége, s ilyet nehéz találni. A sok jelentkező közül három intelligens fiatalembert választott ki. Behívatta őket szobájába, s a következőket mondta:

– Önök mindannyian intelligens fiatal emberek. Egy érdekes logikai gyakorlati választom ki önök közül a legalkalmasabbat. Két kis krétadarab van a kezében, egy zöld és egy fehér. Lepakcsolom a villanyt, s mindegyikük homlokára az egyik krétával egy kis keresztet rajzolok. A villany felgyújtása után önök megnézik a másik két jelölt homlokát, s ha valamelyikük zöld keresztet lát, akkor felemeli a kezét. Abban a pillanatban, amikor egyikük rájön, hogy a saját homlokára milyen színű jelet rajzoltam, leteszi a kezét. Aki először teszi le a kezét, s meggyőzően megmagyarázza, miért gondolja a homlokára rajzolt keresztet zöldnek vagy fehérnek, az lesz az én titkárom.

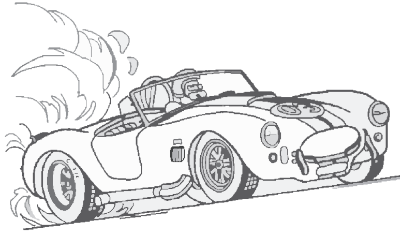
Miután mindenki megértette az utasításokat, az igazgató leoltotta a villanyt, s a zöld krétával mindhármuk homlokára keresztet rajzolt. A villany felgyújtása után mindhárom kéz egyszerre emelkedett a magasba, s egészen rövid idő után az egyik jelölt, Logika úr letette a kezét.

– Nagyon ügyes – mondta az igazgató –, és milyen színű a kereszt az Ön homlokán?

– Zöld, igazgató úr.

Honnan tudta Logika úr a kereszt színét?

11. Szerpentin. Cambridge-ből Northyba két mérföldes szerpentes autót vezet; az út első mérföldje nehéz hegyi úton a Northy feletti magas hegy tetejére visz, s a második mérföldön ereszke-

dik alá Northyba. Egy neves autóversenyző vállalkozott arra, hogy a rendkívül nehéz terep ellenére 30 mf/h átlagsebességgel jut el Cambridge-ből Northyba. A felfelé vezető úton, mint ahogy azt a hegy tetején elhelyezkedő megfigyelők konstataáltak, csak 15 mf/h sebességgel tudott haladni, mégis csak alig néhány másodperc késéssel ért Northy városába. Harmadnap temették. Ugyan miért halt meg?

12. Hajszálpontos kérdés. Van-e Budapesten két olyan ember, akinek pontosan ugyanannyi hajszála van? Lehetőség, hogy több ilyen is van? Legalább hány? (Egy embernek legfeljebb 250 000 hajszála, Budapestnek legalább 1 600 000 lakosa van.)

13. A lakoma ára. Caius és Sempronius közös lakomát rendezett. Erre Caius 7, Sempronius pedig 8 tál ételt hozott. Váratlan vendégként megérkezett Titus is, és egyenlően megosztották az ételt egymás között. A Titus által elfogyasztott étel 30 denarius értékű volt, s így Titus ezt mondta:

– A hozott ételmennyiség aránya 7:8, ebben az arányban osztom el a pénzem.

S fizetett Caiusnak 14, Semproniusnak pedig 16 denariust. Sempronius tiltakozott a pénz ilyen felosztása ellen, és mivel társai nem hallgattak rá, a bírósághoz fordult.

Mi volt a bíróság helyes ítélete?

14. Lóvásár. Egy farmer lovat vásárolt 60 dollárért, és eladta a szomszédjának 70-ért. Később rájött, hogy jobb üzletet is csinálhatott volna, ezért kölcsönkért a feleségétől 10 dollárt, visszavásárolta a lovat a szomszédtól 80 dollárért, és eladta a másik szomszédjának 90-ért.

Mennyit keresett az üzletlen?

15. A nagy fogás.

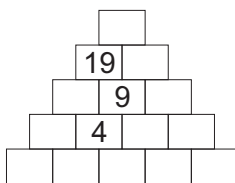
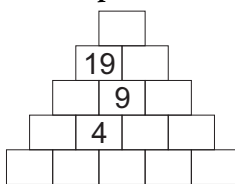
Egy horgásztól megkérdezték, hány halat fogott. A talányos felelet így hangzott:

– Húszat reméltem fogni, de ha

háromszor annyit fogtam volna, mint amennyit tényleg fogtam, akkor is kétfelével kevesebb lett volna, mint ahányat reméltem.

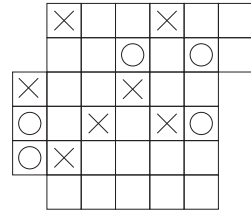
Hány hallal tért haza a horgász?

16. Számpiramis. Töltse ki az üres mezőket számokkal

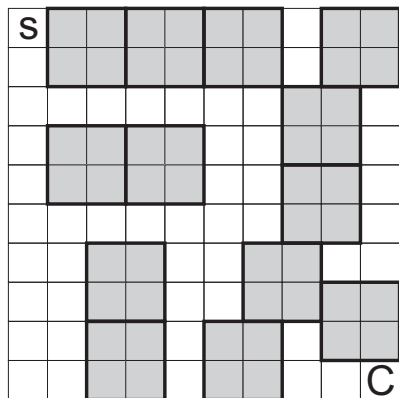

17. Amőba. Rajzoljon minden üres mezőbe egy ikszet vagy egy kört úgy, hogy sehol

se legyen egy vonalban (vízszintesen, függőlegesen vagy átlósan) egymás után négy azonos jel.

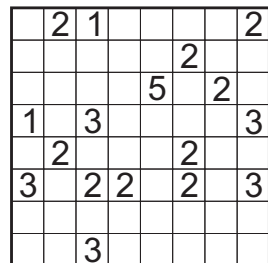

18. Az éjjeliőr útja. Ábránk egy raktárt szimbolizál, ahol egy éjjeliőr dolgozik. Az éjjeliőr végig szeretné járni az összes szobát, mégpedig úgy, hogy az S (start) mezőből indul és a C-be (cél) érkezik.

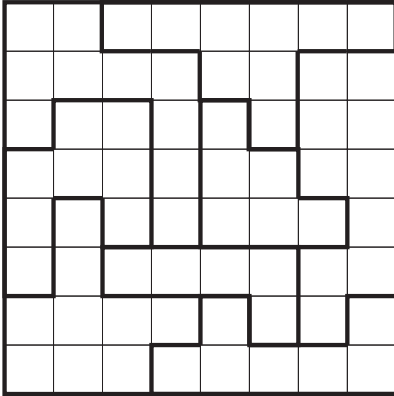

Útja során minden szobát (szürkével jelölt 2x2-es terület) érint, azaz pontosan egy mezején halad keresztül. Az éjjeliőr csak vízszintesen és függőlegesen halad, és sehol sem metszi vagy érinti a saját útját. Tervezze meg az útvonalat!

19. Aknakereső. Helyezzen el az ábrába 20 aknát úgy, hogy minden szám azt jelentse, hogy a körülötte lévő mezőkből mennyiben van akna. Számot tartalmazó mezőn nem lehet akna.

20. Tehenek. Ábránk egy rétet szimbolizál, ami karámokra van felosztva (*vastag vonallal határolt területek*). Minden sorban, oszlopban és karámban pontosan

két tehen található, és a teheneket tartalmazó mezők egymást még sarkosan sem érinthetik. Találja meg az állatokat.

21. Gabonatároló. A képen látható gabonatárház négy kör alaprajzú tárolóhengerének átmérője egyenként 7 méter, magasságuk 20 méter. Mivel a tárolók színültig teltek, viszont további búzaszállítmányok érkezése várható, a tárház kezelője úgy dönt, hogy a tárolóhengerek közötti kihasználatlan teret is fel

fogják használni a gabona tárolására. Tudva azt, hogy a búza hektolitertömege 75 kg/100 l, hány tonna búza raktározható el a négy tárolóhenger közötti ideiglenes tárolótérben?

22. Macskák. A szobának négy sarka van. Minden sarokban ül egy macska. Minden macskával szemben három macska ül. Minden macska farkán is ül egy macska. Hány macska van a szobában?

23. Festmény. A londoni művészbáratok klubjában a képgyűjtő Mr. Paint félrevonta műkereskedő barátját.

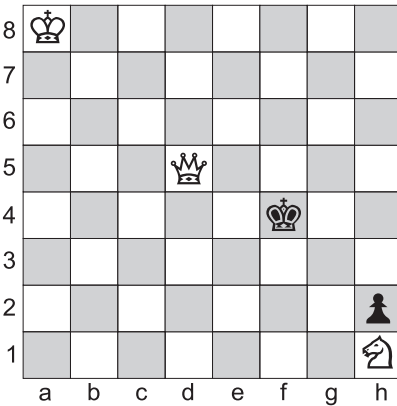
- Hallottál már a „Nyolcak” nevű magyar művészcsoportról? – kérdezte a lehető legtitikozatosabb arcot vágva.
- Hogyne! – bólintott Mr. Clever. – Képeik ma meglehetősen sokat érnek.
- Ezek után bizonyára érdekelni fog, hogy én meglepően olcsón jutottam egy képhez, amit a nyolcak egyike festett – futott végig diadalmas mosoly Paint ajkán.
- Elárulnád végre a festő nevét is?
- Eszemben sincs. Ugyanis meglepetés! De ha holnap feljössz hozzám, megmutatom a képet.

Clever valóban kíváncsi volt, így hát másnap meglátogatta Paintet, aki egy közepes méretű vásznat rakott elé.

- Mit szólna a napsugár tüzes játékához itt a fák között? – kérdezte a házigazda, akinek szájáról még mindig nem kopott le a diadalmosoly. – Most pedig hadd áruljam el, hogy miért tartogattam meglepetésnek a festő nevét. Hát azért, mert aki ezt a képet festette, nemcsak hogy a Nyolcak tagja, hanem a Nyolcak vezéralakja volt. Nézd, itt a szignója: „Kernstock” ...
- Te szerencsétlen! – vágott közbe Clever.
- Ez a kép közönséges hamisítvány.

Honnan tudta a műkereskedő ilyen gyorsan, hogy a festmény hamisítvány?

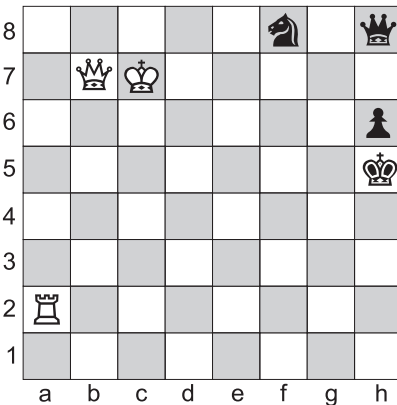
Sakkfeladványok

2. Világos indul, és nyer.

Világos: Kh8, Ba2, 2(2)
 Sötét: Kg1, g7, h5, (3)

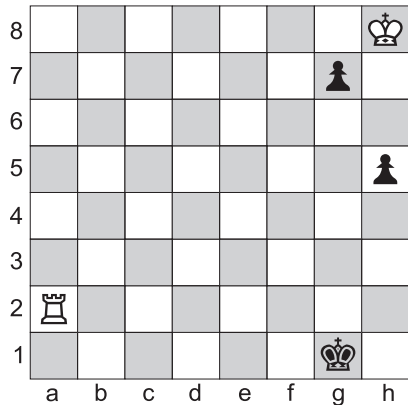
A feladvány szerzője a cseh J. Moravec. Klasszikusnak számító munkája 1913-ban jelent meg először a Strategie című lapban.

1. Világos indul, és hat lépésben mattot ad.

Világos: Ka8, Vd5, Hh1 (3)
 Sötét: Kf4, h2 (2)

G. Zahogyakin szovjet feladványszerző „miniatúrje” 1969-ben jelent meg először a Sahmati v SZSZSZR című lapban.

3. Szabad matt két lépésben.

Világos: Kc7, Vb7, Ba2(3)
 Sötét: Kh5, Vh8, Hf8, h6 (4)

Az angol feladványszerző, R. T. Lewis műve 1969-ben jelent meg először a British Chess Magazin című lapban.

Bruce Willis

A népszerű színész egyik filmjének (al)címét olvashatja a rejtvény fősorában.

	Meg-fejtés	Távokra hajít	Dupláián: vizek városa	Idő jele
			Bántalmaz	
Huszár				
Palin-drom férfinév			Íz vég!	
Nyakas pulóver			Ballépés	
Gyanakvó			Oldal-rész!	
Becs-mérlő			-nak rag-párja	
Kórház				
Nyugat-Magyaror-szági város			Káin öccse	Levet
			Kés lényege	
Ittrium vegyjele			Mo.-i település	
			Angol soul énekes	
Bosszús indulat-szó			Szintén ne	
			Felfelé ívelő kacs	
Római pénz			Átmérő	
Törzs-örmeister becéve			Csók (pej.)	
			Számadó juhász	
			Fékező	
	Gerle			
	Ara			
Alma-csutka			Kipling kigyója	Csata kelléke
			Mo.-i település	
Aden kezdet!			A tetejére	
Ehol			Csermely	
Római 1				
			Fialás	Gramm
			Ínyszélek!	Newton
Kálium vegyjele			Pohár	
			Gravitáció	
El-köszönés			T	36. betűnk

Sophie Marceau

A gyönyörű francia színésznő először
13 évesen kapott filmszerepet.
Azóta romantikus filmekről
James Bondig, történelmitől thrillerig,
minden műfajban kapott főszerepet.
A rejtvény fősorában legelső filmjének
címe található.

	Apály			Dicsének Nem új			Csodál- kozás hangja	Ezüst- papír
	Amper	Hippi		Mo.-i település				
							Íz vég	
	Paran- csolója						Csatorna	
						Latin és		
	Név nélkül rov.					Függöny fajta		
				Kókuszo- laj				
				Megfejtés				
Pihe								
Folyamat					Fosztó- képző			
Elektron					Semmikor			
						Becézett iskola		
						Érája		
Gerjeszt				Sírám				
				Becézett Katalin				
Asszony- névképző			Nem viszi be!				Római 50-es	
Harmadik személy			Hét határa!				Jön-megy	
		Elegy						Nyomdai munkás
		Eszme						
Nem mi, nem ti	Sportág						Ozmium vegyjele	
	Csata kelléke						Idő, angolul	
Keresztül Eszkimók kunyhója			... de France, történelmi vidék			Termelő- szövetkezet		
Szalag			Afr. női név			Fényezés		
				A legvé- konyabb bétű		Angol mérőföld		
				Vaskeret!		Tellúr vegyjele		
					Nelkront			
					Vanádium vegyjele			
Érzék- szerv								
Üti- kalauz								

Ian Fleming

A 007-es ügynök, James Bond alakjának megformálója, Ian Lancaster Fleming hősét második világháborús élményei alapján alkotta, amikor a kémelhárításnál dolgozott. A rejtély megfejtése a brit író egyik poénos mondása.

	Meg- fejtés 3.	Hibáz- tató	Gépkocsi tulajdonos		Meg- fejtés 4.
			Átmérő jele		
Fényké- pezőgép márka					
Azok			Betű kiejtve		
Magyar énekes			Helyrag, a -ra párja		
Duplán: a vízek városa	Meg- fejtés 1.		Megf. 2. Volt	Oxigén regiesen	
Idő jele			Feladat angolul	Tömeg jele	
		Ütem			Latin ketős betű
		Római súly- egység			Tüzelő anyaga
Mait ... észl filmrendező				Elektron	Levegő után kapdok
Tartósan				Lelkész	
Magyar gk.-jel					Atmosz- féra rövid. Lopakodik
Római 1000		Mo.-i község			Ómen hangzói
Információ egysége		Elmélet			
		Jégkrém	L	E	Stabilan kezd! Gyakor- nok
Világító égitest			Tartozik		Római 50-es
Nyújtanak			Elalszik		Leve- gőzés
Amper				Spanyol Ágnes	
				Rendben	
Kálium vegyjele		Ijedezik			Öröklési faktor
Féktípus		Páros égőví!			Vanádium vegyjele
				Szabályt szeg	
				Nano	
Római 50-es	T				Celsius
					Csökkö- nyösség

Jack Kerouac

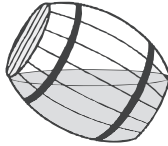
Jack Kerouac amerikai író, költő, művész, a „beat nemzedék” legjelentősebb és legbefolyásosabb szerzője, aki nagy hatással volt nemzedéke zenészeire, beleértve a Beatlest, Bob Dylant és Jim Morrisont. Zenészekkel kapcsolatos gondolatát a megfejtésben olvashatja.

Kifiguráz	Megfejtés 2.	Kettős betű		Római 50-es	Ecsétel
Geo		Előtag: új		Orosz folyó	
Jelenés eleje!			Szobába		
Noatun eleje!			Athéni sportklub	Fluor vegyjele	
				Fogat-hajtó	
Megfejt. 1.	Beképzelt		Antik	Szántó-eszköz	
Hátvéd	Megszid	Joule	Azonosul	Zodiákus, régiesen	
Római 6					
		Bő		Dollár váltója (röv)	
		Elgondol		Angol férfi becenév	
Billig		A tévedő			Bent lévő magához kéret
Páratlan zúr		Még			
Zokon vesz					
Nád rész!		Mitikus brit király		Téli sport	
Fél félszoba!		Besúgó		Ázsiai nép	
Fluor vegyj.			Cink vegyjele	Kálium vegyjele	Magyar autójel
			... László a magyar Kojak	Telesport	Győzelem istennője
Csodalámpa szelleme	Valamint Ludolf-féle szám		Tagadószó	Í	
Páratlan dísz	Rengeteg			Testünk motorja Hangtalan relé!	
				Mo.-i település	
				Ez	
Biliárd-féleség	E				

Fejtörő feladatok megfejtése

1. 666. A számot leírjuk, és a papírt megfordítjuk, így 999 lesz belőle.

2. Hordó. A hordót oldalra döntve úgy, hogy a víz pontosan a pereméig érjen, akkor a hordó fenekének legmagasabb pontja is éppen a víz színénél van, ha a hordó félig van.

3. Egy kosár alma. Egyik ember az almával együtt a kosarat is megkapja.

4. Barack. Sehoggy. Télen nem terem barack.

5. Ég a kötél, de meddig? Az egyik kötelet gyújtunk meg mindkét végén, a másikat csak az egyikén. Amikor az első kötél leégett (fél óra után), akkor maradt egy fél óra alatt leégő kötélünk, amit mindkét végén meggyújtva épp negyed óra alatt ég le.

6. Indiánok. Úgy lehetséges, hogy Sebes Sólyom az édesanyja.

7. Hány éves? Tegnapelőtt 17 éves volt, azaz december 30-án. Tegnap december 31-én 18 éves lett. Ma január 1. van, tehát még ebben az évben december 31-én 19 éves lesz és jövőre pedig 20.

8. Biliárd. Először három részre osztjuk a kilenc golyót. Első mérésnél felteszünk a mérleg két tányérjára három-három biliárdgolyót. Ha elmozdul a mérleg valamelyik tányérja, akkor abban a hármásban található a nehezebb biliárdgolyó, de ha nem, akkor azok között van, amelyek kimaradtak a mérésből. A maradék három biliárdgolyó közül egyet-egyet felteszünk a mérleg két tányérjára. Amelyik elmozdul, abban lesz a nehezebb biliárdgolyó, de ha egyik se mozdul el, akkor az asztalon hagyott biliárdgolyó a nehezebb.

9. Féltekeny férjek. Első lépésben egy házaspár átmegy, utána a férj visszajön. Másodszor a férfiak mennek át, majd a második férj visszajön. Végül a második pár evez át. *(Arról azonban nem szól a krónika, hogy a parton egyedül hagyott feleségek nem csalták-e meg férjüket egy odavetődött idegen férfival...)*

10. A zöld kereszt. Logika úr érvelése – arra vonatkozóan, hogy a homlokán levő kereszt zöld – a következő volt: A homlokomon levő kereszt vagy zöld, vagy fehér. Ha fehér kereszt lenne a homlokomon, akkor a másik két jelölt egy fehér és egy zöld keresztet látna. De mivel mindketten intelligensek, s látják, hogy egyikük sem teszi le a kezét, csak a következőt gondolhatják: „Miért emelte fel a másik a kezét? Azért, mert ő látott egy zöld keresztet, s mivel a harmadik homlokra rajzolt kereszt fehér, csak az én homlokomra rajzolt zöld keresztet láthatja, vagyis a homlokomon zöld kereszt van.” S mivel mindketten jó képességűek, ezt a következtetést pillanatok alatt véghez tudták volna vinni, s legalább egyikük letette volna a kezét. De mindkettő még mindig feltartja a kezét. Ezért a homlokomra rajzolt kereszt nem lehet fehér, így a homlokomon a kereszt zöld.

11. Szerpentin. Két mérföld befutása 30 mf/h sebesség mellett négy percet vesz igénybe. A versenyző viszont 1 mérföldet 15 mf/h sebességgel tett meg, azaz az első mérföldre elhasználta a teljes négy percet. Csak úgy lehetséges, hogy pár másodperc késéssel mégis megérkezett Northyba, ha a hegy tetejéről lezuhant.

12. Hajszálpontos kérdés. Természetesen találunk olyan embereket, akiknek ugyanannyi hajszáluk van. Függetlenül attól, hogy tudjuk, Budapesten legalább két kopasz ember él, kimutathatjuk két olyan ember létezését is, akiknek ugyanannyi hajszála van. Egy embernek legfeljebb 250 000 hajszála van. Vegyünk 250 000 és 1 darab dobozt. Külön dobozba tegyük be egy cédulára leírva azoknak a nevét, akik kopaszok, az első dobozba azoknak a nevét, akiknek éppen egy hajszáluk van, és így tovább, a 152. dobozba, akiknek éppen 152 hajszáluk van, stb. Mivel minden embernek legfeljebb 250 000 hajszála van, minden ember neve belekerül valamelyik dobozba. Mit jelentene az, ha állításunk nem lenne igaz, azaz ha nem volna két olyan ember, akinek ugyanannyi hajszála van? Azt, hogy nincsen olyan doboz, amibe két cédula kerül, vagyis a cédulák száma minden dobozban 0 vagy 1. De ilyen módon legfeljebb 250 001 cédulát helyezhetünk el a dobozokban, vagyis ekkor Pesten legfeljebb 250 001 ember élhetne; márpedig tudjuk, hogy a pesti lakosok száma legalább 1,6 millió, s a két adat nyilván ellentmond egymásnak. Ugyanez a módszer arról is meggyőz minket, hogy kell lennie legalább 7 embernek, akiknek ugyanannyi hajszáluk van. Ha ugyanis minden számból legfeljebb hat lenne, akkor Pest lakosainak száma nem lehetne több mint 1,5 millió. Pedig tudjuk, hogy a lakosok száma e felett van, tehát legalább hét embernek ugyanannyi számú hajszála van.

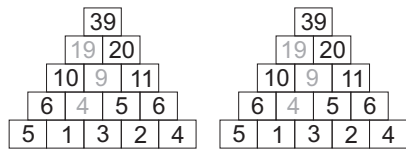
13. A lakoma ára. A bíróság 12 denariust ítélt meg Caiusnak és 18-at Sempromiusnak. Ítéletét a következőképp indokolta: Titus 5 tál ételt kapott, kettőt Caiustól és hármat Sempromiustól. Így a 30

denariust 2:3 arányban kell felosztania, s ez éppen a megítélt pénzmennyiség. Titus eljárása akkor lett volna helyes, ha az egész lakoma árát fizette volna meg, s nem csak azt, amit ő fogyasztott.

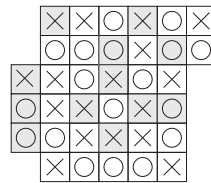
14. Lóvásár. A farmernek kezdetben 60 dollárja volt, a két üzlet után 90. 10-et visszaadott a feleségének, keresett tehát 20 dollárt.

15. A nagy fogás. $20 - 2 = 18$, $18 / 3 = 6$ halat fogott.

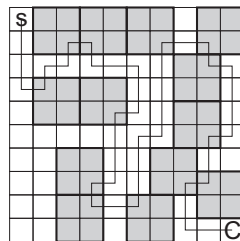
16. Számpiramis.

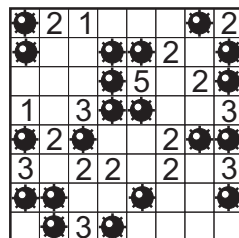
17. Amőba.

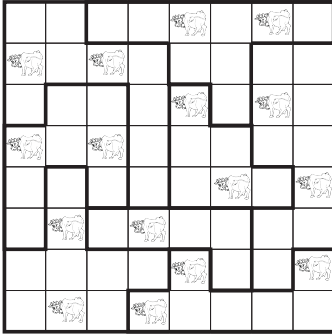
18. Az éjjeliőr útja.

19. Aknakereső.

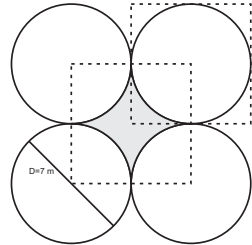

20. Tehenek

21 Gabonátároló. Ha figyelmesen meg-
nézzük a gabonátárház alaprajzát, láthat-
juk, hogy mindegyik tárolóhenger alapkö-
re beleírható egy 7 m oldalú négyzetbe,
aminek a területe $7 \times 7 = 49 \text{ m}^2$. A tároló-
hengerek alapterülete: $(3, 14 \times 3, 5)^2 = 38,$
 465 m^2 . A négyzet területéből kivonva a
tárolóhenger alapterületét (ugyanis a
négy negyed körcikk pont egy teljes kör)

éppen a hen-
gerek közötti
tér alapterüle-
tét kapjuk: 49
 $- 38,465 = 10,$
 535 m^2 . Ez
szorozva a ga-
bonatároló

magasságával: $10,535 \times 20 = 210,7 \text{ m}^3$.
Egy köbméter térfogatú 75 kg-os hektoli-
tertömegű búza 750 kg, vagyis 0,75 tonna.
 $210,7 \times 0,75 = 158,025$ tonna. Ennyi búza
fér az ideiglenes tárolótérbe.

22. Macskák. Négy macska van a szobá-
ban.

23. Festmény. A szignóból. Kernstok
Károly kétségtelenül a Nyolcak vezér-
alakja volt, de nem ck-val, csak egyszerű
k-val a végén írta a nevét, s ha maga szig-
nálta volna a képet, nem csúszott volna
az aláírásba hiba.

Sakkfeladványok megoldásai

1. Az első feladvány megoldása

Igen furcsa feladvánnyal nézünk szembe.

Ebben a műben lényegében két báb vívja
élet-halál harcát: a világos vezér és a sötét király.
Arról ugyanis gyorsan meggyőződhetünk, hogy
a világos huszár nem léphet, mert erre a sötét
gyalog átváltozik, le kell ütni, és máris elvesztet-
tünk két lépést. A világos király közeledésének
sincsen sok értelme, mert négy lépés kell, amíg
eljut d4-re vagy e6-ra, és meggyőződhetünk
róla, hogy két lépés alatt világos ezután sem tud
mattolni. Marad az egyetlen lehetőség: a világos
vezérrel olyan mezőre (mezőkre) kényszeríteni
a sötét királyt, amelyeken a vezér minden
további segítség nélkül is mattolni tud.

Ha alaposan megvizsgáljuk az állást, két
ilyen lehetőséget találunk: ha a sötét királyt
sikerül h3-ra szorítani, akkor Vg3 lépés mattot
ad; ha pedig a sötét királyt h1-re megy (ponto-
sabbban: üt), akkor Vf1 lépés matt lenne.

A feladatunk tehát az, hogy öt lépés alatt a
sötét királyt h1-re vagy h3-ra kényszerítsük.
Mint hogy ehhez az kell, hogy a sötét király
minél közelebb kerüljön a tábla széléhez, ezért
megkíséreljük már első lépésünkkel leszorítani
az f-vonalról: 1. Ve6! Most a sötét vagy a g-
vonatra lép, vagy az f-en marad. Ennek megfele-
lően két fő változat van a feladványban. Ha 1. –,
Kg5-re, következnek 2. Vf7! (most már a g-
vonatról is leszorítjuk a királyt) 2. – Kh6 3. Vg8!
Kh5 (végre odamegy a király, ahová akarjuk) 4.
Vg7 Kh4 5. Vg6 Kh3 6. Vg3 matt (előírás sze-
rint). Ha sötét a második lépésben 2. –, Kg4-et
húz, akkor 3. Vf6! Kh5 4. Vg7 KH4 stb.

A másik fő változat 1. –, Kf3 után jön létre.
Ebben az esetben következnek 2. Ve5. Most 2. –,
Kg4-re 3. Vf6 után az előbbi változathoz térünk
át, 2. –, Kg2-re pedig még gyorsabban mattol-
unk: 3. Vf4, és. most 3. –, Kh1-re 4. Vf1
következik 3. –, Kh3-ra pedig 4. Vg3 matt.

2. A második feladvány megoldása

A feladvány kiváló cseh szerzője főként olyan végjátékok összeállításában jeleskedett, amelyekben nagy szerephez jutottak a gyalogok.

Az nyilvánvaló első látásra, hogy a királlyal kell közelednünk, és valamiképpen megakadályoznunk, hogy sötét bevigye a h-gyalogot vezérnek, és ily módon döntetlent csikarjon ki. Nekilátunk: 1. Kg7: h4 2. Kg6 h3 3. Kg5 h2 4. Kg4 h1V. Elkéstünk volna? Rendelkezésünkre áll a remek 5. Kg3 lépés, ami után mattal fenyegetünk, és a sötét vezér mit sem tehet Ba1 matt ellen.

Mit sem tehet? Dehogynem tehet! A sarokból felszalad egészen h8-ig, kivédi a mattot, és még sötét nyer!

Rossz az elképzelésünk?

Korántsem, csak rosszul hajtottuk végre. Az első lépésben ugyanis gondatlanul ütöttük a g7 gyalogot, pedig ha a helyén lenne, most éppen meggátolná, hogy a sötét vezér h8-ról a1-re lépessen!

Most értjük meg a végjáték mélyebb értelmét és igazi szépségét. A helyes megoldás nem 1. Kg7:??, hanem a finom **1. Kh7!**

Erre sötét: 1. –, h4 (nincs más, mert pl 1. –, g5-re királyunk már a következő lépésben utoléri az egyik gyalogot 2. Kg6-tal vagy 2. Kh6-tal.) 1. –, h4-re következik 2. Kg6 h3 3. Kg5 (Kh5 is jó) h2 4. Kg4 h1V 5. Kg3, és a sötétnek nincs védelme a fenyegető 6. Ba1 matt ellen; 5. –, Kf1-re 6. Ba1+ nyeri a vezért, a vezér sakkjai pedig csak elodázzák a veszést; a bástya úti a vezért, aztán lenyeri a szerencsétlen g7 gyalogot, ami nélkül az állás döntetlen volna, és bemattolja sötétet.

3. A harmadik feladvány megoldása

A megoldás korántsem kézenfekvő, és megköveteli az olvasótól, hogy szinte újraélje a

szerző szerencsés látomását. Pedig első pillantásra nem is olyan nehéz. Világosnak vezére és bástyája van, a sötét király a sarokba van szorítva, és emellett sötét még segít is. De ha pl. „susztermattot” próbálunk adni a sötét királynak, egyik nehéz tisztunket a g, a másikat a h vonalra állítva, egyszerűen csak kiderül, hogy egymást zavarják: Vg2 után nem megy Bh2, és Bg2 után nem lehetséges Vh1. Ezután azzal próbálkozunk, hogy esetleg más mezőn lehetne a sötét királyt megmattolni. Am hiába vizsgáljuk a szélrózsa bármelyik irányába, pl. f7-re, h7-re, vagy h3-ra, valami mindig hiányzik a matthoz.

Csábító az a mattkép is, amelyik Vg2-vel és Ba5-tel „áll össze”, ehhez már csak a h4 mezőt kellene „betönni”, ám akár a vezért, akár a huszárt visszük h4-re, zavarják a mattot.

Nagy nehezen találunk egy olyan mattképet is, amelyben a h4 mező is szerepel: ez akkor jön létre, ha a világos vezért e4-re, a bástyát pedig a5-re állítjuk. És most már a mattadáshoz nem is kell több, csak az, hogy a mattképbe belenéz a h8-on álló vezért valahogyan „eltávolítsuk”.

Ám milyen könnyűnek tűnik ez a feladat, hiszen sötét segít, olyan nehéz a megvalósítása. A mattot túl messziről adjuk, és a sötét vezér mindenholnan közbeleüthet. Hiába akarunk neki vonalat zárni, mert a g7-re igyekvő sötét huszár először sakkot ad e6-ról, na meg g7-ről ő maga is védi a mattot...

Végre rájövünk, melyik az a mező, ahová a sötét vezért „el lehet dugni”. Ezt a mezőt azért nehéz felfedezni, mert: az alapállásban a vezér még innen is belenéz a mattba, de a vezér e4-ről elfedi majd! Most már tudjuk, melyik ez a mező: a tábla legalsó sarkán van, h1-en. És mivel a vezér csak egyféleképpen, két maximális hosszúságú lépéssel juthat ide, már le tudjuk játszani a megoldást: 1. Va1! Ve4! 2. Vh1!! Ba5 matt!!

Rejtvények megfejtései

Keresse a szólást – Sok jó ló megszakad a hámban!

Voltaire – A balsorsban mutatkozik meg az igazi bátorság.

Bruce Willis – Legdrágább az életed.

Sophie Marceau – Házibuli.

Ian Fleming – A ló mindkét végén veszélyes, közepén pedig kényelmetlen.

Jack Kerouac – Vén zenészek nem lehet új nótát tanítani.

Tartalomjegyzék

A boldog élet fő szabályai	3	A háromszéki lófők díszes portái	133
Mi legyen a csizió?	3	Székelyföld hét csodája	137
Január	5	Kövek az örökkévalóságnak	141
Február	9	A magyar Szent Korona kalandjai	143
Március	13	A tűzérőrnagy hazatérése	145
Április	17	A Szent Anna-tó tündérei	149
Május	21	A székely himnusz története	153
Június	25	A gyógynövénygyűjtés arany szabályai	155
Július	29	Kis anyajegy-mitológia	157
Augusztus	33	Frontunk van ...	158
Szeptember	37	A narancsbőr csak látszatbetegség?	162
Október	41	Korunk népbetegsége: a visszártágulat	163
November	45	Boldogságprogram tíz pontban	164
December	49	Hétévente megváltozunk	166
Kis székely vetésnapotár	53	Férfigyilkos szépségtyppek	168
Januári tennivalók a kiskertben	55	A Nő Teremtése	169
Februári tennivalók a kiskertben	56	Házépítés asszony nélkül?	171
Márciusi tennivalók a kiskertben	57	Hitek és tévhitek a férfiaságról	172
Áprilisi tennivalók a kiskertben	58	Aki már egyszer meghalt,	
Májusi tennivalók a kiskertben	59	az örökké élni fog	173
Júniusi tennivalók a kiskertben	60	A szerelem titkos jelei	179
Júliusi tennivalók a kiskertben	61	A férfi érzékeny pontjai	182
Augusztusi tennivalók a kiskertben	62	Szerelmi bájitalok	185
Szeptemberi tennivalók a kiskertben	63	Mangalicafarm Kézdialmáson	186
Októberi tennivalók a kiskertben	64	Elfelejtett finomságok	190
Novemberi tennivalók a kiskertben	65	Aromáktól hamis ételek és italok	196
Decemberi tennivalók a kiskertben	66	Edénymustra: miben főzünk?	199
Háromszéki évfordulónaptár – 2012	67	Jubileumi Omega-év	201
A csillagok állása 2012-ben	75	A világ legszebb nemzeti parkjai	204
A világvégét ismét elnapolják	79	Létező település-e Kukutyin?	207
Az egyházi év mozgó ünnepeinek táblázata	84	Jövőre színház léssen a világ	208
2012 – a Sárkány éve	85	Az év sporteseménye: a londoni olimpia	209
Egy kis számmisztika	86	Így készül London az olimpiára	211
A világ leghíresebb fotói	87	Magyar esélyek az olimpián	215
A Selyemút rejtett kincsei	93	Hangoljunk az Eb-re!	218
A titokzatos roswelli eset	97	Horoszkóp 2012	223
A szegénység elleni harc vívmányai	98	Fejtörő feladatok	232
A székely és a vörös üngösök	99	Sakkfeladványok	236
Átképzés előtt	101	Rejtvények	237
Száz éve született Örkény István	103	Megfejtések	242
2011. eseménykrónikája	105		
Törvényes szabadnapok 2012-ben	126		
Barangolás a vadregényes Ojtozban	127		

Március 17-31. – II. Reflex Nemzetközi Színházi Biennálé

Két középeurópai színházi évad legkiemelkedőbb előadásait gyűjti egyetlen rendezvény műsorába a Reflex Nemzetközi Színházi Biennálé. Olyan előadások lesznek láthatóak, melyeket saját színházi kultúrájukon belül rangos szakmai díjakkal tüntettek ki az elmúlt két évben.

www.reflexfest.ro

Április 22-29. – Szent György Napok

A minden évben megszervezett városnapok igazi fesztivállá nőtte ki magát. A találkozások ünnepeként ismert egyhetes esemény közel 250 kisebb rendezvényt foglal magába, melyek egyidőben, több helyszínen zajlanak. Színes, gazdag programkínálatát koncertek és bulik, kulturális-, gyermek- és népi-etno programok alkotják. A városnapok fontos része a koncert kavalkád mellett a kulturális hét és a népi kézműves vásár.

www.szentgyorgynapok.ro

Július vége – Székely Vágta

A Székely Vágta az anyaországi Nemzeti Vágta egyetlen határon túli előfutama. A galoppversennyel párhuzamosan, ezen a rendezvényen képviselhetik magukat az erdélyi lovas szakágak legjobbjai.

www.szekelyvagta.ro

Szeptember 14-16. – III. Sepsiszentgyörgyi Utcazene Fesztivál

A város több pontján egyszerre csendül fel az élő zene, itt nincs stílus, hangszer és előadási kötöttség. A rendezvény lehetőséget ad a bemutatkozásra olyan vállalkozó szellemű zenészek számára, akik egy közvetlen kapcsolatot tudnak teremteni a közönséggel minimális technikai feltételek mellett.

www.suf.mlap.hu

Szeptember 22-23. – Hagyományos kirakodóvásár

Hagyományos termékek és az őstermelők terményvására, korabeli viseletek, mesterség-bemutatók, látványkonyhák és vásári finomságok, komédiások, muzsika és játékok idézik fel a hajdani sokadalmi hangulatot. A kétnapos családi program kicsik és nagyok kedvence.

www.sepsi.ro

November 9-11. – XXIV. Népzene- és néptáncfalókozó

A rendezvény népi kultúra követének szerepét tölti be: alkalmat biztosít szakemberek, adatközlők és egyszerű emberek találkozására és változatos programok által megismerteti, megszeretteti hagyományos népi műveltségünket, folklórkincseinket városunk polgáiraival és vendégeivel.

www.hte.ro

December 15-24. – Karácsonyi vásár

A karácsonyi vásár az egyik legnépszerűbb téli esemény. Ekkor az utcák és terek különleges ünnepi díszbe öltöznek, a főteret kereskedők és kézművesek népesítik be, a vásárhangulatot pedig csak fokozzák az ünnepi műsorok és a forralt bor, pálinka és tea illata.

www.sepsi.ro

*Látogasson el
a sütei borvizhez,
kóstolja meg
a havasok tövében
csorgó természetes
ásványvizet!*

Sepsibodok
a borvíz otthona